

The Project Gutenberg eBook of Plumfieldin pojat, by Louisa May Alcott

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Plumfieldin pojat

Author: Louisa May Alcott

Translator: Aarni Voipio

Translator: Elma Voipio

Release date: March 30, 2016 [EBook #51602]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PLUMFIELDIN POJAT ***

Produced by Johanna Kankaanpää and Tapio Riikonen

PLUMFIELDIN POJAT JA MITÄ HEISTÄ TULI

Kirj.

Louisa M. Alcott

Suomentaneet Elma ja Aarni Voipio

Jatkoa Pikku miehiin

Ensimmäinen suomenkielinen painos ilmestyi
WSOY:n kustantamana Porvoossa 1919.

SISÄLLYS:

1. Kymmenen vuotta myöhemmin.

2. Parnassos.
3. Jo vielä kerran pulassa.
4. Dan.
5. Kesäloma.
6. Jäähyväissanoja.
7. Leijona ja karitsa.
8. Josie näyttelee merenneitoa.
9. Tomin uutiset.
10. Demi vakiintuu.
11. Emilin kiitosjuhla.
12. Danin jouluku.
13. Natin uusi vuosi.
14. Plumfieldissa näytellään.
15. Odotus.
16. Tenniskentällä.
17. Tyttöjen kesken.
18. Tutkintopäivä.
19. Valkoiset ruusut.
20. Henki hengestä.
21. Aslaugan ritari.
22. Viimeinen näytös.
Loppusana.

1

KYMMENEN VUOTTA MYÖHEMMIN

— Jos joku olisi kuvannut minulle, miten ihmeellisiä muutoksia täällä kymmenessä vuodessa tapahtuu, en olisi sitä ikinä uskonut, sanoi Jo-rouva Meg-sisarelleen, kun he istuivat kerran kesäpäivänä Plumfieldin kuistilla katsellen ympärilleen ylpeinä ja hyvillä mielin.

— Tällaisia ihmeitä nähdään, kun taikureina ovat raha ja hyvä tahto. Herra Laurence ei olisi koskaan voinut saada uljaampaa muistomerkkiä kuin jatko-opisto, ja tämän kodin asukkaille Marchin tädin muisto pysyy aina elävänä, vastasi Meg ajatellen kiitollisena niitä, jotka olivat poissa.

— Muistatko, me mietimme usein ennen vanhaan, mitä pyytäisimme haltijattarilta, jos saisimme esittää kolme toivomusta. Eivätkö vain minun toivomukseni olekin lopulta täyttyneet? Rahaa, mainetta ja yllin kyllin työtä jota rakastan, pohdiskeli Jo. Hän pani kätensä ristiin pään päälle pörröittäen huolettomasti tukkaansa ihan kuin pikku tyttönä.

— Minäkin olen saanut kaiken mitä pyysin, ja Amylle haltijattaret ovat aivan tuhlailleet lahjojaan. Jos vain John, äiti ja Beth olisivat täällä, olisi kaikki täydellistä, lisäsi Meg. Hänen äänessään soi haikea väre, sillä äidin paikka oli nyt tyhjä.

Jo-rouva laski kätensä sisaren kädelle, ja he istuivat hetken hiljaa katsellen edessään aukenevaa kaunista maisemaa.

Näytti tosiaan siltä, kuin taikuri olisi ollut työssä, sillä rauhallisesta Plumfieldista oli tullut puuhakas pieni yhdyskunta. Talo oli maalattu ja siihen oli lisätty useita siipirakennuksia, niin että se oli nyt komeamman näköinen kuin ennen. Pihanurmikko ja puutarha olivat hyvin hoidetut. Koko kartano näytti vauraalta, aivan toisenlaiselta kuin siihen aikaan, jolloin kaikkialla parveili meluavia poikia ja Bhaereilla oli täysi työ saada tulot riittämään menoihin.

Kukkulalle, entiselle leijanlennättämispaikalle, oli kohonnut komea rakennus, jatko-opisto, joka oli pystytetty vanhan herra Laurencen runsailla testamenttivaroilla. Ahkerat opiskelijatyöt ja -pojat astelivat nyt polkuja, joita lasten jalat olivat tallanneet metsään ja rinteisiin.

Aivan Plumfieldin portin pielessä näkyi puiden välistä soma, ruskeaksi maalattu mökki, pieni kuin kyyhkyslakka, ja vihannalla länsirinteellä hohti auringonpaisteessa Laurien valkopylväinen asunto. Sillä kun nopeasti kasvava kaupunki oli saartanut Marchien vanhan talon, turmellut Megin pesän ja uhanut tuoda saippuatehtaan vanhan herra Laurencen närkästyneen nenän eteen, olivat kaikki ystävämme siirtyneet asumaan Plumfieldiin ja suurten muutosten kausi oli alkanut.

Kaikki menestyi tässä pienessä yhdyskunnassa. Herra Bhaer opiston rehtorina ja pastori March sen

sielunpaimenena näkivät pitkäaikaisten toiveidensa toteutuvan. Sisarukset ottivat osaa nuorten iloihin ja murheisiin kukin omalla tavallaan. Meg oli opiskelijatyttöjen äidillinen ystävä, Jo poikien uskottu ja puoltaja, kun taas Amy, 'rouva avokätinen', tasoitti hienotunteisesti varattomien opiskelijain tietä ja järjesti nuorille viihdettä. Ei ihme, että hänen vieraanvaraista kotiaan sanottiin Parnassoksi, sillä kulttuurinnälkäiset nuoret saivat sydämensä halusta harrastaa siellä musiikkia ja muita taiteita.

Plumfieldin ensimmäiset kaksitoista poikaa olivat tietenkin vuosien kuluessa hajaantuneet maailman tuuliin, mutta kaikki, jotka vielä olivat hengissä, muistivat yhä vanhaa kouluaan ja palasivat mielellään sinne kukin taholtaan kertomaan vaiheistaan.

Franz oli nykyään kaksikymmentäkuusivuotias, toimi erään sukulaisensa liikkeessä Hampurissa ja menestyi hyvin. Emilin, Kommodorin, oli eno lähettänyt pitkälle matkalle, jotta tämä saisi tarpeekseen seikkailuista, mutta palatessaan poika oli ollut niin innostunut merielämään, ettei voinut ajatellakaan muuta alaa. Niinpä hän palveli nyt iloisena meripoikana saksalaisessa laivassa.

Dan vietti yhä kulkurielämää. Palattuaan geologiselta tutkimusretkeltä Etelä-Amerikasta hän oli kokeillut lammassfarmia Australiassa ja oli parhaillaan kaivostyöläisenä Kaliforniassa. Nat puolestaan ahkeroi musiikkiopistossa ja hankkiutui juuri pariaksi vuodeksi Saksaan päättääkseen opintonsa. Tom luki lääketiedettä ja yritti parhaansa mukaan innostua siihen. Jack oli isänsä liiketoverina ja näytti paisuvan äveriääksi mieheksi. Doll luki yliopistossa lakia yhdessä Nedin ja Pumpun kanssa. Pikku Dick ja Billy-rukka puuttuivat joukosta — molemmat olivat kuolleet.

Bhaerin poikia, Robia ja Tediä, sanottiin Karitsaksi ja Leijonaksi. Rob olikin hiljainen ja hyvänahkainen poika, mutta äiti tiesi, että hän oli lapsista velvollisuudentuntoisin ja että hänen lempeään olemukseensa kätkeytyi yllin kyllin miehekkyyttä. Tedissä äiti sen sijaan oli näkevinään kaikki ne virheet, oikut, innostuksenpuuskat ja kujeet, joita hänellä itsellään oli nuorena ollut.

Ted oli Plumfieldin näkyvin henkilö, hän oli aina puuhassa, pitkät kädet ja koivet huitoivat, päivänpaahatama tukka oli hurjasti pörrössä ja ääni kaikui yli nurmikon. Noin kerran viikossa hänellä oli synkkä hetkensä, ja hän vaipui syvälle epätoivon suohon, josta hänet kiskoi kuiville joko äiti tai aina kärsivällisin Rob. Äiti tiesi, milloin poika oli jätettävä yksin, milloin ravistettava hereille — Ted oli äidille ilo ja koettelemus. Pojan lahjakkuus näkyi niin monella tavalla, että äiti tuli usein ihmeissään pohtineeksi, mitä hänestä mahtaisikaan kehkeytyä.

Demi oli käynyt kunnialla jatko-opiston, ja Meg toivoi hänestä pappia. Mutta John, joksi äiti Demiä nykyään nimitti, kieltäytyi päättäväisesti opiskelemasta. Hän väitti saaneensa aivan tarpeekseen kirjoista ja halusi nyt oppia tuntemaan ihmisiä ja maailmaa. Äitinsä suureksi pettymykseksi Demi oli mennyt harjoittelijaksi sanomalehden toimitukseen.

Meg-rouva oli niellyt murheensa ja antanut pojan seurata mielitekoaan, mutta kaikessa hiljaisuudessa hän toivoi yhä, että saisi nähdä vielä joskus Demin saarnatuolissa. Jo-tätikään ei hyväksynyt pojan päätöstä, vaikka suhtautuikin suopeasti tämän kirjallisiin harrastuksiin, sillä Jota närkästytti lehtimiesten halu 'pistaa nenänsä toisten asioihin'. Mutta Demi tiesi mitä tahtoi ja seurasi tyyneästi suunnitelmaansa piittaamatta levottomista äideistä tai toverien kiusoittelemasta. Laurie-setä puolestaan rohkaisi häntä ja ennusti hänelle loistavaa tulevaisuutta.

Tytöt kukoistivat kilpaa. Daisy oli yhtä herttainen ja taloudellinen kuin ennenkin ja puuhaili äitinsä apuna ja seurana. Josie oli neljäntoista ikäisenä hyvin omintakeinen nuori neiti, täynnä kujeita ja päähänpistoja. Tätä nykyä häntä vaivasi niin ankara teatterikärpänen, etteivät äiti ja sisar tienneet nauraako vai itkeä.

Bess puolestaan oli kasvanut pitkäksi kauniiksi tytöksi, joka näytti monta vuotta ikäistään vanhemmalta ja käyttäytyi yhtä viehkeän pidättyvästi kuin aikoinaan pikku prinsessana. Molempien vanhempiensa puolelta periytyneitä rikkaita lahjojaan hän oli saanut kehittää kaikin keinoin, joita rakkaudella ja rahalla on käytettävänä.

Mutta koko yhteiskunnan ylpeys oli entisaikojen 'Nan Nokkonen'. Tyttö oli täysin muuttunut, kuten usein tapahtuu nuoren ihmisen löytäessä oman elämänuransa. Levottomasta, uhmamielisestä lapsesta oli kehittymässä tarmokas ja määrätietoinen nuori nainen. Hän oli ryhtynyt kuudentoista ikäisenä opiskelemaan lääketiedettä ja päässyt neljässä vuodessa sangen pitkälle. Lapsuudenhaave, jolla hän oli pikku tyttönä kauhistuttanut lempeää Daisya, oli hyvää vauhtia toteutumassa, ja tuo päämäärä kiehoi häntä niin, ettei mikään mahti olisi saanut häntä luopumaan valitsemastaan elämänurasta.

Muutammat nuoret miehet olivat koettaneet saada Nanin muuttamaan mieltään ja valitsemaan Daisyn tyyliin 'sievän pikku kodin ja perheen, josta saa pitää huolta'. Mutta Nan oli vain nauranut ja karkottanut ihailijat tarkastamalla ammattimaisesti heidän kieltään tai tarttumalla tarjotun käden valtimeen. Ja niin he kaikki olivat luikkineet tiehensä — paitsi eräs itsepintainen nuori mies, jota oli

mahdoton nujertaa.

Tom, tämä järkkymätön ihailija, oli yhtä uskollinen lapsuutensa ihastukselle kuin tämä oli lääkäripihdeilleen. Nanin takia Tom opiskeli urhoollisesti lääketiedettä, vaikka hänen mielensä paloi liikealalle. Mutta Nan oli luja ja Tom jatkoi sitkeästi toivoen vain, ettei tulisi vastaisessa ammatissaan tappaneeksi kovin monta lähimmäistään. Kaikesta huolimatta he olivat mainioita ystäviä ja tuottivat hauskuutta toisille lystikkäällä kinastelullaan.

Molemmat lähestyivät Plumfieldia sinä iltapäivänä, jolloin Meg-rouva ja Jo-rouva juttelivat kuistilla. Mutta he eivät tulleet yhtä matkaa. Nan käveli yksin reippaasti tietä pitkin miettien jotakin mielenkiintoista sairaustapausta, ja Tom uurasti perässä yllättääkseen tytön muka sattumalta kunhan esikaupungit oli sivuutettu.

Nan oli sievä tyttö, kirkassilmäinen ja punaposkinen ja sen verran itsetietoisena näköinen kuin tarmokkaan nuoren naisen tuleekin. Hän oli yksinkertaisesti ja järkevästi pukeutunut, käveli kepeästi ja näytti reippaalta. Vastaantulijat katsoivat häntä mielikseen: oli hauskaa nähdä hyväntuulisen nuoren tytön kävelevän maalle päin kauniina päivänä. Ja punakka nuorukainen, joka paljain päin porhalsi perässä malttamattoman näköisenä, oli selvästi yhtä mieltä heidän kanssaan.

Äkkiä tuulen mukana kantautui hiljainen "hei". Nan pysähtyi ja koetti näyttää hämmästyneeltä.

— Kas vain, Tom!

— Siltä näyttää. Arvelinkin että sinä ehkä lähtisit maalle tänään, sanoi Tom lauhkeat kasvot loistaen.

— Sinä tiesit sen. Kuinka kurkkusi laita on? kysyi Nan virallisella äänellään, joka aina hillitsi liian innon.

— Kurkkuni? Ai niin, se voi oikein hyvin. Sinun lääkkeilläsi oli ihmeellinen vaikutus. En ikinä enää sano homeopatiaa huijaukseksi.

— Sinun kurkkutautisi oli pelkkää huijausta, ja niin olivat ne pilleritkin. Kannattaisikin merkitä muistiin, jos maitosokeri parantaisi niin tehokkaasti kurkkumädän! Voi Tom, etkö sinä koskaan voi lakata kujeilemasta?

— Voi Nan, etkö sinä koskaan voi lakata rökittämästä minua? Ja he nauroivat toisilleen kuin entisinä aikoina.

— Tiesin etten tapaisi sinua kokonaiseen viikkoon, ellen keksisi asiaa vastaanotolle. Sinä olet niin toivottoman ahkera, ettei sinulta heltä toiselle sanaakaan, nurkui Tom.

— Ahkera sinunkin pitäisi olla eikä tuhlata aikaasi joutavaan. Ihan totta, Tom, ellet paneudu vakavasti opintoihisi, et ikinä edisty, selitti Nan järkevästi.

— Saan niistä näinkin ihan tarpeekseni, vastasi Tom innottomasti. — Täytyyhän ihmisen vähän kujeilla, kun on leikellyt ruumiita aamusta iltaan. Minä en kestä sitä pitkään kerrallaan, vaikka eräät tuntuvat nauttivan siitä äärettömästi.

— Mikset sitten jätä koko puuhaa? Tarttuisit johonkin, joka sopii sinulle. Olen aina pitänyt tätä hassutuksena, kuten tiedät, sanoi Nan vähän huolestuneena etsien sairauden merkkiä kasvoista, jotka olivat verevät kuin jouluomena.

— Tiedäthän sinä, miksi minä tämän alan valitsin ja miksi aion sillä pysyä, vaikka henki menisi. Ehkä minä en näytä heikolta, mutta minulla on paha sydäntauti, johon ennemmin tai myöhemmin sorrun. Yksi lääkäri voisi kyllä minut parantaa, mutta hän ei halua.

Nan rypisti otsaansa, mutta tottuneena Tomin vihjauksiin tiesi miten poikaa oli kohdeltava.

— Hänhän hoitaa parastaikaa tautiasi parhaalla ja ainoalla tavalla, mutta sinä olet hankalin potilas, jonka olen ikinä tavannut. Olitko tanssiaisissa, niin kuin määräsini?

— Olin.

— Ja osoitit huomiotasi sievälle Dora Westille?

— Tanssin koko illan hänen kanssaan.

— Eikö sillä ollut mitään vaikutusta tuohon herkästi tulehtuvaan elimeesi?

— Ei kerrassaan mitään. Vilkaisin häntä kerran, unohdin aivan tarjota hänelle apetta ja huokasin

helputuksesta, kun sain työntää hänet taas äitinsä liepeisiin.

— Sama annos uudelleen niin usein kuin mahdollista ja tarkkaile oireita. Ennustan että alat vähitellen kaivata tuota lääkettä.

— En ikinä. Olen varma, ettei se sovi minun ruumiinrakenteelleni.

— Sepä nähdään. Tottele vain määräyksiä.

— Totellaan, tohtori, tuli alistuvasti.

Hetken aikaa vallitsi hiljaisuus. Kuljettiin tuttujen paikkojen ohi ja aivan kuin heittäen niiden takia pois riitakapulan Nan sanoi äkkiä:

— Kyllä meillä oli ennen hauskaa tuolla metsässä! Muistatkos kun putosit pähkinäpuusta ja olit taittaa niskasi?

— Ja kuinka sinä liotit minua värivedessä, kunnes sain hienon mahonginvärin, ja Jo-täti itki tärveltyntyttä takkiani, nauroi Tom muuttuen hetkessä pojaksi jälleen.

— Ja kuinka sinä sytytit talon palamaan?

— Ja sinä raahasit asemalta matkalaukkuasi?

— Sanotko sinä enää koskaan "pala ja kipinöi"?

— Sanooko sinua enää kukaan rasavilliksi?

— Daisy sanoo. En ole häntäkään nähnyt kokonaiseen viikkoon.

— Minä tapasin Demin tänä aamuna ja hän kertoi, että Daisy hoitaa äiti Bhaerin taloutta.

— Niin hän aina tekee, kun Jo-täti joutuu pyörremyrskyn kouriin. Daisy on mallikelpoinen taloudenhoitaja; tekisit viisaasti, jos heittäytyisit hänen jalkoihinsa, ellet nyt kerta kaikkiaan voi ruveta puskemaan töitä ja antaa rakkauden odottaa, kunnes tulet aikuiseksi.

— Nat iskisi viulun päähäni, jos katsoisin Daisyyn päinkään. Ei kiitoksia! Minun sydämessäni on eräs toinen nimi, eikä se lähde sieltä kulumallakaan enempää kuin sininen ankkuri käsivarrestani. 'Toivo' on minun tunnussanani, sinun taas 'älä antaudu'. Saa nähdä kumpi pitää.

— Te hupsut pojat olette yhä leikkivinäne viimeistä paria niin kuin ennen vanhaan. Hei, katsopas Parnassoa, kylläpä se näyttää tästä kauniilta, Nan sanoi vaihtaen äkkiä keskustelunaihetta.

— Se on komea talo, mutta minä pidän enemmän vanhasta Plumista. Eiköhän Marchin täti hämmästyisi, jos näkisi nämä muutokset, vastasi Tom, kun he pysähtyivät suurelle portille katsomaan kaunista näkymää.

Äkkiä heitä hätkäytti kirkaisu. Pitkä, vaalea pörröinen poika loikkasi pensasaidan yli kuin kenguru ja häntä seurasi lennossa solakka tyttö, joka takertui orapihlajaan ja lysähti oksalle nauraen läikähtykseen. Tytöllä oli tumma tukka ja sievät ilmeikkäät kasvot. Hattu riippui selässä, ja hameessa näkyi jälkiä puroista, joiden yli oli hypitty, ja puista joissa oli kiipeilty. Äskeisestäkin loikkauksesta oli muistona muutama repeämä.

— Voi Nan, auta minut alas. Ja pitele sinä, Tom, sillä aikaa Teddyä, hän sieppasi minun kirjani, ja minä tahdon sen takaisin, huusi Josie yläilmoista turvautuen odottamattomiin apujoukkoihin.

Tom tarttui heti rosvoa niskasta, ja Nan kiskoi tytön pensaasta maahan.

— Mikä hätänä, ystäväiseni? Nan kysyi tyynesti koettaen kuroa nuppineuloilla pahinta repeämää sillä välin kun Josie tarkasteli naarmuuntuneita käsiään.

— Minä olin harjoittelemassa osaani raidassa, kun Ted hiiviskeli sinne ja löi kepillä kirjan kädestäni. Se tipahti puroon, ja ennen kuin pääsin maahan, tuo ilkiö oli jo tipotiessään. Senkin lurjus, anna kirja heti takaisin tai minä lölytän sinut! huusi Josie nauraen ja toruen yhteen hengenvetoon.

Päästyään Tomin kynsistä Ted heittäytyi haaveelliseen asentoon, katsoi riutuvien silmien edessään seisovaa märkää ja repaleista nuorta neitiä ja lausui ylhäisen raukealla äänellä erään muodissa olevan näytelmän sankarin puheenvuoron, joka päättyi sanoihin: — Pidätkö kuvasta, rakkaani? Ja samassa hän itse esitti tuota kuvaa pitkät koivet linkussa ja kasvot hirvittäviksi vääntyneinä.

Hulluttelun keskeytti kuistilta kuuluva kättentaputus, ja kaikki neljä juoksivat lehtikujaa pitkin taloon

melkein yhtä hyvää vauhtia kuin Tomin entisaikainen valjakko, jonka virkuin menijä oli Nan. Punaposkisina ja huohottaen Tom ja Nan tervehtivät kuistilla istujia ja lysähtivät portaille lepäämään. Meg-rouva alkoi ommella kokoon tyttärensä hametta, Jo pörrötti leijonansa harjaa ja pelasti häneltä kirjan. Daisykin ilmestyi portaille tervehtimään vieraita.

— Vohveleita illalliseksi, niin että kannattaa jäädä syömään. Daisyn vohvelit eivät koskaan petä, sanoi Ted vieraanvaraisesti.

— Hän on asiantuntija, ahmi viimeksi yhdeksän. Siksi hän onkin noin paksu, Josie sanoi murhaavasti vilkaisten serkkuunsa, joka oli laiha kuin tikku.

— Minä olen menossa katsomaan Lucy Doven sormeja. Siinä on paise, joka täytyy puhkaista. Juon teetä opistossa, vastasi Nan ja koetti taskuaan varmistuakseen, että instrumenttitaatikko oli mukana.

— Kiitos vain, mutta minäkin menen opistolle. Tommy Merrywetherilla on roska silmässä, ja minä lupasin ottaa sen pois, selitti Tom, joka pysytteli epäjumalansa lähetyvillä milloin ikinä saattoi.

— Olkaa hiljaa! Ei Daisy siedä kuulla teidän verisiä puheitanne juuri kun vohvelit odottavat. Ted virnisti hyvillään ajatellessaan tiedossa olevia herkkuja.

— Kuuluuko Kommodorista mitään uutta? kysyi Tom.

— Hän on kotimatalla, ja Dankin taitaa tulla pian. Haluaisin nähdä kaikki poikani koolla, ja olen pyytänyt kulkureita tulemaan viimeistään kiitosjuhlaiksi, vastasi Jo-rouva iloisena.

— He tulevat kyllä joka ikinen, jos vain voivat. Jopa Jackkin on valmis uhraamaan dollarin päästäkseen meidän kanssamme samaan päivällispöytään, nauroi Tom.

— Tuolla kalkkuna sen kuin lihoo juhlaa varten. En nykyään ajele sitä, ahdan vain siihen ruokaa, ja tuo siunattu elukka pulskistuu ihan silmissä, sanoi Ted osoittaen tuomittua lintua, joka ylpeänä astuskeli läheisellä vainiolla.

— Me voisimme järjestää Natille jäähyväisjuhlan, jos hän lähtee vasta viimeisenä päivänä. Meidän livertelijästämme tulee Euroopassa varmasti uusi Ole Bull, sanoi Nan.

Soma puna kohosi Daisyn poskille, mutta hän vastasi tynnosti:

— Laurie-sedän mielestä Nat on tosiaan lahjakas. Setä uskoo, että palattuinaan opintomatkalta Nat ansaitsee täällä mainiosti elatuksensa, vaikkei hänestä tulisikaan mikään kuuluisuus.

— Parasta ettei odota mitään, sillä nuoret kulkevat aina omia teitään, tuumi Meg-rouva hiukan huohtaen. — Pitäisi olla tyytyväinen, jos lapsista tulee hyviä ja hyödyllisiä ihmisiä. Mutta aina sitä vain toivoo, että he menestyisivät ja saisivat kunniaa.

— Aivan. Lapset ovat ihan niin kuin minun kananpoikani, sanoi Ted vakavana. — Katsokaa nyt noita kukkoja. Kuka uskoisi, että tuo komea tepastelija on hölmöin koko joukosta, pelkkä rähisijä ja jänishousu. Sen sijaan tuo kurjan näköinen pitkäkoipinen räpäle on tarhan kuningas ja kiekku hereille vaikka kaikki seitsemän unikekoa. Siitä näette. Minuakin te aina motkotatte, mutta katsotaanpa, miltä muutamien vuosien perästä näyttää! Ja oikaistessaan niskaansa Ted muistutti niin ilmeisesti pitkäkoipista lemmikkiään, että kaikki purskahtivat nauruun.

— Minusta Danin pitäisi asettua johonkin. Poikahan on jo täyttänyt kaksikymmentäviisi. Ei ole hyvä, että hän kiertää yhä maailmalla vailla muuta kiintopistettä kuin sinä siinä. Meg-rouva nyökkäsi sisarelleen.

— Kyllä Dan löytää lopulta paikkansa. Hän ei ole vielä kypsytynyt, mutta joka kerta kotiin tullessaan hän on kehittynyt parempaan päin. Voi olla, ettei hänestä koskaan tule suurmiestä tai rikasta pohattaa, mutta minulle riittää täysin, jos hänestä tulee kunnon mies, sanoi Jo puolustaen taistelunhaluisesti laumansa mustaa lammasta.

— Hyvä, äiti, pysy sinä lujana. Dan vastaa kokonaista tusinaa Jackeja ja Nedejä, jotka kerskailevat rahoistaan ja ovat olevinaan suuria pomoja. Uskokaa pois, Dan saa vielä aikaan jotakin, josta saadaan olla ylpeitä, lisäsi Ted, jonka kiintymys Dannyyn oli vuosien varrella vain kasvanut ja muuttunut poikamaiseksi ihailuksi.

— Totisesti, sen minäkin uskon. Hän on juuri sellainen veikko, joka kiipeää Matterhornille, sukeltaa Niagaraan tai löytää ison kultakimpaleen. Dan purkaa liikaa puhkuaan sillä tavoin, ehkäpä viisaammin kuin me muut, sanoi Tom miettiväisenä.

— Paljonkin viisaammin, sanoi Jo-rouva painokkaasti. — Lähettäisin toki mieluummin poikani

näkemään Danin tavoin maailmaa kuin jättäisin heidät yksin kaupunkiin keskelle kiusauksia, tuhlaamaan aikaa, rahoja ja terveyttään. Danin täytyy itse raivata tiensä, ja se kasvattaa hänessä rohkeutta, kärsivällisyyttä ja itseluottamusta. En ole yhtään niin huolissani hänestä kuin Georgesta ja Dollista, jotka eivät kykene huolehtimaan itsestään paremmin kuin pikkulapset.

— Entä sitten Demi? Hänhän ravaa ympäri kaupunkia ja joutuu tekemään juttuja vaikka mistä, sanoi Tom tuumien, että itse asiassa sellainen työ olisi paljon mukavampaa kuin lääketieteen opinnot.

— Demillä on kolme henkivartijaa — hyvät periaatteet, tyyliä ja viisas äiti. Ei hän joudu ikävyyksiin. Ja näistä kokemuksista on hänelle paljon hyötyä sitten kun rupeaa kirjoittamaan, niin kuin hän varmasti ennen pitkää rupeaa, aloitti Jo-täti profeetalliseen sävyyn, sillä hän toivoi hartaasti, että edes muutamista hänen ankanpojistaan tulisi joutsenia.

— Siinä paha missä puhutaan, huomautti Tom, kun ruskeasilmäinen, terveen näköinen nuori mies lähestyi lehtikujaa pitkin heiluttaen sanomalehteä kädessään.

— Sieltä tulevat kaupungin Iltauutiset! Viimeinen painos! Kauhea murha! Pankkivirkailija karannut! Ruutitehdas räjähtänyt ja latinankoulun pojat tehneet lakon! kiljui Ted ja lähti serkkuaan vastaan loikkien siroasti kuin nuori kirahvi.

— Kommodori on tullut! Hän katkaisee ankkuriköytensä ja laskee myötäistä jahka irti pääsee, julisti Demi jo kaukaa.

Kaikki olivat innoissaan, ja lehti kulki kädestä käteen, jotta jokainen saattoi omin silmin vakuuttua, että hampurilainen "Brenda" oli onnellisesti laskenut satamaan.

— Hän vaappuu tänne huomenna mukanaan tavanomainen kokoelma merihirviöitä ja hurjia juttuja. Minä tapasin hänet, ja poika oli iloinen ja tervainen ja ruskea kuin kahvipapu. Matka oli sujunut hyvin, ja hän toivoo pääsevänsä toiseksi perämieheksi, kun nykyisen jalka on katkennut, lisäsi Demi.

— Saisivat tuoda sen minulle lastoitettavaksi, mutisi Nan kiinnostuneena.

— Miten Franz voi? kysyi Jo-rouva.

— Hän on menossa naimisiin! Siinä onkin teille yllätys. Ensimmäinen joukosta, täti, niin että saat sanoa hänelle hyvästit. Tytön nimi on Ludmilla Hildegard Blumenthal, hyvästä perheestä, varakas, sievä ja tietenkin enkeli. Poika toivoo vain enonsa suostumusta, sitten hän aikoo vakiintua kunnan kansalaiseksi. Eläköön hän kauan ja onnellisena!

— Olipa se mukava uutinen. Tuntuu ihanalta, kun saa edes yhden poikansa hyvän vaimon hoiviin. Jos kaikki on kohdallaan, niin minun ei kai enää tarvitse olla huolissani Franzista, sanoi Jo-rouva ristien tyytyväisenä kätensä, sillä hän tunsu usein itsensä levottomaksi kanaemoksi, jolla oli siipiensä suojassa iso parvi poikasia.

— Niin, sitä minäkin, huokasi Tom vilkaisten syrjäsilmillä Naniin. — Nuori mies tarvitsee hyvää vaimoa vakiintuakseen. Ja mukavien tyttöjen velvollisuus on mennä naimisiin niin varhain kuin mahdollista, eikö niin, Demi?

— Jos vain mukavia poikia olisi kylliksi. Mutta naisväkeä on enemmän kuin miehiä, kuten tiedät, vastasi Demi nojaten äitinsä tuoliin.

— Se on siunattu järjestelmä, sillä tarvitaan kolme tai neljä naista, ennen kuin yksi mies selviää maailmaan, sen läpi ja siitä pois. Te pojat olette kalliita otuksia, ja on hyvä että äidit, sisaret, vaimot ja tyttäret rakastavat velvollisuuksiinsa, sillä muuten te kyllä katoaisitte maailmankuvasta, sanoi Jo-rouva juhlallisesti ja avasi korin, joka pullotti täynnä rikkinäisiä sukia. Kunnan professori kulutti niitä kovasti, ja pojat olivat tulleet isäänsä.

— Ja näin ollen ylijäämänaisilla on yllin kyllin työtä pitäessään huolta avuttomista miesparoista ja heidän perheistään. Huomaan sen joka päivä yhä selvemmin ja olen iloinen, että minusta tulee ammattini takia hyödyllinen ja riippumaton vanhapiika. Nanin päättäväinen painotus sai Tomin huokaamaan.

— Olen oikein ylpeä sinusta, Nan, ja toivon sydämestäni että menestyt, sillä juuri sinunlaisiasi naisia maailmassa tarvitaan. Minustakin tuntuu joskus, kuin olisin lyönyt laimin kutsumukseni mennessäni naimisiin. Mutta velvollisuuteni näytti viittaavan tälle tielle, enkä ole siitä pahoillani, sanoi Jo levittäen syliinsä suuren ja hyvin rikkinäisen sukan.

— En minäkään. Mitähän kummaa minäkin olisin tehnyt ilman äitikultaa, lisäsi Ted syleillen äitiään niin, että molemmat hävisivät sanomalehden taa, johon Ted oli ollut vajonneena vähän aikaa.

— Kultaseni, jos pesisit kätesi silloin tällöin, niin hyväilysi olisivat vähemmän tuhoisia minun kauluksilleni. Mutta vähät siitä, tulkoot ruohotäplät kaupanpäällisiksi. Lyhykäinen 'auringonpimennys' näytti kovasti virkistäneen Jo-rouvaa, vaikka niskahiukset olivatkin tarttuneet Tedin nappiin ja kaulus oli aivan vinossa.

Samassa Josie, joka oli tutkinut osaansa parvekkeen toisessa päässä, päästi pienen parahduksen ja ryhtyi näyttämään Julian hautaholvikohtausta niin tehokkaasti, että pojat taputtivat käsiään ja Nan mutisi: — Ihan liian kiihottavaa hänen ikäiselleen.

— Kyllä sinun varmaan täytyy alistua, Meg. Tuo lapsi on syntynyt näyttelijäksi. Emme me milloinkaan esittäneet mitään noin hyvin, emme edes 'Noidan kirousta', sanoi Jo-rouva ja heitti kirjavan sukkanipun sisarentyttäreensä jalkoihin, kun tämä lyhytyi kynnykselle.

— Tuo on varmaan rangaistus siitä, että minä niin kiihkeästi halusin näyttämölle silloin tyttönä. Nyt tiedän miltä äidistä tuntui. Meg-rouvan äänessä oli vähän moitetta, ja Demi kiskoi sisarensa kynnykseltä ja komensi tätä olemaan hassuttelematta.

— Laske minut, tai saatte kuulla 'Mielipuolen morsiamen' hahhahhaineen kaikkineen, huusi Josie mulkoillen Demiin kuin loukattu kissanpoika. Ja heti päästyään jaloilleen hän alkoi esittää dramaattisesti Readen kuuluisaa rouva Woffingtonia käyskellen ylväänä portaita alas Daisyn punainen huivi laahuksena perässään.

— Eikö hän ole loistava! Täällä olisi julmetun yksitoikkoista, ellei Josie pitäisi iloa yllä. Älä yritäkään tehdä hänestä mallikappaletta, sanoi Ted rypistäen kulmiaan Demille, joka kirjoitti portailla pikakirjoitusmuistiinpanoja.

— Josien pitäisi olla minun lapseni ja Robin sinun, Meg. Silloin sinun talosi olisi rauhan satama ja minun oikea hullunmylly. Minun täytyy nyt lähteä kertomaan Laurielle uutisia. Tule mukaan, Meg, pieni kävely tekee meille hyvää.

Ja pistettyään Tedin olkihatun päähänsä Jo-rouva lähti sisarensa kanssa. Daisy jäi vahtimaan vohveleita, Ted lepyttelemään Josieta, ja Tom ja Nan menivät järjestämään potilailleen kiusallisen neljänneksen.

2

PARNASSOS

Nimi oli hyvin valittu, ja muusat tuntuivat olevan kotosalla sinä päivänä. Kulkiessaan avoimen ikkunan ohi tulijat näkivät kirjastoa hallitsevan Kleion, Kalliopen ja Uranian. Melpomene ja Thaleia taas oleskelivat hallissa, jossa joukko nuoria tanssi ja harjoitteli näytelmää. Erato käveli puutarhassa rakastettunsa seurassa, ja musiikkihuoneessa johti kuoroa itse Foibos Apollo.

Vanha ystävämme Laurie oli kypsään ikään ehtinyt Apollo; hän oli yhtä hauskan näköinen ja sydämellinen kuin ennenkin, aika vain oli kypsyttänyt oikullisen pojan mieheksi. Menestys seuraa toisia ihmisiä ja he kukoistavat parhaiten auringonpaisteessa; toiset taas tarvitsevat varjoa ja jalostuvat hallan kosketuksesta. Laurie ja Amy kuuluivat edellisiin. Naimisiin menosta lähtien heidän elämänsä oli ollut hyvin valoisaa — ei vain iloista ja sopusointuista, vaan myös vakavaa ja hyödyllistä.

Heidän talonsa oli mukava ja kaunis. Isäntäväki veti puoleensa taiteilijoita ja piti heitä mielellään vieraanaan. Laurie avusti anteliaasti musiikin harrastajia, Amyn suojatit taas olivat eteenpäinpyrkiviä nuoria maalareita ja kuvanveistäjiä. Ja hänen oma taiteenharrastuksensa tuli hänelle entistä rakkaammaksi, kun Bess varttuessaan jakoi hänen kanssaan työn ja hovin. Sillä Amy kuului niihin, jotka osoittavat, että nainen saattaa olla hyvä puoliso ja äiti uhraamatta omia erikoislahjojaan.

Sisaret tiesivät mistä Amyn löytäisi, ja Jo meni suoraa päätä ateljeehen, jossa äiti ja tytär olivat täydessä työssä. Bess muovasi lapsen päätä, ja äiti viimeisteli miehensä muotokuvaa.

— Kas niin, tytöt, lopettakaahan savileipienne leipominen, niin saatte kuulla uutisia! sanoi Jo astuessaan sisään.

Taiteilijat panivat pois työkalunsa ja tulivat tervehtimään rauhanhäiritsijää. Hetken kuluttua ilmestyi Lauriekin Megin hälyttämänä huoneeseen ja istahti sisarusten väliin kuuntelemaan uutisia Franzista ja Emilistä.

— Sillä lailla. Kulikutauti on siis puhjennut, ja tästä lähtien se raivoaa vimmatusti, kunnes joukkosi on

kerta kaikkiaan mennyttä. Jo-rukka, saat valmistautua näkemään seuraavien kymmenen vuoden aikana kaikenkirjavia romansseja ja hullutuksia. Poikasi heittäytyvät suin päin ojasta allikkoon, kiusoitteli Laurie naureskellen Jo-rouvan epätoivoista ilmettä.

— Tiedän sen ja toivon hartaasti, että saan heidät kiskotuksi ehjinä kuivalle maalle. Mutta minun hartioilleni lankeaa hirveä vastuu, sillä tiedän hyvin, miten tässä käy. He tulevat minun luokseni ja odottavat, että minä pystyn järjestämään heidän pienet rakkausasiansa onnelliseen päätökseen. Vaikka hauskaa se minustakin on, ja Meg on niin tunteellinen sielu, että mässäilee tuolla kaikella jo etukäteen, vastasi Jo ajatellen huojentuneena, että hänen omat poikansa olivat onneksi vielä liian nuoria 'heittäytyäkseen suin päin ojasta allikkoon'.

— Mitäs Meg sanoo, jos Nat alkaa pyöriä liian lähellä Daisya? Kai te olette sen huomanneet. Musikaalisena neuvonantajana olen myös pojan uskottu ja tahtoisin tietää, minkä neuvon hänelle annan, sanoi Laurie suorasukaisesti.

— Hiljaa! Sinähän unohdat lapsen, aloitti Jo vilkaisten Bessiin, joka oli taas uppoutunut työhönsä.

— Kaikkea vielä, hän on muissa maailmoissa eikä kuule sanaakaan. Vaikka kyllä tytön pitäisikin lopettaa jo. Bess-kulta, pane lapsukaisesi nukkumaan ja juokse ulos. Meg-täti on salissa, mene näyttämään hänelle uusia kuvia, kunnes me tulemme, lisäsi Laurie katsellen hellästi pitkää tyttöään, joka hänen mielestään oli kauniimpi kuin yksikään talon monista veistoksista.

— Menen, isä. Mutta sano ensin, onko tämä hyvä. Bess pani kuuliaisesti pois työkalunsa ja jäi katsomaan veistosta.

— Hemmoteltu lapsi, en voi olla toteamatta, että toinen poski on toista pulleampi ja että otsakiharat muistuttavat liiaksi sarvia ollakseen aivan täydellisiä. Muuten se vetää kyllä vertoja Rafaelin laulaville enkeleille, ja minä olen siitä ylpeä.

Laurie nauroi puhuessaan, sillä nämä aloittelijan työt olivat niin Amyn ensiyritysten kaltaisia, että vain ihastunut äiti saattoi suhtautua niihin vakavasti.

— Sinä nyt et oikeastaan ymmärräkään, että muukin voi olla kaunista kuin musiikki, vastasi Bess ravistaen päätään, joka hohti vaaleana ateljeen viileässä hämärässä.

— Ymmärrän minä, että sinäkin olet kaunis, kähäräpää, ja ellet sinä ole taidetta, niin mikä sitten? Mutta tahtoisin hätistää sinut pois täältä kolkon saven ja marmorin keskeltä auringonpaisteeseen, tanssimaan ja nauramaan niin kuin muutkin nuoret. Minä haluan ilmielävän tytön enkä harmaesiliinaista kuvapatsasta, joka ei välitä muusta kuin työstä.

Isän puhuessa kiertyi kaksi töhryistä kättä hänen kaulaansa, ja Bess sanoi vakavasti:

— Välittääpä ainakin sinusta, isä. Mutta tahtoisin tehdä jotakin kaunista, niin että voisit aikaa myöten olla minusta ylpeä. Nyt menen sinun mieliksesi juoksemaan ja laulamaan ja olemaan ilmielävä tyttö. Ja heittäen ison pellavaesiliinansa pois Bess hävisi huoneesta.

— Hauskaa että sanoit noin. Tuo lapsi uppoutuu aivan liikaa näihin taideharrastuksiin. Ja se on minun syyni. Olen itse niihin niin innostunut, että unohdan olla järkevä, huokasi Amy peitellen Bessin lapsen huolellisesti kosteaan pyyhkeeseen.

— Minusta se juuri onkin suurenmoista, että me voimme nyt elää lastemme mukana. Mutta koetan muistaa kuinka äiti kerran sanoi Megille, että isien pitäisi enemmän osallistua kasvatukseen, ja siksi Fritz ja minä vaihdamme silloin tällöin poikia. Robin levollisuus tekee minulle yhtä hyvää kuin Tedin myrskyt hänen isälleen. Amy, entä jos sinäkin antaisit Bessin jättää savikakkunsa joksikin aikaa ja harrastaa musiikkia Laurien kanssa. Silloin työstä ei tule yksipuolinen eikä hänen isänsä ole kateellinen.

— Hyvä, Jo! sanoi Laurie tyytyväisenä. — Arvasinkin että puhuisit puolestani. Minä olen todellakin kateellinen Amylle ja tahtoisin saada osani työstä. Mitäs sanot, rouvaseni, jos minä pitäisin Bessiä kesän ja ensi talven. Kun menemme Roomaan, luovutan hänet taas sinulle ja kuvaamataiteelle. Se olisi reilua peliä.

— Hyvä on, minä suostun. Mutta älä unohda, että vaikka Bess onkin vain viisitoistavuotias, hän on paljon kehittyneempi kuin useimmat ikäisensä tytöt eikä häntä voi pitää enää lapsena. Minä toivoisin, että hän voisi pysyä aina noin kauniina ja puhtaana.

Amy puhui alakuloisesti ja katseli ympärilleen hauskaassa huoneessa, jossa oli viettänyt monta onnellista hetkeä tyttärensä seurassa.

— Kukin aina vuorollaan, se kuuluu leikkiin sopuisaan, niinhän me ennen vanhaan hoimme kun tahtoimme kaikki yhtäaikaa ratsastaa oksalla tai pitää punaisia kenkiä, sanoi Jo reippaasti.

— Niinpä niin, vastasivat Laurie ja Amy nauraen Jon leikkilorun herättämille muistoille.

— Sen vanhan omenapuun oksilla keinuminen vasta oli hauskaa. En ole ikinä nauttinut oikealla hevosella ratsastamisesta sillä tavoin, huokasi Amy katsellen ulos korkeasta ikkunasta, aivan kuin olisi nähnyt taas vanhan puutarhan ja pikku tytöt siellä leikkimässä.

— Minun herkullisimmat muistoni liittyvät makkaraan ja paistinpannuun. Me pidimme aikamoista elämää. Kuinka pitkä aika siitä tuntuukaan olevan, sanoi Laurie tuijottaen edessään olevia naisia ikään kuin hänen olisi vaikea käsittää, että he joskus olivat olleet pikku Amy ja vallon Jo.

— Älä vihjailekaan, hyvä herra, että alkaisimme muka tulla vanhoiksi! Me olemme vasta täydessä kukassa, ja kaunis kukkavihko tässä onkin, nuppuja ympärillä, vastasi Amy-rouva ja ravisti vaaleanpunaisen musliinipukunsa poimuja tuntien samantapaista tyydytystä kuin pikku tyttö uuden puvun saadessaan.

— Puhumattakaan piikeistä ja kuihtuneista lehdistä, lisäsi Jo huoaten, sillä hänelle ei elämä ollut milloinkaan ollut aivan helppoa.

— Tule juomaan kupillinen teetä, Jo, katsotaan mitä nuoriso puuhaa. Olet väsynyt ja kaipaat virkistystä, sanoi Laurie tarjoten käsivarren kummallekin sisarelle ja taluttaen heidät iltapäivä teelle, jota Parnassossa vuoti runsaasti kuin muinoin nektaria.

Tee oli katettu ilmavaan kesäsaliin, ja Meg istui siellä odottamassa heitä. Iltapäivän aurinko paistoi kirkkaasti ja puiden humina täytti huoneen, sillä sen kolme isoa ikkunaa olivat puutarhaan päin.

Amy ja Jo istuutuivat avonaisen ikkunan luo kuuntelemaan musiikkisalista kantautuvaa laulua, ja Laurie kaatoi heille teetä. Nat ja Demikin tulivat teelle kintereillään Josie sekä Ted ja Rob isänsä kanssa.

Professori Bhaer oli harmaantunut, mutta yhtä eloisa ja innostunut työhönsä kuin konsanaan. Hän istahti vaimonsa viereen ja viittasi Natia tulemaan lähemmäs.

— Olen kirjoittanut sinun puolestasi suosituskirjeitä vanhoille ystävilleeni Leipzigiin. On hyvä, että voit turvautua heihin, sillä varmasti sinua vaivaa aluksi ankara koti-ikävä, hän sanoi antaen pojalle kirjenipun.

— Kiitos. Kai siellä tosiaan tuntuu aika orvolta, ennen kuin pääsee alkuun, tuumi Nat, joka ajatteli tulevaa Saksan-matkaansa varsin ristiriitaisin tuntein.

Nat oli nyt täysikasvuinen. Mutta hänen siniset silmänsä olivat yhtä vilpittömät kuin ennenkin, suu hiukan pehmeä, otsa korkea ja leveä niin kuin usein musikaalisilla ihmisillä. Vaatimaton, herkkä ja tunnollinen Nat oli menestynyt tyydyttävästi, mutta ei mitenkään loistavasti. Jo-rouva piti pojasta ja oli varma, että tämä yrittäisi parhaansa, mutta ei voinut odottaa häneltä kovin suuria, ellei hän opiskeltuaan ulkomailla ja jouduttuaan omille jaloilleen kypsyisi taiteilijana ja ihmisenä. Natilta puuttui lujuttua.

— Olen nimeillyt kaikki vaatteesi — tai oikeastaan Daisy sen teki —, ja heti kun saat kirjasi kokoon, voidaan ruveta pakkaamaan, sanoi Jo, joka oli niin tottunut lähettämään poikia eri suuntiin, ettei edes matka pohjoisnavalle olisi tuntunut hänestä ihmeeltä.

Nat punastui onnesta kuvitellessaan Daisya nimeilemässä N:ää ja B:tä hänen halpuihin sukkiinsa ja nenäliinoihinsa. Sillä Nat palvoi Daisya ja uneksi tulevaisuudesta, jolloin hänellä olisi soittajan paikka ja Daisy hoitaisi heidän pientä kotiaan. Jo-rouva tiesi sen. Nat ei ollut aivan se mies, jota hän olisi toivonut sisarentyttäreilleen, mutta toisaalta hän tunsi pehmeän Natin tarvitsevan juuri sellaista huolenpitäjää kuin Daisy. Ilman taitavaa luotsia hänestä saattaisi tulla rakastettava, mutta vastuuton ja päämäärätön ajalehtija, jollaisia joskus näkee maailman väylillä.

Daisyn äiti asettui päättävästi vastustamaan Nat-paran haavetta. Hän oli pojalle ystävällinen, mutta tässä asiassa niin luja kuin hänen kaltaisensa lempeä sielu pystyi olemaan. Ja Nat pakeni saamaan lohdutusta äiti Bhaeriltä, joka aina otti sydämestään osaa poikiensa huoliin. Rakkausasioissa Meg-rouva oli tavallisesti sisarensa paras neuvonantaja, sillä hän nautti niistä vielä yhtä hartaasti kuin konsanaan nuorena tyttönä. Mutta Natin kohdalla hän kovetti sydämensä eikä tahtonut kuulla taivuttelun sanaakaan. Nat oli hänen mielestään liian tarmoton, ja musiikkimiehen elämä oli epävarmaa. Daisykin oli vielä nuori; asia tulisi ajankohtaiseksi vasta viiden kuuden vuoden perästä. Siinä kaikki, sillä kun

pelikaaniemo ryhtyy vastarintaan, se saattaa olla hyvin tiukka, vaikka muuten olisi valmis nyppimään jälkeläistensä puolesta vaikka viimeisen höyhenensä.

Jo-rouva mietti kaikkea tätä, kun hän katseli Natia tämän keskustellessa professorin kanssa, ja hän päätti puhua avoimesti pojalle ennen tämän matkaa.

— Platon ja hänen oppilaansa lähestyvät, kaikui Teddyn kuulutus, kun herra March tuli huoneeseen mukanaan joukko opiskelijoita.

Bess meni heti hänen luokseen, sillä mummon kuoleman jälkeen isoisä oli hänen erityishuolenpitonsa kohteena. Näytti herttaiselta kun vaaleakiharainen pää kumartui hopeisen puoleen tytön vetäessä esiin isoisän lempituolin tarjoillakseen hänelle hellän innokkaasti.

— Sir, suvaitsetteko? kysyi Laurie, joka kierteli ympäriinsä sokeriastia toisessa ja kakkulautanen toisessa kädessään.

— Kiitos, tämä tyttö huolehtii minusta. Ja pastori March kääntyi Bessiin päin, joka istui hänen tuolinsa käsinojalla ja piteli maitolasia.

— Kaunis vastalause laululle, jossa sanotaan, etteivät nuoruus ja vanhus saata elää yhdessä, sanoi Laurie hymyillen edessään olevalle parille.

— Laulussa puhutaan äreästä vanhuudesta, isä. Siinä onkin aikamoinen ero, sanoi Bess nopeasti.

"Punaruusujen näetkö puhkeavan
lumihangen helmasta valkean?"

laususkeli pastori March, kun Josie tuli istumaan hänen toiselle käsinojalleen. Josie olikin kuin pieni okainen ruusu, sillä hän oli ollut kuumassa sanakiistassa Tedin kanssa ja joutunut tappiolle.

— Isoisä, pitääkö naisten aina totella miehiä ja myöntää heidät viisaammiksi vain sen takia, että he ovat vahvempia, Josie huudahti katsoen äkäisesti serkkuaan, kun tämä asteli ärsyttävä hymy poikamaisella kasvoillaan, jotka aina näyttivät hassunkurisilta pitkän vartalon päässä.

— Kultaseni, se on vanhanaikainen käsitys ja sen muuttaminen vie aikaa. Mutta minusta tuntuu, että naisten hetki on lyönyt. Poikien on varmaan ruvettava ponnistelemaan parhaansa mukaan, sillä tytöt ovat nyt heidän rinnallaan ja pääsevät ehkä ensimmäisinä määränpähän, vastasi herra March ja katseli isällisellä tyydytyksellä ympärillään olevia nuoria naisia.

— Pikku Atalante-raukkoja hämmentävät surkuteltavassa määrin heidän tielleen heitetyt esteet, mutta arvelen, että he saavat hyviä tuloksia, kunhan ovat oppineet juoksemaan paremmin, nauroi Laurie-herra silittäen Josien pörröistä tukkaa, joka oli pystyssä kuin vihaisen kissanpojan karvat.

— Mikään ei pysäytä minua, jahka lähden liikkeelle. Vaikka edessä olisi kokonainen lauma Tedejä, yrittäkööt-pä vain saada minut kääntymään. Minä näytän Teddylle, että nainen voi näyttellä yhtä hyvin kuin mies, jollei paremminkin. Niin on käynyt ja käy vastakin. Enkä ikinä myönnä, etteivät minun aivoni olisi yhtä hyvät kuin hänen, vaikka ovatkin ehkä pienemmät, huusi kiihtynyt nuori neiti.

— Jos viskelet noin rajusti päätäsi, turmelet nekin vähät, jotka sinulla on; sinun sijassasi koettaisin suojella niitä, alkoi Ted taas kiusoitella.

— Mistä tämä kansalaissota sai alkunsa? kysyi isoisä.

— Me ahersimme Iliaan kimpussa ja tulimme siihen kohtaan, jossa Zeus kärkee Heran olla utelematta hänen asioitaan tai uhkaa lyödä häntä, ja Josie äkämystyi, kun Hera oli nöyrästi vaiti. Minä sanoin, että se oli ihan oikein, ja olin yhtä mieltä tuon vanhan kaverin kanssa siitä, etteivät naiset tiedä paljon mitään ja että heidän täytyy olla kuuliaisimpia miehille, selitti Ted.

— Jumalattaret tehkööt miten tahtovat, mutta kreikkalaiset ja troialaiset naiset olivat raukkoja, jos välittivät sellaisista miesnahjuksista, jotka eivät itse kyenneet taistelemaan taistelujaan vaan joita Pallas Athenen ja Afroditen ja Heran piti yllyttää, kun he olivat saada selkäänsä. Oli sekin ajatus, että kaksi armeijaa pysähtyi ja istuutui katselemaan, kun kaksi sankaria kivitti toistaan. Minä en anna suurtakaan arvoa teidän vanhalle Homeroksellenne. Minun sankarini on Napoleon tai Grant.

— Napoleonin Heralla oli hyvät päivät. Tyttöjen tapa on juuri tuolla lailla tehdä johtopäätöksiä ensin yhtäanne, sitten toisaanne, pilkkasi Ted.

— Aivan kuin Johnsonin nuori nainen, joka ei koskaan lausunut varmaa mielipidettä mistään, vaan aina kierteli, lisäsi Lauriesetä nauttien äärettömästi väittelystä.

— Minä puhuin heistä vain sotilaina. Mutta jos katsotaan asiaa naisten kannalta, niin eikö Grant ollut hyvä aviomies ja rouva Grant onnellinen nainen? Grant ei uhannut lyödä vaimoaan, jos tämä kysyi jotakin. Ja jos Napoleon teki väärin Josephineä kohtaan, niin osasi hän kuitenkin taistella, eikä minkään Pallas Athenen tarvinnut hääriä hänen ympärillään. Kreikkalaiset olivat typerää joukkoa, keikari-Pariksesta aina Akhilleukseen asti, joka kuhnusteli laivoillaan, enkä minä muuta mielipidettäni jonkun Hektorin tai Agamemnonin takia, sanoi Josie lannistumattomana.

— Sinä ainakin osaat taistella kuin troialainen, ja me muut olemme nyt ne kaksi tottelevaista sotajoukkoa, jotka katselevat syrjästä, kun sinä ja Ted selvitätte asian, aloitti Laurie-setä. Hän asettui sellaiseen asentoon, että muistutti keihäseensä nojaavaa sotilasta.

— Luulen että meidän täytyy luopua siitä, sillä Pallas näyttää laskeutuvan maan pinnalle ja vievän Hektorimme, sanoi herra March hymyillen, kun Jo tuli muistuttamaan pojalleen, että illallisaika lähestyi.

— Taistellaan loppuun toisella kertaa, kun läheisyydessä ei ole jumalattaria, jotka saattavat keskeyttää, sanoi Ted ja kääntyi lähtemään aika vauhtia muistaessaan luvatus herkut.

Katsoen että hänellä naisena oli oikeus viimeiseen sanaan, Josie juoksi pojan perästä, mutta ei ennättänyt keksiä mitään purevaa, kun päivettynyt nuori sinipukuinen mies tuli juosten portaita ja huusi iloisesti:

— Hoi, hoi! Missä kaikki ovat?

— Emil! Emil! huusi Josie, ja samassa Tedkin oli paikalla. Äskeisten riitapukarien ottelu päättyi tervetuliaishälinään.

Vohvelit unohtuivat. Hinaten serkkuaan kuin jyskyttävät pikku höyryt hienoa kauppalaivaa lapset palasivat olohuoneeseen.

— En luullut pääseväni tänä päiväksi, mutta kun selvisinkin, ohjasin suoraa päätä vanhaan Plumiin. Siellä ei ollut ristien sielua ja niin tein luovin ja purjehdin kohti Parnassoa, ja täällähän te olette joka iikka. Voi että on hauskaa nähdä teitä taas, huudahti meripoika seisoessaan hajasäärin ihan kuin olisi jatkuvasti tuntenut keinuvan kannen jalkojensa alla.

— Sinäpä tuoksut laivalle ja tervalle, sanoi Josie nuuskien tuoreita meren tuoksuja. Emil oli hänen lempiserkkunsa, ja hän puolestaan Emilin lemmikki. Siksi hän tiesi, että sinisen puseron pulleissa taskuissa oli aarteita ainakin hänelle.

— Maltahan ja anna minun luodata ennen kuin sukellat, nauroi Emil, sillä hän ymmärsi, mitä hyväilyt tarkoittivat. Ja pitäen toisella kädellään tyttöä loitolla, hän kaiveli toisella taskustaan kaikenlaisia rasioita ja paketteja. Niissä oli nimi kussakin ja hän ojenteli niitä ympärilleen.

— Tässä touvia, joka pitää veneen aloillaan edes viisi minuuttia, hän sanoi ja heitti Josien kaulaan sievän vaaleanpunaisen korallinauhan. — Ja tämän merenneidot lähettivät Undinelle, hän lisäsi ojentaen Bessille helmiäiskotilonauhan. — Arvelin että Daisy pitää viulusta, jatkoi meripoika nauraen ja purki kääröstä hienon, viulunmuotoisen filigraanineulan.

— Varmasti pitää, minä vien sen hänelle, vastasi Nat poistuen hyvillään saamastaan tehtävästä.

Emil maiskautti suutaan ja otti esiin sievästi veistetyt karhun, jonka pää irtosi niin että aukosta näkyi reilun kokoinen mustepullo. Sen hän jalkaa raapaisten antoi Jo-tädille.

— Kun tiedän, kuinka rakastat näitä jaloja eläimiä, toin tämän kynäsi varten.

— Mainiota, Kommodori! sanoi Jo-rouva mielissään.

— Koska Meg-täti nuoruudestaan huolimatta aina käyttää myssyä, sain Ludmillan hankkimaan muutaman pitsinpalan. Toivottavasti ne miellyttävät. Ja pehmeästä paketista tuli esiin kaksi harsomaista esinettä, joista toinen pian peitti Meg-rouvan kauniita hiuksia kuin lumihietaleet.

— En voinut keksiä mitään kyllin hyvää Amy-tädille, koska hänellä on kaikkea mahdollista. Siksi toin vain pienen kuvan, joka saa minut aina muistamaan häntä Bessin lapsuusaikoina. Ja Emil antoi tädille pitkänpyöreän norsunluusoljen, johon oli maalattu kultahiuksinen Madonna pienokainen sinisessä viitanhelmassaan.

— Sepä kaunis, huudahtivat kaikki. Ja ihastuneena Amy-täti heti ripusti sen kaulaansa Bessin hiuksista ottamaansa siniseen nauhaan, sillä kuva toi hänen mieleensä hänen elämänsä onnellisimman vuoden.

— Ja Nanille olen mielestäni löytänyt mahdollisimman sopivan lahjan, sievä se on vaikkei komea, eräänlaiset arvonmerkit, nähkääs, ja ne sopivat hyvin tohtorille, Emil sanoi ylpeästi esittäen kaksi pienen pääkallon muotoista korvarengasta.

— Kamalaa! Bess käänsi katseensa omaan kauniiseen kaulanauhaansa.

— Ei hän käytä korvarenkaita, sanoi Josie.

— Hyvä, sitten hän pistää huvikseen reiät sinun korviisi. Hänhän on silloin kaikkein onnellisin, kun saa kaivella ja koetella veitsellä kanssaihmissiään, vastasi Emil hämmästyttäen. — Minulla on vielä paljon saalista arkussani teille, pojat, mutta tiesin, etten saisi hetkenkään rauhaa, ennen kuin lasti on purettu tytöille. Ja nyt kertokaa kaikki kuulumiset. Istuutuen Amyn parhaalle marmoripöydälle merimies heilutteli jalkojaan ja puhui kymmenen solmun nopeudella, kunnes Jo-täti hätisti koko joukon pitkän pöytänsä ääreen juomaan teetä Kommodorin kunniaksi.

3

JO VIELÄ KERRAN PULASSA

Monta ilon hetkeä oli Marchin perheen jäsenillä ollut vuosien varrella, mutta suurimman yllätyksen he olivat kokeneet, kun 'ruma ankanpoikanen' lopultakin osoittautui — ei kylläkään joutseneksi, vaan pikemminkin sadun kultahanheksi. Jo oli näet kymmenen vuoden kuluessa saavuttanut kirjoillaan sellaisen menestyksen, että hänen huimimmatkin unelmansa toteutuivat. Koskaan hän ei itse täysin käsittänyt, miten ja miksi näin kävi. Hän huomasi vain äkkiä olevansa kuuluisa, ja — mikä parasta — keränneensä sen verran maallista mammonaa, että vaikeudet oli voitettu ja poikien tulevaisuus turvattu.

Tämä menestys alkoi eräänä onnettomana vuotena, jolloin Plumfieldissa kaikki meni päin mäntyä. Oli tiukka aika, koulu kitui, Jo uurasti yli voimiensa ja sairastui. Laurie ja Amy matkustelivat pitkään ulkomailla, ja Bhaerit olivat liian ylpeitä pyytääkseen apua edes heiltä.

Sairasvuoteellaan Jo pohti huolissaan perheen kurjia raha-asioita, ja lopulta hän päätti turvautua viimeiseen oljenkorpeen — kauan toimeettomana olleeseen kynäänsä. Kun eräs kustantaja juuri silloin etsi julkaistavakseen tyttökirjoja, Jo kyhäsi käden käänteessä pienen tarinan oman sisarusparvensa nuoruudenaikaisista seikkailuista ja lähetti sen liikoja odottamatta koettelemaan onneaan.

Mutta Jon elämässä olivat vasta- ja myötämäet aina olleet jyrkkiä. Hänen ensimmäinen kirjansa, vuosikausien uurastuksen tulos, jonka piti täyttää tekijänsä suuret toiveet ja kunnianhimoiset unelmat, oli tuottanut katkeran pettymyksen. Sen sijaan tämä vaatimaton kertomus, joka oli kyhätty muutaman dollarin toivossa, joutui odottamatta myötätuuleen ja purjehti suoraan lukijain suosioon. Se toi tekijälleen runsain mitoin kultaa ja kunniaa.

Hämmästykseseen Josephine Bhaer näki pienen purtensa palaavan satamaan liput liehuen ja tykit iloisesti jyskien. Ystävät riemuitsivat hänen menestyksestään ja onnittelivat häntä. Ja tämän ensi menestyksen jälkeen kaikki sujui helposti. Jo koki pelkkää myötätuulta, ja jokainen uusi kirja auttoi eteenpäin niitä, joita hän rakasti ja joiden hyväksi teki työtä.

Mutta kuten kaikella tässä kummallisessa maailmassa, Jon menestykselläkin oli hullunkuriset ja hankalat puolensa. Alkuaikojen hämmästyksestä ja riemusta toinnuttuaan hän alkoi varsin pian väsyä maineeseensa ja kaivata menetettyä vapauttaan.

Hänestä oli äkkiä tullut ihailevan lukijakuntansa orja. Se puuttui kaikkiin hänen toimiinsa, entisiin, nykyisiin ja tuleviinkin. Vieraat halusivat katsella häntä, kysellä, varoittaa ja onnitella; he olivat saattaa hänet suunniltaan hyvää tarkoittavalla huomaavaisuudellaan. Jos hän kieltäytyi avaamasta heille sydäntään, he moittivat häntä. Jos hän torjui tuntemattomien avunpyynnöt ja lahjoitusvaatimukset eikä ottanut kantaakseen kaikkea ihmiskunnan hätää ja kurjuutta, häntä sanottiin kovasydämiseksi, itsekkääksi ja ylpeäksi. Jos hänen oli mahdotonta vastata saamiinsa kirjeröykkiöihin, hän laiminlöi velvollisuutensa.

Ennen pitkää Jon kärsivällisyys loppui. Hän vetäytyi luolaansa ja murahteli pelottavasti, kun häntä houkuteltiin sieltä ulos. Vapaus oli aina ollut hänen kallein omaisuutensa, ja nyt siitä oli jäljellä vain riekaleet. Jo oli mielestään tehnyt kaikki mitä kohtuudella voitiin vaatia, kun oli sirotellut ympärilleen runsain käsin nimikirjoituksia, valokuvia ja elämäkertatietoja, kun taiteilijat olivat kuvanneet hänen kotinsa joka taholta ja lehtimiehet hänet itsensä siltä jöröltä puolelta, jonka hän aina näytti näinä kiusallisina hetkinä, kun herttaisten pyhiinvaeltajien loputon virta oli kuluttanut kunnioittavilla

askelillaan hänen kynnyksensä ja tuhonnut hänen pihanurmensa, kun palvelijat lähtivät talosta jo viikon kuluttua väsyttyään kuulemaan aamusta iltaan ovikellon soittoa, kun hänen miehensä sai suojella häntä aterioiden aikoina ja pojat turvata hänen pakonsa takaikkunasta yritteliäiden vieraiden ilmaantuessa sopimattomalla hetkellä.

— Pitäisi säätää suojelulaki onnettomien kirjailijoiden turvaksi, sanoi Jo eräänä aamuna, kun posti toi hänelle tavallista enemmän kirjeitä. — Se on minulle polttavampi ongelma kuin kansainvälinen tekijänoikeus, sillä aika on rahaa ja rauha terveyttä, ja olen menettämässä molemmat saamatta tilalle mitään. Mieleni tekee hurjasti paeta jonnekin erämaahan.

— Noille leijonanmetsästäjille tekisi hyvää vaihtaa hetkeksi osaa takaa-ajettavien kanssa; silloinpa näkisivät, millaisena maanvaivana he ovat. "Otin vapauden tulla ilmaisemaan ihastukseni viehättävästä teoksestanne", matki Ted kumartaen äidilleen, joka tuijotti vihaisena postista tulleita nimikirjoituspyyntöjä.

— Yhden asian olen päättänyt, sanoi Jo topakasti. — Tällaisiin pyyntöihin en enää vastaa. Tuolle pojalle olen jo lähettänyt ainakin kuusi nimikirjoitusta, ilmeisesti hän myy niitä. Ja jos vastaan tälle tytölle, saan ennen pitkää kaikki hänen koulutoverinsa kimppuuni. Emerson ja Whittier heittivät tällaisen postin paperikoriin, ja vaikka minä olenkin vain kirjallinen puistotäti enkä tarjoa nuorille muuta kuin moraalivelliä, aion tässä asiassa seurata suurten esimerkkiä. Minähän en ennäätä syödä enkä nukkua, jos yritän tyydyttää näiden ajattelemattomien lasten toivomuksia. Ja helpotuksesta huokaisten Jo pyyhkäisi koko läjän syrjään.

— Minä avaan loput kirjeet, että saat lopettaa aamiaisesi, sanoi Rob, joka usein oli äitinsä sihteerinä. — Tässä on muuan etelästä tullut. Kahdeksantoistavuotias kirjailija ehdottaa, että panet nimesi romaaniin, jonka hän on kirjoittanut. Ensimmäisen painoksen jälkeen sinun nimesi joutaa pois ja hänen pannaan tilalle. Selväsananainen ehdotus. Mutta et taida suostua siihen, vaikka oletkin yleensä helläsydäminen nuoria kynäilijöitä kohtaan.

— Ei käy. Selitä se hänelle ystävällisesti, ennen kuin hän ehtii lähettää tänne juttunsa. Minulla on tällä hetkellä hallussani seitsemän käsikirjoitusta ja tuskin ehdin lukea edes omaani, sanoi Jo-rouva. Hän onki maljasta pienen kirjeen ja avasi sen huolellisesti, koska se alamäkeä luisuvasta osoitteesta päätellen oli lapsen kirjoittama.

— Tähän vastaan itse. Pieni sairas tyttö toivoo minulta kirjaa, ja sen hän on saava; mutta en minä voi kirjoittaa jatkoa kaikkiin kirjoihini vain hänen mielikseen. En koskaan pääsisi loppuun, jos tottelisin näitä ahnaita Oliver Twisteja, jotka koko ajan huutavat lisää! Entä sitten, Robin?

— Tämä on lyhyt, mutta herttainen.

'Rakas rouva Bhaer! Aion nyt sanoa mielipiteeni teoksistanne. Olen lukenut ne kaikki moneen kertaan ja sanon, että ne ovat loistavia. Olkaa hyvä, jatkakaa!

Ihailijanne Billy Babcock.'

— Tuosta minä pidän. Billy on järkevä ja arvostelukykyinen mies, koska on lukenut kirjani moneen kertaan ennen kuin ilmoittaa niistä mielipiteensä. Eikä pyydä edes vastausta. Kiitä häntä ja sano terveisiä.

— Tässä englantilainen seitsemän tyttären äiti tahtoo tietää, mille uralle kasvattaisi kunkin tyttärensä. Vanhin on kaksitoistavuotias, ei ihme, että äidin pää on pyörällä, nauroi Rob.

— No, koetetaan vastata. Mutta vähät hän minun neuvoistani, kun itselläni ei ole tyttäriä; luultavasti naisparka vain järkyttyy kun sanon, että juoksennelkoot ja leikkikööt ja vankistukoot ennen kuin elämänurasta ruvetaan puhumaan. Kyllä asia aikanaan selviää kun saavat olla rauhassa eikä heitä valeta kaikkia samaan muottiin.

— Tässä joku kaveri etsii morsianta ja kysyy, tunnetko ketään sellaista tyttöä kuin kirjoissasi on.

— Lähetä Nanin osoite, niin saadaan nähdä, kuinka äijän käy, ehdotti Ted ja päätti lähettää sen itse kaikessa hiljaisuudessa jos suinkin voi.

— Tämä rouva toivoo, että ottaisit hänen tyttärensä ottolapseksi ja lainaisit tytölle rahaa muutaman vuoden ulkomaisia taideopintoja varten. Kaipa suostut?

— Ei kiitos! Minä aion pysyä lestissäni. Mikä tuo suttuinen kirje on?

'Rouva J.M. B:lle.

Jos reseda oisin tai lilja, niin rupeisin runoilijaksi, ja tuoksua huokuisin hiljaa, mitä katselis silmää kaksi.

Sä nouset kuin mahtava jalava,
kun Phoibos aamuruskon kultaa.
Oi ettei mun syömmeni palava
sun tähtesi vain joutuis multaan!

Mun suuni suloisesti haastaa.
Sun tahdon omakseni raastaa
kynäni piirtojen kautta.
Se on kuin Karonin lautta.

Oi, katsele kukkia kedon:
ne loistavat paremmin työttä
kuin Salomon; lyön vaikka vedon.
Oi armahin: hyvää yötä!

James.'

Poikien hohottaessa tälle vuodatukselle heidän äitinsä jatkoi kirjeiden lukemista. Muuan tyttö toivoi onnettoman uutta loppua kertomukseen, jossa hänen suosikkisankarinsa oli kuollut. Eräs pappi tahtoi tietää, mitä uskontoa rouva Bhaer tunnusti, ja epätietoinen nuori nainen tiedusteli kumman kahdesta kosijastaan valitsisi.

— Selvä on tältä päivältä. Nyt siivoan vähän ja käyn sitten käsiksi työhön. Sano kaikille, Mary, etten ole tavattavissa. En ota vastaan edes kuningatar Viktoriata, mikäli hän sattuu tulemaan.

— Sujukoon päiväsi hyvin, rakkaani, sanoi hänen miehensä, joka oli ahertanut oman laajan kirjeenvaihdon kimpussa. — Minä syön opistolla professori Plockin kanssa, hänen pitäisi tänään tulla käymään. Nuoriso voi lounastaa Parnassossa, niin että sinä saat olla rauhassa. Ja tasoittaen suudelmalla väsymyksen rypyt vaimonsa otsalta mies marssi tiehensä taskut täynnä kirjoja, vanha sateensuoja toisessa kädessä ja toisessa pussillinen kiviä geologian tuntia varten.

— Jos kaikille naiskirjailijoille riittäisi aviomiehiksi sinunlaisiasi enkeleitä, niin he eläisivät kauemmin ja kirjoittaisivat enemmän. Vaikka ehkä siitä ei olisi maailmalle paljonkaan siunausta, moni meistä kirjoittaa jo nytkin ihan liikaa, mutisi Jo heilauttaen pölyhuiskua puolisonsa perään.

Emil oli jo lähtenyt kaupunkiin laivalleen, mutta Ted viivytteli napatakseen haluamansa osoitteen, tyhjentääkseen sokeriastian ja keskustellakseen äidin kanssa, sillä näillä kahdella oli yhdessä kaikenlaisia kujeita.

Jo siivosi aina oman huoneensa ennen kuin ryhtyi työhön. Mennessään vetämään alas ikkunaverhoa hän näki nurmikolla taiteilijan piirtämässä ja vetäytyi harmissaan takaikkunalle pudistelemaan pölyhuiskuaan.

Samassa ovikello soi ja tieltä kuului pyörien ratinaa.

— Minä menen. Mary päästää heidät kuitenkin sisään, sanoi Ted ja oikoi hiuksiaan lähtiessään eteiseen.

— En ota ketään vastaan. Järjestä niin, että pääsen pakenemaan yläkertaan, kuiskasi Jo valmistautuen pakoon. Mutta ennen kuin hän ehti minnekään, ilmestyi ovelle mies kortti kädessään. Ted tervehti häntä jäykästi ja Jo kätkeytyi verhojen taa odottamaan pakotilaisuutta.

— Kirjoitan sarjaa "Lauantain pakinoihin" ja tulen ensimmäiseksi haastattelemaan rouva Bhaeria, aloitti vastatullut ammattikuntansa silkoiseen tapaan.

— Rouva Bhaer ei ota vastaan lehtimiehiä.

— Mutta minä pyydän vain muutaman minuutin, sanoi mies tunkeutuen yhä sisemmälle.

— Ette voi tavata häntä, sillä hän on ulkona, vastasi Ted todettuaan uhrin kadonneen — luultavasti ikkunasta.

— Sepä ikävää, minä tulen sitten uudestaan. Onko tämä kaunis huone hänen työkammionsa?

— Ei ole, sanoi Teddy työntäen miehen kohteliaan päättävästi eteiseen.

— Olisin kiitollinen, jos kertoisitte kuinka vanha rouva Bhaer on, missä hän on syntynyt, milloin

mennyt naimisiin ja kuinka monta lasta hänellä on, jatkoi vieras häkeltymättä.

— Hän on kuusissakymmenissä, syntynyt Novaja Zemljalla, mennyt naimisiin päivälleen neljäkymmentä vuotta sitten ja hänellä on yksitoista tytärtä. Vieläkö muuta? Tedin totinen naama oli niin hullunkurisessa ristiriidassa tuon pilailevan vastauksen kanssa, että mies tunnusti joutuneensa tappiolle ja peräytyi nauraen, juuri kun portaita nousi muuan rouva kannoillaan kolme kukoistavaa tyttöä.

— Me tulemme Oshkoshista asti emmekä voi mennä kotiin näkemättä rakasta rouva Bhaeria. Tyttäreni ihailevat kauheasti hänen kirjojaan ja tahtovat välttämättä nähdä hänet. Tiedän kyllä, että on varhaista, mutta me aiomme mennä katsomaan vielä Holmesta, Longfelleria ja muita suuruuksia. Rouva Erastus Kingsbury Parlamee Oshkoshista, ilmoittakaa hänelle. Ei väliä, vaikka saamme odottaa. Katselemme tässä hetken ympärillemme, jollei hän ole vielä valmis.

Tämä kaikki tuli semmoisella vauhdilla, että Ted saattoi vain tuijottaa reippaita neitoseja, jotka olivat iskeneet häneen siniset silmänsä niin anovasti, ettei hänen ritarillisuutensa voinut kieltää heiltä ainakaan kohteliasta vastausta.

— Rouva Bhaer ei ole nyt tavattavana — ulkona kai parastaikaa. Mutta voittehan katsella taloa ja pihaa, jos teitä haluttaa, hän mutisi peräytyen, kun nuo neljä naista hyökkäsivät eteenpäin silmäillen ahnaasti ympärilleen.

— Oi, kiitos! Todella viehättävä paikka! Tässäkö hän kirjoittaa? Onko tuo hänen kuvansa? Juuri semmoiseksi olen häntä kuvitellutkin.

Naiset olivat pysähtyneet vanhan kaiveruksen eteen, joka esitti Caroline Nortonia, seitsentoistavuotiasta runoilijaneitoa, kynä kädessä, innoittunut ilme kasvoilla, jalokivikoriste otsalla ja helminauha kaulassa.

Koettaen pysyä vakavana Teddy osoitti oven takana riippuvaa epäonnistunutta muotokuvaa, joka oli perheessä jatkuvana ilonaiheena.

— Tässä on äitini, mutta se ei ole kyllä oikein hyvä kuva, hän selitti nauttien suunnattomasti huomattessaan, miten tytöt ponnistelivat salatakseen pettymyksensä. Nuorin heistä, kahdentoista ikäinen, ei loppujen lopuksi voinutkaan peittää mielipahaansa.

— Minä luulin, että hän olisi siinä kuudentoista. En minä enää tahdokaan nähdä häntä, tyttö tokaisi rehellisesti ja meni eteiseen jättäen äitinsä pyytelemään anteeksi ja sisarensa selittämään, että kuva oli "erittäin miellyttävä ja runollinen, varsinkin otsan kohdalta".

— Tulkaa, tytöt, meidän pitää lähteä, jos aiomme selvittää tästä päivästä. Voitte jättää albuminne ja saatte ne postissa, kunhan rouva Bhaer on kirjoittanut niihin värssyn. Olemme oikein kiitollisia. Parhaat terveiset äidillenne, oli ikävää, ettemme tavanneet häntä.

Puhuessaan rouva Erastus Kingsbury Parlamee tuli katsahaneeksi lukukammiolta näyttävään sivuhuoneeseen, jossa keski-ikäinen nainen oli pyyhkimässä pölyä yllään iso, raidallinen esiliina.

— Vilkaisen vain hänen pyhäkköään, kun hän kerran on ulkona, huudahti innostunut rouva ja pyyhälsi joukkoineen hallin poikki, ennen kuin Ted ehti varoittaa äitiään. Tämä oli jäänyt loukkuun, sillä taloa piirittivät taiteilija toiselta ja lehtimies toiselta puolen.

— Nyt ne saivat hänet kiinni, pahoitteli Teddy. — Turhaa hänen on näytellä sisäkköä, hehän tuntevat hänet kuvasta.

Mutta Jo pani parastaan, ja varmasti hän olisi pelastunut, jollei tuo kohtalokas kuva olisi paljastanut häntä. Rouva Parlamee pysähtyi kirjoituspöydän ääreen, ja välittämättä merenvahapiipusta, pöydän vieressä olevista miehen toiveista ja isosta kirjekasasta, josta paistoi osoite "Prof. F. Bhaer", hän löi kätensä yhteen ja huudahti haltioissaan:

— Tytöt, tällä paikalla hän on kirjoittanut nuo ihanat kertomuksensa! Saisinko, saisinko minä ottaa paperinpalasen tai käytetyn kynänterän tai edes postimerkin muistoksi tästä nerokkaasta naisesta?

— Olkaa hyvä, rouva, vastasi palvelijatar vetäytyen syrjään ja vilkaisten poikaan, jonka silmät tuikkivat hilpeyttä.

Mutta vanhin tytär huomasi katseen. Nykäisten äitiään hän kuiskutti:

— Tuohan on rouva Bhaer itse.

— Eihän? On! Niin onkin! Todella, miten hauskaa! Ja tarrautuen Jo-parkaan, joka oli jo pakotiellä, rouva Parlamee huudahteli innoissaan: — Suokaa anteeksi, teillä on varmasti kiire, mutta haluaisin välttämättä puristaa kättänne ennen kuin lähdemme! Ja jos joskus tulette Oshkoshiin, me kannamme teitä käsillämme, teidän ei tarvitse varpaankärjellännekään koskettaa maankamaraa...

Kauhistuneena Jo päätti, ettei ikinä menisi tuohon ylenpalttiseen paikkaan, mutta kirjoitti alistuneena nimensä albumeihin, lahjoitti muiston kullekin tytölle ja suuteli koko kierroksen. Sitten naiset lähtivät tapaamaan Longfelleriä, Holmesta ja muita suuruuksia — joista kukaan toivottavasti ei ollut kotona.

— Senkin lurjus, mikset auttanut minua livahtamaan? Ja mitä hassutuksia puhuitkaan sille lehtimiehelle! Mutta toivottavasti tätä kaikkea ei lasketa meille synniksi, pakkohan tässä on vähän juonitella. Monta yhtä vastaan — se ei ole reilua peliä. Ja Jo ripusti esiliinansa hallin kaappiin maristen kovaa kohtaloaan.

— Jälleen kansaa puistotiellä, ilmoitti Teddy, joka oli lähdössä kouluun. — Livistä nyt niin kauan kuin tie on selvä. Minä pidättelen heitä vähän aikaa.

Jo karkasi yläkertaan ja saatuaan oven lukkoon katseli tynesti ikkunasta nurmikolle kerääntyneitä koulutyttöjoukkoa. Kun tytöiltä oli kielletty pääsy sisään, he ryhtyivät huvikseen poimimaan kukkia ja syömään eväitään huomaautellen suorasukaisesti mitä kukin paikasta ja sen omistajista arveli.

Seurasi muutama rauhallinen tunti ja Jo oli juuri pääsemässä kiinni iltapäiväurakkaansa, kun Rob kävi kertomassa, että Nuorten miesten kristillinen yhdistys oli tulossa opistolle ja että pari kolme tuttua poikaa aikoi pistäytyä täälläkin.

— Kohta alkaa kyllä sataa, niin että luultavasti he peruuttavat koko retken. Mutta isän mielestä sinun oli kaiken varalta hyvä tietää. Ainahan sinä otat vastaan pojat, vaikka paadutatkin sydämesi tyttöraukoille, sanoi Rob, sillä hän oli kuullut veljeltään aamullisista vieraista.

Alistuneesti Jo pukeutui mustaan silkkipukuunsa ja jäi odottamaan vierailua — rukoillen kuitenkin hartaasti sadetta.

Pian alkoikin ropista rankasti, ja arvelen jo olevansa turvassa Jo pörrötti tukkansa, riisui kalvosimensa ja asettui työhön. Hänen päiväurakkansa oli kolmekymmentä sivua, ja hän tahtoi sen hyvissä ajoin valmiiksi ennen iltaa.

Josie oli tuonut kukkia ja oli panemassa juuri viimeisiä maljakkoihin, kun näki rivin sateensuojia poukkoilevan rinnettä alas.

— Täti, he tulevat, tyttö huusi portaiden alapäässä.

— Pidä silmällä ja hihkaise, kun he ennättävät lehtokujaan! Parissa minuutissa minä siistiydyn ja juoksen alas, Jo-rouva vastasi kirjoittaen kuin henkensä edestä.

— Heitä on ainakin puolikymmentä, sisäkkö-Anne huusi hallin ovelta.

— Ettei vaan kymmenkunta.

— Täti, he tulevat kaikki. Mitäs nyt tehdään? Josie jäähmettyi kauhusta nähdessään mustan jonon lähestyvän hyvää vauhtia.

— Luoja paratkoon, heitä on satamäärin. Juokse panemaan takaovelle saavi sateensuojia varten. Käske heidän pinota hattunsa pöydälle, sillä naulakko ei kestä. Kynnysritilöistä ei tässä ole apua, voi matoraukkojani! Ja Jo meni alas vastaanottamaan hyökkäystä, sillä välin kun Josie ja palvelijat lentelivät ympäri huoneita. Sateensuojajono lähestyi vääjäämättä, jokaisen alla oli rapainen jalkapari, sillä retkeilijöillä oli ollut kylliksi aikaa kuljeskella kaupungilla eivätkä he antaneet sateen häiritä itseään.

Kop kop kop, hallissa kopisteli seitsemänkymmentäviisi kenkäparia. Pian seitsemänkymmentäviisi sateensuojaa valutti kaikessa sovussa vesiään vieraanvaraiseen saaviin sillä aikaa kun niiden omistajat parveilivat ympäriinsä talon alakerrassa. Ja talon emäntä puristi nurisematta seitsemääkymmentäviittä kättä. Salaperäisesti ilmestyi pöydälle kortteja, joihin pyydettiin nimikirjoitusta. Ja aamullisesta uhkauksestaan huolimatta Jo kirjoitti nimensä jokaiseen.

Josie pakeni takahuoneeseen, mutta nuoret löytöretkeilijät löysivät hänet, ja eräs heistä loukkasi tyttöä verisesti kysymällä, oliko tämä rouva Bhaer. Vierailu ei kestänyt kauan, ja se loppui paremmin kuin alkoi, sillä sade taukosi ja sateenkaari loisti kauniina vieraitten yläpuolella, kun he seisoivat nurmikolla laulamassa jäähyväislaulua.

— Mukavia poikia! En kadu ensinkään puolituntistani, mutta työni minun täytyy lopettaa, niin ettette

saa laskea enää ketään häiritsemään ennen teetä, sanoi Jo jättäen Maryn sulkemaan ovia. Isä ja pojat olivat lähteneet vieraiden mukaan ja Josie oli juossut kotiinsa.

Tunnin ajan vallitsi rauha, sitten ovikello soi ja Mary tuli kikattaen ylös sanomaan:

— Kummallinen rouvasihminen kysyy, saako hän pyydystä heinäsirkan puutarhasta.

— Minkä? huudahti Jo-rouva pudottaen kynänsä niin että mustetta roiskui; kaikista omituisista pyynnöistä tämä oli kaikkein omituisin.

— Heinäsirkan, rouva. Minä sanoin, että teillä on paljon työtä, kysyin mitä hän tahtoo, ja silloin hän sanoi. "Olen saanut heinäsirkoja monen tunnetun ihmisen mailta ja tahtoisin mielelläni kokoelmaani yhden Plumfieldistakin." Oletteko ikinä kuullut mokomaa? Ja Mary jatkoi kikattamistaan.

— Sano hänelle, että vie ne kaikki. Olen oikein iloinen, jos pääsen niistä, nauroi Jo.

Mary lähti, mutta palasi hetken päästä. Hän nauroi niin että ei tahtonut saada sanaa suustaan.

— Hän kääntää kiittä, mutta pyytäisi vielä vanhaa pukua tai sukkaparia kuteeksi mattoon, joka hänellä on tekeillä. Hän on saanut herra Emersonin liivit ja herra Holmesin housut ja rouva Beecher-Stow'n leningin. Hän mahtaa olla hullu!

— Anna hänelle tämä vanha punainen huivi, että pääsen isoisten rinnalle tuohon ihmeelliseen mattoon. Nuo leijonanmetsästäjät ovat kaikki hulluja, mutta tämä ei ainakaan kuluta aikaani, siunattu ihminen, sanoi rouva Bhaer palaten työhönsä. Vilkaistessaan ikkunasta hän näki hoikan mustapukuisen naisihmisen hyppivän hurjasti edestakaisin nurmikolla — ilmeisesti heinäsirkkajahti oli käynnissä.

Keskeytyksettä päästiin hämäärään asti. Silloin Mary pisti päänsä sisään ilmoittaakseen, että muuan herra kysyi rouva Bhaeria eikä ottanut kieltä kuuleviin korviinsa.

— Mutta minä en tosiaankaan tule nyt alas. Tämä on ollut kamala päivä, ja minä teen työtä, vastasi ahdistettu kirjailija.

— Sanoin sen hänelle, mutta hän astui vain sisään hävyttömän rohkeasti. Hänkin on varmaan hullu. Melkein pelkään häntä, hän on niin iso ja musta ja kylmä kuin kurkku, vaikka onkin oikeastaan hyvän näköinen, lisäsi Mary vähän typerästi hymyillen, sillä vieras näytti rohkeudesta huolimatta miellyttäneen häntä.

— Koko päivä on mennyt pilalle, ja tahdon ehdottomasti käyttää tämän viimeisen puolituntisen päästäkseni loppuun. Käske hänen mennä tiehensä, minä en tule alas, puuskahti Jo tuotuneena.

Mary meni, mutta hänen emäntänsä ei voinut olla kuuntelematta puheen sorinaa. Sitten hän kuuli Maryn huutavan. Koska tyttö oli sievä ja säikky, rouva Bhaer heitti kynänsä ja lähti pelastamaan häntä.

Jo laskeutui majesteettisen ylväästi portaita ja pysähtyi katsomaan tunkeilijaa. Tämä näytti pyrkivän kohti portaita, joita Mary urheasti puolusti. Jo-rouva kysyi hyvin kunnioitusta herättävällä äänellä:

— Kuka tämä vieras on? Minähän olen kieltäytynyt ottamasta vastaan.

— En tosiaankaan tiedä, hän ei sano nimeään, väittää vain, että te olisitte pahoillanne, ellette tapaisi häntä. Mary väistyi punakkana ja suutuksissaan paikaltaan.

— Olisithan pahoillasi? vieras kysyi mustat silmät nauraen ja hampaat välkkyivät valkoisina pitkän parran keskeltä, kun hän rohkeasti kädet ojennettuina lähestyi kiivastunutta rouvaa.

Jo-rouva katsoi tarkkaan, sillä ääni tuntui tutulta, ja Maryn hämmästykseksi emäntä lensi sitten rosvon kaulaan ja huudahti riemuissaan:

— Poikakulta, mistä sinä tulet?

— Kaliforniasta, tulit sinua katsomaan, äiti Bhaer. Eikö olisikin ikävää, jos lähtisin muutta mutkitta tieheni, vastasi Dan suudellen häntä.

— Ajatella, että käskin ajaa sinut ulos talosta, vaikka olen odottanut sinua koko vuoden, nauroi Jo-rouva menessään olohuoneeseen juttelemaan kotiutuneen kulkurinsa kanssa, jota tämä pila tavattomasti huvitti.

Rouva Bhaer mielti usein, mahtoiko Danissa olla intiaanivertä; siihen ei viitannut ainoastaan pojan mieltymys vapaaseen kulkurielämään, vaan myös hänen ulkomuotonsa. Kahdenkymmenenviiden vuoden ikäisenä Dan oli pitkä ja jäntevä, tummakasvoinen ja niin terävän näköinen kuin ainakin mies, jolla on tarkat aistit. Hän oli täynnä tarmoa, hiukan karkea käytökseltään ja nopea sekä sanoissa että teoissa. Entinen liekki paloi hänen silmissään, hän näytti aina valppaalta niin kuin olisi tottunut olemaan varuillaan, ja hänen koko olemuksensa uhkui reippautta ja voimaa. Juuri tämä ominaisuus hänessä viehättikin niitä, jotka tunsivat hänen seikkailijanelämänsä ilot ja vaarat. Hän näytti hyvin valloittavalta jutellessaan äiti Bhaerin kanssa vankka ruskea käsi tämän kädessä.

— Unohtanutko? Kuinka voisin unohtaa ainoan kodin, joka minulla koskaan on ollut! Ei, minulla oli sellainen hoppu kertomaan hyvästä onnestani, etten jäänyt edes siistiytymään, vaikka olenkin kai enemmän villipuhvelin näköinen kuin milloinkaan. Ja Dan heilautti pitkää mustaa tukkaansa, sipaisi partaansa ja nauroi niin että huone raikui.

— Et näytä yhtään hullummalta. Minä olen aina ihailut rosvoja, ja sinä olet ilmetty ryöväri. Josie ei kai muista sinua, mutta Ted kyllä tuntee Daninsa pitkästä parrasta ja heiluvasta harjasta huolimatta. Kohta he ovat kaikki täällä toivottamassa sinut tervetulleeksi, niin että kerro minulle vähän itsestäsi ennen kuin he tulevat. Ajattele, Dan, siitä on melkein kaksi vuotta, kun viimeksi olit täällä. Sinä olet siis menestynyt! sanoi Jo, joka oli äitien tapaan kiinnostuneena kuunnellut hänen kertomustaan Kaliforniasta ja erään pienen sijoituksen odottamattomasta tuotosta.

— Erinomaisesti. Minä en välitä rahasta, senhän tiedät, parasta antaa sen mennä menojaan, ettei tule huolta omaisuudesta. Silti on hauskaa saada rahaa, ettei tarvitse pihistää. Minun ei kannata säästää, sillä minunlaiseni eivät milloinkaan elä vanhoiksi, sanoi Dan. Näytti kuin hänen pieni omaisuutensa olisi rasittanut häntä aika tavalla.

— Mutta jos menet naimisiin ja asetut aloillesi niin kuin toivottavasti teet, sinulla täytyy toki olla jotain millä aloittaa. Ole vain järkevä ja sijoita rahasi johonkin. Kaikille tulee pahojakin päiviä, ja sinä haluat olla oma herrasi, vastasi rouva Bhaer vakavan näköisenä, vaikka olikin hyvillään, kun rahanhimo ei ollut tarttunut hänen hyväonniseen poikaansa.

Dan pudisti päätään ja katseli huonetta aivan kuin se olisi tuntunut liian ahtaalta.

— Kukapa välittäisi tällaisesta virvatulesta? Naiset pitävät tasaisista miehistä, eikä minusta koskaan tule tasaista.

— Voi Dan, kun minä olin tyttö, pidin juuri sellaisista seikkailijoista kuin sinä olet. Reipas ja rohkea, vapaa ja romanttinen viehättää aina naisia. Älä ole toivoton. Löydät kyllä vielä ankkurisi.

— Mitä sanoisit, jos toisin sinulle intiaanitytön? Dan kysyi veitikkamainen pilke silmissään ja tarkasteli nurkassa olevaa kaunista Galateian rintakuvaa.

— Toivottaisin sydämellisesti tervetulleeksi, jos hän olisi hyvä tyttö. Onko sellainen jo tulossa? kysyi Jo katsoen uteliaana poikaa.

— Ei toistaiseksi. Minulla ei ole ollut aikaa 'katsahtaa ympärilleni', niin kuin Ted sanoo. Miten poika muuten jaksaa? kysyi Dan vaihtaen puheenaihetta.

Rouva Bhaer oli heti vauhdissa ja kuvaili laveasti poikiensa harrastuksia ja avuja — kunnes asianomaiset itse ryntäsivät sisään ja karkasivat Danin kimppuun kuin karhunpoikaset. Sitten tuli professori, ja puhetta riitti Maryn sytytellessä lamppuja ja keittäjän valmistaessa illallista.

Teen jälkeen Dan kulki edestakaisin avarissa huoneissa poiketen välillä halliin hengittämään raitista ilmaa, jota hänen keuhkonsa näyttivät kaipaavan enemmän kuin muiden ihmisten. Tällaisella käynnillä hän näki oviaukossa vaalean olennon ja pysähtyi katselemaan. Besskin seisautui tuntematta vanhaa ystävänsä ja aavistamatta, kuinka sievältä näytti seistessään siinä pitkänä ja solakkana kesäillan valoa vasten.

— Onko tämä Dan? Bess hymyili ja ojensi kätensä.

— Kukapa muu kuin vanha Dan. Mutta sinua en ollut tuntea, prinsessa. Luulin henkiolennoksi, vastasi Dan katsoen tyttöä uteliaan hellästi ja hämmästyneenä.

— Tietysti minä olen kasvanut. Mutta sinä olet muuttunut kahdessa vuodessa ihan toiseksi! Ja Bess katseli tyttömäisesti ihailen maalauksellisen näköistä nuorta miestä.

Dan ei ehtinyt vastata, sillä samassa syöksähti Josie sisään. Muistamatta lainkaan vasta saavuttamaansa kunnioitettavaa ikää hän juoksi suoraan Danin syliin, ja tämä lennätti tytön ilmaan kuten ennen vanhaan. Vasta laskettuaan Josien maahan Dan huomasi tässäkin tapahtuneen muutoksen ja puuskahti hullunkurisen kauhistuneena:

— Varjelkoon, sinähän olet miltei täysikasvuinen! Mitä minä nyt teen, kun täällä ei ole enää yhtään leikkiveria. Ted kulkee tuossa pitkänä kuin humalasalco ja Bess on jo nuori neiti, ja sinäkin, sinapinsiemen, alat pidentää hameitasi ja opetella käytöstapoja!

Tytöt nauroivat. He olivat hauskasti toistensa vastakohtia — Bess vaalea ja hento, Josie raikkaan heleä kuin villiruusu. Dan nyökkäsi tyytyväisenä katsellessaan heitä.

— Kuulkaapas, tytöt, kukaan ei saa yksinoikeutta Daniin! huusi Jo-rouva olohuoneesta. — Tuokaa hänet tänne ja pitäkää vahtia, muuten hän pääsee taas pujahtamaan vuoden parin matkalle ennen kuin olemme edes kunnolla nähneet häntä.

Josie raahasi uhrinsa sisälle pitäen koko ajan meteliä siitä, että Dan oli hänen mielestään etuillut miehekkyydessä muihin poikiin verraten.

— Emil on vanhempi kuin sinä, mutta hän hyppii yhä polkkaa ja laulaa merimies viisuja ihan niin kuin pikkupoikana, hän sanoi syyttävästi. — Sinä olet ainakin kolmekymmenvuotiaan näköinen ja iso ja musta kuin joku näytelmän roisto. Nytpä tiedänkin. Sinusta tulee hyvä Arbaces Pompejin viimeisiin päiviin! Me aiomme ottaa sen ohjelmistoon; gladiaattorit ja leijona ja maanjäristys ovat jo tiedossa. Tim ja Ted varistavat säkkikaupalla tuhkaa maahan ja vyöryttävät tynnyreittäin kiviä päälle. Muuta ei ole puuttunutkaan kuin musta mies egyptiläisen osaan, ja sinä näytät oikein komealta, kun sinut kiedotaan punaisiin ja valkoisiin huiveihin. Vai mitä arvelet, Jo-täti?

Sanatulva sai Danin tukkimaan korvansa, ja ennen kuin Jo ehti vastata suulaalle sisarentyttäreilleen, tulivat Laurencet ja Meg perheineen ja kohta heidän kannoillaan Tom ja Nan. Kaikki olivat uteliaita kuulemaan Danin vaiheista ja hänen tulevaisuudensuunnitelmistaan.

— Mielesi tekee kai takaisin Kaliforniaan odottamaan toista onnen potkua, tuumi Laurie Danin lopetettua kertomuksensa. — Mutta muista että keinottelu on vaarallista peliä. Voit menettää hetkessä kaiken mitä olet voittanut.

— Oikeastaan olen saanut siitä pelistä kylläkseni, ainakin vähäksi aikaa. Minua viehättää siinä vain jännitys, eikä sekään ole minulle terveellistä. Aion lähteä länteen viljelemään maata. Se on hienoa puuhaa jos on kylliksi lääniä, ja vakinainen työ saattaa maistua oikein hyvältä pitkän kiertelyn jälkeen. Minä panen työn alulle, ja te voitte lähettää mustat lampaanne minun tarhaani. Minähän yrittelin lampaankasvatusta Australiassa, niin että tiedän niistä yhtä ja toista. Mustistakin.

Danin vakava ilme sulii naurahdukseen, mutta ne, jotka tunsivat hänet parhaiten, aavistivat hänen joutuneen käymään San Franciscossa kovaa koulua, johon hän ei kaivannut takaisin.

— Se on hieno ajatus, sanoi Jo lämpimästi. — Silloin mekin tiedämme missä olet ja voimme käydä sinua tervehtimässä matkustamatta maailman toiseen laitaan. Ted voi tulla maatilallesi. Hän on niin levoton sielu, että se tekisi hänelle hyvää. Sinun luonasi hän olisi turvassa, kun purkaisi liian tarmonsia työhön.

— Kyllä minä lapiota ja kuokkaa osaan heiluttaa siinä kuin joku toinenkin, mutta Speranzan kaivokset tuntuvat sittenkin houkuttelevammilta, sanoi Ted tutkien malminäytteitä, jotka Dan oli tuonut professorille.

— Sinä perustat länteen uuden yhdyskunnan, ja kun me tässä alamme parveilla, tulemme ja asetumme sinne. Siellähän tarvitaan pian sanomalehteäkin, huomautti Demi.

— Tuumasta toimeen, Dan! Tuo on hyvä idea ja me tuemme kaikki sinua. Minulla ei olisi mitään sitä vastaan, että hankkisin itsekin vähän preerianaata ja muutaman hevospaimenen, sanoi Laurie-herra, joka aina koetti saada pojat ponnistamaan eteenpäin.

— Jos kaverilla on vähän rahaa pohjalastina ja hän sijoittaa sen maahan, niin silloin on kyllä vahvasti ankkurissa — ainakin jonkin aikaa. Mieleni tekee koettaa mihin pystyn, mutta halusin keskustella ensin teidän kanssanne ennen kuin päätän mitään. Voi olla, ettei tuollainen puuha sovi minulle ajan mittaan, mutta pääseehän siitä irti jos väsy, tuumi Dan.

— Et sinä sinne jää. Tuollainen maatila tuntuu varmaan hirmuisen pieneltä ja tylsältä, kun on tottunut pitämään koko maailmaa kotinaan, ennusti Josie.

— Lännessä ei taideta harrastaa taide-elämää? kysyi Bess. Hän teki mielessään mustavalkoista

harjoitelmia Danista, jonka kasvat näyttivät maalauksellisilta sivultapäin lankeavassa valossa.

— Mutta luontoa siellä on ainakin niin että riittää. Löydät sieltä niin komeita eläimiä ja maisemia, ettei koko Eurooppa vedä niille vertoja. Arkiset kurpitsatkin ovat siellä valtavia. Josie mahtuu Tuhkimona vaikka istumaan sellaisessa, sitten kun hän avaa teatterin Danin kaupungissa.

— Minä tulen sinne lääkäriksi, ilmoitti Nan. — Yritän valmistua siihen mennessä, vaikka kaupungit kasvavatkin lännessä kovin nopeasti.

— Ei Dan huoli sinne alle nelikymmenvuotiaita naisia ollenkaan, tokaisi Tom harmissaan hyväksyvästä katseesta, jonka Dan heitti Naniin.

— Lääkärit ovat poikkeus, väitti Nan. — Tosin Dansvillessä ei paljon sairastetakaan, siellä kun kaikki viettävät terveellistä elämää, mutta tapaturmia siellä varmaan sattuu vähän väliä. Onhan siellä hurjapäisiä ratsastajia ja villejä elukoita ja intiaanihakakoita. Minä oikein kaipaen katkenneita luita. Täällä on kirurgille liian vähän tekemistä.

— Tervetuloa, tohtori, ja pidäkin kiirettä, sillä lähetän hakemaan sinua heti kun voin tarjota katon pääsi päälle. Nyljen päänahan muutamalta punanahalta erityisesti sinua varten, nauroi Dan.

— Kiitos. Annapas kun koetan vähän käsivarttasi, että näen mihin pystyt. Ai miten mainiot jänteret! Pojat, tätä minä sanon lihakseksi. Nan piti lyhyen anatomian luennon käyttäen havaintovälineenä Danin käsivartta.

Tom synkkeni yhä enemmän ja vetäytyi ikkunakomeroon katselemaan tähtiä.

— Tee Tomista haudankaivaja, hän kuoppaa mielellään ne potilaat, jotka Nan tappaa, kiusoitteli Ted vilkaisten murjottajaan. Mutta Dan ei näyttänyt kuulevan hänen huomautustaan vaan kiirehti puhumaan toisesta ajatuksesta, joka oli syntynyt hänen toimeliaissa aivoissaan.

— En ole lainkaan varma, että menestyn maanviljelijänä, ja tahtoisin välttämättä tehdä jotakin vanhojen ystäväni, montanaintiaanien hyväksi. Se on rauhallinen heimo ja tarvitsee kipeästi apua; satoja montanoja on kuollut nälkään valtion laiminlyöntien takia. Siouxit ovat sotaisia, heitä on kolmekymmentätuhatta, ja siksi hallitus pelkää heitä ja antaa heille kaiken mitä he haluavat. Minusta se on kirottu häpeä! Danin silmät säihkyivät, ja hän jatkoi nopeasti: — Jos minulla olisi ollut rahaa silloin kun olin montanojen luona, olisin antanut joka centin noille raukoille. Heiltä on petkutettu kaikki elämänmahdollisuudet, kun heidät on ajettu omilta mailtaan reservaattialueelle, missä ei mikään kasva. Rehelliset asuinlaitajat voisivat tehdä paljon heidän hyväkseen, ja minusta tuntuu, että velvollisuuteni olisi auttaa. Minä osaan heidän kieltään ja pidän heistä. Minulla on nyt hiukan pääomaa, enkä tiedä, onko minulla oikeutta asettua itsekkäästi nauttimaan siitä. Mitä sanotte?

— Mene heidän luokseen, sanoi Jo syttyen heti.

— Niin, mene ja ota minut apulaiseksesi, innostui Ted. — Lähtisin hirveän mielelläni noiden kaverien luo metsästäämään.

— Kerropa vähän enemmän asiasta, että voimme tuumia yhdessä, mikä olisi viisainta, sanoi herra Laurence.

Dan kuvasi, mitä oli nähnyt dakota-intiaanien ja muiden luoteisheimojen keskuudessa, kertoi heitä kohdanneista vääryyksistä, heidän kärsivällisyydestään ja rohkeudestaan.

— He sanoivat minua Dan Tulipilveksi, sillä minun aseeni oli paras, minkä he koskaan olivat nähneet. Ja Musta Haukka pelasti henkeni monta kertaa ja opetti minulle yhtä ja toista, josta on hyötyä jos menen sinne takaisin. Nyt montanoilla on ollut vastoinkäymisiä, ja minä maksaisin mielelläni velkani heille.

Kaikki olivat jo niin lämmenneet intiaanien asialle, että Dansville-innostus alkoi laimeta. Mutta varovainen herra Bhaer huomautti, että yksi ainoa rehellinen virkamies ei loppujen lopuksi voisi tehdä paljonkaan intiaanien hyväksi. Asiaa sieti harkita tarkoin, oli yritettävä saada vaikutusvaltaa oikealta taholta ja tutkittava maaperää ennen lopullisen päätöksen tekoa.

— Hyvä, minä teen niin. Käväisen Kansasissa katsomassa miltä siellä näyttää. Oikeastaan kaikkialla on niin paljon tekemistä, ettei tiedä mistä aloittaa. Toivon melkein, ettei minulla olisikaan rahaa, sanoi Dan kulmiaan rypistäen.

— Minä pidän huolta rahoistasi, kunnes teet päätöksen. Sinä innostut niin helposti, että syydät omaisuutesi ensimmäiselle kerjäläiselle, joka sinuun törmää. Anna rahasi minun huostaani, saat ne takaisin heti kun tiedät mihin ne sijoitat, sanoi Laurie, joka oli saanut melkoisen annoksen elämäntaitoa

huolettomien nuoruusvuosiensa jälkeen.

— Kiitos, olen iloinen päästessäni siitä lastista. Ja jos minulle sattuu jotakin, niin auta rahoillani joku nuori lurjus elämän alkuun niin kuin aikoinaan autoit minut. Tämä on minun testamenttini, ja te olette kaikki todistajia. Nyt tuntuukin paremmalta. Dan oikaisi selkäänsä kuin taakasta vapautuneena.

Laurie rupesi juuri selittämään miten hän sijoittaisi rahat, kun ulkoa kuului iloinen ääni:

"On Peggy tyttö iloinen, hei hiio hoi, hei hiioo, suo riemuin ryppyt Tomilleen, hei hiio hoi, hei hiioo. Ja meripoika maailmaa kun kiertää, Peggy odottaa. Hei hiio hoi, hei hiioo."

Emil ilmoittautui aina tällä lailla. Hänen mukanaan tuli Nat, joka oli ollut kaiken päivää antamassa viulutunteja kaupungissa.

Huoneet eivät enää riittäneet nuorisolle, se siirtyikin kuistille ja asettui portaille kuin parvi yölintuja. Herra March ja professori vetäytyivät kirjastoon, Meg ja Amy neuvottelivat keittiössä, ja Jo ja Laurie istuutuivat leveään ikkunan ääreen kuuntelemaan kuistilta kantautuvaa rupattelua.

— Joukko on taas koossa, sanoi Jo viitaten edessään olevaan ryhmään. — Toiset ovat kuolleet tai hajaantuneet taivaan tuuliin, mutta nämä yksitoista pysyvät lohtunani. Kun Alice Heath lasketaan joukkoon, heitä on koko tusina.

— Kun katselee heitä, sopii oikeastaan olla aika tyytyväinen, vastasi Laurie, ja hänen silmänsä pysähtyivät mustien ja ruskeiden joukosta erottuvaan vaaleaan päähän.

— Tytöistä ei ole huolta, mutta pojat näyttävät ajautuvan kauemmaksi minusta joka kerran lähtiessään, huokasi Jo. — Tietenkin he itsenäistyvät, minä pitelen heitä enää hienon hienosta langasta, joka voi katketa milloin tahansa niin kuin Nedin ja Jackin suhteen on käynyt. Doll ja George pistäytyvät vielä täällä mielellään, ja Franz on aina uskollinen. Mutta en voi olla hätäilemättä niiden kolmen takia, jotka pian taas lähtevät maailmalle. Emil kyllä pysyy oikealla tiellä, mutta Nat on häilyväinen poika ja Dan yhä kesyttämättä. Siinä meillä taitaakin olla aika urakka.

— Dan on hieno poika. Minusta on melkein vahinko, jos hän nyt hautautuu tuonne erämaihin. Hänessä olisi ainesta oikeaksi herrasmieheksi, jos hän pysyisi ihmisten ilmoilla, tuumi Laurie.

— Enpä tiedä. Hän pitää työstä ja vapaasta elämästä, ja ne muovaavat hänestä hyvän miehen. Ja se on toki tärkeintä. Me emme voi muuttaa hänen perusluonnettaan, mutta voimme auttaa häntä kehittymään oikeaan suuntaan.

Jo puhui vakavasti, sillä hän tunsu Danin paremmin kuin kukaan muu ja näki, ettei varsan luontoa vielä ollut taltutettu. Ja hän tiesi, että Danin kaltaiselle elämä tulisi aina olemaan kovaa.

— Älä ole huolissasi. Jos Dan menettää innostuksensa farmiin, hän voi toteuttaa tuon toisen suunnitelman. Ehkä se olisikin paras ratkaisu. Hän sopisi erittäin hyvin tuohon vaikeaan tehtävään, sillä taistelu sorrettujen puolesta pitäisi hänen vaarallisen sisunsa aisoissa.

— Toivottavasti. Mitähän tuolla nyt tapahtuu? Jo-rouva kumartui kuuntelemaan Tedin ja Josien innostuneita huutoja.

— Puhvelin pää Bessille, voi hyvä luoja, Dan! Miksi toit hänelle tuollaisen kamalan kapineen? Nan kysyi.

— Bessille tekee hyvää saada kunnan malli suoraan luonnosta. Ei hänestä mitään tule, jos hän näpertelee joutavien jumalien ja kissanpoikasten parissa, sanoi Dan halveksivasti, kun muisti, että hänen viimeksi täällä ollessaan Bess oli kahden vaiheilla valitsisiko mallikseen Apollon pään vai persialaiskissansa.

— Kiitos, minä koetan muovaila sen, ja jollen onnistu, voimme naulata pään eteisen seinään sinun muistoksesi, sanoi Bess narkästyneenä, kun hänen epäjumaliaan oli loukattu. Hänen äänensä oli makea ja kylmä kuin jäätelö.

— Sinä et kai voisi ajatellakaan, että tulisit katsomaan minun tulevaa siirtokuntaani. Liian sivistymätön paikka, vai mitä? Dan kysyi tavoitellen nöyrää sävyä.

— Minä menen Roomaan opiskelemaan vuosikausiksi. Kaikki maailman kauneus ja taide on siellä, eikä yksi ihmisikä riitä sen nauttimiseen, vastasi Bess.

— Rooma on vanha homeinen hauta verrattuna minun suurenmoisiin Kalliovuoriini. Usko pois, voisin näyttää sinulle sellaista, joka lennättäisi vanhat mestarisi ilmaan kuin leijat. Ja ellet satapäisestä villihevoslaumasta löydä kauneutta, silloin minä antaudun, puuskahti Dan.

— Minä tulen joskus isän kanssa katsomaan, vetävätkö sinun hevosesi vertoja Pyhän Markuksen torin tai Capitoliumin kukkulan ratsuille. Älä sinä pilkkaa minun jumaliani, minäkin koetan antaa arvoa sinun jumalillesi, sanoi Bess rauhaa rakentaen.

— Vanhalla maailmalla on kyllä etunsa, mutta ei toki kaikkia. Englannissa Man-saarella naisilla on vaaleissa samat oikeudet kuin miehilläkin, mutta meillä ei ole. Se on synti ja häpeä, intoili Nan.

— Voi, älkää ruvetko puhumaan äänioikeudesta. Ihmiset riitelevät siitä aina ja haukkuvat toisiaan. Ollaan sovussa ja hiljaa tänä iltana, pyysi Daisy, joka inhosi väittelyä yhtä kiihkeästi kuin Nan sitä rakasti.

— Sinä saat äänestää niin paljon kuin tahdot meidän uudessa kaupungissamme, Nan. Saat olla pormestari ja raatimies ja hoitaa koko hallinnon. Siellä on kaikki vapaata kuin ilma, muuten minä en voi elää siellä, sanoi Dan ja lisäsi nauraen: — Huomaan että rouva Rasavilli ja rouva Shakespeare Smith ovat yhäkin eri mieltä tärkeistä kysymyksistä.

— Jos kaikki olisivat yksimielisiä, ei edistyttyisi lainkaan. Daisy on oikea kullannmuru, mutta näissä asioissa ihan pötkö. Häntä pitää ravistella yhtä mittaa.

— Kyllä minä pidän Daisyn ajan tasalla, sanoi Demi hellästi ja kietoi kätensä sisaren vyötäisille.

Dan katseli heitä haikeana ja mietti, kuinka hyvältä mahtoi tuntua, kun vierellä oli sisar. Hänen yksinäinen nuoruutensa tuntui entistä ankeammalta. Mutta Tomin äkillinen puuskahdus hälvensi tunteilun.

— Minä haluaisin olla kaksonen. Olisi mukavaa, jos olisi joku lohduttamassa, kun toiset tytöt ovat olleet julmia.

Tomin onneton rakkaus oli perheen alituisena pilailun aiheena, ja hänen huokauksensa herätti naurunpuuskan. Nan otti esille pillerirasian ja sanoen virallisen näköisenä:

— Arvasin että söit liikaa hummeria. Ota neljä tablettia, niin ruuansulatushäiriösi menee ohi. Tom huokailee ja on aina ihan hupsu syötyään liikaa.

— Olkoon menneeksi. Muuta hyvää sinä et minulle annakaan.

Ja Tom narskutti alakuloisena annostaan.

— "Taikaa sull' eikö mielen tautiin, taitoa nykiä surun juuret muistist' irti", lausutti Josie murheellisesti kaiteelta.

— Lähde minun mukaani, niin teen sinusta miehen. Jätä pillerit ja pulverit ja samoile vähän maailmaa, niin unohdat, että sinulla sydäntä ja vatsaa onkaan, sanoi Dan tarjoten kaikkiin tauteihin omaa parannuskeinoaan.

— Tai lähde minun kanssani merille! Kunnon meritauti saa sinut jaloillesi ja kaakkoismyrsky puhalttaa pois masennuksen. Tule laivalääkäriksi — helppo toimi ja lystiä loputtomiin!

"Jos Nan on sulle suuttunut, niin nosta purje pois ja etsi tyttö sellainen, joka sopuisampi ois",

jatkoivat Emil, jolla aina oli ystävilleen tarjolla laulunpätkä murheeseen.

— Saa nähdä, mietin ehkä asiaa, kun saan diplomini. En aio raahustaa kolmea ikävää vuotta saamatta siitä paperia. Siihen asti...

— En ikinä hylkää rouva Micawberia, keskeytti Teddy niiskuttaen — ja lensi samassa Tomin tönäisemänä portailta märkään heinikkoon.

Kun muut olivat menneet, jäi Dan kuistille nauttimaan tuulesta, joka puhalsi heinäpelloilta ja toi mukanaan kukkien tuoksua. Hän seisoi siinä vielä nojailien kuutamossa, kun Jo tuli sulkemaan ovea.

— Uneksitko, Dan, kysyi Jo odottaen avomielisyyden hetkeä. Mutta hän putosi nopeasti maankamaralle, kun Dan pyörähti ympäri ja sanoa töksäytti:

— Teki vain mieli tupakkaa.

Jo naurahti pettymykselleen ja vastasi ystävällisesti:

— Saat polttaa omassa huoneessasi, mutta älä sytytä taloa!

Ehkä Dan huomasi pettymyksen, koska hän kumartui suutelemaan Jota ja kuiskasi: — Hyvää yötä, äiti. Ja Jo oli taas melkein tyytyväinen.

5

KESÄLOMA

Kaikki olivat iloisia siitä, että loma oli alkanut, eikä kukaan kiirehtinyt seuraavana aamuna pois aamiaispöydästä. Äkkiä oviaukkoon ilmestyi iso hirvikoira, joka tuijotti Dania liikkumatta.

— Hei, vanha kaveri! Etkö jaksanut odottaa että tulisin sinua hakemaan? Oletko sinä karannut? Reippaasti vain, ota selkäsäunasi vastaan kuin mies, sanoi Dan ja nousi mennäkseen koiraa vastaan. Se kavahti takajaloilleen, katsoi herraansa silmiin ja haukkui kuin loukkaantuneena.

— Hyvä on! Don ei valehtelee; sanoi Dan ottaen eläintä kaulasta. Nähdessään ikkunasta miehen ja hevosen lähestyvän, hän lisäsi:

— Jätin saaliini yöksi hotelliin, kun en tiennyt, millainen tilanne täällä oli. Tulkaa ulos katsomaan hevostani Oktoota, se on oikea kaunotar.

Dan hävisi ja koko perhe virtasi hänen jäljessään tervehtimään tulokasta. He näkivät hevosen pyrkivän portaita ylös isäntänsä luo ohjaista pitelevän miehen suureksi kauhuksi.

— Antaa sen tulla, neuvoi Dan, se kiipeää kuin kissa ja hyppää kuin hirvi. No niin, tyttöseni, tahdotko sinä laukata, hän kysyi, ja hevonen hirtahti tyytyväisenä, kun hän hankasi sen kuonoa ja taputti sen kiiltävää kylkeä.

— Tällaista hevosta jo kannattaa pitää, sanoi Ted haltioissaan, sillä hänen oli määrä pitää huolta siitä Danin poissa ollessa.

— Onpa sillä viisaat silmät! Näyttää ihan kuin se aikoi ruveta puhumaan, sanoi Jo.

— Se puhuukin kuin ihminen, mutta omalla tavallaan. Ja melkein kaiken se ymmärtää. Hei, vanha heila! Ja Dan painoi poskensa hevosen poskea vasten.

— Mitä Oktoo merkitsee? kysyi Rob.

— Salamaa. Ja kohta saatte nähdä, että se kyllä ansaitsee nimensä. Musta Haukka antoi Oktoon minulle vastalahjaksi pyssystäni, ja meillä on ollut hienoja seikkailuja yhdessä. Se on pelastanut monta kertaa henkeni. Näettekö tuota arpea?

Dan näytti pientä, puoleksi harjan peitossa olevaa arpea ja kertoi sen tarinan käsi Oktoon kaulalla.

— Musta Haukka ja minä olimme metsästävässä puhveleita, mutta emme löytäneet niitä niin pian kuin olimme odottaneet. Eväät loppuivat, kun me olimme noin sadan mailin päässä joelta, missä leirimme sijaitti. Luulin jo että olimme menettänyt miestä, mutta kumppanini sanoi: "Näytän sinulle, kuinka voimme elää siksi kun löydämme laumat." Oltiin paraikaa riisumassa satuloita yöksi pienen lammen rannalla. Missään ei näkynyt elävää olentoa, ei lintuakaan, pelkkää preeriaa vain mailikaupalla. Arvatkaa mitä teimme?

— Söitte käärmeitä niin kuin australialaiset, sanoi Rob.

— Keititte heiniä tai lehtiä, arveli Jo.

— Tapoitte toisen hevosista, ehdotti Ted.

— Ei, vaan annoimme toisen vuodattaa vertaan. Katsokaas, juuri tuosta! Täytimme peltituopin, panimme vähän salvianlehtiä ja vettä sekaan ja lämmitimme risuvalkealla. Se maistui hyvältä, ja me nukuimme mainiosti.

— Mutta Oktoo ei tainnut nukkua yhtä hyvin, sanoi Josie taputtaen myötätuntoisesti hevosta.

— Se ei ollut siitä millänsäkään. Musta Haukka sanoi, että mies voi elättää itseään hevosella monta päivää ja silti ratsastaa, ennen kuin eläin tuntee sen. Mutta seuraavana aamuna löysimme puhvelit, ja minä ammuin sen, jonka pää on arkussani valmiina ripustettavaksi lasten pelättimeksi. Se on aika huima otus, uskokaa pois.

— Mitä virkaa tällä hinnalla on, kysyi Ted tutkien tarkkaan intiaanifatulaa, yksinkertaisia suitsia, kuolaimia silmukkoineen ja niskan yli kulkevaa hihnaa.

— Siitä pidetään kiinni, kun maataan piilossa hevosen kupeella ja laukaistaan kaulan alitse. Minäpä näytän.

Ja satulaan hypähtäen Dan meni menojaan lasketellen nurmella kovaa vauhtia milloin Oktoon selässä, milloin sen sivulla jalustimesta ja niskahihnasta riippuen, milloin taas kokonaan irrallaan juosten hevosen rinnalla, kun se laukkasi tavattoman hyvillään leikistä. Don viiletti riemastuneena perässä.

Se oli hauskaa katseltavaa — kolme hurjaa, voimakasta olentoa niin valloillaan, että hetken aikaa tasainen nurmikko oli kuin preeria. Ja välähdys toisenlaisesta maailmasta sai katsojat tuntemaan oman elämänsä kovin kesyksi ja värittömäksi.

— Tämä on parempaa kuin sirkus! huudahti Jo toivoen, että olisi itse vielä tyttö ja saisi ratsastaa tuollaisen salaman selässä. — Näyttää siltä, että Nan saa asetella luita paikoilleen aamusta iltaan, sillä tuossa menossa Ted kyllä taittaa jokaisen luunsa.

— Ei haittaa vaikka muutaman kerran putoaakin, ja uudet huolet ja hovit ovat pojalle vain hyväksi. Mutta pelkään ettei Dan koskaan malta astella auran perässä ratsastettuaan tuommoisella Pegasoksella, sanoi herra Bhaer, kun musta tamma pyyhälsi portista ja tuli lentäen lehtokujaa pitkin. Se pysähtyi heti komennuksesta ja seiso iinnostuksesta väristen paikallaan, kun Dan hypäsi satulasta.

Ted halusi heti opetella, hän istui pian satulassa ja huomasi Oktoon siivoksi kuin lammas, kun hän hölkytteli sillä tiehensä opistoa kohti. Bess kiiruhti mäkeä alas nähtyään ratsastuksen kaukaa, ja kaikki kokoontuivat kuistille, kun Dan väänsi kannen auki isosta arkustaan, jonka ajuri oli jättänyt oven eteen.

Yleensä Dan piti tavaraa mukanaan vain sen verran kuin hänen kuluneeseen laukkuunsa mahtui. Mutta kun hänellä tällä kertaa oli rahaa, hän oli tuonut aika kasan tultaisia, varsinkin intiaanitavaraa ja metsästyksmuistoja.

— Koit kyllä syövät meidät, ajatteli Jo, kun karvainen pää tuli esille ja sitä seurasi sudennahka hänen jalkojensa peitteeksi, karhunalja professorin työhuoneeseen ja ketunhäntien koristamat intiaanipuvut pojille ja Josielle. Ted ja Josie pukeutuivat heti niihin ja lähtivät hämmästyttämään ystäviään järjestämällä eri puolilla kahakoita sotakirveet, jouset ja nuolet aseinaan.

Tytöt ihailivat kirjavia linnunsiipiä, työttöisiä pampasruohoja, helminauhoja ja sieviä kaarna- ja höyhentöitä. Kivet, nuolenpäät ja alkukantaiset piirroket kiinnostivat professoria. Ja Laurie sai Danilta sarjan haikeita intiaanilauluja koivuntuoheen kirjoitettuina.

— Puuttuu vain telttä päämme päältä, niin kaikki olisi täydellistä. Minun pitäisi kai tarjota teille paahdettua maissia ja kuivattua lihaa päivälliseksi tämän hienon pow-wow'n jälkeen, sanoi Jo katsellen isossa hallissa vallitsevaa maalauksellista sekamelskaa, kun koko joukko lojui pitkin lattiaa huovilla ja taljoilla, kuka koristautuneena milläkin tavoin sulilla, moksasiineilla tai intiaanihelyillä.

— Hirventurvat, karhunpaisti ja käristettyt ydinluut olisivat tietysti paikallaan, mutta olkoon menneeksi, tuo vain vaihteeksi esiin lampaasi ja vihanneksesi, sanoi Dan arkulta, jossa istui kuin suuri heimopäällikkö koira jalkojensa juuressa.

* * * * *

Näin alkoi kesäloma. Monet nuoret jäivät opistoon loma-ajaksikin, sillä he olivat enimmäkseen varattomia ja kotoisin etäisistä valtioista. Pienen opiskelijayhteiskunnan rauhalliseen maailmaan Dan ja Emil toivat mukanaan virkistävän tuulahduksen.

Emil oli hyvää pataa niin tyttöjen kuin poikienkin kanssa ja liikkui joukossa rentoon meripojan tyyliinsä. Dan sen sijaan pysytteli mielellään kunnioittavan välimatkan päässä sievistä opiskelijatyttöistä ja mykistyi tuppisuuksi joutuessaan heidän seuraansa, sillä hän tuns i olevansa kovin sivistymätön näiden kirjaviisaiden joukossa. Poikien kanssa hän tuli paremmin toimeen. Nämä ihailivat hänen miehisiä taitojaan, ja se kohensi hänen itsetuntoaan. Tytötkin olivat puolestaan kyllä kiinnostuneita vaiteliaasta 'espanjalaisesta', niin kuin häntä sanottiin, ja koettivat kaikin tavoin saada häntä esiin kuorestaan.

Dan huomasi tämän ja koetti parhaansa. Hän yritti hillitä rentoa puhettaan ja hioa käytöstään. Kotoinen ilmapiiri lämmitti hänen sydäntään, ja eron aikana tapahtuneet muutokset sekä hänessä itsessään että toisissa saivat vanhan kodin näyttämään kuin uudelta. Hurjan Kalifornian-kauden jälkeen tuntui hyvältä nähdä ympärillään tuttuja kasvoja; ne auttoivat häntä unohtamaan menneiden vuosien aaveet.

Niin kului loma. Päivisin ratsastettiin, soudeltiin ja tehtiin huviretkiä; iltaisin soitettiin, tanssittiin ja leikittiin.

Nat otti vaarin jokaisesta hetkestä, jonka sai viettää yhdessä Daisyn kanssa ennen pitkää eroa, ja Megkin jätti vartiointinsa vähemmälle, koska uskoi koko onnetoman romanssin raukeavan Natin matkan aikana. Daisy puolestaan oli varma, ettei Nat unohtaisi häntä. Mutta hän oli vanhanaikainen tytär, ja äidin tahto oli hänen lakinsa. Jos rakkaus oli kiellettyä, niin ystävyys sai riittää. Siksi hän piti murheensa omana tietonaan, hymyili iloisesti Natille ja piristi kaikin tavoin hänen viimeisiä kotonaolopäiviään.

Tom ja Nan käyttivät kaiken opinnoilta liikenevän aikansa pitääkseen Plumfieldissa hauskaa vanhojen ystävien parissa, sillä Emilin seuraava matka ulottuisi kauas, Nat saattaisi viipyä Euroopassa pitkään, eikä kukaan tiennyt milloin Dan palaisi lännestä. Kaikki tunsivat, että elämä alkoi kääntää heille totiset kasvonsa. Vaikka he noina iloisina kesäpäivinä hulluttelivat entiseen tapaan, he tiesivät lapsuuden jääneen taakse ja puhuivat usein vakavasti suunnitelmistaan ja toiveistaan, aivan kuin olisivat pyrkineet lähestymään ja auttamaan toisiaan ennen kuin ajautuisivat kukin omille teilleen.

Heillä oli aikaa vain muutama viikko. Sitten Emilin "Brenda" olisi valmiina lähtöön ja Natinkin oli astuttava laivaan New Yorkissa. Dan oli päättänyt mennä saattamaan Natia, sillä hänen oma päänsä kiehui täynnä suunnitelmia, joita hän halusi päästä toteuttamaan.

Parnassossa pidettiin jäähyväistanssiaiset lähtijäin kunniaksi, ja koko joukko laittautui juhlaan parhaissaan ja loistotuulella. Tom-parka joutui tapansa mukaan pahaan pulaan. Hän oli kastellut päänsä läpimäräksi hajuvesillä yrittäessään saada kiharaisen päänsä muodin mukaan sileäksi. Mutta vastahakoinen tukka käpertyi vain entistä pahemmin, ja parturin haju istui tiukassa, vaikka hän koetti vimmatusti karkottaa sitä. Nan ei päästänyt häntä lähelleenkään ja heilutti ankarasti viuhkaansa, milloin ikinä Tom tuli näkyviin.

Pienen houkuttelun jälkeen Dan oli suostunut tulemaan juhlaan meksikolaisasussaan; yllään nappiniekka housut ja väljä takki, vyönä värikäs nauha ja hartioilla kukitettu serape. Hän tunsii olonsa vapaaksi ja näytti komealta opettaessaan kannukset kilisten Josielle uusia askelia tai pyöritellessään ihailien mustia silmiään niille neitosille, joita ei rohjennut puhutella.

Rouvat istuivat hymyillen ja rohkaisivat ystävällisesti varsinkin niitä arannäköisiä nuoria, jotka olivat ensi kertaa tällaisessa mukana. Oli hauska nähdä Amy kulkemassa käsikoukkua pitkän maalaispojan kanssa, jolla oli paksut jalkineet ja leveä otsa, tai Jo-rouva tanssimassa kuin nuori tyttö aran nuorukaisen kanssa, jonka käsivarret heiluivat kuin pumpunvivut ja jonka kasvot punoittivat pelosta ja ylpeydestä, kun hän sai astua rehtorinsa rouvan varpaille.

— Tällaisissa tilaisuuksissa huomaa, etten enää ole nuori eivätkä jalkani nouse yhtä keveästi kuin ennen. Kymmenen vuoden päästä me olemme jauhosäkkejä, niin että malta ajoissa mielesi, puuskutti Jo Megille vetäytyessään nurkkaan hiukset pörrössä.

— Minusta tulee kyllä lihava, mutta sinä et vielä aikoihin pysy niin aloillasi, että saisit lihaa luittesi ympärille, kultaseni, vastasi Meg kiinnittäen puuhakkaasti sisaren ratkenneita röhhelöitä.

Laurie pistäytyi hetkeksi ikkunasyvennykseen.

— Taidat olla tapasi mukaan vahinkoja korjaamassa, Jo? Sinä et ole koskaan osannut liikkua repimättä itseäsi. Lähde vähän kiertelemään ja vilvoittelemaan ennen illallista.

Jutellessaan Laurie vei Jon musiikkihuoneeseen, joka oli melkein tyhjillään, sillä äskeinen tanssi oli ajanut nuoret puutarhaan ja halliin. Pysähtyen suuren ikkunan ääreen hän osoitti kuistilla olevaa ryhmää.

Herra March istui nojatuolissa ja Bess tyynyllä hänen jalkojensa juuressa. Molemmat kuuntelivat Dania, joka pylvääseen nojaten puhui tavallista innokkaammin. Vanha mies oli varjossa, mutta tyttö katseli kuun valossa kertojaa kokonaan uppoutuneena tarinaan. Tummine piirteineen, hartioillaan kirjava viitta Dan oli perin eksoottisen näköinen, ja äkkiä Jo kuiskasi:

— Minusta on hyvä, että hän lähtee pois. Hän on liian maalauksellinen tänne haaveellisten tyttöjen joukkoon. Ei ihme jos noiden lasten pää menee pyörälle.

— Ole huoletta. Dan on aivan yhtä kömpelö kuin ennen vanhaan enkä usko että hänestä on naissankariksi koskaan. Kylläpä prinsessa on kaunis tuossa valaistuksessa!

— Pikku kähäräpää näyttää hyvältä aina ja kaikkialla, sanoi Jo hellästi kääntyessään jatkamaan matkaa.

Seuraavasta ikkunasta avautuva näky sai Laurien nauramaan makeasti. Päässään iso nenäliina Tom oli polvillaan Nanin edessä, joka kaikesta päätellen kaivoi neulalla hänen kämmenestään tikkua tai okaa.

— Sattuuko pahasti? Nan kysyi kääntäen kämmentä valoon päin.

— Ei yhtään. Tongi rauhassa, se on vain mukavaa, vastasi Tom.

— Ei tämä kestä kauan.

— Minusta tämä on pelkkää onnea, kestäköön vaikka tuntikausia.

Piittaamatta toisen hellästä sävystä Nan pani nenälleen suuret pyöreät silmälasit ja sanoi ammattiäänellä:

— Nyt minä näen sen. Vain pieni tikku, ja tässä se on.

— Kädestä vuotaa verta. Etkö aio sitoa sitä? kysyi Tom.

— Höpsis. Ime sitä vähän. Vilkaise vain huomenna, ettei siihen tule tulehdusta.

— Ainoa kerta, jolloin sinä olet ollut ystävällinen minulle, vaikeroi Tom. — Kunpa käteni olisi poikki!

— Tai mieluummin pääsi, se haisee tärpätille ja lamppuöljylle pahemmin kuin koskaan. Juokse puutarhan ympäri ja tuuleta sitä vähän.

Peläten hihityksensä kuuluvan puutarhaan katsojat hiipivät pois ikkunan äärestä juuri kun haavoittunut ritari ryntäsi epätoivoissaan tiehensä kovasydämisen kuningattaren luota.

— Tom parka, ilmeisesti hän tarvitsee jonkin pahan kolauksen miehistyäkseen, huoahhti Jo. — Kamalaa, mitä tuo meteli on?

Sitä sopi tosiaan kysyä. Ikkunasta hän näki Tedin tasapainoilevan sälejakkaralla toinen jalka ojossa taaksepäin ja molemmat kädet soutaen hurjasti ilmaa. Josie ja muutamia muita tyttöjä seisoivat ympärillä katsellen kiinnostuneena noita ponnisteluja ja puhuen keskenään jotain siivistä, kultapunoksesta ja kultaisesta kypärästä.

— Hän esittää varmasti lentoon pyrkivää Hermestä, sanoi Laurie heidän kurkkiessaan ohuiden verhojen takaa.

— Varjelkoon tuon pojan pitkiä sääriä, kuinka hän saa koskaan pidetyksi ne järjestyksessä. He harjoittelevat jotain kreikkalaisaiheista näytelmää, ja aika sopan he keittävät jumalista ja jumalattarista, jos kukaan ei ohjaa heitä, nauroi Jo nauttien suunnattomasti näystä.

— Noin, nyt on hyvä! — Loistavaa! — Koeta olla liikkumatta! kiljuivat tytöt riemuissaan, kun Ted onnistui pysymään sekunnin ajan tasapainossa varpaillaan. Onnettomuudeksi jakkaran säleistuin ei kestänyt yhteen paikkaan kohdistuvaa painoa, ja lentävä Hermes suistui kolisten alas tyttöjen naurunremakan säestämänä. Tottuneena suuriin ja pieniin kuperkeikkoihin Ted tointui heti ja lähti hyppelemään iloisesti ympäri roikottaen mukanaan tuolia, jonka istuimen hänen jalkansa oli puhkaissut.

Myöhemmin illalla koko joukko oli hajaantuneena rakennukseen ja kuistille syömään.

— Ikävä että poikien täytyy lähteä. Elämä käy hirveän yksitoikkoiseksi ilman heitä. Nyt kun he ovat lakanneet kiusaamista ja ovat kohteliaita, heistä on oikein iloa, sanoi Nan, joka oli hyvin suopealla tuulella tänään, kun Tomin oli pysyteltävä loitolla tuoksuvan tapaturmansa takia.

— Niin minustakin, ja Besskin suri sitä tänään. Hän on tehnyt muotokuvaa Danista, eikä se ole vielä ihan valmis. En ole vielä koskaan nähnyt hänen innostuneen mihinkään työhön sillä tavoin. Dan olikin niin komea, että hänestä tulee mieleen joku kuoleva gladiaattori tai muu antiikin urho. Kas tuossahan Bess onkin! Hän on aivan suloinen tänä iltana, sanoi Daisy vilkuttaen prinsessalle, joka kulki ohi isoisän kanssa.

— Ei olisi uskonut Danin menestyvän näin hyvin. Muistatko, me sanoimme häntä pahaksi pojaksi ja olimme varmoja, että hänestä tulee merirosvo tai muu semmoinen, kun hän tuijotti meitä ja kiroili? Nyt hän on pojista kaunein ja oikein hauska kertoessaan juttujaan. Hän on minun makuuni, iso ja vahva ja vapaa. Olen kyllästynyt vetelyksiin ja kirjatoukkiin, sanoi Nan päättäväisesti.

— Ei hän ainakaan Natia kauniimpi ole, huudahti Daisy uskollisena.

— Pidän kyllä Danista ja olen hyvilläni, että hän on menestynyt.

Mutta häneen väsy, ja minä pelkäänkin vielä hiukan häntä. Minä pidän

enemmän rauhallisista ihmisistä.

— Minä taas taistelijoista. Pojat ovat liian mukavuudenhaluisia; he eivät käsitä, kuinka vakavaa elämä on eivätkä uurasta tosissaan. Katso vaikka Tomia, joka tuhlaa aikaansa ja tekee itsensä naurettavaksi, kun ei saa mitä tahtoo, ihan kuin pieni lapsi joka mankuu kuuta taivaalta. Semmoisia houkkia en voi sietää, pauhasi Nan.

— Useimpia tyttöjä tuollainen uskollisuus liikuttaisi. Minusta se on kaunista, sanoi Daisy.

— Sinä olet pieni helläsydäminen hanhi. Nat on totisesti miehekkäämpi, kun hän palaa matkaltaan. Minusta Tom saisi lähteä mukaan. Olen sitä mieltä, että jos meillä tytöillä on vähänkin vaikutusvaltaa, meidän pitäisi käyttää sitä poikien hyväksi. Me emme saa mielistellä heitä ja tehdä itsestämme orjia ja heistä tyranneja. Näyttäkööt mihin kykenevät ennen kuin pyytävät meiltä mitään, ja antakoot meidän tehdä samoin. Silloin tiedetään kuka kukin on eikä tarvitse katua lopun ikäänsä.

— Hyvä, hyvä! huudahti Alice Heath, Nanin hengenheimolainen, joka oli valinnut elämänuran kuin järkevä nainen ainakin. — Meiltä odotetaan, että olisimme yhtä viisaita kuin miehet. Mutta miehiä on autettu kaikin tavoin jo sukupolvia sitten. Meidän on saatava samat mahdollisuudet kuin heillä on; katsotaan sitten muutaman miespolven jälkeen mihin me pystymme. Minä vaadin enemmän oikeuksia naisille!

— Taasko täällä raikuu vapauden sotahuuto, kysyi Demi kurkistaen juuri sillä hetkellä kaiteen läpi. — Nostakaa lippunne, minä annan teille kaiken tukeni. Mutta jos sinä ja Nan johdatte hyökkäystä, ei siinä kai apua tarvitakaan.

— Minä luotan sinun tukeesi, Demi, ja hälytänkin sinut jos jotakin sattuu, sillä sinulla on kunniantuntoa, sanoi Nan. — Minä pidän miehistä, jotka avoimesti tunnustavat, etteivät ole jumalia. Jos näkisitte heidät sairaina, tietäisitte millaisia he ovat.

— Älkää lyökö lyötyjä, vaan olkaa armeliaita ja tukekaa meitä, silloin me puolestamme siunaamme teitä ja uskomme teihin iankaikkisesti, pyyteli Demi kaiteen takaa.

— Me olemme ystävällisiä, jos te vain olette oikeudenmukaisia. En pyydä jalomielisyyttä, vain oikeudenmukaisuutta. Olin kerran viime talvena äänioikeuskeskustelussa ja sen joutavampaa ja mitättömämpää suunsoittoa en ole elämässäni kuullut. Ja nuo miehet olivat edustavinaan meitä. Minä tahdon edustajakseni järkeviä miehiä enkä pölkkypäitä, jos kerran en voi itse edustaa itseäni!

— Nan pitää vaalipuhetta. Höristäkää korvianne, huusi Tom levittäen sateenvarjon onnettoman päänsä suojaksi, sillä Nanin vakava ääni kuului kauas ja tämän liekehtivät silmät suuntautuivat puheen aikana sattumalta Tomiin.

— Jatka, jatka! Minä teen muistiinpanoja, lisäsi Demi ottaen esille kynän.

Daisy nipisti häntä nenästä kaiteen läpi ja kokouksessa vallitsi hetken sekasorto, sillä Emil huusi: — Seis, seis, tuulen puolelta tulee vihuri, Tom paukautti rajusti käsiään, ja Nat ryhtyi Demin aseenkantajaksi, koska tämän asema näytti edulliselta. Juuri kun kaikki nauroivat ja puhuivat yhtä aikaa, Bess tuli pitkin yläkäytävää kuin rauhanenkeli; hän katseli meluisaa joukkoa ja kysyi hämmästyneenä:

— Mitäs täällä on tekeillä?

— Protestikokous. Nan ja Alice riehuvat ja me puolustaudumme henkemme edestä. Tahtooko teidän korkeutenne ruveta puheenjohtajaksi ja ratkaista asian, kysyi Demi kun äkkiä syntyi hiljaisuus.

— Ei minusta ole siihen. Istun tässä kuuntelemassa. Jatkakaa vain, sanoi Bess istuutuen toisten läpuolelle viileänä ja tyynenä.

— Nyt, naiset, puhukaa mitä teillä on mielessänne, mutta säästäkää henkemme aamuun. Tässä tanssitaan vielä, ja Parnassos odottaa, että jokainen tekee velvollisuutensa. Rouva Rasavillillä on puheenvuoro, sanoi Demi.

— Minulla on vain yksi asia sydämelläni, aloitti Nan totisena, vaikka hänen silmissään oli sekä kujetta että vakavuutta. — Haluaisin kysyä teiltä, pojat, mitä te oikeastaan ajattelette. Kommodori, oletko valmis vastaamaan?

— Valmis olen, kippari.

— Onko naisten saatava äänioikeus?

— Siunatkoon sinun sievää pöllöpäätäsi! Tietysti. Ja otan miehistööni pelkkiä tyttöjä milloin vain käsket. Kai he saavat kaverin irti ankkurista siinä kuin pestattu miesjoukkokin. Mehän tarvitsemme jokainen tytön luotsiksi. Miksemme olisi samanarvoisia yhtäläisesti maalla kuin merellä, koska auttamattomasti joudumme haaksirikkoon ilman heitä?

— Hyvä, Emil! Nan ottaa sinut ensimmäiseksi perämiehekseen, kun puhut noin kauniisti, sanoi Demi tyttöjen taputtaessa käsiään ja Tomin karahtaessa tulipunaiseksi.

— Entä Dan? Sinä rakastat vapautta. Haluatko että mekin saisimme vapauden?

— Kaiken minkä ikinä voitte hankkia. Ja minä isken jokaista miestä, joka ei soisi teille sitä.

Tämä lyhyt ja ponteva vastaus miellytti tarmokasta puheenjohtajaa, ja hän katsoi säteillen Kalifornian edustajaa sanoessaan:

— Nyt ei Nat uskaltaisi tunnustaa olevansa eri mieltä vaikka tahtoisikin. Toivottavasti hän on tehnyt päätöksensä siihen mennessä kun lähdetään taisteluun.

Rouva Rasavillin epäilykset kumoutuivat tehokkaasti, kun Nat nosti katseensa punastuen mutta uusi, miehekäs ilme kasvoissaan ja sanoi liikuttavasti:

— Olisin kiittämätön ellen rakastaisi ja kunnioittaisi naisia kaikesta sydämestäni, sillä heitä saan kiittää siitä mitä olen ja mitä minusta milloinkaan tulee.

Daisy taputti käsiään ja Bess heitti kukkakimppunsa Natin syliin. Mutta Nan jatkoi kuulusteluaan ja palautti koputtamalla järjestyksen.

— Thomas B. Bangs, astu oikeuden eteen ja sano totuus, koko totuus eikä mitään muuta kuin totuus, hän komensi.

Tom sulki sateensuojansa, nousi seisomaan, kohotti kätensä ja lausui juhlallisesti:

— Minä uskon naisten rajattomaan äänioikeuteen. Jumaloin jokaista naista ja tahdon kuolla heidän edestään milloin hyvänsä, jos se vain auttaa asiaa.

— On raskaampaa ja siksi myös kunniaakkaampaa elää ja tehdä työtä sen puolesta. Miehet ovat aina valmiit kuolemaan meidän edestämme, mutta eivät tekemään meidän elämäämme elämisen arvoiseksi. Halpaa tunnetta ja huonoa logiikkaa! Saat mennä, kunhan et puhu pötyä. Kun kokous nyt on lausunut mielipiteensä, hajaannutaan, arvokkaan liikunnan hetki on koittanut. Iloitsen siitä, että vanha Plum on antanut maailmalle kuusi todellista miestä, ja toivon, että he pysyvät uskollisina Plumin periaatteelle, minne ikinä sitten joutuvatkaan. Nyt tytöt, älkää istuko vedossa, ja karttakaa te pojat kuumissanne jäävettä.

Nämä luonteenomaiset sanat lausuttuaan Nan luopui virastaan ja tytöt lähtivät nauttimaan niistä harvoista oikeuksista, joita heille oli suotu.

6

JÄÄHYVAISSANOJA

Seuraava päivä oli sunnuntai, ja Plumfieldista lähdettiin suurella joukolla kirkkoon. Daisylla oli päänsärkyä ja Jo-täti jäi kotiin hänen seurakseen. Jo tiesi hyvin mistä särky johtui: taistelusta, jota tyttö kävi mielessään eronhetken läheystyessä.

— Daisy tietää minun toivomukseni, ja minä luotan häneen. Mutta pidä silmällä Natia ja anna hänen ymmärtää, ettei mikään lemmenleikki tule kysymykseen, tai muuten kiellän kirjeenvaihdon. Inhoan tällaista julmuutta, mutta Daisyn on ihan liian aikaista sitoutua millään tavalla, sanoi Meg-rouva. Hän kahisi parhaassa harmaassa silkissään odotellessaan Demiä, joka aina seurasi hurskasta äitiään kirkkoon sovittaakseen sen, ettei muuten täyttänyt tämän toiveita.

— Minä väijyn kaikkia kolmea poikaa kuin vanha ristilukki ja aion jutella perin pohjin jokaisen kanssa. He tietävät että ymmärrän heitä ja uskoutuvat kyllä minulle ennemmin tai myöhemmin. Sinä olet kuin palleroinen kveekkarinainen eikä uskoisi, että tuo iso poika on sinun poikasi, lisäsi Jo, kun Demi tuli kiiltäen pyhäpuhtauttaan aina kengänkärjistä pehmeään ruskeaan tukkaan saakka.

— Älä yhtään imartele, en minä sillä lauhdu sinun poikaasi kohtaan, vastasi Meg ja otti hymyillen vastaan hajuhernekimppun, jonka Demi hänelle toi. Napitettuaan huolellisesti kyyhkysenväriset

hansikkaansa hän otti poikaansa käsipuolesta ja lähti nenä pystyssä kohti ajoneuvoja, joissa Amy ja Bess jo odottivat. Ja Jo huusi heidän jälkeensä ihan niin kuin mummolla oli ollut tapana:

— Tytöt, onko teillä siistit nenäliinat? Tutut sanat hymyilyttivät heitä kaikkia, ja kolme valkoista liinaa liehui, kun he ajoivat pois jättäen ristilukin odottamaan ensimmäistä karpästään. Eikä hänen tarvinnut kauan odottaa. Daisy makasi sisällä kyyneliä vuodattaen, ja siksi Jo lähti kävelemään pihalle keltainen päivänvarjo levällään kuin mikäkin liikkuva sieni.

Dan oli mennyt pitkälle kävelymatkalle, ja Natin luultiin liittyneen hänen seuraansa, mutta hän tulla hiiviskelikin takaisin, sillä hänen oli tuona viimeisenä päivänä mahdotonta poistua hetkeksikään Daisyn lähetyviltä. Jo näki pojan ja viittasi tätä tukevalle puutarhapenkille vanhan jalavan alle, jossa he saattoivat rauhassa jutella pitäen silmällä tiettyä valkouutimista ikkunaa, joka oli puoliksi viiniköynnöksen peitossa.

— Täällä on hyvä ja viileä olla. En välitä mennä Danin kanssa — on niin lämmin, ja hän porhaltaa kuin höyrykone. Hän suunnisti suolle sisiliskojensa pariin, mutta minua ei haluttanut, sanoi Nat.

— Hyvä että tulit takaisin. Istu tähän, niin jutellaan oikein kunnolla. Meillä on molemmilla ollut niin kiire viime aikoina, etten taida olla läheskään selvillä sinun suunnitelmistasi, ja ne kiinnostavat minua kovasti, sanoi Jo.

— En oikein tajua, että lähden niin kauas, ehkä sen käsittää vasta merellä. Tämä on minulle suurenmoinen lahja, enkä tiedä kuinka voin ikinä kiittää teitä kaikkia siitä, mitä olette tehneet, sanoi Nat ääni värähtäen.

— Parhaiten kiität meitä tekemällä kaikkea mitä sinulta toivotaan ja odotetaan. Uusissa oloissa joudut moneen tulikokeeseen, ja sinun on luotettava vain omaan älyysi ja ymmärrykseesi. Tietysti teet erehdyksiä, niinhän me kaikki teemme — mutta älä anna omantuntosi vaieta äläkä heittäydy ajalehtimaan holtittomasti. Valvo ja rukoile, Nat. Sitä mukaa kuin kättesi taito kasvaa, anna järkesi myös viisastua, ja pidä sydämesi aina yhtä viattomana ja lämpimänä kuin nyt.

— Yritän kaikkeni, äiti Bhaer, koetan olla luottamuksen arvoinen. Musiikissa minä tiedän meneväni eteenpäin, se on selvää, mutta minä en ole mikään älypää. Ja mitä sydämeen tule, niin tiedät kyllä, että jätän sen tänne hyvään talteen.

Puhuessaan Nat tuijotti ikkunaa, ja hänen hiljaisista kasvoistaan näki, miten syvässä poikamainen kiintymys hänessä oli.

— Minä tahtoisinkin puhua siitä. Annat varmaan anteeksi minulle, vaikka olisinkin kova, sillä minä rakastan teitä molempia, sanoi Jo.

— Niin, puhutaan Daisystä. Tiedän vain, että minun pitää jättää ja menettää hänet. Minulla ei ole mitään toivoa — mutta en mahda mitään sille, että rakastan häntä missä ikinä olenkin, huudahti Nat niin uhmaisana ja epätoivoisen näköisenä, että Jo hämmästytti.

— Kuuntelehan, Nat. Kaikki me tiedämme, että Daisy pitää sinusta, mutta hänen äitinsä on toista mieltä, ja Daisy koettaa totella. Nuoret uskovat, ettei heidän mielensä voi muuttua, mutta niin vain käy useinkin, ja ani harvat kuolevat sydänsuruun. Jo hymyili muistellessaan muuatta toista poikaa, jota oli koettanut kerran lohduttaa, ja jatkoi sitten vakavana:

— Asia voi ratketa kahdella tavalla. Sinä löydät jonkun toisen jota rakastat, tai paljon todennäköisemmin, paneudut musiikkiin niin, että odotat mielelläsi aikaa, jolloin teidän sopii selvittää asianne. Daisykin voi lähdettyäsi unohtaa sinut ja silloin hän on hyvillään, että olette vain ystäviä. Joka tapauksessa on viisainta, ettette tee mitään lupauksia. Näin olette molemmat vapaat ja voitte vuoden tai parin päästä tavata ja hymyillä rakkaudelle, joka ei auennut nupustaan.

— Ajatteletko todella noin? kysyi Nat katsellen Jota niin tarkkaan, että totuuden täytyi tulla ilmi.

— En, vastasi Jo.

— Mitä tekisit minun asemassani?

— Sanonpa sinulle mitä tekisin, vastasi Jo iloisen hämmästyneenä Natin miehekkyydestä. — Sanoisin itselleni: Minä näytän, että rakkauteni on luja ja uskollinen. Daisyn äiti antaa vielä ylpeänä tyttärensä minulle, sillä minusta ei tule vain hyvä muusikko, vaan myös luotettava ja kunnioitettava mies.

— Juuri niin olen aikonutkin, mutta halusin edes yhden rohkaisevan sanan. Elämä on tosiaan aika kovaa, sanoi Nat tarttuen kaksin käsin päähänsä kuin se olisi ollut halkeamaisillaan toivon, pelon, mielitekojen ja suunnitelmien sekasorrossa.

— Hyvinkin kovaa, mutta juuri taistelu tekee ihmiselle hyvää. Sinun tietäsi on tasoitettu monella tavalla, mutta tästedes sinun on itse soudettava venettäsi. Opettele välttämään virtapaikkoja ja ohjaa suoraan siihen satamaan, johon tahdot päästä. Onneksi rakastat musiikkia niin paljon, ettei mikään voi viekoitella sinua sen parista. Kun vain et tekisi liiaksi työtä.

— Voisin raataa kuin hevonen, mutta pidän kyllä varani. En voi tuhllata aikaa sairastamiseen, ja olen saanut hyviä ohjeita, miten ihminen pysyy kunnossa. Nat naurahti muistellessaan vihkosta, johon Jo oli kirjoittanut hänelle neuvoja joka tilannetta varten.

Lisää tuli heti runsaanlaisesti. Päästyään näin mieliratsunsa selkään Jo oli täydessä vauhdissa, kun Emilin nähtiin mittailevan vanhan talon kattoa. Se oli hänen lempipaikkojaan, sillä siellä saattoi kuvitella olevansa ulapalla, yllä sininen taivas ja raikas tuuli ympärillä.

— Tahdon puhua pari sanaa Kommodorin kanssa, ja tuolla ylhäällä on mukavaa ja hiljaista. Mene sinä soittamaan Daisylle, niin hän saa unta ja musiikki tekee teille molemmille hyvää. Istu ovisyvennyksessä, että voin pitää sinua silmällä niin kuin lupasin, ja taputtaen Natia äidillisesti olkapäälle Jo lähti kiipeämään katolle, ei sentään seinäristikköä myöten niin kuin ennen muinoin, vaan sisäportaita pitkin.

Emil oli kattoparvekkeella kaivertamassa nimikirjaimiaan puukaiteeseen merimieslaulun säestyksellä.

— Astu laivaan, täti, ja ole kuin kotonasi, hän huikkasi huolettomasti. — Piirrän tähän puumerkkini, että muistaisit minut paetessasi tänne vanhaan paikkaan.

— Enpä taida unohtaa sinua vaikket piirtäisikään puustaavejasi joka puuhun tai kaiteeseen, sanoi Jo ja istuutui kaiteella ratsastavan sinisen hahmon lähelle miettien, miten aloittaisi sen pienen saarnan, jonka hän aikoi pitää.

— Hyvä ettet itkeä pillitä etkä ole kuin myrskynmerkki niin kuin aina ennen minun lähtiessäni. On hauskaa painua matkaan hyvällä säällä, varsinkin nyt, kun menee vuosi tai toistakin ennen kuin palataan, sanoi Emil työntäen lakkinsa takaraivolle ja tähyillen ympärilleen kuin hyvästelläkseen vanhaa Plumia.

— Taidat saada katsella kylliksi suolavettä ilman minun kyyneliänikin. Alan tuntea olevani oikea spartalaisäiti, joka lähettää poikansa sotaan tunteettomasti sanoen: "Palaa kilpeäsi kantaen tai sen päällä", pilaili Jo ja lisäsi hetken päästä: — Minun itsenikin tekee usein mieli lähteä. Saatpa nähdä, että vielä lähdenkin, sitten kun sinä olet kapteeni ja kuljetat omaa laivaa.

— Sen laivan nimeksi pannaan "Jolly Jo", ja sinä saat olla perämiehenä, lupasi Emil. — Sitten pidetäänkin hauskaa, ja minä olen mahtavaa poikaa, kun saan näyttää sinulle maailmaa.

— Aion nauttia hurjasti meritaudista ja myrskyistä huolimatta. Minun on aina tehnyt mieleni kokea haaksirikko, sellainen turvallinen vain, jossa kaikki pelastuvat huikeasta vaarasta oltuaan sankarillisia ja roikuttuaan ylimmästä raakapuusta.

— Haaksirikko on vielä kokematta, mutta koetetaan noudattaa asiakkaan toivomuksia. Kapteeni väittää minun tuovan mukanaani hyvää säätä, niin että koiranilmat säästyvät sinua varten, nauroi Emil jatkaen laivan kaivertamista kaiteeseen.

— Kiitos lupauksesta. Kommodori, tämä vuoden kestävä matka on sinulle uusi kokemus. Oletko ajatellut, että kuulut nyt päällystöön ja että sinulla on entistä enemmän velvollisuuksia ja vastuuta? Välistä tuntuu kuin sinusta koko elämä olisi vain leikkiä. Mahdatko käsittää, että joudut nyt käskemään etkä vain tottelemaan. Valta on vaarallista, varo käyttämästä sitä väärin.

— Naulan kantaan puhuttu. Olen nähnyt laivoissa aikamoisia tyranneja ja luulen oppineeni jotakin. Minähän olen Petersin alainen, niin etten saa kovinkaan kummasti heilua. Mutta aion katsoa, ettei miehiä potkita päähän, kun Peters alkaa taas reivata liivaria. Hassua puhua etukäteen, mutta nyt en aio sietää sitä.

— Tuo kuulostaa salaperäisen kamalalta. Mitä kauheaa simputusta tuo liivarin reivaaminen on? kysyi Jo kiinnostuneena.

— Juopottelua. En tiedä ketään, joka sietää niin paljon väkeviä kuin Peters. Hän pysyy aina jaloillaan, mutta elämöi kuin raivopää ja panee pojat tanssimaan pillinsä mukaan. Kerran näin, kun hän iski miehen keksillä kanteen, enkä voinut tehdä mitään. Toivottavasti minulla nyt on parempi onni.

— Koeta silti välttää rettelöitä ylempiesikin kanssa, Kommodori. Sinä olet näyttänyt olevasi hyvä merimies, koeta olla myös hyvä ja oikeudenmukainen upseeri.

— Minä yritän. Juttelimme illalla pitkään enon kanssa. En unohda hänen sanojaan enkä liioin mitä

olen hänelle velkaa. Ja mitä sinuun tulee, ensimmäinen laivani saa sinun nimesi ja sinun kuvasi keulaansa, usko pois. Ja lupauksensa vakuudeksi Emil suuteli tätäään. Tämä toimenpide huvitti kovin Natia, joka istui 'kyyhkyslakan' ovisyvennyksessä hiljaa soitellen.

— Minä alan jo ylvästellä siitä, kapteeni. Mutta haluan sanoa sinulle vielä yhden asian. Luin kerran, että kaikkiin Britannian laivaston köysiin on punottu punainen lanka, niin että tuuman pituisen köydenpätkänkin alkuperä tiedetään, löytyi se mistä tahansa. Siitä saan saarnani tekstin. Kunniantunto, rehtiys ja rohkeus ovat sinä punaisena lankana, joka aina paljastaa hyvän miehen, vaikka hän epäonnistuisikin. Sinun elämäsi on karua ja kovaa eivätkä toverisi aina ole sellaisia kuin toivoisit, mutta sinä voit silti olla herrasmies sanan oikeassa merkityksessä.

Jon puhuessa Emil oli noussut ja seiso i lakki kädessä vakavan näköisenä kuin käskynjaossa. Tädin lopetettua Emil vastasi lyhyesti mutta sydämensä pohjasta:

— Jumalan avulla koetan!

— Ei sitten muuta. Minä en juuri pelkää sinun puolestasi, mutta heikko hetki saattaa yllättää ja toisinaan voi ohimennen lausuttu sanakin auttaa ihmistä, sanoi Jo nousten.

— Älä huolehdi minusta, tulen ensi vuonna kotiin sellainen kirstu matkassani, että saat tusinakaupalla uusia jutunaiheita. Lähdetkö alas? Hyvä, mutta varo laskuportaita! Minä ehdin sinne siksi, kun saat kakkulaatikon esille. Viimeinen tilaisuus kunnan ateriaan maissa.

Jo lähti nauraen alas, ja Emil kaiversi vihellellä laivansa valmiiksi. Kumpikaan ei osannut aavistaa, milloin ja missä tämä katolla käyty keskustelu palaisi toisen mieleen.

Dania oli vaikeampi saada kiinni. Mutta iltapäivällä, kun Jo istui yksin kirjastossa lukemassa, Dan kurkisti ikkunasta sisään.

— Tule lepäämään, sinä olet varmaan väsyksissä pitkän retkesi jälkeen. Jo viittasi isoa sohvia kohti.

— Taidan häiritä. Mutta Dan näytti tosiaan haluavan lepuuttaa rauhattomia jalkojaan, koska hän heilautti itsensä ikkunasta sisään ja heittäytyi sohvaan.

— Tämä oli viimeinen päivä, mutta jostakin syystä minua ei haluta ajatella koko lähtöä. Tavallisesti minä olen puolikyljin menossa jo lyhyen pysähdyksen jälkeen. Eikö se ole kummallista? Dan kysyi totisena nyppiä heiniä ja lehtiä hiuksistaan ja parrastaan, sillä hän oli loikonut nurmikolla mietiskellen monenmoista hiljaisessa kesäillassa.

— Ei ollenkaan kummallista, vastasi Jo. — Olet lentänyt aikasi ja kaipaat muutosta.

— Niin, minun pitäisi kai juurtua jonnekin ja saada läheisiä ihmisiä, joista pitää huolta, myönsi Dan. — Olen väsynyt omaan itseeni. Minä olen tietämätön kulkuri. Taisin tehdä aika typerästi, kun läksin juoksemaan ympäri maailmaa enkä mennyt kouluun niin kuin muut kaverit.

Hän katsoi kysyvästi Jota, ja tämä koetti peittää hämmästystään. Tähän asti Dan oli aina halveksinut kirjoja ja kerskaillut vapaudestaan.

— Kai sinä teit oikein. Eiköhän vapaa elämä sopinut sinulle parhaiten. Nyt kun olet mies, pystyt hillitsemään kuritonta luonnettasi, mutta poikana sinun täytyi olla aina menossa, muuten olisit tehnyt tuhotöitä. Elämä on mainio kesyttävä, ja minä olen vielä ylpeä villivarsastani, ruvetkoon hän sitten kyntämään peltoja viljelykselle tai auttamaan kuormajuhtana nälkäänäkeviä. Dan hymyili vertaukselle loikoessaan sohvanurkassa miettivä katse silmissään.

— Tarvitaan kai kovaa kesyttämistä, ennen kuin minä osaan kulkea siivosti valjaissa. Minä kyllä haluan sopeutua ja yritänkin silloin tällöin, mutta ennen pitkää rupean aina vikuroimaan ja rikon valjaani. Ihmishenkiä ei toki ole vielä mennyt, mutta kuka tietää mitä on edessä. Kerran voi tulla aika rysäys.

— Kuinka niin, Dan? Koitko jotain oikein pahaa tämän viimeisen poissaolosi aikana? Se on tullut muutaman kerran mieleeni, mutta en ole kysynyt mitään, sillä tiesin sinun kertovan itse, jos voin jotenkin auttaa. Voinko?

Jo katsoi kysyvästi Dania, sillä tämän kasvoille oli äkkiä noussut synkkä ilme.

— Ei mitään kovin pahaa. Mutta Frisco ei ole mikään maanpäällinen taivas ja siellä on vaikeampaa olla pyhimys kuin täällä, Dan vastasi hitaasti. Sitten hän kohottautui istumaan ja lisäsi nopeasti, puoleksi uhmaten, puoleksi häpeissään: — Kokeilin pelaamista, ja se oli kyllä vikapisto.

— Sillä tavallako sait rahasi?

— En penniäkään. Ne on kaikki hankittu kunniallisesti, mikäli liikemiehen puuha ei ole samaa pelaamista sekin. Voitin paljonkin, mutta menetin rahat tai annoin ne pois ja jätin koko leikin ennen kuin se nielaisi minut.

— Jumalan kiitos. Älä kokeile uudestaan! Tuo intohimo johtaa helposti yhä pahempaan, sen sinä tiedät varmaan paremmin kuin minä.

Dan nyökkäsi, ja nähdessään kuinka asia huolestutti Jota hän sanoi keveämmällä äänellä:

— Älä hätäile, kaikki on hyvin nyt. Turkkinsa polttanut koira karttaa kyllä tulta. En ryyppää enkä tee muutakaan mitä sinä pelkää. Mutta kun kiivastun, en jaksa hillitä tätä pirullista sisuani.

Hirven tai puhvelin kanssa voi tapella, mutta jos iskee mieheen, saa olla varovainen, olkoon toinen millainen konna tahansa. Kyllä kai minä vielä jonkun tapan — sitä minä pelkään. En siedä lurjuksia.

— Minä tiedän, äkkipikaisuus on aina ollut sinun onnettomuutesi, ja minä ymmärrän sinua. Minä itse olen koettanut hillitä luonnettani koko elämäni ajan enkä vieläkään ole oppinut, sanoi Jo huoaten. — Taivaan tähden, varo pahoja henkiäsi äläkä anna raivonpuuskan pilata koko elämäsi. Rukoile, Dan. Inhimillisessä heikkoudessa ei auta muu kuin Jumalan rakkaus.

Jon silmiin tuli kyyneliä hänen puhuessaan. Dankin oli liikuttunut ja vähän hämillään, niin kuin aina kun uskonnosta tuli puhe.

— On paljon helpompi väijyä piilossa olevaa karhua kuin omaa sisuaan, hän puuskahti. — Tulen mainiosti toimeen villipetojen kanssa, mutta ihmiset ärsyttävät minua hirvittävästi, enkä silloin saa purkaa sisuani selväksi tappeluksi. Tulen ehkä paremmin toimeen vuoristolaisten kanssa ja jään heidän luokseen vähän pitemmäksi aikaa — kunnes minusta tulee kyllin kesy elämään siivojen ihmisten parissa, jos koskaan tuleekaan.

— Koeta sitä apua josta puhuin, äläkä anna periksi. Ja yritä etsiä ihmisiä, joiden seurassa et ärsyynny. Täällä meidän joukossammehan sinä olet laupias kuin lammas.

— Kiitos vain. Silti tunnen olevani kuin haukka kanatarhassa, ja välistä tekisi mieli iskeä ja repiä. Vaikka ei sentään yhtä usein kuin ennen, Dan lisäsi naurahtaen Jon hämmästyneelle ilmeelle. — Muistan kyllä neuvosi, mutta eihän tällainen maankiertäjä voi nirsoilla eikä valikoida seuraansa.

— Sinun pitäisi lukea enemmän. Oikeanlaiset kirjat ovat aina hyvää seuraa. Minä voin etsiä sinulle muutaman. Jo katsahti hyllynsä.

— Etsi vain, matkakertomuksia ja sellaisia. En huoli jumalisia kirjoja, en saa niihin makua enkä viitsi teeskennellä, Dan tokaisi katsellen haluttomasti hyllyssä olevia kirjarivejä.

Jo käännähti ja laski molemmat kätensä Danin olkapäille.

— Kuulehan, Dan, älä koskaan pilkkaa hyviä asioita äläkä tekeydy pahemmaksi kuin olet. Ei sinun tarvitse puhua uskonnosta ellet halua, mutta älä sulje siltä mieltäsi, lähestyipä se sinua missä muodossa tahansa.

Dan ei vastannut, ja hyvillään siitä, että uhmamielinen ilme oli sulanut pojan kasvoilta, Jo otti hyllystä käteensä kirjan.

— Katso, tässä on vanha kunnon Sintram. Pidin aikoinani hänen tuittuiluistaan. Tuossa hän ratsastaa kuolema ja paholainen kintereillään.

Danin katsellessa kirjan kannessa olevaa Dürerin piirrosta, jossa ritari, hevonen ja koira kulkivat vuorensolaa mukanaan ihmisen tavalliset seuralaiset tässä maailmassa, Jo jatkoi:

— Siinä olet sinä, Dan, juuri tällä hetkellä. Vaarat ovat lähelläsi, intohimot kiusaavat sinua, hurjat henget ajavat sinua sinne tänne, kun etsit rauhaa ja itsekuria. Muistatko, että Sintram etsi äitiään, jota hän rakasti ja kaipasi? Hän löysi etsimänsä taisteltuaan urheasti loppuun asti.

Dan selaili liikuttuneena vanhaa kirjaa, katsoi kuvan toisensa jälkeen, ja lapsena kuultu kertomus palautui elävänä hänen mieleensä. Erämaissa Daniin oli tarttunut hiven intiaanien taikauskoa, hän uskoi uniin ja enteisiin, ja Fouquéen vertauskuvallisen kertomuksen maaginen tunnelma tehoi häneen voimakkaammin kuin Jo aavistikaan. Mutta sulkiessaan kirjan Dan ei sanonut muuta kuin:

— Tämän minä otan, jos se joutaa.

Hän työnsi kirjan taskuunsa ja lähti päätä pahkaa joelle selviytyäkseen yksinäisyydessä äskeisestä

avomielisyyden puuskasta.

Seuraavana päivänä matkamiehet lähtivät. Kaikki olivat hyvällä tuulella, ja ilmassa vilkkui valkoinen nenäliinapilvi heidän ajaessaan pois. Kun raitiovaunun kolina hiljeni, Jo pyyhkäisi silmiään ja sanoi kuin ennustaen:

— Minusta tuntuu, että jollekulle heistä tapahtuu jotakin. Joko he eivät palaa koskaan, tai sitten he palaavat uusina ihmisinä.

7

LEIJONA JA KARITSA

Poikien lähdettyä Plumfield vaipui hiljaiseloon ja perhe hajaantui eri tahoille, koska elokuu oli tullut ja kaikki kaipasivat vaihtelua. Professori Bhaer vei Jon vuoristoon. Laurencet viettivät lomaa rannikolla, ja Megin perhe ja Bhaerin pojat kävivät heidän luonaan vuoron perään, koska jonkun piti aina olla hoitamassa asioita.

Meg ja Daisy hoitivat tällä kertaa opiston kansliaa, ja Rob ja Ted olivat juuri palanneet kotiin rannikolta. Nankin oli suonut itselleen viikon loman ja oli viettämässä sitä Daisyn kanssa Plumissa.

Meri-ilma näytti kihonneen Tedille päähän, hän oli tavallista levottomampi ja piti kujeillaan tättiään ja Robia alituisessa jännityksessä. Hän ratsasti Oktoon näännyksiin ja komenteli Donia yhtä mittaa hyppimään ja temppuilemaan, niin että koira teki ilmiäkapinan. Opiston tytöillä oli sekä hupia että harmia niistä aaveista, joita esiintyi milloin missäkin öiseen aikaan, ja niistä hyytävästä äänistä, jotka häiritsivät heidän lukurauhaansa. Lopulta sattui kuitenkin tapaus, joka sai Tedin järkiintymään ja teki kumpaankin poikaan pysyvän vaikutuksen.

Syyskuun ensimmäisenä päivänä — sitä päivää pojat eivät koskaan unohtaneet — reippaan kävelyn ja hyvän kalaannon jälkeen Ted ja Rob loikoilivat ladossa, sillä Daisylla oli vieraita ja pojat pysyttelivät syrjässä.

— Uskotko, Rob, että Don on sairas. Se ei peuhaa, ei syö eikä juo ja käyttäytyy kummasti. Dan tappaa meidät, jos koiralle sattuu jotakin, sanoi Ted katsellen Donia, joka makasi koppinsa luona. Koira oli vaeltanut koko päivän edestakaisin Danin huoneen ovelta pihan varjoisaan nurkkaukseen, johon Dan oli sen jättänyt vartioimaan vanhaa hattuaan kunnes palaisi.

— Ehkä se johtuu helteestä. Mutta joskus minusta tuntuu, että se ikävöi Dania. Koirathan ikävöivät, ja ukkorukka on ollut allapäin siitä saakka kun pojat lähtivät. Tai ties vaikka Danille olisi sattunut jotakin, Donhan ulvoi viime yönä. Olen kuullut semmoisesta, Rob vastasi miettävästi.

— Pötyä, se on vain pahalla tuulella. Minä lähden juoksemaan sen kanssa, se tekee sille hyvää. Hoi, kaveri, herää. Ted napsautti sormiaan Donille, joka vain muljautti häneen haluttomasti.

— Anna olla. Viedään se huomenna tohtori Watkinsille, jos tuo ei mene ohi, sittenpä hän kuullaan mitä hän arvelee. Ja Rob heittäytyi taas heinille katselemaan pääskysten lentoa ja parantelemaan latinankielistä runoa, jonka oli sepittänyt.

Mutta Tediin meni itsepäisyyden paholainen. Vain uhmatakseen Robin kieltoa hän jatkoi koiran hännämistä muka piristääkseen sitä. Don ei ollut huomaavinaan taputuksia tai komennuksia eikä kääntänyt päätänsäkään Tedin usuttaessa sitä liikkeelle. Lopulta poika sisuuntui ja päätti nujertaa koiran väkipakolla. Hän sieppasi vitsan, mutta oli kyllin viisas sitoakseen Donin, sillä tämä ei sietänyt lyöntejä vierailta. Koira aavisti mitä oli tulossa ja nousi muristen jaloilleen. Rob kuuli murinan ja nähdessään Tedin kohottavan vitsaa juoksi väliin.

— Älä koske siihen, hän huusi. — Anna koiran olla rauhassa! Ei sitä saa lyödä, Danhan kielsi!

Rob komensi harvoin, ja silloin kun hän sen teki, Tedin oli taivuttava. Mutta poika oli nyt kuohuksissaan, ja Robin kielto vain yllytti häntä. Ainakin yksi isku oli niskoittelevan koiran saatava. Hän sivalsi vain kerran, mutta isku kostautui heti. Sillä vitsan heilahtaessa koira karkasi murahtaen Tedin kimppuun, ja juostessaan väliin Rob tunsu terävien hampaiden pureutuvan jalkaansa. Samassa Don irrotti leukansa ja painautui Robin jalkoihin, sillä se piti pojasta ja oli selvästi pahoillaan, kun oli vahingossa purrut ystävänsä. Rob taputti koiraa sovinnon merkiksi ja lähti nilkuttamaan latoon kannoillaan Ted, joka häpesi nähdessään punaiset pisarat Robin sukassa ja pienet haavat hänen jalassaan.

— Olen totisesti pahoillani. Minkä ihmeen tähden tulit siihen? Tässä on vettä, pese tuo haava, niin minä etsin riepua siteeksi, hän sanoi nopeasti kastaen pesusienen veteen ja kaivaen taskustaan likaisen nenäliinan.

Rob ei tavallisesti tehnyt numeroa tapaturmistaan, mutta nyt hän istui ääneti katsoen punaisia jälkiä niin kalpeana, että Ted tuli levottomaksi.

— Mitä, et kai sinä pelkää tuollaista pikku haavaa? hän kysyi.

— Pelkään vesikauhua, vastasi Rob irvistäen.

Pudottaen kauhistuneena sienen ja nenäliinan Ted tuijotti Robiin.

— Voi, Rob, voisiko Don olla sairas! Mitä me teemme?

— Käy hakemassa Nan, hän tietää. Mutta älä säikytä tätiä äläkä kerro kenellekään muulle kuin Nanille. Hän on takakuistilla. Tuo hänet niin pian kuin voit, minä huuhtelen sillä välin haavaa. Ehkä ei ole mitään vaaraa. Ted, älä ole noin onnettoman näköinen. Minä vain arvelin, että se on mahdollista, kun Don käyttäytyy noin omituisesti.

Rob yritti puhua rohkeasti, mutta Tedin jalkoja heikotti, kun hän riensi hakemaan apua. Onneksi ketään ei tullut vastaan, sillä hänen kasvonsa olisivat kavaltaaneet kaiken. Nan loikoili ylellisesti riippumatossa ja luki juuri suureksi nautinnokseen eloisaa esitystä kuristustaudista, kun kiihtynyt poika melkein kiskaisi hänet laidan yli ja kuiskasi:

— Tule Robin luokse latoon! Don on sairas ja puri Robia, emmekä me tiedä mitä tehdä. Kaikki on minun syytäni. Kukaan ei saa tietää tästä. Pian nyt!

Nan oli heti jaloillaan, säikähtyneenä mutta valppaana. He lähtivät ääneti ja pujahtivat talon taitse, kun Daisy jutteli pahaa aavistamatta ystäviensä kanssa olohuoneessa ja Meg-täti nautti päiväillistorkkujaan yläkerrassa.

Rob oli vetäytynyt valjashuoneeseen, jottei herättäisi huomiota. Tapaus kerrottiin Nanille, ja vilkaistuaan Donia, joka nyt makasi allapäin kopissaan, tämä sanoi hitaasti:

— On olemassa yksi varotoimenpide, ja siihen meidän on pakko turvautua heti paikalla. Ei ole aikaa noutaa lääkäreitä eikä jäädä katsomaan, miten Donin laita on. Minä tiedän mitä on tehtävä ja teenkin sen, mutta se koskee kovasti, ja on kamalaa tuottaa sinulle tuskaa.

Nanin ääni värähti varsin epäammattimaisesti, ja hänen katseensa sumeni, kun hän näki edessään kahdet huolestuneet kasvot, jotka luottavaisina odottivat häneltä apua.

— Minä tiedän: haava pitää polttaa. Polta pois vain, kyllä minä kestan, mutta Tedin on mentävä pois, sanoi Rob. Hän puristi päättävästi huulensa yhteen ja nyökkäsi onnettomalle veljelleen.

— En minä häiritse. Kyllä minä kestan siinä missä Robkin. Ja oikeastaan minun pitäisikin olla hänen paikallaan, sanoi Ted niin pahoillaan, pelästyneenä ja häpeissään, ettei hänen kestäkykynsä näyttänyt suinkaan luotettavalta.

— Jääköön vain auttamaan, se tekee hänelle hyvää, vastasi Nan töykeästi; sisimmässään hän vapisi tietäessään, mitä pojilla saattoi olla odotettavana. — Pysykää täällä hiljaa, tulen heti takaisin, hän lisäsi ja lähti taloa kohti tehden nopeita suunnitelmia.

Oli silityspäivä ja tuli paloi vielä tyhjässä keittiössä; palvelustytöt olivat menneet yläkertaan lepäämään. Nan pisti ohuen rautavartaan kuumenemaan, ja istuutuessaan siihen odottamaan hän peitti kasvonsa ja pyysi voimia ja rohkeutta suoriutuakseen vaikeasta tehtävästään. Oli kauheata, että vaarassa oli juuri Rob, isän ylpeys ja äidin ilo, kaikkien ystävä. Muutama kyynel tipahti pöydälle, kun Nan koetti tyynnyttää mieltään ajattelemalla, että kaikki oli ehkä erehdystä ja pelko aiheeton.

Varusteinaan hehkuva rautavarras, ruukullinen jäävettä ja muutamia nenäliinoja, jotka oli siepannut kuivaustelineelta, Nan palasi hetken kuluttua vajaan hoitamaan vakavinta sairaustapaustaan. Pojat istuivat kuin kuvapatsaat: toinen oli epätoivoinen, toinen alistunut. Tehdäkseen työn nopeasti ja hyvin Nanin oli hallittava hermonsa, joista hän aina kerskui.

— Kas niin, Rob, hetki vain, niin kaikki on ohi. Pidä varasi, Ted, häntä voi pyörryttää.

Rob sulki silmänsä, puristi kätensä nyrkkiin ja istui liikahtamatta. Ted polvistui hänen taakseen valkoisena kuin lakana. Kaikki oli silmänräpäyksessä ohi, kuului vain heikko voihkaus. Mutta kun Nan vilkaisi apulaiseensa saadakseen vähän vettä, Ted-parka oli pyörtynyt.

Rob naurahti, ja tämän odottamattoman äänen rohkaisemana Nan sitoi haavan vapisematta, vaikka hänen otsallaan olikin hikikarpaloita. Ja hän antoi kulauksen vettä ensimmäiselle potilaalleen ennen kuin kääntyi uuden puoleen. Ted oli häpeissään ja masentunut, kun hän toinnuttuaan tajusi, ettei ollut kestänyt tuota tärkeätä hetkeä, ja hän pyysi ettei asiasta puhuttaisi; hän ei todellakaan ollut mahtanut sille mitään.

— Älä huoli. Kaikki on nyt hyvin eikä kenenkään tarvitse tietää mitään, rohkaisi Nan, kun Ted-parka niiskutti Robin olkapäätä vasten nauraen ja itkien yhtäaikaa. — Ja kuulkaa, pojat, Nan jatkoi. — Parasta ettemme säikytä vielä ketään tällä jutulla, sillä minusta tuntuu, että pelkäsimme turhaan. Don oli latkimassa vettä äsken kun tulin, eikä se näytä ollenkaan sairaalta. Mutta kaiken varalta: lähdetään nyt pienelle ajelulle kaupunkiin tohtori Morrisonin luo ja annetaan hänen vilkaista tuota haavaa. Valjasta sinä hevonen, Ted, minä käyn hakemassa hattuni ja jättämässä terveisiä Daisylle. Kaupungissa voidaan käydä meillä haukkaamassa jotain, niin ei tarvitse kiirehtiä takaisin teelle. Daisy saa seurustella rauhassa vieraidensa kanssa.

Nan puhua pälpätti purkaen jännitystään, jota ammattiylpeys ei sallinut hänen paljastaa, ja pojat hyväksyivät hänen ehdotuksensa heti, sillä on aina helpompaa toimia kuin odottaa aloillaan. Ted meni pumpulle pesemään kasvojaan ja hankaamaan vähän väriä poskiinsa, ennen kuin valjasti hevosen. Nan nouti salaa hattunsa sisältä ja jätti Daisyn neulatyynyyn kirjelapun, jossa ilmoitti lähteneensä poikien kanssa ajelulle. Sitten hän riensi takaisin ja tapasi potilaansa paljon reippaampina. He nousivat rattaille, asettivat Robin jalka koholla takapenkille ja ja lähtivät matkaan niin huolettoman näköisinä kuin mitään ei olisi tapahtunut.

Tohtori Morrison ei ollut millänsäkään asiasta, sanoi vain, että Nan oli menetellyt oikein. Mutta kun pojat keventyneinä laskeutuivat alakertaan, hän kuiskasi Nanille:

— Lähettäkää koira karanteeniin joksikin aikaa ja pitäkää poikaa silmällä, mutta hänen ei tarvitse tietää siitä mitään. Ilmoittakaa minulle heti, jos jokin näyttää olevan hullusti. Tällaisissa tapauksissa ei koskaan voi olla varma.

Nan nyökkäsi huojentuneena, kun vastuu oli poissa hänen harteiltaan. Sen jälkeen kaikki kolme pistäytyivät tohtori Watkinsin luona pyytämässä, että tämä tulisi tutkimaan Donia. Hauska teehetki Nanin kotona virkisti poikia, ja kun he tulivat Plumiin iltaviileällä, koko tapaturma tuntui perin kaukaiselta. Koska vieraat vielä juttelivat etukuistilla, kolmikko vetäytyi talon taakse; Ted rauhoitti mieltään keinuttamalla Robia riippumatossa ja Nan kertoi juttuja, kunnes eläinlääkäri saapui.

Tohtori Watkins sanoi, että Don oli hiukan huonossa kunnossa, mutta vesikauhusta ei näkynyt merkkiäkään sen kummemmin kuin kissanpojassa, joka pyöri jokaisen jaloissa koko tutkimisen ajan.

— Koira kaipaa isäntäänsä ja kärsii helteestä. Ehkä sitä on ruokittu liian hyvin. Minä pidän sitä muutaman viikon ja lähetän sen terveenä takaisin, sanoi tohtori Watkins, kun Don laski ison kuononsa miehen käteen ja katseli häntä viisailla silmillään kuin vaistoten, että vihdoinkin joku ymmärsi hänen koettelemuksensa.

Don lähti murisematta eläinlääkäriin mukaan, ja salaliittolaiset jäivät neuvottelemaan, miten Rob voisi lepuuttaa jalkaansa perheen huomaamatta. Onneksi Rob vietti muulloinkin tuntikausia pienessä kirjastossa, niin että hän saattoi huomiota herättämättä maata sohvalta kirja kädessä niin kauan kuin tahtoi. Ja kun hän oli luonteeltaan rauhallinen ja toiveikas, ei hän kiusannut itseään turhalla pelolla, vaan toipui pian järkytyksestä.

Mutta Tediä oli vaikeampi saada rauhoittumaan. Hän kiemurteli yhä katumuksen tuskissa ja tunki olonsa aivan kurjaksi, kun ei edes äiti ollut kotona. Päivät hän vietti Robin luona, hosui, jutteli ja tuijotti tätä niin levottomana, että hyväntahtoinen potilas kiusaantui, vaikkei antanut veljen sitä huomata. Mutta öisin oli vielä vaikeampaa. Vilkkaan mielikuvituksen ruokkimat kauhukuvat ahdistivat Tediä niin, että hän makasi valveilla ja käveli välistä unissaan. Nan piti poikaa silmällä ja määräsi joskus rauhoittavia lääkkeitä, luki hänelle, piti saarvoja ja tavatessaan Tedin yöllä kummitelemassa uhkasi panna oven lukkoon, ellei poika pysyisi vuoteessa.

Tämä vaihe meni aikanaan ohi. Mutta oikukkaassa pojassa tapahtui muutos. Kaikki huomasivat sen jo ennen kuin äiti Bhaer palasi kysymään, mikä oli taltuttanut Leijonan sisun. Poika oli hilpeä, mutta ei yhtä vallaton kuin ennen, ja usein kun kiusanteon halu vaivasi, hän luikki yksinäisyyteen purkamaan sisuaan.

— Tässä on jotain kummaa, sanoi Jo oltuaan viikon kotona, hän oli ymmällä nuoremman poikansa hyvästä käytöksestä. — Ted on oikea pyhimys, taidamme olla menettämässä hänet. Johtuuko se Megin hyvästä vaikutuksesta vai Daisyn hienoista ruuista vaiko niistä pillereistä, joita Nan hänelle salaa syöttää? Jotakin noituutta täällä on harjoitettu minun poissaollessani.

— Ted kasvaa, rakas ystävä, hänestä tulee aikuinen. Minusta Robkin on muuttunut. Hän on entistä miehekkäämpi ja vakavampi ja pysyttelee yhä enemmän minun seurassani. Nuoret voivat joskus hämmästyttää meitä tällä tavalla, Jo.

Professori katseli puhuessaan miettivästi Robia ja Tediä, jotka olivat juuri tulossa portaita ylös. Ted piti kättään veljensä olkapäällä kuunnellen, kun Rob puhui innokkaasti kädessään olevasta kivistä. Ennen Ted oli pilkannut Robin harrastuksia, pannut tiilenpalasia hänen tyynynsä alle ja soraa hänen kenkiinsä tai lähetellyt pikapostissa "professori R.M. Bhaerille" milloin mitäkin törkyä. Mutta nykyään hän osoitti veljeään kohtaan huomaavaisuutta, joka liikutti ja huvitti vaatimatonta Robia.

Robin jalka parantui hyvää vauhtia, mutta hän ontui vielä hiukkasen. Perheelle hän selitti kompastuneensa portaissa ja varoi näyttämästä haavaa muille kuin Nanille ja Tedille.

— Me puhumme teistä, pojat. Tulkaapas kertomaan, mikä hyvä haltija talossa on käynyt meidän poissaollessamme, kun täällä tuntuu tapahtuneen muutoksia, sanoi Jo-rouva taputtaen sohvaa kummaltakin puoleltaan. Pojat hymyilivät mutta tunsivat hiukkasen syyllisyyttä, sillä tähän saakka äiti ja isä olivat aina tienneet kaiken, mitä heille oli tapahtunut.

— Se johtuu vain siitä, että Bobby ja minä olemme olleet niin paljon kahden. Me olemme nykyään melkein kuin kaksoiset. Minä hiukan villitsen häntä ja hän taas rauhoittaa minua aika lailla. Niinhän isä ja sinäkin täydennätte toisianne. Se on mukavaa, minä pidän siitä. Ted selitti mielestään asian erinomaisesti.

— Äiti ei kyllä pidä siitä, että vertaat itseäsi häneen. Mutta minä olen ylpeä jos muistutan isää, sillä siihen pyrinkin, vastasi Rob kaikkien nauraessa Tedin kohteliaisuudelle.

— Kyllä minä pidän Tedin vertauksesta, sillä se on totta. Ja jos sinä, Rob, autat veljeäsi läheskään niin paljon kuin isä on auttanut minua, et tosiaan elä turhaan, sanoi Jo-rouva sydämellisesti.

— Minustakin on hauskaa, että te pojat olette löytäneet toisenne, sanoi professori Bhaer nyökäten pojilleen, jotka eivät oikein tienneet, miten suhtautua kiitokseen. Rob pysyi hiljaa, sillä hän pelkäsi sanovansa liikaa, mutta Ted ei huomannut pitää varaansa.

— Minä vain olen havainnut, miten hyvä kaveri Bobby on. Hänhän on aina ollut hirveän viisas, mutta minusta hän oli vähän lallus, kun istui aina nenä kiinni kirjassa eikä tullut mukaan mihinkään touhuihin. Mutta nyt minä tiedän, että vanha kunnon Rob on aikamoinen sankari. Tekin olisitte samaa mieltä, jos tietäisitte kaiken.

Robin varoittava katse sai Tedin äkkiä vaikenemaan ja punastumaan.

— Emmekö sitten saa tietää kaikkea? kysyi Jo nopeasti, sillä hän huomasi hälytysmerkin ja tunsu, että häneltä salattiin jotakin.

— Muutos ei taidakaan johtua pelkästä varttumisesta, hän jatkoi. — Minusta tuntuu, että Ted on taas ollut pahanteossa ja Rob pelastanut hänet jostakin kiipeleistä. Siksi minun ajattelematon poikani on laupias kuin karitsa ja minun tunnollinen poikani vääntelehtii mielenvaivassa, sillä hän ei ole tottunut salaamaan mitään äidiltään.

Rob oli nyt yhtä punainen kuin Ted, mutta tuokion epäröityään hän näytti helpottuneelta ja sanoi:

— Olet oikeilla jäljillä, äiti, mutta kaikki on nyt ohi eikä vahinkoa ole tapahtunut, niin että annetaan asian olla ainakin toistaiseksi. Tuntui pahalta salailla teiltä, mutta nyt tiedätte niin paljon kuin tarvitaankin. Meille molemmille tämä juttu on ollut vain hyväksi.

Jo katsoi Tediä, joka räpytteli silmiään, mutta kesti katseen kuin mies. Sitten hän kääntyi Robin puoleen, joka hymyili niin iloisesti, että Jo uskoi asioiden olevan tolallaan. Mutta jokin piirre Robin kasvoissa hämmästytti häntä, ja hän huomasi, että juuri tuo ilme sai pojan näyttämään vanhemmalta ja vakavammalta kuin ennen. Samassa hän muisti Nanin ja poikien vaihtamat silmäykset, ja hänelle valkeni äkkiä, että Rob oli ollut jossakin vaarassa.

— Rob, sinä olet ollut sairas. Kerro heti, sillä sellaisia salaisuuksia minä en salli. Pojat saavat joskus kärsiä koko elämänsä sen vuoksi, että ovat olleet huolimattomia tai välinpitämättömiä onnettomuustapauksissa. Fritz, vaadi heitä puhumaan!

Herra Bhaer pani paperinsa pois, asettui poikien eteen ja sanoi:

— Te haluatte ehkä säästää äitiä ja minua, mutta se on turhaa. Kertokaa totuus, pojat, me kestimme sen kyllä. Olkaa rohkeita.

Ted sukelsi sohvatyynyjen väliin ja pysyi siellä, niin ettei hänestä näkynyt kuin punoittava korvapari, kun Rob kertoi tapauksen vakuuttaen, että koko juttu oli loppujen lopuksi ollut aivan mitätön, koska Don oli terve. Haavakin oli parantunut hyvin eikä vaivannut enää juuri ensinkään.

Vakuutuksista huolimatta Jo kalpeni säikähdyksestä ja isä kääntyi pois päin äännähtäen: "Ach Himmel", mikä sai Tedin lisäämään vielä yhden tyynyn pänsä päälle. Vaimea ääni, joka muistutti tukehtuvan henkäystä tai haukotusta, kuului tyynyjen alta ja Tedin pitkien jalkojen asento ilmaisi niin selvästi epätoivoa, että äiti Bhaer kumartui penkomaan tyynyjä, kunnes löysi pörröisen keltaisen pään, silitti sitä ja naurahti rohkaisevasti:

— Tule saamaan anteeksi, syntisraukka! Sinä olet kärsinyt ihan tarpeeksi, enkä toru sinua sanallakaan. Mutta jos Robin olisi käynyt huonosti, olisit tehnyt minut vielä onnettomammaksi kuin itsesi. Koeta toki hillitä itsepäisyytesi ennen kuin on liian myöhäistä!

— Äitikulta, en ikinä unohda tätä läksyä. Jollen minä siitä opi, ei minusta ole mihinkään, vastasi Ted raastaen tukkaansa.

— Kyllä sinusta on, kultaseni. Viisitoistavuotiaana minusta tuntui ihan samanlaiselta, kun Amy oli hukkaa; silloin mummo auttoi minua niin kuin minä nyt koetan auttaa sinua. Olen monta kertaa kamppailut omaa itsepäisyyttäni vastaan ja joutunut usein tappiolle, mutta en aina. Tule pahoina hetkinä minun luokseni, niin koetan auttaa sinua.

Kukaan ei puhunut vähään aikaan. Äkkiä Ted nousi pystyyn, meni isänsä eteen ja sanoi lapsekkaasti:

— Minua pitäisi rangaista, isä.

— Etköhän ole jo saanut kyllin suuren rangaistuksen, kun vain et anna sen mennä hukkaan, vastasi professori ja syleili poikaa häpeämättä vähääkään tunteitaan, jotka amerikkalaisissa olisi purkanut läimäykseksi olkapäälle ja lyhyeksi "all rightiksi".

Jo katseli perhettään ja näky ilahdutti hänen romanttista mieltään. Mutta poikien kertomus askarrutti yhä häntä, eikä hän voinut olla ihailematta Nanin hienotunteisuutta ja rohkeutta.

— Olen aina tiennyt, että siitä työstä tulee jotakin, ja tässä on todistus. Joku toinen olisi voinut joutua pakokauhun valtaan ja pyörtyä ja ruveta parkumaan, mutta Nanissa on lujuuutta ja tarmoa. Kuinka minä voin osoittaa hänelle kiitollisuuteni! hän huudahti innostuneena.

— Toimita Tom pois tieltä, että hän saa olla rauhassa, tokaisi Ted.

— Tosiaankin, Tom on kuin iiliäinen Nanin kimpussa. Minä pidän Tomista, mutta hän on Nanille maanvaiva, lisäsi Rob ja meni isänsä avuksi kirjepinon kimppuun.

— Olkoon menneeksi, sanoi Jo päättävästi. — Sen tytön elämänuraa eivät hupsun pojan mieliteot saa katkaista. Jonain väsymyksen hetkenä hän kenties myöntyy, ja silloin kaikki on mennyt. Hankkikoon Nan ensin itselleen paikan ja näyttäköön, että pystyy työhönsä. Sitten hän voi mennä naimisiin jos haluaa ja sattuu löytämään arvoisensa miehen.

Mutta Jon apua ei tarvittu. Sillä rakkaus ja kiitollisuus saavat ihmeitä aikaan, ja kun kauneus, hyvä onni ja valokuvaus tulevat avuksi, on menestys varma. Niin tapahtui myös tunteikkaalle Tomille hänen aavistamattaan.

JOSIE NÄYTTELEE MERENNEITOA

Kun Rob ja Ted hankkivat kokemuksia kotona, huvitteli Josie sydämensä pohjasta rannikolla Laurencein vieraana. Bess oli kovin kiintynyt pieneen serkkuunsa, ja Laurie-setä nautti saadessaan soudella, ajella, leikkiä ja vetelehtiä kahden iloisen tyttölapsen seurassa. Josie kukoisti kuin kedon kukka tässä vapaudessa, ja molemmat tytöt olivat naapurien suosikkeja tässä pikku yhdyskunnassa, missä huvilat kiertelivät pitkin matalaa rantaa tai kallionharjoja kauniin lahden ympärillä.

Eräs kiihkeä toive häiritsi kuitenkin Josien rauhaa, se kasvoi intohimoksi ja piti häntä levottomana ja varuillaan kuin salapoliisia, joka on saanut selvittääkseen rikoksen. Neiti Cameron, suuri näyttelijätär, oli vuokrannut erään huviloista ja vetäytynyt sinne lepäämään ja luomaan uutta osaansa tulevaa näytöntökautta varten. Hän seurusteli vain muutaman ystävänsä kanssa. Hänellä oli yksityinen uimaranta ja hänet nähtiin vain kun hän oli ajelulla tai kun uteluiden tirkistelijäin kiikarit sattuivat

meressä kelluvaan siniseen olentoon. Laurencet tunsivat hänet, mutta eivät halunneet häiritä häntä ennen kuin hän itse ilmoitti toivovansa seuraa.

Mutta Josie oli kuin janoinen karpänen suljetun hunajapurkin ympärillä. Hän olisi välttämättä tahtonut nähdä, kuunnella ja puhutella tuota kuuluisaa naista, joka lumosi taiteellaan tuhansia. Jos ystävällinen neiti Cameron olisi aavistanut, kuinka kiihkeä halu ja toivo polttivat sen tytön mieltä, jonka hän joskus näki kiipeämässä kallioilla, polskimassa uimarannassa tai ratsastamassa hänen porttinsa ohi shetlanninponilla, hän olisi toki suonut ihailijalleen sanan tai edes katseen. Mutta talven työstä uupuneena ja uuteen osaansa uppoutuneena neiti ei välittänyt nuoresta naapuristaan enempää kuin lokeista lahden selällä. Portaille jätetyt kukkavihot, piha-aidan takana pidetyt serenadit ja ihailevien silmiä tuijotus olivat niin jokapäiväisiä, että hän tuskin kiinnitti niihin huomiota. Ja Josie tuli aivan epätoivoiseksi, kun kaikki hänen yrityksensä epäonnistuivat.

— Minä voisin kiivetä tuohon petäjään ja pudota mätkähtää hänen kuistinsa katolle tai panna Sheltien paaskaamaan minut maahan huvilan kohdalla, hän sanoi Bessille, kun tytöt olivat eräänä iltapäivänä menossa uimaan. — Ei kannata koettaa hukuttautua hänen silmiensä edessä, hän vain lähettäisi jonkun miehen kiskomaan minut kuiville. Mitä minä teen? Tahdon nähdä hänet ja kertoa toiveistani ja saada kuulla hänen suustaan, että saan joskus vielä näytellä. Häntä äitikin uskoisi. Ja jospa hän ottaisi minut oppilaakseen — se olisi ihanaa.

— Odota sinä vain aikaasi äläkä ole noin kärsimätön! tyyntyytti Bess. — Isähän lupasi järjestää sinulle tilaisuuden ennen kuin loma päättyy. Se on toki paljon parempi kuin nuo sinun hupsut suunnitelmasi.

— Minä vihaan odottamista, mutta kai minun täytyy. Voi jos hän olisi uimassa nyt iltapäivällä. Hän oli sanonut sedälle, että hänen täytyy uida illalla, sillä aamuisin ihmiset kiikaroivat ja tulevat ihan hänen uimarannalleen. Tule, sukelletaan oikein kunnolla tuolta suurelta kalliolta. Täällä on pelkkiä lapsia hoitajineen, me voimme hyppiä ja polskuttaa mielin määrin.

Kun tytöt myöhemmin istuivat vettä valuvina isolla kalliolta, Josie töytäisi äkkiä Bessiä niin että tämä oli luiskahtaa veteen, ja huudahti innoissaan:

— Tuolla hän on! Katso, hän tulee uimaan! Voi, jospa hän joutuisi vähän vaaraan ja minä saisin pelastaa hänet hukkumasta!

— Ole katsovinasi muualle, Josie. Ei olla näkevinämme häntä, sillä hän haluaa olla rauhassa, vastasi Bess koettaen pysyä piilossa purjeveneiden takana.

— Uidaan virran mukana sinne päin niin kuin oltaisiin meriruokoa. Ei hän voi pahastua, jos me kellomme selällämme vain nenä veden pinnalla. Sitten kun ei enää voida olla näkemättä häntä, uidaan aika kyytiä takaisin niin kuin olisi erehdytty. Se tekisi vaikutuksen, ja ehkä hän silloin tahtois kiittää kohteliaita nuoria neitejä, jotka ottavat huomioon hänen toivomuksensa, ehdotti Josie, jonka vilkas mielikuvitus suunnitteli aina jännittäviä tilanteita.

Juuri kun he aikoivat liukua alas kalliolta, näytti kuin kohtalo olisi viimeinkin antanut periksi; neiti Cameron viittilöi kovasti, hän seiso viyötäisiään myöten vedessä ja katseli pohjaan.

— Juokse, lennä! Hän tarvitsee meitä, hän tarvitsee meitä! Josie huusi heittäytyen veteen kuin tarmokas kilpikonna ja ui hienointa tyyliään kohti kauan kaivattua riemun satamaa. Bess seurasi vähän hitaammin, ja molemmat tulivat vapisevina mutta hymyillen neiti Cameronin eteen, joka silmiään nostamatta sanoi kauniilla äänellään:

— Minä pudotin rannerenkaani. Se näkyy tuolla, mutta en saa sitä ylös. Mahtaisitko, poikaseni, löytää minulle jostain pitkän kepin? Minä pidän silmällä, ettei vesi kuljeta sitä mukanaan.

— Minä sukellan kyllä mielelläni sitä hakemaan. Mutta en minä ole poika, vastasi Josie nauraen ja ravisti kiharaista päätään, joka oli saanut neidin erehtymään.

— Anteeksi kovasti! Mutta sukella sitten! Se peittyi ihan kohta hiekkaan. Se on minulle hyvin rakas. Olen aina ennen muistanut ottaa sen pois uimaan mennessäni.

— Kyllä minä sen saan, sanoi Josie ja painui veteen noustakseen ylös koura täynnä pieniä kiviä, mutta ilman rengasta.

— Se on mennyttä. Antaa olla — omapa on syyni, sanoi neiti Cameron pahoillaan, mutta häntä huvitti tytön nolous, kun tämä pudisti vettä silmistään ja lähätti urheasti:

— Eikä ole. Minä hankin sen vaikka saisin olla vedessä koko illan, ja vedettyään pitkään henkeä Josie sukelsi uudestaan, niin että hänestä näkyi vain kaksi sätkivää koipea.

— Kunhan hänelle ei vaan kävisi huonosti, sanoi neiti Cameron katsellen Bessiä. Hän tunsu tytön äidin näöstä.

— Eikö mitä! Josie ui kuin kala. Se on hänestä vain hauskaa. Ja Bess hymyili hyvillään serkkunsa toiveen toteutumisesta.

— Te olette herra Laurencen tytär, eikö totta? Kuinka teillä jaksetaan? Kertokaa isällemme, että tulen pian tervehtimään. Olen ollut kovin väsynyt, mutta nyt alan virkistyä. Kas, siinä sukeltaja. Miten kävi? hän kysyi kun kantapäät painuivat veteen ja märkä pää pulpahti esiin.

Josie ei voinut aluksi kuin läähättää ja porskuttaa. Mutta vaikka hänen kätensä olivat pettäneet, hänen rohkeutensa ei silti pettänyt. Hän heilautti päättäväisesti märkää tukkaansa, katsoi kirkkain silmin kookasta neitiä ja ahmien ilmaa keuhkoihinsa sanoi tyynesti:

— "Älä hellitä" on minun tunnussanani. Minä hankin renkaan vaikka saisin mennä Liverpooliin asti sitä hakemaan. Hei! Ja taas merenneito painui veteen, nyt ihan näkymättömiin, ja kuopi pohjaa kuin oikea merikrapu.

— Sisukas tyttö! Semmoisesta minä pidän. Kuka hän on? kysyi neiti Cameron istuutuen puoleksi veden peittämälle kivelle vartioimaan sukeltajaa, kun ei enää nähnyt rengastaan.

Bess kertoi yhtä valloittavasti hymyillen kuin isänsä:

— Josie haluaa näyttelijäksi ja hän on jo kuukauden päivät koettanut nähdä teidät edes vilaukselta. Tämä oli hänelle suuri onni.

— Siunatkoon sitä tyttöä! Miksei hän ole tullut käymään. Vaikka kyllä minä tavallisesti vältän ihastuneita tyttöjä niin kuin lehtimiehiäkin, naurahti neiti Cameron.

Samassa vedestä ilmestyivät näkyviin ruskea käsi ja kiiltävä rannerengas, ja niitä seurasivat punakat kasvat. Josie oli noustessaan niin pyörällä päästään, että tarrautui Bessiin melkein menehtyneenä.

Neiti Cameron veti Josien viereensä kivelle, työnsi hiukset tytön silmiltä ja sai tämän toipumaan sanomalla: "Bravo, bravo!" Josie oli monta kertaa kuvitellut mielessään ensimmäistä kohtaamistaan jonkun näyttelijättären kanssa — miten hän arvokkaasti ja viehättävästi esittäisi suuren toiveensa, miten hänellä olisi yllään tehoava puku, miten järkevästi hän puhuisi ja miten hänen lupaavat lahjansa tekisivät syvän vaikutuksen. Mutta ei koskaan, ei huimimpina hetkinäänkään hän ollut ajatellut tällaista kohtaamista. Punaisena, hiekkaisena, vettä valuen ja äänettömänä hän nojautui kuuluisaan olkapäähän kuin sokea hylje, räpytteli silmiään ja läähätti, kunnes saattoi hymyillä ja huudahtaa ylpeänä:

— Löysin sen! Ihanaa!

— Tyyntykäähän nyt, niin minullakin on hyvä olla! Olitte kiltti, kun näitte tuon vaivan minun tähteni. Kuinka voin kiittää teitä? kysyi neiti Cameron.

Josie läimäytti yhteen likomärät kätensä ja vastasi niin rukoilevasti, että kovinkin sydän olisi siitä heltynyt:

— Antakaa minun kerran tulla luoksenne, vain yhden ainoan kerran! Tahtoisin kuulla teidän suustanne osaanko näytellä. Kyllä te sen näette. Minä seuraan teidän ohjeitanne, ja jos arvellette, että minusta on näyttelijäksi — sitten joskus, kun olen oikein kovasti opiskellut —, niin olen maailman onnellisin ihminen. Saanko tulla?

— Saatte. Tulkaa huomenna kello yhdeltätoista. Jutellaan oikein kunnolla. Näytätte sitten mitä osaatte, ja minä sanon teille mielipiteeni. Mutta ei se ole teistä mieluista.

— Ihan varmasti. En välitä vaikka sanoisitte, että olen pähkähullu. Tahdon että tästä asiasta tulee selvä, ja niin äitikin tahtoo. En minä sorru, vaikka sanoisittekin ei, mutta jos sanotte, että osaan näytellä, en kyllä hellitä ennen kuin olen tehnyt parhaani — niin kuin tekin.

— Lapsi kulta, se on raskas tie, ja vaikka ansaitsisitte lopulta ruusuja, niissäkin on okaita. Teillä taitaa kyllä olla rohkeutta ja äskeisestä päätellen sisuakin. Ehkä teistä on näyttelijäksi. Tulkaa, niin saamme nähdä.

Neiti Cameron osoitti puhuessaan rannerengasta ja hymyili niin ystävällisesti, että malttamaton Josie olisi tahtonut syleillä häntä.

— Neiti Cameron ei pääse uimaan, ja vesi alkaa jo laskea. Tule, Josie, sanoi ajattelevainen Bess, joka pelkäsi että he viipyvät jo kauemmin kuin oli soveliasta.

— Juoskaa lämpimiksenne rantaa pitkin! Monet kiitokset. Kättään heilauttaen murhenäytelmien kuningatar lähetti pois hovinsa, mutta jäi itse seuraamaan kahden solakan tytön juoksua hietikolla, kunnes he hävisivät. Uudessaan hän mietti:

— Tuolla työllä on näyttämökasvot, eloisat ja liikkuvat, kauniit silmät, eläytymiskykyä, rohkeutta ja tahtoa. Ehkä hän kelpaa. Hyvää ainesta — lahjakas perhe. Sittenpä hän nähdään.

Josie ei tietysti nukkunut silmäntäyttäkään; hän oli odotuksesta kuin kuumeessa. Laurie-setää tapaus huvitti. Amy-täti valitsi suurta kohtausta varten sievimmän valkoisen leningin, Bess lainasi kauneimman hattunsa ja Josie itse samosi maita ja metsiä kootakseen villiruusuista, valkoisista atsaleoista, sananjaloista ja muhkeista heinänkorsista kukkavihon kiitollisuutensa osoitukseksi.

Kello kymmeneltä hän jo juhlallisesti sonnustautui ja istui sitten katsellen sieviä hansikkaitaan ja solkikenkiään, kunnes oli aika lähteä. Ajatellessaan että hänen kohtalonsa kohta ratkaistaan, hän kävi kalpeaksi ja vakavaksi. — Haluan mennä yksin, niin olemme vapaampia. Rukoile, Bess, että hän neuvoisi minua oikein, hänen sanansa merkitsivät niin paljon. Äläkä yhtään naura, setä, tämä on minulle vakava hetki. Neiti Cameron tietää sen ja kertoo sinullekin. Heilauttaen kättään niin kuin esikuvansa Josie lähti matkaan hyvin sievänä ja hyvin peloissaan.

Varmana sisäänpäästystään hän soitti nyt rohkeasti tuolla ovella, joka monille pysyi kiinni. Kun hänet ohjattiin varjoisaan olohuoneeseen, hänen katseensa kiintyi muutamiin muotokuvaan. Lukemansa perusteella hän tunsi useimmat näistä näyttelijöistä ja muisti heidän roolinsa, ja huomaamattaan hän rupesi jäljittelemään kuvasta näkemäänsä rouva Siddonsia lady Macbethina. Niin syventynyt hän oli osaansa, että neiti Cameron sai rauhassa katsella häntä muutamia minuutteja. Sitten hän tytön hämmästykseksi jatkoi lady Macbethin vuorosanoja siitä, mihin Josie oli jäänyt.

— Minä en koskaan pysty esittämään sitä tuolla lailla, mutta minä yritän, jos te olette sitä mieltä, huudahti Josie unohtaen innoissaan kaikki käytöstavat.

— Näyttäkää sitten mitä osaatte, vastasi näyttelijä hypäten viisaasti suoraan asiaan, sillä hän tiesi, ettei mikään tavanomainen jaarittelu tyydyttäisi tätä tosissaan olevaa nuorta neitiä.

— Ensin tahtoisin antaa teille nämä. Arvelin että pitäisitte enemmän metsäkukista kuin kasvihuoneessa kasvaneista, enkä osannut muutenkaan kiittää teitä ystävällisyydestänne, sanoi Josie.

— Ne ovat minun lempikukkiani ja huoneeni ovatkin niitä tulvillaan, sillä jokin hyvä haltija ripustelee aina niitä porttiini. Totta tosiaan, olen tainnut löytää sen haltijan, tästä kimpusta päätellen, neiti Cameron lisäsi nopeasti.

Tyttö ja hänen pieni uhrilahjansa liikuttivat neiti Cameronia, hän veti Josien puoleensa ja sanoi luonnollisesti: — Pidän niistä ja teistäkin. Ylistykseen väsy, mutta ihailu tekee hyvää, kun se on näin yksinkertaista ja vilpittöntä. Mutta näyttäkäähän nyt mihin pystytte! Julia tietysti, kaikkihan aloittavat siitä. Tyttöriepu, kyllä häntä rääkätään!

Josie oli tosiaankin aikonut aloittaa Romeon uskollisena morsiamena, esittää sitten Bianca Paulinea ja muita teatterihullujen tyttöjen suosikkiosia. Mutta äkkiä hän älysi, kuinka viisas Laurie-sedän neuvo oli ollut, ja päätti seurata sitä. Hän ei purjehtinutkaan neiti Cameronin odottamiin vuorosanoihin, vaan esitti Ophelian hulluskohtauksen ja suoriutui siitä oikein hyvin, sillä hän oli harjoitellut sitä opistossa puhetaidon opettajan ohjaamana. Tietystikin hän oli osaan liian nuori, mutta valkoinen puku, hajallaan olevat hiukset ja kukat, joita hän sirotteli ympärilleen, auttoivat asiaa. Ja hän lauloi laulut herttaisesti, kumarsi juhlallisen kohteliaasti ja hävisi verhon taa.

— Oikein hyvä. Esittäkäähän jotain muuta. Se meni paremmin kuin osasin odottaakaan, kuului oraakkelin tuomio.

Josie lausui kappaleen Portian vuorosanoja. Sitten voimatta luopua siitä, mitä piti suurimpana saavutuksenaan, hän antoi mennä Julian parvekekohtauksen ja myrkytyksen ja hautaholvin. Hän uskoi onnistuneensa paremmin kuin koskaan ja jäi odottamaan taputuksia. Mutta tulikin raikuva nauru, joka sai hänet kihisemään kiukusta ja häpeästä. Hän sanoi hämmästyneenä:

— Ja minulle on kehuttu sitä. Ikävää että olette toista mieltä.

— Hyvä ystävä, se on kovin ikävää. Eikä sille kai mitään mahda? Mitä teidän kaltaisenne tyttö voi tietää rakkaudesta, pelosta ja kuolemasta? Älkää yrittäkö sitä vielä! Antakaa murhenäytelmien olla, kunnes kypsytte niihin.

— Mutta tähän taputitte Ophelialle?

— Niin, se olikin sievää. Kuka tahansa älykäs tyttö voi onnistua siinä. Mutta Shakespearen todellista

tarkoitusta ette vielä aikoihin ymmärrä. Komedianpätkä oli paras. Siinä te osoitte tosiaan kykyä. Se oli samalla hupaisa ja ylevä. Jatkakaa siihen suuntaan. Se kehittää ääntä ja opettaa käyttämään sen eri vivahteita. Teillä on hyvä ääni ja luontaista suloa, kumpikin avuja joita on harjoittelemalla vaikea saavuttaa.

— Hauska että on edes jotakin, Josie huokasi istuutuen. Nöyryytettynäkin hän oli lannistumaton ja päätti kuulla tuomionsa loppuun asti.

— Rakas tyttöseni, minähän ennustin, ettette pitäisi siitä mitä sanon. Mutta voidakseni olla avuksi minun pitää olla rehellinen. Sen olen sanonut monelle teidän kaltaisellenne, mutta useimmat eivät ole koskaan antaneet sitä anteeksi. Te olette vielä liian nuori. Neroja on hyvin harvassa, eivätkä he useinkaan vielä viidentoista vuoden iässä ole näyttäneet, mitä heistä voi tulla.

— Voi, enhän minä luule olevani nero! huudahti Josie jo äskeistä tyynempänä. — Tahdon vain tietää, onko minulla sen verran lahjoja, että kannattaa jatkaa. Tuntuu kuin minussa olisi jotakin, joka ei pääse purkautumaan muuten kuin tällä tavalla. Minä olen näytellessäni hyvin onnellinen. Rakastan Shakespearea enkä koskaan väsy hänen henkilöihinsä.

Puhuessaan Josie unohti kokonaan itsensä. Hänen silmänsä loistivat ja huulet värähtelivät, kun hän koetti purkaa sanoiksi tunteita, jotka täyttivät hänet äyriään myöten. Neiti Cameron ymmärsi sen, hän käsitti, että tämä oli enemmän kuin tyttömäinen päänäpistö. Ja hänen vastauksessaan oli myötätuntoa, vaikka hän viisaasti pidättäytyikin sanomasta kaikkea mitä ajatteli. Hän näet tiesi, miten kärkkäästi nuoret rakentavat tuulentupia yhden ainokaisen sanan perusteella, ja myös kuinka katkera pettymys on silloin, kun kirkkaat kuplat särkyvät.

— Jos siltä tuntuu, en voi antaa muuta neuvoa, kuin tämän: rakastakaa ja tutkikaa edelleen suurta mestaria, hän sanoi hitaasti. — Se on koulutusta jo sinänsä eikä ihminen koko elinaikanaan ehdi oppia kaikkia hänen salaisuuksiaan. Mutta paljon teillä on työtä, ennen kuin kykenette tulkitsemaan hänen sanojaan. Onko teillä tarpeeksi kärsivällisyyttä ja rohkeutta ja voimia aloittaa alusta ja laskea hitaasti ja työlläästi perustus tulevalle työllenne? Maine on helmi, monet sukeltavat sitä hakemaan, mutta vain ani harvat löytävät sen.

Viimeiset sanat hän näytti lausuvan enemmän itsekseen kuin kuulijalleen, mutta Josie vastasi hymyillen ja ilmeikkäästi:

— Löysin minä rannerenkaankin, vaikka kitkerä suolavesi pisti silmiini.

— Niin löysittekin, sitä en unohda. Se oli hyvä enne. Pidetäänpä mielessä.

He hymyilivät kumpikin, ja neiti Cameronin kasvot säteilivät Josielle auringonpaistetta, kun hän ojensi kätensä kuin ottaakseen vastaan näkymättömän lahjan. Sitten hän lisäsi ihan toiseen sävyyn ja sanojensa vaikutusta tarkaten:

— Nyt te petytte, kun minä neuvon teitä palaamaan kouluun ja käymään sen läpi. Se on ensimmäinen askel, sillä kaikki oppi on tarpeen. Kehittäkää henkeänne ja ruumistanne, sydäntänne ja sieluanne ja tulkaa viisaaksi, suloiseksi, kauniiksi ja terveeksi tytöksi. Sitten kahdeksantoista tai kahdenkymmenen ikäisenä alatte harjoitella ja koetella voimianne. Parasta lähteä taisteluun vasta kun aseet ovat kunnossa. Silloin säästyy monilta katkerilta opetuksilta joita saa, kun ryntää päämääräänsä liian aikaisin. Osaatteko odottaa ja tehdä työtä?

— Osaan.

— Sittenhän nähdään. Mutta muistakaa, pelkkä kauneus ja komeat puvut eivät tee näyttelijätärtä. Minun sydämelläni on näyttämön uudistaminen. Kaikki on nykyään silmänlumetta ja petosta. Miksi yleisö tyytyykään pelkkään roskaan, kun kokonainen maailma totuutta, kauneutta, runoutta ja henkeä odottaa tulkitsemistaan ja nauttijoitaan!

Neiti Cameron oli unohtanut kenelle puhui, hän käveli edestakaisin täynnä ylvästä paheksumista, jota jokainen sivistynyt ihminen tunsivat ajatellessaan näyttämötaiteen alennustilaa.

Keskustelu jatkui vilkkaana ja pysytteli teatterissa, kunnes Josie yhtäkkiä nousi. Hän oli vilkaissut kelloon ja huomasi viipyneensä jo kauan. Hattuunsa tarttuen hän lähestyi neiti Cameronia, joka seisoi katsellen häntä niin tarkkaan, että Josie tunsivat itsensä läpinäkyväksi kuin lasiruutu ja punastui sievästi sanoessaan ääni värähtäen:

— En osaa kyllin kiittää tästä hetkestä ja kaikesta, mitä olette minulle sanonut. Teen niin kuin sanotte, ja äiti on iloinen, kun näkee taas minut kirjojen ääressä. En kuvittele liikoja, vaan teen työtä ja odotan ja koetan noudattaa neuvojanne, sillä vain siten voin maksaa teille velkani.

— Tuostapa muistankin, että minun velkani on vielä maksamatta. Pikku ystävä, pitäkää tämä muistona minulta! Se sopii merenneidolle ja muistuttaa teitä sukelluksestanne. Toivottavasti seuraavalla kerralla sukellatte paremman jalokiven — saamatta karvasta suolavettä suuhunne!

Puhuessaan neiti Cameron irrotti kaularöyhelöstään akvamariinineulan ja kiinnitti sen kuin ritarimerkin Josien rintaan. Sitten hän kohotti tytön onnelliset kasvot, suuteli niitä hellästi ja jäi katsomaan, kun Josie hymyillen poistui.

Kaikki kuuntelivat kiinnostuneina Josien kuvausta käynnistä ja myönsivät, että neiti Cameronin neuvo oli hyvä. Amy tunsu helpotusta, kun ratkaisu lykkäytyi, sillä hän ei olisi halunnut sisarentyttärestään näyttelijää vaan toivoi tytön haaveitten haihtuvan.

Tämä tapaaminen ei jäänyt viimeiseksi. Neiti Cameron oli todella innostunut asiasta ja keskusteli monta kertaa vakavasti Laurien kanssa.

Josie kirjoitti kotiin paksuja kirjeitä. Ja kesämatkalta tultuaan hän ilahdutti äitiään käymällä niin kärsivällisen tarmokkaasti kirjojen kimppeihin, että se hämmästytti kaikkia.

9

TOMIN UUTISET

Kaksi korkeata polkupyörää mennä huristi Plumfieldin tietä syyskuuisena iltapäivänä satulassaan ruskea ja tomuinen polkija; nämä näyttivät palaavan onnistuneelta matkalta. Vaikka jalat tuntuivatkin raskailta, heidän kasvonsa loistivat, kun he katselivat yläilmoistaan maailmaa tyytyväisinä niin kuin kaikki pyöräilijät opittuaan ajamaan.

— Mene sinä, Tom, edeltä ja kerro koko juttu. Minä jään tänne. Tapaamme sitten myöhemmin, sanoi Demi astuen pyöränsä selästä Kyyhkyslakan ovella.

— Jos olet kunnan kaveri, et puhu mitään. Anna minun ensin selvittää asia äiti Bhaerin kanssa, vastasi Tom ja huokasi syvään ajaessaan portista sisään.

Demi nauroi, ja hänen toverinsa ajoi hiljaa pitkin puistokäytävää toivoen hartaasti, että reitti olisi selvä. Tom oli aivan varma, että kuultuaan hänen uutisensa koko perhe saisi hämmästyksestä ja tyytymättömyydestä halvauksen.

Suureksi ilokseen hän keksi Jo-rouvan yksin korjausarkkikasan keskeltä. Tämä laski paperit käsistään tervehtiäkseen sydämellisesti matkamiestä. Mutta ensi silmäyksellä Jo näki, että jotakin oli tapahtunut, sillä viime viikkojen sattumukset olivat tehneet hänet entistä terävänäköisemmäksi.

— Mitä hätänä, Tom? hän kysyi, kun poika lysähti nojatuoliin tiilenkarvaisilla kasvoillaan hullunkurinen ilme, joka kuvasti yhtaikaa pelkoa, häpeää, iloa ja epätoivoa.

— Minä olen pahassa pulassa.

— Tietysti, sinähän tuot aina pulmia tullessasi. Mitä sinä olet tehnyt? Ajoitko nurin jonkun vanhan naisen, joka vaatii siitä laillista hyvitystä, vai? Jo kysyi hilpeästi.

— Pahempaa, huokasi Tom.

— Et kai ole myrkyttänyt ketään herkkäuskoista, joka on pyytännyt sinulta lääkkeitä?

— Vielä pahempaa.

— Oletko jättänyt Demin huonoon seuraan ja puikkinut tiehesi?

— Vieläkin pahempaa.

— Minä luovun. On inhottavaa odottaa huonoja uutisia. Saatuaan kuulijansa kylliksi innostumaan Tom jyräytti lyhyesti koko totuuden ja jäi odottamaan sen tehoa:

— Minä olen kihloissa.

Jon korjausarkit lehahtivat lentoon, kun hän löi kätensä yhteen ja huudahti huolissaan:

— Jos Nan on suostunut, en koskaan anna sitä hänelle anteeksi.

— Ei hän olekaan. Se on toinen tyttö.

Tom in kasvot olivat niin hullunkurisen näköiset, ettei Jo voinut olla nauramatta. Sillä poika oli samalla sekä hämillään että hyvillään, vieläpä huolissaankin.

— Sepä hauskaa, todellakin hauskaa! Välipä sillä, kuka hän on. Ja toivottavasti menette pian naimisiin. Mutta kerro nyt koko asia, kehotti Jo niin rauhoittuneena, että tuns i voivansa kuulla mitä hyvänsä.

— Mitähän Nan sanoo? Tom kysyi nolona.

— Hän riemuitsee päästessään ikuisesta kiusanhengestään. Älä ole huolissasi Nanista! Kuka tämä tyttö on?

— Eikö Demi ole kirjoittanut?

— Vain jostakin neiti Westistä, jonka kuulut keikauttaneen kanootilla kumoon Quitnossa. Minusta siinä oli jo tietämistä ihan tarpeeksi.

— Se oli vasta alkusoittoa. Onnenpotku minulle! Tietysti minun piti olla kohtelias pideltyäni pahoin tyttöraukkaa. Ihmiset olivat sitä mieltä, enkä voinut muuta, ja niin oli kaikki mennyttä ennen kuin aavistinkaan. Demin syytä se oli. Hän tahtoi ottaa kuvia. Katsokaa vain näitä. Näin me kulutimme aikaa silloin, kun emme pelanneet tennistä, sanoi Tom ja veti kourallisen valokuvia taskustaan; monissa niistä hän itse oli varsin näkyvällä paikalla, joko pidellen päivänvarjoa sievän tytön suojana kalliolla, loikoen tämän jaloissa nurmella tai kiikkuen kuistin kaiteella.

— Tämä on tietysti hän? kysyi Jo näyttäen sirokenkäistä naista, jolla oli maila kädessään.

— Se on Dora. Eikö hän olekin suloinen, huudahti Tom unohtaen hetkeksi kaikki vaikeutensa ja puhui innokkaasti kuin rakastunut mies konsanaan.

— Oikein hauskan näköinen. Toivottavasti hän ei ole Dickensin Dora? Tuo kiharainen pää on sen näköinen.

— Ei vähääkään. Hän on etevä tyttö. Taitava talousihminen, ompelee hyvin ja osaa paljon muuta. Kaikki tytöt pitävät hänestä, hän on hyväsydäminen ja iloinen, laulaa kuin lintu, tanssii kauniisti ja pitää kirjoista. Hänen mielestään sinun kirjasi ovat erinomaisia.

— Tuon sanoit imarrellaksesi minua ja saadaksesi minulta apua. Kerro ensin miten kaikki kävi, sanoi Jo ja asettui tarkkaavaisena kuuntelemaan.

Tom siveli päätään otsasta niskaan asti kuin selvittääkseen ajatuksiaan ja ryhtyi tarmokkaasti kertomaan:

— Me olimme jo ennestään tuttuja, mutta en tiennyt, että hänkin oli siellä. Demi tahtoi tavata erästä toveriaan, ja kun siellä oli kaunista ja viileätä, viivyimme yli pyhän. Kohtasimme muutamia hauskoja ihmisiä ja läksimme soutelemaan. Dora oli minun kanootissani, ja me törmäsimme kirottuun kariin ja kaaduimme. Hän osaa kyllä uida, niin ettei sattunut vahinkoa, pelästyimme vain ja puku tietysti meni pilalle. Hän otti asian hienosti, ja meistä tuli heti ystävät, kun kompuroimme kurjaan alukseemme toisten nauraessa. Tietysti meidän piti jäädä seuraavaksi päiväksi katsomaan, oliko Dora kunnossa. Demi tahtoi. Siellä oli Alice Heath ja pari muuta tyttöä meidän opistosta, niin että tulimme viipyneeksi kauemminkin. Demi otti valokuvia, me tanssimme ja panimme toimeen tenniskilpailun, sehän on oikeastaan yhtä hyvää urheilua kuin pyöräilykin. Mutta rehellisesti sanoen tennis on vaarallinen peli, siinä hakkaillaan aika tavalla.

— Minun aikoinani ei paljon pelattu tennistä, mutta minä ymmärrän kyllä, sanoi Jo.

— Totta puhuen, en aikonut vähääkään ruveta vakavaksi, Tom jatkoi verkalleen. — Mutta kun kaikki muut hakkailivat, niin minäkin. Dora näytti pitävän siitä ja odottavan sitä, ja tietysti minusta oli hauskaa kun huomasi, että minusta välitetään. Miehestä tuntuu aika mukavalta, kun saa arvoa jonkun silmissä vuosikausien halveksimisen jälkeen. Niinpä niin, teki hyvää nähdä sievän tytön aina hymyilevän minulle, punastuvan suloisesti, kun sanoin hänelle jotain kaunista, ilahtuvan tulostani ja käyvän surulliseksi, kun läksin pois. Dora ihaili kaikkea mitä tein ja sai minut yrittämään aina parastani. Semmoisesta kohtelusta mies pitää, ja sellaista hänen kuuluu saadakin, jos käyttäytyy hyvin. Ei nenännyrpistyksiä eikä olankohautuksia vuodesta toiseen, niin että tuntee itsensä höperöksi, vaikka on tosissaan ja on rakastanut tyttöä uskollisesti pikku pojasta asti. Totta totisesti, se on kohtuutonta.

Tom lämpeni ja tuli kaunopuheiseksi ajatellessaan kärsimäänsä vääryyttä. Hän nousi kävelemään ympäri huonetta, heilutti päätään ja koetti olla suutuksissaan, mutta huomasi ihmeekseen, ettei häntä

surettanutkaan yhtään.

— Juuri niin. Jätä vanhat haaveesi — sillä muuta ne eivät olleetkaan — ja tartu uuteen, jos se on kestävä. Mutta kuinka sinä tulit kosineeksi? Jo uteli.

— Se oli ihan vahinko. En edes tarkoittanut sitä, mutta aasipas tarkoitti, enkä minä päässyt pulasta, muuten olisin loukannut Doran tunteita, selitti Tom tuntien päässeensä kertomuksen huippukohtaan.

— Taisikin olla kaksi aasia, vai mitä? kysyi Jo.

— Se kuulostaa hassulta, mutta siitä olisi voinut tulla vaikka mitä kamalaa, vastasi Tom synkkänä, vaikka silmien välkkeestä näki, etteivät lemmenkoettelemukset olleet sokaisseet hänen silmiään näkemästä seikkailun hullunkurista puolta.

— Tytöt ihailivat meidän uusia pyöriämme, ja tietysti me halusimme näyttää taitoamme. Otimme heidät mukaan pyörille ja hulluttelimme yhdessä. Dora istui kerran takanani ja me ajoimme kauniisti pitkän matkan, kunnes muuan aasinkoni juoksi suoraan tien poikki. Minusta sen olisi pitänyt väistyä, mutta sepä ei väistynyt, niin että minä potkaisin sitä. Se potkaisu takaisin ja siinä sitten mentiin mukkelismakkelis, niin aasi kuin mekin. Aikamoinen sekamelska! Minä ajattelin vain Doraa, ja hän oli aivan suunniltaan. Hän nauroi ja itki, ja se peto rupesi kiljumaan, ja minä olin ihan pyörällä päästäni. Kenelle ei niin kävisi, kun tyttö lähättää keskellä tietä ja saat pyyhkiä hänen silmiään ja pyydellä anteeksi tietämättä onko häneltä luita poikki vai ei! Minä sanoin häntä kullakseni ja menin hädissäni niin pitkälle, että hän kalpeni ja sanoi: "Saat anteeksi, Tom. Nosta minut ja jatketaan matkaa."

— Eikö se ollutkin herttaista, minä olin sentään kaatanut hänet jo toisen kerran? Se liikutti minua sydänjuuria myöten, ja minä sanoin, että ohjailin vaikka kuinka pitkälle tuommoista enkeliä, ja — en tiedä mitä oikein mahdoin sanoakaan, mutta minut olisi voinut vaikka höyhenellä sipaista maahan, kun Dora otti minua kaulasta ja sanoi: "Rakas Tom, sinun kanssasi en pelkäisi leijoniakaan." Hänen olisi kai pitänyt sanoa aaseja, mutta hän oli tosissaan ja säästi minun tunteitani. Mutta nyt minulla on kaksi mielitettyä yhtaikaa ja olen hitonmoisessa pulassa.

Jon oli mahdotonta pysyä totisena, tämä Tomille luonteenomainen juttu nauratti häntä niin, että kyynelet valuiivat pitkin poskia. Tom loi häneen moittivan silmäyksen, mutta purskahti samassa itsekin nauruun niin että huone raikui.

— Tommy Bangs! Kukaan muu kuin sinä ei voisi joutua tuommoiseen onnettomuuteen, sanoi Jo, kun hän taas sai vedetyksi henkeä.

— Kaikki on ihan pääläellaan ja minut pilkataan hengiltä. Saan sanoa hyvästit vanhalle Plumille pitkäksi aikaa, vaikeroi Tom pyyhkien kasvojaan ja koettaen sopeutua kauheaan asemaansa.

— Älä toki! Minä puolustan sinua, sillä minusta tämä on koko kesän paras juttu. Mutta tahdon tietää ensin, oletko sinä tosissasi. Näissä asioissa minä en hyväksy leikittelyä.

— Dora kyllä katsoo olevansa kihloissa ja kirjoitti heti kotiinsa. Minä en saanut sanaakaan suustani, kun hän suhtautui asiaan niin vakavasti ja oli niin onnellisen näköinen. Hän on vasta seitsemäntoista eikä ole koskaan pitänyt kenestäkään toisesta, ja hän uskoo kaiken olevan kohdallaan, koska hänen isänsä tuntee minun isäni emmekä ole kumpikaan ihan köyhiä. Minä olin niin ymmällä, etten voinut sanoa muuta kuin: "Voitko sinä oikeastaan rakastaa minua, kun me tunnemme toisiamme niin vähän?" Mutta hän vastasi hellästi: "Kyllä vain, Tom. Sinä olet niin iloinen ja hyvä ja kunnollinen, etten voi olla rakastamatta." Enhän minä voinut kaiken tämän jälkeen tehdä muuta kuin antaa mennä, jäin sinne hänen ilokseen ja luotin siihen, että koko sotku vielä selviää.

— Aito tomimaista kevytmielisyyttä! Kai sinä kerroit asian heti isällesi?

— Kirjoitin hänelle heti ja sain kaiken mahtumaan kolmelle riville. Näin: "Isä rakas! Olen kihloissa Dora Westin kanssa ja toivon, että hän sopii perheeseen. Minulle hän sopii täsmälleen. Tom." Hän oli hyvillään, sillä hänhän ei ole koskaan pitänyt Nanista, mutta Dora miellyttää häntä kaikin puolin.

— Mitä Demi sanoi näin vauhdikkaasta ja hullunkurisesta rakkausseikkailusta? Eikö hän paheksunut sitä? kysyi Jo-rouva naurua pidätellen, kun hänen mieleensä tuli kaikkea muuta kuin romanttinen näky: aasi, polkupyörä, poika ja tyttö sikin sokin maantiellä.

— Ei yhtään. Se kiinnosti kyllä häntä ja hän oli oikein ystävällinen. Puhui minulle isällisesti. Demihän on aina kuin Salomo, varsinkin kun sattuu itse olemaan samassa veneessä, vastasi Tom ymmärtäväisen näköisenä.

— Et kai tarkoita —? Jo lähätti säikähtyneenä.

— Tarkoitampa hyvinkin, juuri sitä. Demiä minä saan kiittää koko sotkusta. Hän sanoi menevänsä Quitnoon Fred Wallacea katsomaan, mutta ei tavannut koko kaveria, ei tietenkään voinut tavata, kun Wallace ei ollut mailla halmeilla. Alicea hän sieltä haki, ja minut jätettiin oman onneni nojaan, kun Demi ja Alice sipisivät kaksistaan ja kulkivat ympäri kamera kainalossa. Tässä jutussa oli kolme asiaa, enkä minä suinkaan ollut niistä hölmöin, vaikka minulle tässä nauretaan. Demi tietysti on vakavan ja viattoman näköinen eikä kukaan sano hänelle mitään.

— Juhannuskuume on siis puhjennut, ties kuka saa seuraavana tartunnan. No, jääköön Demi äitinsä huostaan ja tuumitaan, mitä sinun pitäisi tehdä.

— En tosiaankaan tiedä. On kurjaa olla rakastunut kahteen tyttöön samalla kertaa.

— Ajattele toki asiaa järkevästi. Dora rakastaa sinua ja usko sinun rakastavan häntä. Nan ei välitä sinusta etkä sinäkään tosissasi hänestä, roikut vain hänen perässään pelkkää härkäpäisyyttäsi, kun hän koettaa häätää sinut pois. Jos suoraan sanon, luulen että olet rakastunut Doraan tai joka tapauksessa hyvää vauhtia menossa sinnepäin; vaikka lasketkin leikkiä, sinä puhut hänestä ihan eri sävyssä kuin olet ikinä puhunut Nanista. Pidä sinä nyt kiinni Dorasta ja anna Nanin mennä menojaan; aikanaan näkyy, kuinka aito tunteesi on.

Tomin kasvot valkenivat Jon puhuessa, ja tämän päästessä loppuun ne suorastaan paistoivat helpotuksesta.

— Oikeastaan minun teki alun perin mieli vain kiusata Nania, hän tunnusti. — Käskin Demin kirjoittaa puuhistani Daisylle, jotta Nan saisi kuulla. Mutta sitten kävi hupsusti: unohdin Nanin kokonaan enkä ajatellut kuin Doraa, kunnes tuo siunattu aasi viskasi hänet syliini. Mutta mitähän vietävää Nan nyt sanoo, kun saa kuulla!

— Kuulla mitä? kysyi kirkas ääni, joka sai molemmat säpsähtämään ja kääntymään, sillä Nan itse katseli heitä tyynesti ovelta.

Jo halusi päästää Tomin jännityksestä ja nähdä, kuinka Nan suhtautuisi uutiseen, siksi hän sanoikin nopeasti:

— Että Tom on kihloissa Dora Westin kanssa.

— Ihanko totta? Minä tiesin, että reseptini saa aikaan ihmeperannuksen, jos Tom vain noudattaa sitä kyllin kauan. Tom-kulta, onpa se hauskaa! Ja Nan pudisti sydämellisesti pojan kättä.

— Se sattui vahingossa, Nan, ei se ollut tarkoitus. Mutta minähän aina sekoitan asiat, ja tästä sotkusta en ollut selvitä ollenkaan. Äiti Bhaer kertoo sinulle kaiken. Minun täytyy lähteä siistiytymään. Menen Demin luo teelle. Näkemiin.

Änkyttäen ja punastellen, ujon ja kiittollisen näköisenä Tom painui ovesta jättäen naiset setvimään keskenään asiaa ja nauramaan tätä odottamatonta käännettä. Nan tunsu Doran ja oli varma, että tästä tulisi aikaa myöten Tomille mainio vaimo.

— Tietysti minun tulee ikävä Tomia, kun hän haihtuu näiltä mailta, mutta toisaalta tämä on helpotus sekä minulle että hänelle. Joutilaisuus on pojalle pahaksi. Nyt hän menee isänsä liikkeeseen ja menestyy hyvin ja kaikki tulevat onnellisiksi. Minä annan Doralle tyylikkään lääkelaatikon häälahjaksi ja opetan häntä käyttämään sitä. Tomille sitä ei voi uskoa, Silaskin sopisi lääkärin ammattiin paremmin kuin hän.

Puheen loppuosa kevensi Jo-rouvan mieltä, sillä Nan oli aluksi vilkaissut ympärilleen kuin olisi kadottanut jotain arvokasta, mutta näytti piristyvän ajatellessaan lääkelaatikkoa ja Tomin uutta vaaratonta elämänuraa.

— Sinun orjasi on vihdoinkin vapaa. Anna hänen mennä menojaan ja uppoa sinä työhösi, sillä sinä ainakin sovit lääkärin ammattiin ja tuot aikaa myöten sille kunniaa, sanoi Jo rohkaisevasti.

— Siitä muistankin, että kylässä on tuhkarokkoa. Sinun pitäisi kieltää tyttöjä käymästä sellaisissa paikoissa, missä on lapsia. Olisi ikävää saada tuhkarokkotartunta juuri lukukauden alkajaisiksi. Nyt minä menen Daisyn luo. Saa nähdä mitä hän sanoo Tomille. Eikös tuo poika olekin mainio? Ja Nan meni tiehensä naureskellen.

Jo jäi miettimään Tomin yllättävää uutispommia. Sen vaikutus saattoi ulottua laajalle, sillä vaikei yksi pääskynen kesää teekään, niin yksi kihlaus saa helposti aikaan toisia, ja useimmat Jon nuorista olivat tartunnalle alttiissa iässä.

— Onneksi kaikki kaksitoista eivät sentään ole minun vastuullani. Se veisi minulta viimeisetkin järjen rippeet, sillä arvaan hyvin, että tulossa on paljon pahempia selkkauksia ja pulmia kuin nuo Tomin kanootit ja polkupyörät ja aasit, mielti Jo palatessaan laiminlyötyjen korjausvedostensa pariin.

Tom itse oli perin tyytyväinen siihen valtavaan kokuun, jonka hänen kihlauksensa aiheutti Plumfieldin yhdyskunnassa. Useimmat Tomin ystävät olivat niin ällistyneitä, etteivät tulleet edes hännänneeksi häntä. Se että juuri hän, uskollisuuden perikuva, luopui palvontansa kohteesta ja kääntyi vieraiden jumalattarien puoleen, järkytti kaikkia romanttisia sieluja.

Hupaista kyllä, Tom sai näinä aikoina kokonaan uuden roolin, sillä jutun hullunkuriset yksityiskohdat, jotka olivat vain harvojen tiedossa, haudattiin ystävällisesti unholaan, ja Tom sukelsi esiin täysiverisenä sankarina, joka oli pelastanut nuoren naisen hukkumasta ja voittanut rohkeudellaan tämän rakkauden. Dora säilytti salaisuuden ja nauroi sydämestään jutulle, kun hän tuli tervehtimään äiti Bhaeria ja tutustumaan koko perheeseen.

Isänsä iloksi Tom luopui lääketieteestä ja valmistautui liikemieheksi. Ainoa oka Tomin ruusukimpussa oli Nanin tyyni suhtautuminen asioiden uuteen käänteeseen ja se silminnähtävä helpotus, jota hän tunsu Tomin 'uskottomuuden' paljastuttua. Tom ei toki halunnut Nanin kärsivän, mutta hänestä olisi ollut mieluista, jos tyttö olisi tuntenut edes rahtusen murhetta menetettyään ihailijansa. Niin monen vuoden uskollinen palvelus ja vakava kiintymys olisi toki edellyttänyt apeaa ilmettä tai edes muutamaa kateellista silmäystä, kun Tom kulki ohitse ihaileva Dora käsipuolellaan. Mutta Tomin harmiksi Nan kohteli häntä pelkästään äidillisesti ja taputti Doran kiharaista päätä suojelevasti ja kokeneesti.

Kesti jonkin aikaa, ennen kuin Tom sai entiset ja uudet tunteensa sopivasti järjestykseen, mutta Jo auttoi häntä ja Laurie selitti kokemuksesta, miten hämmästyttäviä hyppäyksiä ihmissydän saattaa tehdä pelkästään tervehtyäkseen. Lopuksi Tom saavutti tasapainonsa, ja kun syksy tuli, häntä näkyi enää harvoin Plumfieldissä, sillä hänen uusi johtotähtensä oli kaupungissa ja liikeasiat pitivät häntä lujasti työssä. Hän oli nyt selvästi oikealla paikallaan ja menestyi ennen pitkää erinomaisesti.

10

DEMI VAKIINTUU

— Äiti, saanko keskustella kanssasi vakavasti? kysyi Demi eräänä iltana, kun he istuivat yhdessä nauttimassa syksyn ensimmäisestä takkavalkeasta. Daisy oli yläkerrassa kirjoittamassa kirjeitä ja Josie lukemassa pikku kirjastossa.

— Tottakai, kultaseni. Toivottavasti sinulla ei ole huonoja uutisia, sanoi Meg nostoen katseensa käsityöstään.

— Taitavat pikemminkin olla hyviä, vastasi Demi hymyillen ja pani pois sanomalehden. Hän meni istumaan äitinsä viereen pieneen sohvaan, johon parahiksi sopi kaksi henkeä.

— Kerrohan sitten.

— Tiedän ettet pidä reportterintoimestani. Sinusta on varmaan hauskaa luulla, että olen ottanut lähtöpassin.

— Tosiaan hauskaa! Lehtityö on kovin epävarmaa, eikä siinä pääse eteenpäin. Sinun pitäisi päästä hyvään paikkaan, johon voisit jäädä pysyvästi. Haluaisin sinut virkauralle, mutta koska et itse pidä siitä, niin jokin vauras liikeyritysikin kävisi laatuun.

— Mitä sanoisit rautatiellä olosta?

— Ei, siitä en pidä. Meluisa ja kiireinen paikka, jossa on kaikenkarvaisia ihmisiä ympärillä. Toivottavasti et aio sinne.

— Olisin voinut saada sieltä paikan. Entä miellyttääkö sinua kirjanpitäjän paikka nahkatukkuliikkeessä?

— Ei, tulet kumarahartiaiseksi kirjoittaessasi korkean pöydän ääressä, ja kirjanpitäjä pysyy aina kirjanpitäjänä.

— No, entä kauppamatkustajan toimi?

— Ei se ainakaan. Kuolisit tai menettäisit terveytesi huonon ruuan takia, onnettomuudet ja vaarat

uhkaisivat joka puolelta ja saisit yhtä mittaa olla menossa.

— Voisin myös ruveta erään tiedemiehen yksityissihteeriksi, mutta palkka on pieni ja työ voi ennen pitkää loppua.

— Sellainen puuha olisi kyllä enemmän minun mieleeni. En tietenkään vastusta mitään kunniallista työtä, mutta en soisi poikani ahertavan parasta nuoruuttaan pimeässä konttorissa pienestä palkasta tai heittelehtivän hiukan suuremman palkan vuoksi edestakaisin kehnoissa ja tärisävissä vaunuissa. Tahtoisin saada sinut sellaiseen paikkaan, jossa taitosi ja taipumuksesi kehittyvät ja ovat hyödyksi ja johon voisit ehkä lopuksi päästä osakkaaksi. Silloin oppivuotesi eivät kuluisi hukkaan. Puhuin tästä kaikesta jo aikoinaan isäsi kanssa.

Demi kiersi käsivartensa äidin harteille ja sanoi niin isänsä tapaan, että äidin silmät kostuivat:

— Äiti rakas, olenkin tainnut saada juuri sellaisen toimen, jota sinä toivot. En halunnut puhua siitä ennen kuin asia oli varma, sillä olisit vain huolehtinut ja hätäillyt, mutta Jo-täti ja minä olemme olleet puuhassa jo jonkin aikaa ja nyt paikka on selvä. Tiedäthän että Jo-tädin kustantaja herra Tiber on menestyneimpiä miehiä alallaan. Lisäksi hän on aulis, ystävällinen ja ehdottoman kunniallinen. Olen suorastaan himoinnut hänen palvelukseensa. Työssä tarvitaan kirjallisuuden tuntemusta ja arvostelukykyä, siinä pääsee kosketuksiin ihmisten kanssa ja se on hyvin kasvattavaa. Aina kun käyn kustantajan luona Jo-tädin asioissa, tahtoisin jäädä tuohon suureen kauniiseen huoneeseen, jossa herra Tiber istuu pöytänsä ääressä melkein kuin kuningas ottamassa vastaan alamaisiaan; suurimmatkin kirjailijat ovat siellä nöyriä poikia ja odottavat jännittyneinä ratkaisua. Tietenkään minulla ei ole mitään tekemistä tuon kanssa, ehkei koskaan tule olemaankaan. Mutta sitä on hauskaa katsella, ja koko ilmapiiri eroaa tyystin monista konttoreista, joissa ei puhuta muusta kuin rahasta. Se on kuin toinen maailma, ja minusta tuntuu siellä hyvin kotoiselta.

Tässä Demi pysähtyi vetämään henkeä ja Meg, jonka kasvot olivat kaiken aikaa kirkastuneet puuskahti innokkaasti:

— Juuri tuollaista minä toivoin. Oletko saanut sieltä toimen? Poikakulta, on erinomaista, jos pääset tuohon hyvin järjestettyyn ja menestyvään kustannusliikkeeseen.

— Luultavasti pääsen sinne, vaikka en uskalla vielä olla aivan varma. Voihan olla etten sovi tuohon työhön; minut otettiin vain kokeeksi. Herra Tiber oli hyvin ystävällinen ja lupasi, että jos selviydyn hyvin, pääsen kohoamaan niin nopeasti kuin toisiin nähden on kohtuullista. Aloitan kuun ensimmäisenä päivänä, toimitan aluksi tilauksia, käyn hankkimassa uusia ja teen muuta sentapaista. Se on minusta mukavaa. Olen valmis tekemään mitä tahansa mikä koskee kirjoja, vaikka vain tomuttamaan niitä, nauroi Demi tyytyväisenä tulevaisuuden näkyisiin. Kokeiltuaan monenlaista hän näytti viimein löytäneen alan, josta piti.

— Eikö Jo-täti ole mielissään tästä? kysyi Meg ja näki jo sielunsa silmin kustantajan oven yläpuolella kilven: "Tiber, Brooke & kumpp."

— Niin mielissään, ettei tahtonut millään malttaa pitää suutaan kiinni. Minun suunnitelmani ovat tuottaneet sinulle niin usein pettymyksen, että tahdoin tällä kertaa olla varma. Rob ja Tom lupasivat pidättää Jo-tätiä kotona tämän illan, että saan itse kertoa uutisen; hänellä oli kova halu hyökätä tänne päätä pahkaa. Äiti kulta, tuntuu kuin olisin päässyt telakalta vesille!

— Arvaan sen. Minustakin tuntuu hyvältä, sillä olen välistä pelännyt olleeni sittenkin liian saamaton teidän suhteenne. Sinusta saan nyt olla huolettua. Jos vain Daisy vielä pääsisi selville vesille ja Josie jättäisi haihattelunsa, olisin ihan tyytyväinen.

Demi piti hetken tauon antaakseen iloisen uutisen vaikuttaa; sitten hän aloitti suojelevalla äänellä, jota hän aina vaistomaisesti käytti puhuessaan sisaristaan:

— Mitä tyttöihin tulee, alan uskoa että isoisä on oikeassa: ihmisen täytyy saada olla oma itsensä, se miksi hänet on luotu. Daisynkin pitäisi saada kulkea omaa tietään. Jos Nat palaa onnellisesti kotiin, niin sinuna minä antaisin heille siunaukseni. Ja sitten auttaisimme yhdessä Josieta saamaan selville, onko teatteri hänen oikea uransa.

— Daisy on kiintynyt Natiin, se on selvä, ja jos Natissä on kylliksi miestä, he saavatkin tehdä tahtonsa mukaan. Mutta pelkään että Josiesta tulee vielä hankaluuksia. Minä rakastan teatteria, mutta en ymmärrä miten voisin antaa pikku tyttöni ruveta näyttelijäksi, niin lahjakas kuin hän ilmeisesti onkin.

— Kenenhän syytä hänen teatteri-innostuksensa on? Demi hymyili.

— Tietysti minun. Minähän näyttelin Daisyn ja sinun kanssa "Metsän lapsia" ennen kuin osasitte

puhua. Siinä sitä ollaan, äidin taipumukset puhkeavat lapsissa, ja äidin täytyy maksaa syntinsä antamalla lapsien tehdä oman päänsä mukaan. Meg nauroi, vaikka pudistikin päätään sille tosiasialle, että Marchin perheessä oli näyttelijänlahjoja.

— Kuule nyt, miksi perheessä ei saisi olla näyttelijää yhtä hyvin kuin kirjailija tai pappi tai kustantaja? Tunnusta pois, sinäkin näkisit mielelläsi Josien loistokkaana parrasvaloissa. Anna vain periksi, äiti, itsepäiset lapsesi tahtovat kuitenkin kulkea omia teitään.

— En kai muutakaan mahda. Silti minua pelottaa, sillä teatterimaailman jännitys nielaisee ihmisen niin, että siitä on vaikea luopua vaikka haluaisikin. Minä tiedän siitä jonkin verran, sillä luultavasti minusta itsestäni olisi tullut näyttelijä Marchin tädistä ja kaikista kunniallisista esi-isistä huolimatta, jollei siunattu isäsi olisi tullut väliin.

— Vaikea sinun olisikin vastustaa tyttäresi uraa, varsinkin nyt, kun aiot itse jouluna niittää laakereita näytelmän sankarittarena, kiusoitteli Demi seisoen selkällä takkatulta vasten siinä asennossa, johon miehet mielellään asettuvat ollessaan voiton puolella.

Meg punastui. — Hassua että lupauduin siihen, mutta en voinut vastustaa, kun Jo ja Laurie sepittivät osan juuri minua varten ja te lapsetkin näyttelette mukana. Ja heti kun saan päälleni tuon vanhan äitimuorin vaatteet, minua värisyttää samalla tavalla kuin ennen vanhaan näytellessämme ullakolla. Kunpa vain Daisy suostuisi näyttelemään oman osansa.

— Eikö sinusta Alice sopisi siihen paremmin? Daisy ei osaa näytellä tippaakaan, mutta Alice saa eloa kuiviinkin repliikkeihin. Demi käveli huoneen poikki, kuin tulen hehku olisi äkkiä saanut punan kohoamaan hänen kasvoilleen.

— Sopisi varmasti. Alice on suloinen tyttö, minä pidän hänestä. Mitä hän tekee tänä iltana?

— Pänttää kai kreikkaansa. Niin hän tavallisesti tekee, ikävä kyllä, Demi mutisi tuijottaen kirjahyllyyn.

Meg oli ottanut käsityönsä esille ja tarkasteli keskentekoista napinläpeä, niin ettei tullut huomanneeksi poikansa ilmettä.

Demi oli järkevä nuorimies, jolla oli malttia pitää salaisuutensa ominaan. Niinpä Tomin lisäksi vain teräväkätseinen Josie oli huomannut, että liikkeellä oleva kulkutauti oli iskenyt Demiinkin, koska Josie tunsu terveellistä pelkoa isoaveljeään kohtaan, hän asettui vain viisaasti väijyksiin valmiina hyökkäämään kimppuun heti kun toinen paljastaisi heikon kohtansa. Demi oli alkanut iltaisin soitella tunteikkaasti huilua. Meg ja Daisy eivät kiinnittäneet mitään huomiota näihin iltakonsertteihin, mutta Josie kikatteli pahanilkisesti itsekseen ja odotti kostonhimoisena aikaansa, sillä hänen mielestään Demi asettui aina Daisyn puolelle, kun tämä torui häntä vallattomuuksista.

Tänä iltana hän sai tilaisuutensa. Kun äiti oli syventyneenä käsityöhön ja Demi kuljeskeli rauhattomana ympäri, viereisestä huoneesta kuului kirjan paukahdus ja Josie ilmestyi huoneeseen haukotellen, mutta silmissään pahanenteinen pilke.

— Täällä mainittiin minun nimeni. Oletteko te panetelleet minua? hän kysyi istahtaen tuolin käsinojalle.

Josie sai kuulla Demiä koskevan uutisen ja ilahtui siitä, mutta oli huomaavinaan isonveljen suhtautuvan kovin armollisesti hänen onnitteluunsa. Tytön mielestä moinen itsetyytyväisyys ei ollut Demille hyväksi. Hän pisti heti piikin tämän ruusukimppuun.

— Olen miettinyt meidän näytelmäämme ja keksinyt, että voin piristää omaa osaani laululla. Miltä tämä kuulostaa? Ja istahtaen pianon ääreen hän alkoi laulaa vanhalla sävelellä:

"Oi kuinka sinulle sen kertoisin, mä että silmiisi kun katselin, sä uudeksi teit koko maailman. Suloinen tyttö. Sinua odotan."

Pitemmälle hän ei päässyt, kun Demi hyökkäsi kiukusta punaisena hänen kimppuunsa, ja pöydät ja tuolit lennähtelivät, kun nopsajalkainen nuori neiti ravasi ympäri huonetta kannoillaan Tiber & Kumppanin tuleva osakas.

— Senkin marakatti, kuinka sinä uskallat koskea minun papereihini, karjui suuttunut runoilija tavoitellessaan julkeaa tyttöä, joka hyppeli sinne tänne ja heilutti kiusoitellen hänen edessään paperilappua.

— Minä löysin sen tietosanakirjan välistä. Ähä, ähä, mitäs jätät roskiasi joka paikkaan! Etkö sinä pitänyt laulustani? Sehän on oikein herttainen.

— Jollet anna tuota pois, saat oppia laulun, joka ei ole ollenkaan herttainen, puhisi takaa-ajaja.

— Tule ottamaan jos pystyt. Ja Josie katosi kirjastoon saadakseen rauhassa kinata, sillä äiti ehätti sanomaan: — Lapset, lapset, älkää toki riidelkö!

Paperi oli jo liekeissä kun Demi tuli, ja hän rauhoittui nähdessään, että riitakapula oli tiessään.

— Hyvä että se paloi, minä en siitä välitä. Se oli vain erään tytön tekele, johon koetin sepittää sävelen. Mutta tästedes jätät minun paperini rauhaan, tai minä pyörrän äskeiset sanani. Minä näet neuvoin äitiä, että hän antaisi sinun näytellä niin paljon kuin ikinä haluat.

Josien naama venähti hänen kuullessaan julman uhkauksen ja hän kärtti Demiä kertomaan mitä oli puhuttu. Kooten tulisia hiiliä tytön pään päälle Demi selosti keskustelun ja sai tällä valtioviisaalla tempulla Josiesta heti liittolaisen.

— Kunnan kaveri! Saat minun puolestani tästä lähtien haikailla ja huokailla vaikka yökaudet, minä en sinua hännää. Jos sinä lupaat olla minun puolellani, niin minä lupaan olla vaiti kuin muuri. Tuossa on. Kirje Alicelta. Kai se kelpaa sovintolahjaksi?

Demin silmät välähtivät, kun Josie ojensi kolmikolkkaisen paperin, mutta koska oli miltei varma, mitä se sisälsi, hän nolasi tytön sanomalla huolettomasti:

— Ei siinä mitään ole. Hän vain ilmoittaa, tuleeko hän meidän kanssamme konserttiin huomispäivänä. Lue itse jos haluat!

Naisten nurinkuriseen tapaan Josie menetti heti uteliaisuutensa, kun sai luvan lukea kirjeen. Hän työnsi lappusen Demille, mutta jäi vahtimaan, kun veli tynesti silmäili nuo pari riviä ja viskasi paperin tuleen.

— Mutta hyvä mies! Minä luulin sinun säilyttävän jokaisen liuskan, johon 'suloinen tyttö' on koskenut. Etkö sinä välitäkään hänestä?

— Tietysti välitän, kaikkihan me välitämme. Mutta 'haikailu ja huokailu' eivät sovi minulle. Tyttöriepu, näytelmät panevat sinun romanttisen pääsi pyörälle, ja koska Alice ja minä joskus näyttelemme rakastavaisia, sinä hupsuparka ajattelet heti, että me olemme tosissamme. Älä vaivaa päätäsi typeryyksillä, vaan pidä huoli omista asioistasi ja anna minun hoitaa omani. Saat anteeksi tällä kertaa, mutta käytösesi osoittaa huonoa makua, eivätkä tragedian kuningattaret hassuttele.

Tämä tukki Josien suun; hän pyysi nöyrästi anteeksi ja meni nukkumaan. Demi oli kohtalaisen tyytyväinen; mielestään hän oli rauhoittanut viisaasti sekä itsensä että uteliaan pikku sisarensa. Mutta jos hän olisi nähnyt tytön kasvot tämän kuunnellessa hiljaista huilunsoittoa, ei hän olisi ollut siitä kovinkaan varma. Sillä tyttö näytti ovelalta kuin vanha varis pyhähtäessään halveksivasti:

— Älä luulekaan, että sinä minut petät. Puhu mitä puhut, mutta serenadia sinä siellä soitat.

11

EMILIN KIITOSJUHLA

"Brenda" kulki täysin purjein nousevassa tuulessa, ja jokainen laivassaolija oli iloissaan, sillä pitkä matka lähestyi loppua.

— Neljä viikkoa enää, rouva Hardy, sanoi toinen perämies Emil Hoffman pysähtyessään kahden naisen viereen kannen suojaiseen nurkkaukseen.

— Tuntuu varmaan hyvältä seistä taas tukevasti maankamaralla, vastasi vanhempi nainen hymyillen. Emil oli hänen suosikkinsa, sillä tämä oli ottanut huolekseen pitää seuraa laivan ainoille matkustajille, kapteenin rouvalle ja tyttärelle. — Nouseekohan tuolta myrsky? rouva Hardy jatkoi vilkaisten levottomana länttä kohti, jonne aurinko laski punaisena.

— Vain lakillinen tuulta, juuri sopivasti puskemaan meitä eteenpäin, vastasi Emil vilkaisten miettäväisenä taivaalle.

— Laulakaa meille, herra Hoffman, me kaipaamme musiikkia, sanoi Mary pyytävästi.

Emil oli näiden kuukausien kuluessa monta kertaa siunannut laulutaitoaan, sillä se lyhensi pitkiä

päiviä ja toi tunnelmaa hämärän hetkiin. Nytkin hän oli heti valmis, ja nojaten tytön vierellä parraspuuhun hän lauloi Maryn lempilaulun:

"Hei, tuuli raikas antakaa ja hyökylaineen tyrskyt ja aimo aallonkyntäjä, jota ei kaada myrskyt! On hauska merta viilettää ja maiset kahleet heittää, kotimme kun on aalloilla, ne kerran meidät peittää".

Juuri kun heleän ja voimakkaan äänen viimeiset sävelet hiljenivät, rouva Hardy huudahti äkkiä:

— Mitä tuo on?

Savua tuprusi luukusta, josta sitä ei pitänyt tulla, ja Emilin sydän tuntui lakkaavan hetkeksi lyömästä, kun hän käsitti sen merkitsevän tulipalon vaaraa. Samassa hän oli täysin tyyni ja lähti pois sanoen rauhallisesti:

— Ei tuolla saa tupakoida. Minä menen katsomaan kuka siellä on.

Hän viipyi vain hetken ja palattuaan savun seasta henkeään haukkoen hän kiiruhti kalpeana ilmoittamaan kapteenille:

— Tuli irti ruumassa, sir.

"Brendan" lasti oli erittäin tulenarkaa, ja ruumaan suunnatuista vesivirroista huolimatta huomattiin pian, että laiva oli mennyttä. Savua tuprusi kaikkialta palkkien välistä ja vihuri puhalsi hiipivän tulen ilmieliekkiin. Rouva Hardyille ja Marylle ilmoitettiin, että heidän piti olla valmiina lähtemään laivasta heti kun käskettiin. Pelastusveneet pantiin kuntoon, ja miehet tukkivat vimmatusti reikiä, joista lieskat pyrkivät esiin.

Kaikesta huolimatta onneton "Brenda" oli pian uiskentelevana kokkona, ja annettiin käsky käydä veneisiin. Pakokauhua ei syntynyt, kaikki säilyttivät malttinsa, ja veneet saatiin toinen toisensa jälkeen vesille. Se vene, missä naiset olivat, pysytteli aluksen vieressä, sillä kapteeni tahtoi jäädä viimeiseen asti laivaansa.

Emil pysyi hänen rinnallaan, kunnes sai lähtökäskyn, jota oli toteltava. Mutta juuri kun hän oli päässyt aluksen vierellä vaappuvaan veneeseen, kaatua rojahti tulen kaluama masto ja sinkosi kapteeni Hardyn mereen. Kapteeni oli tajuton ja tainnoksissa, mutta vene saavutti hänet pian, ja Emil hyppäsi mereen pelastamaan häntä. Tämän jälkeen Emilin oli otettava komento käsiinsä, ja hän käski miesten soutaa henkensä edestä, sillä hilyssä voisi minä hetkenä tahansa tapahtua räjähdys.

Toiset veneet olivat jo vaaravyöhykkeen ulkopuolella, mutta viipyivät yhä lähistöllä seuraten lumoutuneina kammottavan komeaa näytelmää. Palava laiva ajelehti punaten iltataivaan ja heijastaen kirkasta loimoa veden pintaan, missä täysinäiset pelastusveneet kelluivat. Kaikki katsoivat viimeistä kertaa "Brendaa", joka hitaasti vajosi märkään hautaansa. Kukaan ei kuitenkaan nähnyt sen loppua, sillä navakka tuuli pyyhkäisi nopeasti veneet paikalta ja hajotti ne niin, että muutamat katselijoista eivät tapaa toisiaan ennen kuin meri antaa kuolleen takaisin.

Päivän sarastaessa Emil totesi, ettei koko aavalla merellä näkynyt ainoatakaan muuta venettä, ja hän ymmärsi, missä vaarassa he olivat. Ruokaa ja vettä oli otettu mukaan sen verran kuin ehdittiin, samoin muita varusteita, mutta oli päivänseivää, ettei varasto riittäisi pitkäksi aikaa kymmenelle hengelle, joista yksi oli pahasti haavoittunut. Ei ollut muuta toivoa kuin että näköpiiriin osuisi sattumalta jokin laiva; sekin toive oli heikko, sillä koko yön puhaltanut tuuli oli suistanut veneen kauaksi laivareitiltä. Kuitenkin haaksirikkoiset tähystivät tunnista toiseen taivaanrantaan pelastusta odottaen.

Toinen perämies Hoffman oli rohkea ja avulias, vaikka odottamaton vastuu painoikin raskaasti hänen hartioitaan. Kapteenin tila näytti toivottomalta, vaimoraukan suru kalvoi mieltä ja Maryn sokea luottamus tuntui raskaalta taakalta; siitä huolimatta ei veneen nuoren komentajan kasvoilla saanut näkyä merkkiäkään pelosta tai epävarmuudesta. Miehet tekivät auliisti tehtävänsä, mutta Emil tiesi, että jos nälkä ja epätoivo saisi heidät suunniltaan, hänellä olisi edessään ankara urakka. Siksi hän ei antanut periksi. Hän oli toiveikas ja puhui niin vakuuttavasti pelastumismahdollisuuksista, että kaikki odottivat vaistomaisesti häneltä neuvoja ja tukea.

Ensimmäinen vuorokausi meni aika hyvin, eikä toisenakaan ollut vielä hankaluuksia, mutta kun päästiin kolmanteen päivään, toivo alkoi pettää. Kapteeni houraili, hänen vaimonsa oli nääntymäisillään tuskaan ja jännitykseen, ja Maryä heikotti nälkä, sillä hän oli pannut puolet korppuannoksestaan syrjään äitinsä varalle ja antanut vesiosuutensa isänsä kuumeisten huulien kostukkeeksi.

Merimiehet lakkasivat soutamasta ja istuivat juroina odotellen, joku purnasi suoraan esimiehelleen siitä, ettei tämä ollut seurannut heidän neuvoaan, toiset vaativat enemmän ruokaa ja vaara kasvoi

kaiken aikaa, kun nälkä ja väsymys olivat saaneet piilevät vaistot hereille. Emil teki parhaansa, mutta tunki olevansa voimaton, hän saattoi vain kääntää kasvonsa pois kovasta pilvettömästä taivaasta aavalle merelle, missä ei näkynyt ainoatakaan purjetta. Kaiken päivää hän koetti rohkaista seuralaisiaan ja rauhoittaa heitä, vaikka pelko hänen omassa sydämessään kasvoi.

Tuli neljäs päivä, ja ruoka- ja vesivarasto oli melkein lopussa. Emil ehdotti, että säästettäisiin rippeet sairaalle miehelle ja naisille, mutta kaksi miehistä nurisi ja vaati osaansa. Emil säästi omansa esimerkin vuoksi ja toiset miehet tekivät samoin. Vielä tämän päivän veneessä vallitsi rauha.

Mutta kun Emil seuraavana yönä väsymyksestä nääntyneenä jätti vartioinnin luotettavimmalle miehelleen levätäkseen hetken, nuo kaksi purnaajaa pääsivät ruokavarojen kimppuun ja anastivat kaiken leivän ja viimeisen paloviinapullon, jota Emil oli huolellisesti säästänyt tehdäkseen karvaan veden juomakelpoiseksi. Puolihulluina janosta miehet joivat ahnaasti, ja aamulla toinen oli tukkihupallassa ja toinen oli niin hurjana, että kun Emil koetti häntä hillitä, hän hyppäsi mereen ja hukkuu. Tapahtumasta kauhistuneina muut miehet alistuivat kohtaloonsa, ja vene ajautui hiljaa eteenpäin mukanaan toivoton, kokoon lyhythistynyt ihmisjoukko.

Tuli uusi koettelemus, joka vain lisäsi epätoivoa. Näköpiiriin ilmestyi purje. Se sai haaksirikkoiset hetkeksi hurjan riemun valtaan, mutta ilo kääntyi pian katkeraksi pettymykseksi, sillä laiva kulki ohi liian kaukaa. Hätämerkit ja avunhuudot olivat turhia.

Silloin Emil luhistui. Kapteeni näytti olevan kuolemaisillaan eivätkä naiset voisi kestää paljon kauemmin. Illan pimeässä, jolloin hiljaisuuden läpi kuului vain sairaan läähätystä, vaimon kuiskailevia rukouksia ja aaltojen lakkaamatonta loiskinaa, Emil tuijotti kuivin silmin eteensä mielessään autio toivottomuus.

Kun hän istui siinä pää käsien varassa elämänsä ensimmäisen suuren koettelemuksen lamauttamana, päänsä päällä tumma taivas, allaan rauhaton meri ja ympärillään turtunut ihmisjoukko, hiljaisuuden katkaisi vaimea ääni. Hän jäi kuuntelemaan sitä kuin unissaan. Mary lauloi tynnyttääkseen äitiään, joka oli nyyhkien painautunut hänen syliinsä. Ääni oli heikko ja katkeileva, sillä tytön huulia poltti jano, mutta hänen heltynyt mielensä oli tänä epätoivon hetkenä kääntynyt suuren Auttajan puoleen. Hän lauloi herttaista vanhaa laulua, jota usein Plumfieldissäkin laulettiin, ja äkkiä Emil oli olevinaan jälleen kotona. Viimeinen keskustelu Jo-tädin kanssa palautui hänen mieleensä, ja itesyytösten ahdistamana hän ajatteli:

— Punainen lanka! Minun on tehtävä velvollisuuteni loppuun asti. Ohjaa suoraan, vanha veikko, ja jollet pääse satamaan, painu pohjaan täysin purjein!

Emil alkoi uneksia Plumfieldistä. Hän näki kaikki omaiset, kuuli tutut äänet, tunki kädenpuristukset ja oli sanovinaan itsekseen: — Hyvä, heidän ei tarvitse hävetä minun puolestani, vaikken koskaan enää näkisi heitä.

Huudahdus herätti hänet lyhyestä unesta, ja otsalle pudonnut pisara ilmaisi, että siunattu sade oli vihdoin tullut ja tuonut mukanaan pelastuksen; janoa on näet vaikeampi kestää kuin nälkää, kuumaa tai kylmää. Suunniltaan ilosta kaikki kohottivat kuivat huulensa, ojensivat kouransa ja levittivät vaatteitaan kerätäkseen talteen noita kallisarvoisia pisaroita, joita pian valui taivaan täydeltä.

Sadetta kesti koko yön. Tunnista toiseen haaksirikkoiset nauttivat virvoittavasta ryöpystä, joka huuhteli heidän suolaveden karstoittamaa ihoaan, ja he elpyivät kuin nuutuneet kasvit sateella.

Päivän koittaessa pilvet hajaantuivat. Emil hypähti pystyyn. Yön hiljaisuudessa hän oli latautunut täyteen tarmoa ja tulevaisuudenuskoa. Eivätkä hänen hyvät aavistuksensa pettäneet: tähystäessään pitkin taivaanrantaa hän näki äkkiä laivan. Se piirtyi selvästi aamutaivasta vasten ja oli niin lähellä, että silmä saattoi erottaa maston huipussa liehuvan viirin ja kannella liikkuvat tummat hahmot.

Villi huuto purkautui kaikkien kurkusta ja kantautui veden yli, huidottiin, vaatekappaleet heiluivat, ja kuin pelastava enkeli laiva lähestyi hyvää vauhtia vireässä tuulesa.

Tällä kertaa ei koettu pettymystä. Vastausmerkit varmistivat, että apu oli tulossa. Ylitsevuotavassa riemussaan rouva Hardy ja hänen tyttärensä syleilivät Emiliä; tämä sanoikin myöhemmin, että elämänsä ylväimmän hetken hän koki, kun Mary pidettyään siihen asti urhoollisesti päänsä pystyssä pyöryty hänen käsivarsilleen pelkästä ilosta.

Heti kun kaikki olivat turvassa "Uranian" kannella ja potilas saatettu hoitoon, Emilin oli tehtävä haaksirikkoselostus ennen kuin hän ennätti ajatella omaa tilaansa. Vasta tuntiessaan naisille tuodun liemen herkullisen tuoksun hän muisti nälkänsä, ja hänen puheensa kävi äkkiä niin katkonaiseksi ja sekavaksi, että toiset huomasivat miten heikossa kunnossa hän oli. Laivalääkäri tuli hänen luokseen, ja saatuaan ruokaa ja hoivaa hän jäi vuoteeseen lepäämään.

Juuri kun lääkäri oli lähdössä, Emil kysyi käheällä äänellä: — Mikä päivä tänään on? Pääni on niin sekaisin, että olen menettänyt ajantajun.

— Kiitosjuhlan päivä, hyvä mies! Ja saatte oikean uusenglantilaisen juhla-aterian jos tahdotte, vastasi lääkäri sydämellisesti.

Mutta Emil oli liian voipunut tehdäkseen mitään, hän lepäsi vain hiljaa ja kiitti palavammin kuin koskaan ennen, olihan hän saanut elämän siunatun lahjan, joka oli vielä autuaampi, kun hän tiesi täyttäneensä uskollisesti velvollisuutensa.

12

DANIN JOULU

Missä oli Dan? Vankilassa. Samaan aikaan kun jouluvalot loistivat vanhassa Plumissa, Dan istui yksin kopissaan lukien Jon antamaa pientä kirjaa ja kaivaten kaikkea minkä oli menettänyt.

Niin, Dan oli pahassa ahdingossa. Niin kuin usein käy, tämä suistuminen aallonpohjaan oli tapahtunut juuri silloin, kun hän oli erityisen toiveikas ja täynnä tulevaisuudensuunnitelmia.

Hän tapasi junassa hauskan nuoren miehen, Blairin, ja huomasi saavansa tästä matkatoverin, sillä Blairin oli menossa Kansasiin, jossa hänen veljellään oli maatila. Tupakkavaunussa oli käynnissä korttipeli, ja pitkään matkaan kyllästynyt poika — hän oli vain kahdenkymmenen — kulutti aikaansa pelaamalla mukana.

Jolle antamansa lupauksen takia Dan ei halunnut liittyä peliin, mutta hän katseli sitä kiinnostuneena. Hänelle selvisi pian, että Blairin pelitoverit olivat parkkiintuneita huijareita; ilmeisesti he olivat päättäneet kyniä pojan, joka oli ajattele mattomasti näyttänyt heille pullean lompakkonsa. Dan tunsikin aina suojelevaa kiintymystä nuorempia ja heikompia kohtaan, ja tämä poika muistutti jollakin tapaa Tediä. Siksi hän piti Blairia silmällä ja varoitti tätä pelitovereista.

Tietenkin se oli turhaa. Kun pysähdyttiin yöksi erääseen suureen kaupunkiin, Dan vei pojan omaan hotelliinsa, mutta jo muutaman tunnin kuluttua tämä oli hävinnyt. Saatuaan kuulla kenen kanssa Blair oli mennyt, Dan lähti etsiskelyretkelle. Hän haukkui itseään hulluksi ryhtyessään moiseen vaivannäköön, mutta ei hennonut jättää herkkäuskoista poikaa oman onnensa nojaan.

Dan löysi Blairin. Tämä istui pahamaineisessa paikassa pelaamassa korttia junatoveriensä kanssa, ja kun Dan ilmestyi näkyviin, hänen huolestuneille kasvoilleen levisi niin huojentunut ilme, että oli helppo havaita asioiden olevan hullusti. Poika oli liian myöhään huomannut vaaran.

— En voi tulla vielä — olen hävinnyt. Rahat eivät ole minun, ja ne on saatava takaisin, muuten en uskalla mennä veljieni luo, kuiskasi Blair, kun Dan kehotti häntä lähtemään ennen kuin menettäisi lisää. Poika oli suunniltaan pelosta ja häpeästä, ja hän jatkoi pelaamista siinä toivossa, että ennen pitkää voittaisi rahat takaisin. Nähdessään Danin päättäväiset kasvot, terävän katseen ja varman käytöksen roistot olivat varuillaan ja antoivat Blairin voittaa vähäsen. Mutta he eivät aikoneet päästää saalistaan, ja huomattessaan, että Dan seisoivat vartioimassa pojan selän takana, miehet vaihtoivat keskenään pahanenteisen katseen, joka merkitsi: tuo mies on saatava pois tieltä.

Dan huomasi sen ja hänkin oli varuillaan, sillä hän ja Blair olivat vieraita tässä peliluolassa, ja sellaisissa paikoissa tehtiin helposti konnantoita, joista koskaan ei saatu tietää. Mutta hän ei tahtonut antaa pojan joutua tuhoon, vaan piti silmällä jokaista korttia, kunnes huomasi selvästi toisten pelaavan väärin ja puuttui rohkeasti asiaan. Kovia sanoja vaihdettiin, Danin kiivaus voitti varovaisuuden, ja kun toinen heitti huusi törkeyksiä ja kieltäytyi pistooli kourassa maksamasta takaisin anastamiaan rahoja, Danin sisu kuohahti ja hän iski miehen kumoon. Tämä lensi päistikkaa uunia vasten ja tuupertui tajuttomana ja verissään lattialle. Seurasi hurja sekamelska, mutta sen lomassa Dan sai kuiskatuksi pojalle. — Painu pois äläkä puhu mitään! Älä huolehdi minusta!

Peloissaan ja kauhuissaan Blair pakeni päätä pahkaa kaupungista jättäen Danin viettämään yönsä putkassa ja muutamia päiviä myöhemmin seisomaan oikeudessa syytettynä taposta. Danilla ei ollut kaupungissa ainoatakaan ystävää, ja kerrottuaan lyhyesti tapauksen hän vaiken. Koska halusi pitää tämän salassa kotiväeltä, hän ei paljastanut edes henkilöllisyyttään, vaan esiintyi David Kentin nimellä, niin kuin usein ennenkin jouduttuaan pinteeseen. Oikeudenkäynti oli lyhyt, ja koska tapauksessa ilmeni lieventäviä asianhaaroja, hän sai vain vuoden kuritushuonerangaistuksen.

Tämä järkyttävä äkkikäänne tyrmistytti Dania niin, ettei hän täysin käsittänyt sitä, ennen kuin

rautainen ovi paiskautui kiinni hänen peräänsä ja hän istui ahtaassa, kylmässä, haudanhiljaisessa kopissa. Hän tiesi, että yksikin sana olisi tuonut Laurien tänne avuksi, mutta hänestä tuntui mahdottomalta paljastaa tätä häpeää ja tuottaa surua ystäville, jotka toivoivat hänelle pelkkää hyvää.

— Ei, luulkoot että olen kuollut, hän mietti ja ponkaisi astelemaan pitkin kivilattiaa kuin häkkiin suljettu leijona. Hän kulki edestakaisin mieli kuohuksissa, kunnes arveli tulevansa hulluksi ja rupeavansa takomaan seiniä, jotka erottivat hänet vapaudesta. Ensimmäiset päivät olivat kuin helvettiä, mutta ennen pitkää hän väsyi ja vaipui synkkämielisyyteen, joka oli vielä pahempaa kuin kiihtymys.

Vankilan johtaja oli raaka mies, joka oli kaikkien epäsuosiossa tarpeettoman kovuutensa vuoksi. Sen sijaan vankilan pappi tunsu lämmintä myötätuntoa vankeja kohtaan ja hoiti raskaan työnsä uskollisesti. Hän koetti saavuttaa Danin luottamuksen, mutta mikään ei näyttänyt vaikuttavan vankiin, ja pastorin oli pakko odottaa, että vankeus kesyttäisi ylpeän miehen, joka pystyi kärsimään mutta ei valittamaan.

Dan pantiin tekemään harjoja, ja kun hän tunsu, että toiminta oli hänen ainoa pelastuksensa, hän teki työtä kuumeisella tarmolla. Työnjohtaja oli häneen tyytyväinen, mutta vähemmän taitavat toverit alkoivat kadehtia häntä. Päivästä toiseen hän istui paikallaan aseistetun kaitsijan vartioimana. Hän ei saanut puhua kuin välttämättömän, ei saanut vaihtaa ajatuksia vieressä istuvan vankitoverinsa kanssa, ainoana vaihteluna oli matka kopista työpaikalle ja ainoana ruumiinliikuntana väsyttävä kävely samaa rataa kädet edelläastujan olkapäillä — kaikkea muuta kuin sotilaiden reipasta marssia. Ääneti, nuiveana ja katkerana Dan teki päivätyönsä, söi karvasta leipäänsä ja totteli käskyjä silmissään kapinallinen välke, josta johtaja sai aihetta sanoa:

— Tuo mies on vaarallinen. Pitäkää häntä silmällä, hän karkaa vielä jonakin päivänä.

Joukossa oli vaarallisempia miehiä kuin Dan, vanhoja rikollisia, jotka olivat valmiita mihin uhkayritykseen tahansa saadakseen vaihtelua pitkän rangaistusaikeensa yksitoikkoisuuteen. He aavistivat Danin mielialan, ja niillä salaperäisillä keinoilla, joita rangaistusvangit aina keksivät, he toimittivat hänelle sanan jo ennen ensimmäisen kuukauden loppua, että suunnitteilla oli kapina.

Kiitosjuhlan päivä oli niitä harvoja tilaisuuksia, jolloin vangit saivat puhella keskenään, sillä juhlan kunniaksi oli lupa viettää kokonainen tunti vapaasti vankilan pihalla. Silloin päätettäisiin yksityiskohdista ja pantaisiin — jos mahdollista — toimeen äkkiryssä, joka antaisi ainakin muutamille vapauden.

Dan oli jo suunnitellut omaa karkaamistaan ja odotti vain sopivaa aikaa. Sitä mukaa kuin vankeus jäyti hänen ruumistaan ja sieluaan, uhmamielinen ja hurja kapinanhenki sai hänet valtaansa. Hän hautoi mielessään tuhoutunutta elämänsä ja luopui kaikista suunnitelmistaan; hänestä tuntui, ettei hän enää koskaan voisi palata vanhaan rakkaaseen Plumfieldiin eikä puristaa ystäviensä kättä, kun hänen omansa olivat veren tahrimat. Hän ei välittänyt miehestä, jonka oli surmannut, mutta vankeuden häpeä ei koskaan väistyisi hänen muististaan, vaikka ajeltu tukka kasvaisikin, harmaa takki vaihtuisi toiseen ja lukot ja salvat jäisivät taakse.

— Kaikki on mennyttä, olen tuhonnut elämäni. Menköön siis kaikki menojaan. Parasta ottaa irti hauskuutta sieltä mistä ja milloin sitä saa. He luulevat minun kuolleen ja surevat minua eivätkä saa koskaan tietää, mikä minä olen. Äiti Bhaer raukka, hän yritti turhaan auttaa minua. Ei kekälettä voi pelastaa.

Pää käsien varassa matalan vuoteen laidalla Dan suri kaikkea sitä, minkä oli menettänyt, suri kyönelettömän haikeuden vallassa, kunnes armelias uni vei hänet entisiin onnellisiin päiviin, jolloin kaikki hymyili hänelle ja Plumfield oli täynnä aurinkoa ja iloa.

Danin työpaikassa työskenteli muuan poloinen, jonka kohtalo oli vielä kovempi kuin Danin. Miehen rangaistusaike päättyi keväällä, mutta hänellä oli tuskin toiveita elää siihen asti, sillä hän oli pahasti sairas. Kovasydämiskään ei voinut olla säälimättä tätä Mason-raukkaa, joka yskien laski, kuinka monta raskasta päivää oli vielä edessä, ennen kuin hän saisi nähdä vaimonsa ja lapsensa. Oli hiukan toiveita armahduksesta, mutta Masonilla ei ollut avuliaita ystäviä, ja oli selvää, että suuren Tuomarin armahdus pian päättäisi hänen kärsimyksensä.

Dan sääli miestä enemmän kuin kehtasi näyttää, ja tämä ainoa hellä tunne tuona synkkänä aikana oli kuin vanhassa sadussa muuritiilien väliin kasvanut pieni kukka, joka pelasti vangin epätoivosta. Dan auttoi Masonia työllään, kun tämä ei jaksanut saada urakkaansa valmiiksi. Mason puolestaan koetti varoittaa Dania liittymästä 'pahaan liutaan', niin kuin kapinallisia sanottiin. Mutta jouduttuaan tähän alennustilaan Dan oli kuin riivaajan vallassa; hän tunsu hurjaa tyydytystä ajatellessaan päivää, jolloin saisi ehkä kostaa julmalle vankilanjohtajalle ja tapella vapautensa puolesta. Istuessaan kiitosjuhlaa edeltävänä sunnuntaina vankilan kappelissa Dan huomasi, että jumalanpalveluksessa oli läsnä useita vieraita, jotka istuivat heille varatuilla paikoilla. Hän katseli levottomana, oliko joukossa ketään tuttuja,

sillä hän pelkäsi aina kuollakseen, että joku kotiväestä ilmestyisi odottamatta hänen eteensä. Ei, kaikki olivat tuntemattomia, ja Dan vaipui ajatuksiinsa.

Vankilan vierailta oli usein tapana puhua jumalanpalveluksissa. Niinpä ei herättänytäkään erityistä huomiota, kun muuan nainen nousi ja sanoi haluavansa kertoa pienen tarinan. Tuolla naisella oli miellyttävät kasvat ja lämmin ääni; Danin mielestä hän muistutti Jota. Siksi Dan heräsi välinpitämättömyydestään ja kuunteli.

Lyhyesti ja yksinkertaisesti nainen kertoi tarinan kahdesta sotilaasta, jotka viruivat sairaalassa haavoittuneina. Molemmat olivat vaarassa menettää oikean kätensä. Toinen potilaista alistui ääneti kohtaloonsa kuullessaan että käsi oli katkaistava. Ennen pitkää hän parani ja saattoi jatkaa elämäänsä, vaikkei hänestä ollut enää sotilaaksi. Toinen kapinoi eikä halunnut suostua leikkaukseen ennen kuin oli myöhäistä. Hän menehtyi haavoihinsa.

— Tämäkin on sairaala, jossa hoidetaan haavoittuneita sotilaita, puhuja sanoi. — Apu on kaikille tarjona, mutta on opittava alistumaan kipuun ja häpeään, ennen kuin parannus on mahdollinen. Kärsimyksestä jää arpi, mutta ihmisen on parempi menettää kätensä kuin sielunsa. Jos nämä kovat vuodet opettavat teitä hillitsemään itsenne, ne eivät mene hukkaan, vaan niistä voi tulla elämänne arvokkain aika. Uskokaa tulevaisuuteen, jollette itsenne tähden, niin omaistenne ja ystävienne tähden. He odottavat teitä ja toivovat teille hyvää.

Puhe päättyi. Danin oli pakko luoda silmänsä maahan ja puristaa huulensa yhteen estääkseen niitä vavahtelemasta, sillä Jon ääni kaikui vetoavana hänen korvissaan. Hän oli iloinen päästessään koppinsa yksinäisyyteen; hän tunsu äkkiä ratkaisun olevan edessä. Liittyisikö hän kapinoitsijoihin pidentäen ehkä tällä uudella rikoksella rangaistusaikaansa? Silloin hän kääntäisi selkänsä peruuttamattomasti ystävilleen ja turmelisi tulevaisuutensa, josta vielä saattoi olla toivoa. Vai alistuisiko hän kärsimään rangaistuksensa? Silloin hän kenties uskaltaisi mennä kotiin ja saisi uutta voimaa ystäviltään.

Hyvä ja paha taistelivat Danista niin kuin enkeli ja paholainen Sintramista. Katumus ja uhma, häpeä ja suru, ylpeys ja intohimo tekivät ahtaan kopin taistelutanterekseen. Vähäinen seikka oli kallistanut vaa'an, ja Dania sipaissut myötätunto auttoi siinä ratkaisussa, josta oli tuleva hänen elämänsä siunaus tai kirous.

Pimeänä iltahetkenä pilkisti valo ovenraosta, salpa aukeni hiljaa ja sisään astui vankilan pappi. Hän oli ennenkin odottamatta saapunut Danin luo, mutta aina tavannut hänet jörönä, välinpitämättömänä tai kapinallisena ja poistunut kärsivällisesti odottamaan aikaansa. Nyt se oli tullut; vangin kasvoilla oli helpottunut ilme, kun valo sattui niihin, ja ihmisääni kaikui oudon mieluisalta, kun oli tuntikausia kuunnellut kopissa kummittelevaa intohimon, epäilyn ja pelon kuisketta.

— Kent, Mason on lähtenyt. Hän lähetti teille terveisensä ja tunsin, että minun piti tulla tuomaan niitä heti, sanoi pappi istuutuen tuolille ja katsoi ystävällisesti vuoteella makaavan jäykkiin kasvoihin. — Mason kuoli äkkiä, mutta muisti teitä ja pyysi minua sanomaan nämä sanat: "Sanokaa ettei Dan ryhtyisi siihen puuhaan, vaan koettaisi kestää, ja kun hänen rangaistusaikansa loppuu, menisi suoraa päätä Maryn luo, sillä hänellä ei ole ystäviä näillä seuduilla. Mary ottaa hänet kyllä vastaan minun tähteni. Sanokaa hänelle minulta terveisiä ja hyvästi. Hän oli minulle hyvä, ja Jumala siunaa häntä." Sitten hän kuoli rauhallisesti ja pääsi kotiin saatuaan Jumalan armahduksen, kun ihmiset eivät sitä ajoissa toimittaneet.

Dan ei sanonut mitään, nosti vain käsivarren silmilleen ja makasi ääneti. Nähdessään että terveiset olivat tehneet tehtävänsä paremmin kuin hän uskalsi toivoakaan, pappi jatkoi aavistamatta, kuinka rauhoittavalta hänen isällinen äänensä kuulosti vangista, joka ikävöi kotia, mutta tunsu menettäneensä siihen oikeuden.

— Mason oli vaatimaton mies, mutta ette varmaankaan voi olla välittämättä siitä, että hänen viimeinen ajatuksensa kohdistui teihin. Tiedän että täällä on tulossa ikävyyksiä. Uskokaa pois, tuo yritys ei onnistu — ne eivät onnistu koskaan —, ja olisi vahinko, jos pilaisitte siinä paperinne, sillä te olette täällä hyvissä kirjoissa. Pysykää rohkeana ja lähtekää rangaistusaikanne päätyttyä täältä vapautteen muistaen Masonin terveisiä. Teillä on nyt paikka mihin mennä, ellei teillä ole täällä ystäviä.

Dan kuunteli pastorin sanoja aivan toisin kuin ennen, sillä koti-ikävä, yksinäisyyden tunne ja kuolinsanoma olivat herkistäneet hänen mielensä. Ja tänä iltana hänessä tapahtui muutos, vaikkei sitä tiennyt kukaan muu kuin pastori. Toisia kohtaan Dan oli sama vaitelias ja tyly mies kuin ennenkin. Hän käänsi selkänsä niin pahoille kuin hyvillikin, ja hänen ainoana ilonaan olivat kirjat, joita pappi hänelle toimitti. Niin kuin pisara kovertaa kiveä, pastori voitti kärsivällisyydellään vähitellen Danin luottamuksen, ja hänen opastamana Dan alkoi etsiä tietä eteenpäin. Hän sai vielä kokea monta luiskahdusta, monta raskasta hetkeä, joina elämä ei tuntunut elämisen arvoiselta ja Masonin kohtalo näytti ainoalta pelastukselta. Kuitenkin koti-ikävä ja halu sovittaa menneisyys paremmalla

tulevaisuudella antoivat hänelle kärsivällisyyttä ja voimia.

Jouluna Danille tuli niin ikävä Plumfieldiin, että hän mietti, kuinka voisi lähettää sinne tervehdyksen ilmaisematta olinpaikkaansa. Lopulta hän kirjoitti Mary Masonille ja pyysi tätä postittamaan kirjeen. Siinä hän ilmoitti olevansa terve ja työssä ja luopuneensa maamiehen urasta; suunnitelmistaan hän kertoisi myöhemmin. Hän ei tulisi todennäköisesti kotiin ennen syksyä eikä kirjoittaisi usein, mutta hän lähetti terveisiä ja toivotti hauskaa joulua kaikille.

13

NATIN UUSI VUOSI

— En odota vielä tietoja Emililtä ja Nat kirjoittaa säännöllisesti, mutta missä Dan on? Vain pari kolme kirjettä lähdön jälkeen. Hänenlaisensa toimelias mies olisi tänä aikana ehtinyt jo ostaa kaikki Kansasin maatilat, tuskaili Jo eräänä aamuna etsittyään turhaan postissa tulleista korteista ja kirjeistä Danin kulmikasta käsiälää.

— Eihän hän koskaan kirjoita usein. Dan tuskin huomaa kuukausien ja vuosien kulumista kaikkien suunnitelmiensa keskellä, vastasi professori Bhaer syventyneenä Natin pitkään kirjeeseen.

— Mutta hän lupasi kirjoittaa heti, miten hänen hankkeensa ovat sujuneet, ja Dan pitää kyllä sanansa jos vain voi. Pelkään että hänelle on tapahtunut jotakin, sanoi Jo ja lohduttautui silittämällä Donin päätä, kun se isäntänsä nimen kuultuaan tuli katselemaan häntä viisaila silmillään.

— Älä sure, äiti. Se kaveri putoaa aina jaloilleen. Ennen pitkää hän sukeltaa taas esiin ja tulla tallustelee kotiin kultakaivos toisessa ja preeria toisessa taskussaan eikä tiedä murheista mitään, vakuutti Ted, jolla ei ollut pienintäkään hoppua luovuttaa Oktoota sen oikealle omistajalle.

— Hän on voinut lähteä Montanaan ja hylätä farmisuunnitelmansa. Minusta hän näyttikin pitävän enemmän intiaaneista, sanoi Rob ja meni auttamaan äitiään valtaisan kirjepinin käsittelyssä.

— Sitä minäkin toivon. Se sopisi hänelle parhaiten. Mutta olisi hän toki kertonut meille, jos hänen suunnitelmansa ovat muuttuneet, ja pyytänyt rahaakin. Ei, tunnen vanhoissa luissani, että jokin on hullusti, sanoi Jo vakavana kuin kohtalotar.

— Kyllä siitä tieto tulisi, sillä hyvä kello kauas kuuluu, paha vielä kauemmas. Älä huolehdi turhia, Jo, vaan kuuntele Natin hyviä uutisia! En aavistanutkaan, että poika välittäisi muusta kuin musiikista. Hyvä ystäväni Baumgarten on auttanut häntä alkuun, ja menestys tekee pojalle hyvää, kunhan hän vain pitää päänsä kylmänä. Hän on kunnan poika, mutta kovin kokematon, ja Leipzig on täynnä ansoja sille, joka ei ole varuillaan. Kunpa hän selviytyisi!

Nat kuvasi kirjeessä haltioissaan muutamia kirjallisia ja musikaalisia kutsuja, joihin oli osallistunut, komeaa oopperaa ja uusia tuttavuuksia. Hän kertoi, kuinka ystävällinen professori Baumgarten oli hänelle ollut, ja ihaili suunnattomasti viulunsoiton opettajaansa.

— Kuulostaa hyvältä, sanoi Jo tyytyväisenä. — Jo ennen Natin lähtöä minusta tuntui, että hän on lujempi ja miehekkäämpi kuin aavistimme. Hänellä oli paljon hyviä suunnitelmia.

— Saadaanpa nähdä. Varmasti Natinkin on maksettava oppirahansa, nuoruus on sellaista aikaa. Toivotaan vain, ettei läksy ole liian kova, vastasi professori, ja hän hymyili muistaessaan omia ylioppilasvuosiaan.

Professori oli oikeassa. Nat oli saanut jo läksynsä ja edistyi sen oppimisessa sellaista vauhtia, että se olisi hämmästyttänyt kotona olevia ystäviä. Miehekkyyks, josta Jo iloitsi, oli alkanut kehittyä odottamattomaan suuntaan, ja hiljainen Nat antautui vilkkaan kaupungin huvituksiin niin innokkaasti kuin kokematon nuorukainen ainakin. Vapaus ja riippumattomuuden tunne kiehtoivat häntä. Kukaan ei täällä tuntenut hänen entisyyttään, ja kun hänellä oli hyvin varustettu vaatevarasto, sievä rahasumma pankissa ja Leipzigin paras opettaja, hänen oli helppo astua seuraelämään, semminkin kun Laurie Laurencella oli Leipzigissa paljon ystäviä, jotka mielellään avasivat kotinsa ovet hänen lahjakkaalle suojatilleen. Näin Nat pääsi nopeasti piireihin, joihin moni kunnianhimoinen nuorukainen turhaan pyrki.

Tämä pani Natin pään melkein pyörälle. Kun hän istui juttelemassa naisten kanssa kahviseurassa tai pyöritti jonkun kuuluisan professorin tyttäätä tanssisalin lattialla koettaen kuvitella tyttöä Daisyksi, hänestä usein tuntui, ettei hän voinut olla sama henkilö kuin se pieni koditon katusoittajaparka, joka

kerran sateessa seisoj Plumfieldin portilla. Vähitellen Natin heikkoudet pääsivät pinnalle: turhamaisuus vei harhateille, huvittelu päihdytti hänet, eikä hän vähään aikaan ajatellutkaan muuta kuin tämän uuden elämän iloja. Hän ei suinkaan halunnut pettää ketään, mutta tuli silti antaneeksi ihmisille sen käsityksen, että oli varakkaan perheen poika, jolla oli hyvät tulevaisuudentoiveet. Hän puhui mielellään Laurien rikkaudesta ja vaikutusvallasta ja kehui sitä erinomaista oppilaitosta, jota oli käynyt. Josta kerrottiin tunteellisille nuorille neideille, jotka lukivat hänen kirjojaan.

Mutta kaikesta tästä oli ikävät seuraukset. Sillä ennen pitkää Nat ei mielestään voinut asua halvassa asunnossaan tai viettää suunnittelemaansa ahkeraa, hiljaista elämää. Hän vuokrasi paremman asunnon hienommasta kaupunginosasta jättäen kelpo rouva Tetzelin valittamaan menetystään ja musiikkia harrastavan naapurinsa neiti Vogelsteinin pudistamaan huolestuneena harmaata kiharapäätänsä.

Se rahaerä, joka oli talletettu Natin käytettäväksi, oli hänen omasta mielestään kokonainen omaisuus, vaikka se olikin pienempi kuin antelias Laurie ensin oli ehdottanut. Professori Bhaer oli kehottanut Laurieta varovaisuuteen, koska Nat ei ollut tottunut käsittelemään rahoja ja täysi kukkaro saattaisi hyvinkin johdattaa pojan tuhlaamaan.

Soittaminen oli Natille yhä pääasia, eikä hän jäänyt kertaakaan pois oppitunnilta. Mutta ne tunnit, jolloin hänen olisi pitänyt kärsivällisesti harjoitella, kuluivat liian usein tanssiaisissa ja ravintoloissa. Aluksi huveista ei ollut muuta haittaa kuin että hän kulutti niihin kallista aikaa ja rahaa, joka ei ollut hänen omaansa.

Mutta vähitellen tapahtui muutos huonompaan päin, ja hän oivalsi sen myös itse. Ensi askelet ruusuisella tiellä veivät alaspäin eivätkä ylöspäin, ja pysyvä uskottomuuden tunne, joka pian alkoi vaivata Natia, saattoi hänet harvoina yksinäisinä hetkinä tuntemaan, etteivät hänen asiansa olleet kunnossa.

— Vielä kuukausi, sitten minä vakavoidun, hän mietti useammin kuin kerran koettaen puolustautua sillä, että kotiväki toivoi hänen olevan onnellinen ja että seuraelämä soisi hänelle tarpeellista silausta. Mutta kuta useampia kuukausia kului, sitä vaikeampaa oli vetäytyä pois tuosta kaikesta.

Natin tuttavien joukossa oli muuan miellyttävä rouva, jolla oli musiikkia harrastava tytär; he olivat hienoa sukua mutta varattomia, ja rouva toivoi tyttärensä Minnan löytävän rikkaan miehen. Molemmat olivat ihastuneita Natiin, ja äiti alkoi kaavalla Minnan tulevaisuutta tämän ystävyysvaraan. Nat kävi usein heidän luonaan, sillä hiljainen kodin ilmapiiri tuntui rauhoittavalta vilkkaamman seurustelun lomassa. Minnan äidille hän oli jo tuttavuuden alkaessa kertonut olevansa kihloissa; niinpä hän ei voinut lainkaan aavistaa, mitä toiveita rouva ja tytär hautoivat mielessään hänen suhteensa.

Jokunen vihjaus uusista kokemuksista pujahti tietysti myös kirjeisiin, joita Nat uskollisesti joka viikko kirjoitti kotiin. Daisy iloitsi hänen menestyksestään ja pojat nauroivat kuvitellessaan 'livertelijää' salonkileijonan osassa; sen sijaan vanhempia kirjeiden sävy huolestutti, ja he pohtivat pitäisikö poikaa varoittaa. Mutta Laurie sanoi:

— Antaa hänen liehua vähän, poika on ollut kyllin kauan lieassa. Pitkälle hän ei pääse niillä rahoilla, jotka hänellä on käytettävänä, enkä usko hänen tekevän velkaa — siihen Nat on liian arka ja rehellinen. Poika maistaa nyt ensi kertaa vapautta, nauttikoon siitä niin kauan kun voi. Sitä paremmin hän tekee työtä aikaa myöten, uskokaa pois.

Kuukausi toisensa jälkeen vierähti, tulivat joulunpyhät lahjoineen ja kutsuineen. Nat huvitteli sydämensä pohjasta — kunnes hän uuden vuoden päivänä sai maksaa kalliisti ajattelemattomuudestaan. Tuona päivänä kaikki oli kuin noiduttua, kuin paha haltijatar olisi valmistanut hänelle yllätyksen toisensa jälkeen.

Ensimmäinen koettelemus tuli aamulla, kun Nat meni kallis kukkakimppu ja makeisrasia mukanaan Minnan luo kiittämään joululahjoista. Rouva otti hänet herttaisesti vastaan, mutta kun Nat kysyi Minnaa, rouva selitti, että nämä tiheät vierailut olivat jo aiheuttaneet juoruja ja että Natin oli selvitettävä aikomuksensa tai pysyttävä poissa talosta.

Silloin Nat säikähti tosissaan, sillä hän huomasi liian myöhään, että täällä asiat tulkittiin toisin kuin Amerikassa. Seurasi surkea näytelmä; Natin oli pakko karistaa yltään kaikki kuvitelmat, tunnustaa olevansa vain köyhä opiskelija ja pyytää anteeksi ajattelemattomuuttaan. Minnan äiti oli erittäin loukkaantunut huomattessaan tuulentupiansa luhistuvan, ja Nat lähti nöyryytettynä talosta.

Toisen ikävän yllätyksen Nat koki ollessaan samana päivänä aterialla professori Baumgartenin luona. Eräs opiskelijatoveri tuli hilpeänä ilmoittamaan, että hän oli lähdessä Amerikkaan ja kävisi mielellään tervehtimässä siellä professori Bhaeria. Natin sydän jäähmettyi, kun hän ajatteli mitä paljastuksia toinen voisi tehdä Plumfieldissä — hän ei toki ollut tahallaan petkuttanut kotiväkeä, mutta oli jättänyt monen monta asiaa mainitsematta kirjeissään. Ja kun lähtijä kiusoitellen vihjasi Minnaan ja sanoi, että hän

voisi valmistaa Natin ystäviä tulossa olevaan kihlaukseen, Nat huomasi hartaasti toivovansa, että meri nielaisisi toisen ennen kuin tämä ehtisi Plumiin asti. Mutta koettaen pysyä rauhallisena Nat antoi pojalle niin sekavat matkaohjeet, että olisi ollut sula ihme, jos tämä koskaan olisi löytänyt Amerikan manterelta professori Bhaerin. Tämän keskustelun jälkeen Natin mieliala oli synkkä, ja hän poistui niin pian kuin saattoi.

Kun Nat käveltyään pitkän aikaa kaupungilla vihdoinkin tuli kotiin, siellä oli odottamassa kolmas harmin aihe, postissa saapunut laskupino, joka hautasi hänet lopullisesti katumukseen, epätoivoon ja itseinhon. Laskujen yhteissumma oli niin suuri, että Nat kauhistui, sillä hän ei todellakaan ollut tottunut käsittelemään rahaa. Maksaakseen kaikki heti hänen olisi otettava viimeinenkin dollari tililtään ja jäätävä puille paljaille seuraavaksi kuukaudeksi, jollei hän sitten pyytäisi kotoa apua. Mutta siihen hän ei aikonut alentua vaikka kuolisi nälkään.

Ensin Nat aikoi yrittää uhkapeliä, johon uudet ystävät olivat häntä usein houkutelleet. Mutta hän oli luvannut herra Bhaerille välttää pelisaleja eikä tahtonut enää jatkaa syntilueteloaan. Mitä hän saattoi tehdä? Tuntikausia hän käveli edestakaisin epätoivoissaan ja keksimättä pelastusta. Sitten posti tuotiin huoneeseen, ja uusien laskujen joukosta hän löysi kirjekuoren, jonka kulmassa oli amerikkalainen postimerkki.

Se oli tervetullut! Ahnaasti hän luki kirjeen, johon jokainen kotona oleva oli kirjoittanut muutaman rivin. Tutut nimet saivat hänen silmänsä sumenemaan, ja kun hän pääsi lopussa oleviin sanoihin: "Jumala siunatkoon poikaani. Äiti Bhaer", Natista tuntui, kuin hänelle olisi ojennettu auttava käsi meren takaa.

Luettuaan kirjeen uudestaan Nat mietti tilannettaan, eivätkä vaikeudet näyttäneet enää aivan voittamattomilta. Laskut oli maksettava, joutavat tavarat myytävä ja muutettava pois tästä kalliista asunnosta. Päästyään takaisin toimeliaan rouva Tetzelin luo hän keksisi työtä, jolla elättäisi itsensä niin kuin moni muukin opiskelija. Nat tiesi, että oli raskasta laskeutua jalustalta, tulla ihmisten sääliittelyn ja naurun kohteeksi, mutta hänen oli pystyttävä siihen.

Uuden vuoden ensimmäisen viikon tuhlaajapoika käytti suunnitelmansa toteuttamiseen. Hän kertoi kaiken professori Baumgartenille ja oli huojentunut kuullessaan, ettei hänen tarinansa ollut kokeneelle miehelle mikään yllätys. Professori lupasi pitää asian omana tietonaan ja järjestää Natille pitkäaikaista työtä, jotta hän voisi maksaa soittotuntinsa.

Syntymäpäivänään tammikuun alussa Nat asui jo entisessä pienessä huoneessaan rouva Tetzelin luona. Hän istui sinä iltana yksin ja allapäin takan ääressä muistellen vanhaa Plumia ja iloisia lähtiäisiltaan. Silloin koputettiin oveen, ja sisään purjehti rouva Tetzeln käsissään tarjotin, jolla oli viinipullo ja kynttilöin koristettu kakku. Hänen kannoillaan sipsutteli vanha neiti Vogelstein kantaen kukkivaa ruusua ja huudahdellen onnentoivotuksia 'rakkaalle herra Blakille'.

Huvittuneena ja liikuttuneena Nat kiitti vieraitaan, ja nämä istahtivat viettämään juhlaa hänen kanssaan. Pian kävi selvillä, että heillä oli pari käytännöllistä ehdotustakin Natille, jonka vaikeuksista he olivat hyvin selvillä. Rouva kertoi ystävästään, joka antaisi mielellään Natille paikkansa erään pikkuteatterin orkesterissa, koska hänen oli sairauden takia pakko luopua työstä. Ja neiti Vogelstein puolestaan kysyi punastellen, voisiko Nat ruveta antamaan englannin tunteja siinä tyttökoulussa, jossa hän opetti piirustusta; palkka oli tosin vaatimaton, mutta tuntimääräkään ei ollut kovin suuri. Nat suostui mielihyvin tarjouksiin, ja iloissaan salahankkeensa onnistumisesta ystävälliset naapurit hyvästelivät häntä.

Maailma näytti tämän jälkeen paljon valoisammalta, ja hyvät päätökset versoivat Natin mielessä yhtä elinvoimaisina kuin neiti Vogelsteinin ruusu, joka täytti huoneen raikkaalla tuoksullaan.

PLUMFIELDISSA NÄYTELLÄÄN

Kun jatko-opisto rakennettiin, sen yhteyteen tuli pieni teatteri, jota käytettiin myös lausuntailtoihin, luentoihin ja konsertteihin. Pääosien esittäjät ja avustajat, orkesterinsoittajat ja lavastajat olivat kaikki kotoisia voimia. Tämän teatterin tarpeisiin Jo oli Laurien avustamana kirjoittanut näytelmän, joka piti esitettävän joulujuhlassa. Ystävykset nauttivat suunnattomasti yhteistyöstään ja imartelivat itseään, kun näytelmästä tuli tosiaan hauska ja esityskelpoinen.

Kaikki oli valmista. Joulupäivää vilkastuttivat kenraaliharjoitukset, arkoja näyttelijöitä pelotti, unohdettuja esineitä etsittiin ja teatterin koristelua viimeisteltiin. Metsästä tuodut rautatammenlehvät,

Parnasson kasvihuoneen kukat ja eri kansallisuuksien liput loivat iloista tunnelmaa saliin. Orkesteri viritti soittimensa tavallista huolellisemmin, kulissimiehet hoitivat taitavasti tehtävänsä, kuiskaaja sijoittautui urheasti tukahduttavan ahtaaseen koppeeroonsa, ja näyttelijät pukeutuivat vapisevin käsin. Jo ja Laurie olivat läsnä kaikkialla.

— Onko hän tullut? kysyttiin kulissien takana, ja kun Tom, joka oli näytelmän vanhus, ilmoitti näkevänsä neiti Cameronin vieraiden joukossa, kävi kohahdus läpi koko joukon ja Josie vakuutti innosta lähettäen, että hänellä oli ensi kertaa elämässään esiintymiskuumetta.

— Minä ravistan sinua jos pelkää, sanoi Jo hiukset porröissä.

— Ennätät kyllä rauhoittua ennen kuin osuutesi alkaa. Alice ja minä olemme parkkiintuneita teatterilaisia ja tyyniä kuin kalat, vastasi Demi nyökäten Alicelle, joka oli jo valmiina markiisittaren puvussa.

Illan aluksi esitettiin pienoiskomedia, jota oli näytelty jo aikaisemminkin. Se oli hauska pikku kappale, jossa Josie piti Alice-markiisittaren kamarineitona vauhtia yllä, kuunteli avaimenreiästä, kurkisti kirjeisiin ja pujahti sisään ja ulos aina kun huonoimmin sopi, nenä pystyssä ja kädet esiliinan taskussa, vastustamattoman lystikkään näköisenä. Kaikki sujui hyvin, ja näytelmä lähestyi loppuaan, kun kuului romahdus ja raskas sivukulissi lensi kallelleen uhaten pudota Alicen niskaan. Huomatessaan tapaturman Demi kiiruhti seisomaan seinän viereen ja pönkittämään sitä selällään kuin mikäkin Simson. Vaara oli vältetty, ja hän oli juuri lausumassa viimeisiä vuorosanojaan, kun hätäntynyt kulissimies, joka oli kiivennyt tikapuille korjaamaan vahinkoa, nojautui seinän yli kuiskaamaan "kaikki hyvin" vapauttaakseen Demin hankalasta asennosta. Miehen kumartuessa vasara luiskahti taskusta ja putosi suoraan Demin päähän.

Esirippu laskettiin nopeasti, ja yleisö menetti sievän kohtauksen, joka ei kuulunut näytelmään; markiisitar kiiruhti tukkimaan verenvuotoa huutaen hätäisesti: — Nojaa minuun! Eikä Demi kieltäytynyt tuesta, sillä häntä pyörrytti tosissaan, vaikka hän kykenikin nauttimaan lähellään olevien kasvojen huolestuneesta ilmeestä. Se teki hänet niin onnelliseksi, ettei hän olisi välittänyt, vaikka koko rakennus olisi romahtanut hänen niskaansa.

Silmänräpäyksessä Nankin oli siinä ensiapurasioineen, ja haava oli jo sievästi laastaroitu, kun Jo riensi kauhuissaan kysymään:

— Voiko hän enää jatkaa vai onko kaikki hukassa?

— Sovin osaani vain entistä paremmin, haavakin on nyt omasta takaa. Olen kohta valmis, älkää hätäilkö.

Siepattuaan lattialta peruukkinsa Demi hävisi kiittäen katseella markiisitarta, joka oli hänen tähtensä tärvellyt kalliit hansikkaansa.

— Kuinka hermojesi laita on? kysyi Laurie Jolta, kun he seisoivat yhdessä henkeään pidättäen ennen kuin kello soi viimeistä kertaa.

— Entä omiesi? vastasi Jo viittoen rajusti Megiä kohentamaan myssyään.

— Rohkeutta, kumppani, seison rinnallasi tuli mitä tuli.

Meg istui maalaismummona tuvassa räiskyvän takkavalkean ääressä, soutu kätkyttä ja parsi hyräillen sukkia kuin ei olisi elämässään muuta tehnytään. Hän ajatteli lapsiaan, Sam-poikaa, joka tahtoi ruveta sotilaaksi, tyytymätöntä tytärtään Dollyä, joka uneksi kaupunkilaisten hyvistä päivistä ja huvituksista, ja Elisa-raukkaa, joka oli tullut kotiin kuolemaan ja jättänyt lapsensa äidilleen siltä varalta, että kelvoton isä vaatisi sitä omakseen. Yksinpuhelua säesti koukussa poriseva kattila, ison kellon maksutus ja piskuisten sinisten kenkien huiske vauvan lepperellessä.

Kauheat kasvot ilmestyivät ikkunaan. Jo nykäisi Laurieta käsivarresta ja sanoi:

— Siinä on Demi. Toivottavasti kukaan ei tunne häntä, kun hän kohta ilmestyy Samina. Minua harmittaa yhä, ettet sinä suostunut esittämään tuota heittiötä.

— Enhän minä voi ohjata ja näytellä samalla kertaa. Demin naamio oli mainio, ja hän pitää tuollaisesta paisuttelusta. Hei, siinä hän tulee.

Sisään kompuroi hurjan näköinen mies. Silmissään häijy välke hän vaati lastaan ja aikoi toisen vastustellessa ottaa sen väkisin. Mutta silloin vaimo syöksyi sieppaamaan vauvan kätkyestä, sulki sen suojelevasti syliinsä ja käski miestä Jumalan nimessä jättämään lapsen rauhaan niin kuin kuolevan äidin viimeinen tahto oli. Meg esitti osansa todella hyvin, ja väliajalla Jo syöksyi posket innosta ja

jännityksestä hehkuvina sisarensa luo.

— Meg, sinä pelastat koko jutun! Kunpa sinä olisit oikea näyttelijä ja minä oikea näytelmäkirjailija!

— Älä intoile, kultaseni, vaan auta Josieta pukeutumaan. Hän on niin innostunut, että pysyy tuskin nahoissaan.

Kohtaus kohtaukselta näytelmän juoni eteni. Josie, sievä Dolly, pääsi kaupunkiin kyläilemään rikkaan sukulaisen luo ja sai ylleen upean puvun ja laahustimen, jonka pituus tyydytti hänen huikkeimmatkin unelmansa. Hän sai myös rikkaan ja typerän kosijan, jonka houkkamaisuus auttoi ennen pitkää huomaamaan, miten mitätöntä se kaikki oli, mistä hän oli köyhässä kodissaan uneksunut. Demi puolestaan virui sotasairaalassa Nanin asiantuntevassa hoidossa, kunnes äiti löysi hänet ja vei haavoittuneen kotiin. Kaikki päättyi iloon ja onneen, ja viimeisessä joukkokohtauksessa olivat mukana kaikki Plumfieldin nuoret, Daisya ja Tediä myöten.

— Eipä hullumpi näin esikoistekieleksi, sanoi Laurie helpotuksesta huoaten, kun esirippu laskeutui viimeisen kerran ja näyttelijät hajaantuivat.

— Täydellinen menestys, intoili Jo alkaen jo mielessään suunnitella uutta draamaa, joka — todettakoon — jäi kyllä kirjoittamatta perheessä sattuneiden todellisten draamojen vuoksi.

Näytelmän loputtua vieraat siirtyivät ruokasaliin kahville ja esiintyjät liittyivät pian näyttämöpuvuissaan heidän seuraansa. Sekä Meg että Josie olivat mielissään saamistaan kiitoksista, ja parasta oli kun neiti Cameron tuli Megin luo ja sanoi sydämellisesti: — Rouva Brooke, nyt tiedän mistä lapsenne ovat saaneet lahjansa. Ensi kesänä teidän täytyy antaa pikku Josie minun oppilaakseni, kun menemme rannikolle.

Kotimatalla sanoi Jo nojaten professorinsa käsivarteen, kun he kahlasivat pitkin lumista polkua:

— Fritz, joulu on hyvien päätösten tekoaikaa, ja olen päättänyt, etten ole enää koskaan kärsimätön tai kiukkuinen rakkaalle aviomiehelleni. Tästä puoleen olen mallivaimo, sillä muuten en ansaitse parasta ja kultaisinta miestä, jonka maa päällään kantaa. Ja koska Jo oli dramaattisella tuulella, hän syleili elämänkumppaniaan kuutamossa jäljessäkulkijain suureksi iloksi.

Muutamia päiviä myöhemmin Jo Bhaer sai kirjeen Danilta. Se rauhoitti häntä ja teki hänet onnelliseksi, vaikkei hän voinutkaan vastata Danille, tämä kun ei ilmoittanut osoitettaan.

15

ODOTUS

— Jo, minulla on huonoja uutisia, sanoi professori Bhaer tullessaan sisään eräänä päivänä tammikuun alussa.

Jo pudotti työnsä ja nousi seisomaan kuin ottaakseen urhoollisesti vastaan iskun.

— Emilin laiva on kateissa eikä häneltä ole tullut mitään tietoja.

Oli hyvä että herra Bhaer oli ottanut vaimonsa vahvan käsivartensa syleilyyn, sillä näytti siltä kuin Jorouva pyörtyisi. Hetken kuluttua hän kuitenkin tointui ja kuunteli miehensä vieressä istuen, mitä tällä oli kerrottavaa.

Joku pelastuneista oli lähettänyt tietoja tapahtumasta laivan omistajalle Hampuriin, ja Franz oli heti sähköttänyt enolleen. Koska yksi venekunta oli pelastunut, oli toiveita siitä, että toisiakin selviytyisi. Nopeakulkuinen höyrylaiva oli tuonut nämä uutiset, ja tarkempia tietoja saattoi odottaa minä hetkenä hyvänsä. Mutta Franz jätti mainitsematta, että merimiehet arvelivat maston kaatuessaan tuhonneen kapteenin veneen, vaikka savun vuoksi ei varmasti nähty miten siinä kävi. Aikanaan tämäkin surullinen huhu kyllä kulkeutui Plumfieldiin.

Kaikesta huolimatta Jo kieltäytyi uskomasta Emilin hukkuneen. Hän selitti järkkymättä, että Emil kyllä kestäisi myrskyn kuin myrskyn ja pulpahtaisi esiin terveenä ja iloisena. Professori Bhaer ei jaksanut olla näin toiveikas, mutta häntä lohdutti suuresti muiden osoittama myötätunto ja suru. Franz käytti ahkeraan lennätintä ilmoittaakseen uutisia, Nat lähetti kiintymystä uhkuvia kirjeitä Leipzigiä ja Tom kulki kaikki laivatoimistot ristiin rastiin saadakseen tietoja. Doll ja George kävivät tuomassa kukkia äiti Bhaerille, ja hyväsydäminen Ned matkusti Chicagosta asti puristaakseen ystäviensä kättä.

— Tuo käynti teki oikein hyvää. Vaikka en muuta olisikaan opettanut pojilleni, heillä on ainakin veljesrakkautta, ja sen voimalla he tukevat toisiaan halki elämän, sanoi Jo, kun Ned oli lähtenyt.

Viikot vierivät hitaasti, ja sitten eräänä päivänä tuli sähke: "Kaikki hyvin, kirjeitä tulossa." Silloin lippu kohosi salkoon, opiston kellot soittivat tunnin päätyneeksi, Tedin kauan käyttämättä ollut tykki kumahti ja ihmiset kulkivat ympäri nauraen ja itkien.

Odotetut kirjeet tulivat aikanaan ja niissä kerrottiin haaksirikon kaikki vaiheet. Koko kapteenin perhe oli liittänyt Emilin kirjeeseen oman tervehdyksensä. Milloinkaan ei kirjeitä ole luettu niin tarkkaan, Jo kantoi sitä taskussaan aina kun se ei ollut professorin mukana.

Professori hymisi taas kävellessään puistotietä opistolle kuin suuri mehiläinen ja rypyt silisivät äiti Bhaerin otsalta, kun hän kirjoitti levottomille ystäville kirjeitä ja antoi romaaniensa odottaa. Onnittelutervehdyksiä tulvi.

Nyt alkoi uudenlainen odotus, sillä pelastuneet olivat matkalla Hampuriin ja heidän piti viipyä siellä jonkin aikaa. Kapteenin oli näet annettava Herman-sedälle, "Brendan" omistajalle, meriselitys, ja Emil aikoi jäädä samalla Franzin häihin.

Tällä välin Nat kulki Leipzigissä vakaasti eteenpäin sitä tietä, jonka oli valinnut, niin vaikea kuin se monesti olikin, sillä maistettuaan kiellettyä hedelmää hän oli päässyt joutilaisuuden ja huvitusten makuun. Rikkaruohoja hänen sadossaan oli, mutta hän niitti rohkeasti mitä oli kylvänyt, ja löysi hyvääkin vehnää ohdakkeiden seasta. Päivisin hän opetti ja illan toisensa jälkeen soitti viulua rähjäisessä pikku teatterissa. Samalla hän opiskeli niin ahkerasti, että opettaja oli häneen erittäin tyytyväinen ja lupasi muistaa häntä, jos ilmautuisi etenemismahdollisuuksia.

Kevään tullessa asiat paranivat — menot vähenivät, työ muuttui hauskemerkiksi ja elämä siedettävämmäksi. Velat eivät enää painaneet Natia, ja vuosi oli melkein kulunut. Jos hän tahtoi vielä jäädä, opettaja lupasi järjestää niin, että Nat voisi ainakin jonkin aikaa olla riippumaton.

Nat sai palkinnon ahkeruudestaan pikemmin kuin odottikaan, ja se oli suurempi kuin hän arveli ansainneensa. Eräänä päivänä Natin opettaja ilmoitti, että hänet oli muutamien muiden lupaavien oppilaiden kanssa valittu orkesteriin, jonka oli määrä matkustaa heinäkuussa esiintymään musiikkijuhlille Lontooseen. Tämä oli arvokas tunnustus opiskelijalle, mutta se avasi Natille muutenkin iloisia tulevaisuudennäkymiä.

— Koeta olla hyödyksi Bachmeisterille Lontoossa englannin taidollasi, ja jos kaikki sujuu hyvin, hän ottaa sinut mukaansa Amerikkaan, sillä hän lähtee sinne alkusyksystä pitämään konsertteja. Olet edistynyt hyvin viime aikoina ja toivon sinusta pelkkää hyvää.

Tämä kiitos sai Natin työskentelemään entistäkin ahkerammin. Tulevassa matkassa hänellä oli jo mielestään yllin kyllin ilon aihetta, niin että kaikkien koettelemusten jälkeen tuntui miltei ylenpalttiselta, kun Franz ja Emil kesäkuun alussa ilmaantuivat pikavierailulle Leipzigiin mukanaan hyviä uutisia ja mieluisia lahjoja. Nat oli riemussaan langeta heidän kaulaansa kuin ikävöivä tyttölapsi; ennen pitkää hän purki ystävilleen koko surkean tarinansa ja oli perin helpottunut, kun he nauraen tunnustivat, että oli heillä itselläänkin ollut samantapaisia kokemuksia.

Sovittiin että Natkin tulisi Franzin häihin kesäkuun lopussa ja liittyisi retkikuntaan vasta Lontoossa. Sulhaspoikana Nat ei voinut kieltäytyä siitä uudesta puvusta, jonka Franz tahtoi tilata hänelle, ja rahalahetys, joka parahiksi saapui, sai hänet pitämään itseään miljonäärinä.

Samoihin aikoihin Dankin laski viikkoja elokuuhun, jolloin hän pääsisi vapauteen. Ilta illan jälkeen hän tuuditti itsensä uneen suunnitteleamalla, kuinka Mary Masonin luona käytyään ohjaisi kulkunsa suoraan vanhojen intiaaniystävien luokse, kätkeä erämaahan häpeänsä ja parantaisi haavansa. Hän uskoi, että tehdessään työtä monien ihmisten hyväksi hän sovittaisi sen, että oli riistänyt hengen yhdeltä.

— Mutta kun kaikki taas on kunnossa ja minulle on kertynyt kerrottavaa, jota ei tarvitse hävetä, menen kotiin Plumfieldiin, hän ajatteli. — Ei vielä. Minun täytyy ensin päästä tästä. He näkisivät ja tuntisivat vankilan tahran minussa, enkä voisi katsoa heitä silmiin ja salata totuutta. En halua menettää Tedin rakkautta, äiti Bhaerin luottamusta ja — ja — tyttöjen kunnioitusta. Ja Dan katseli masentuneena ruskeaa kättään muistaen, mitä se oli tehnyt sen jälkeen kun eräs tietty pieni valkoinen käsi oli luottavaisesti levännyt siinä. — Vielä he ylpeilevätkin minusta, eikä kukaan milloinkaan saa tietää tästä vuodesta. Voin pyyhkiä sen pois ja niin teenkin, Jumala minua auttakoon!

TENNISKENTÄLLÄ

Urheilua harrastettiin Plumfieldissä paljon. Joella missä ruuhi ennen vanhaan keikkui täynnä meluisia poikia, oli nyt aikamoinen liikenne. Siellä oli kaikenlaisia veneitä pienistä kalaruuhista aina komeaan huvipurteen, ja tuon tuostakin siellä pidettiin soutukilpailuja. Laaja niitty vanhan raidan luona oli nyt opiston urheilukenttänä, jossa juostiin, hypittiin, heitettiin keihästä ja kiekkoa, silloin kun siellä ei riehunut jokin pallo-ottelu. Tytöt viettivät aikaansa turvallisen matkan päässä tästä Mars-kentästä; he pelasivat krokettia jalavien alla, ja mailat löivät tarmokkaasti monella tenniskentällä.

Yhtä kenttää sanottiin Josien hoviksi, ja siellä tämä neiti hallitsi kuin kuningatar. Hän oli innostunut tenniksestä, ja koska halusi kehittää pelitaitonsa mahdollisimman täydelliseksi, hän oli jokaisena vapaahetkenään jonkun uhrin kimpussa. Eräänä lauantai-iltapäivänä hän oli pelannut Bessin kanssa ja voittanut tämän; vaikka prinsessa oli joustavampi, hän ei ollut yhtä nopea kuin vilkas serkkunsa.

— Voi sentään, sinä olet väsynyt, ja pojat rehkivät viimeistä myöten tuolla typerässä baseball-ottelussa. Kenen kanssa minä pelaan? huokasi Josie. Hän työnsi suuren punaisen hattunsa niskaan ja katseli ympärilleen kuin vaanien uutta saalista.

— Pelaa kohta, kun olen vähän vilvoitellut. Mutta se on tylsää, kun en koskaan voita, vastasi Bess leyhytellen itseään suurella lehdellä.

Josie aikoi juuri istahtaa hänen viereensä puutarhapenkille, kun keksikin matkojen päästä kaksi miesolentoa. Heidän siniset sääänsä näyttivät suuntaavan kohti baseball-ottelua, mutta he eivät milloinkaan saapuneet perille. Ilahtuneena Josie pinkaisi niitylle käyttäkseen hyväksi näitä taivaan lähettämiä apujoukkoja.

Tulijat pysähtyivät, kun tyttö lensi paikalle, ja kumpikin nosti hattuaan. Pönäkkä poika kohautti sitä veltoasti ja laski hatun heti päähän kuin iloisena, että sekin velvollisuus oli ohi. Sen sijaan toinen, hoikka nuori mies, jolla oli tummanpunainen solmio, nosti hattunsa sulavasti kumartaen ja piti sitä hetken koholla niin että hänen mustat kiharansa näkyivät. Doll oli hyvin ylpeä tuosta kumarruksesta; se oli pitkän harjoittelun tulos. Kaikille sitä ei kylläkään suotu, sillä Doll oli kiinnostunut vain huomionarvoisista tytöistä, hän kun uskoi itsekin olevansa melkoinen hurmuri.

Josie ei ilmeisesti älynnyt antaa arvoa kunnialle. Hengästyneenä ja innoissaan hän houkutteli poikia tenniskentälle huomauttaen ovelasti, miten hikistä ja likaista puuhaa baseball oli näin kuumalla. Nämä kaksi syytä tehosivat, sillä Pumpulla oli jo nyt liian kuuma ja Doll oli sonnustautunut upouuteen valkotakkiseen pukuun, jota ei halunnut liata.

— Tullaan ilomielin, vastasi kohtelias poika kumartaen uudestaan.

— Pelaa sinä, minä lepään, sanoi Pumpu, joka mieluummin keskusteli rauhallisesti prinsessan kanssa vilpoisessa varjossa.

— Hyvä, sinä voit huvittaa Bessiä, sillä minä hakkasin hänet juuri ja hän tarvitsee vähän lohdutusta. Sinulla on tietysti jotakin hyvää taskussasi, George. Ajaen saalista edellään Josie palasi riemusaatossa hoviinsa.

Pumpu heittäytyi raskaasti penkille, joka narahti hänen painonsa alla. Hän otti heti esiin makeisrasian, jota ilman ei liikkunut missään, ja virkisti Bessiä sokeriorvokeilla ja muilla herkuilla sillä välin kun Doll puski lujasti töitä pitäessään puoliaan. Josie oli jälleen voitolla, sillä onnettomuudekseen Doll kompastui ja tahri uudet housunsa, mikä teki hänet hajamieliseksi ja huolettomaksi. Pelin päätyttyä Josie antoi Dollin levätä ja lohdutteli häntä hiukan ivallisesti, koska housuille sattunut tapaturma nähtävästi painoi raskaasti pojan mieltä.

— Älä viitsi olla hupsu, voihan tuon puhdistaa. Sinä olet varmasti ollut entisessä elämässäsi räätäli, jonka ainoana kutsumuksena ovat vaatteet.

— Älä lyö lyötyä, vastasi Doll nurmelta, missä hän ja Pumpu nyt makasivat, että tytöt mahtuisivat penkille. Nenäliina oli levitettyä Dollin alle ja kyynänpää nojasi toiseen, kun hän harmissaan tuijotti vihreänruskeata tahraa. — Minä haluan olla siisti, ei minusta ole kohteliasta esiintyä naisten seurassa vanhoissa kengissä ja kauhtuneessa paidassa. Meidän pojat ovat herrasmiehiä ja pukeutuvat sen mukaan, täällä ei puvulla taida olla niin väliä, hän lisäsi kiukuissaan räätälisanasta, sillä hän oli yhdelle mainitun ammatin harjoittajalle kiusallisen paljon velkaa.

— Niin ovat meikäläisetkin, mutta täällä eivät pelkät vaatteet tee herrasmiestä. Me vaadimme aika lailla enemmän, sinkautti Josie, joka heti oli aseissa puolustaakseen opistoaan. — Saat vielä nähdä, että

kun sinä ja sinun hienot herrasi unohdettuina solmitte kaulanauhojanne ja panette hajuvettä tukkaanne, muutamat sinun halveksimistasi kavereista ovat kuuluisia miehiä. Minä pidän vanhoista kengistä ja inhoan keikareita. Entä sinä, Bess?

— En inhoa, jos he ovat ystävällisiä ja kuuluvat vanhaan joukkoon, vastasi Bess nyökäten kiitokseksi Dollille, joka varovasti poimi tiedonhaluisen toukan hänen pieneltä punaiselta kengältään.

— Minä pidän naisista, jotka ovat kohteliaita eivätkä katkaise miehen niskoja nurin, vaikka tällä olisikin omia ajatuksia. Entä sinä, George? kysyi Doll hymyillen ystävällisesti Bessille ja vilkaisten Josieta harvardilaisittain nenäänsä pitkin.

Pumppu vastasi tynesti kuorsaamalla, ja yleinen nauru palautti rauhan hetkeksi. Josie kiusasi mielellään itsevarmoja luomakunnan herroja, mutta jätti tällä kertaa hyökkäyksen sikseen, jotta saisi pelata vielä erän tennistä. Kohteliaana ritarina Doll suostui ja he jättivät Bessin piirtämään Georgea, joka loikoi pitkät koivet ristissä ja pyöreä punainen naama puoliksi hatun peitossa. Tämän ottelun Josie hävisi. Nolona hän palasi toisten luo ja rupesi herättelemään nukkujaa kutkuttaen heinäkorrella tämän nenää.

— Nouse pitämään meille seuraa! Te herrasmiehet saisitte kehittää meidän tapojamme, sillä me olemme vain 'huonosti pukeutuneita maalaistyttöjä'. Josie avasi taistelun muistaen, mitä Doll oli joskus sanonut lukutoukkatyöistä, jotka välittävät enemmän kirjoista kuin muodista.

— Enhän minä sinua tarkoittanut. Sinun vaatteesi ovat all right ja hattukin viimeistä muotia, sanoi Doll-raukka nolostuneena.

— Sainpa sinut kiinni. Kuuluuko sinusta herrasmiehen tapoihin ilkkua tyttöjä, jotka eivät pukeudu hyvin? Josie tuns antaneensa kelpo iskun hienostelevalle pojalle.

— Siitä sait, kaveri. Josie on aivan oikeassa. Ette milloinkaan kuule minun puhuvan vaatteista ja sellaisesta roskasta, sanoi Pumppu tukahduttaen haukotuksen ja haparoi makeisia virkistykseksi.

— Sinä puhut ruuasta, ja se on yhtä tylsää. Menet naimisiin keittäjän kanssa ja pidät vielä jonakin päivänä ravintolaa, nauroi Josie iskien heti häneen.

Ennustus vaiensi Pumpun vähäksi aikaa, mutta Doll kokosi uudelleen voimansa ja vaihtaen aihetta siirsi taistelun vastustajan alueelle.

— Koska pyysit käyttäytymisneuvoja, niin salli minun sanoa, etteivät seurapiireissä nuoret naiset tee henkilökohtaisia huomautuksia. Pikku tytöt, jotka eivät vielä ota osaa seuraelämään, voivat pitää sitä sukkelana, mutta vakuutan sinulle, ettei se kuulu hyviin tapoihin.

Josie oli hetken vaiti tointuakseen hämmästyksestään, mutta Bess sanoi ylevällä äänellä, joka oli paljon musertavampi kuin Josien nenäkyys:

— Se on totta, mutta me olemme täällä tottuneet järkevämpään keskusteluun kuin teidän nuoret seurapiirinaisenne. Me koetamme kaikin tavoin auttaa toisiamme, siksi voimme vihjaista toisen virheistäkin. Me emme harrasta jonnin joutavaa lörpöttelyä.

Kun prinsessa moitti, pojat asettuivat harvoin vastahankaan. Niinpä Dollkin pysyi hiljaa ja Josie töksäytti:

— Meidän pojat pitävät siitä, että juttelemme heidän kanssaan, ja ottavat onkeensa meidän vihjeemme. He eivät usko olevansa täydellisiä kahdeksantoista ikäisinä niin kuin harvardilaiset näyttävät luulevan, varsinkin kaikkein nuorimmat.

Doll oli ilmeisesti loukkaantunut, sillä hän vastasi kipakasti ja katsoi merkitsevästi pallokentällä riehuvaan pölyistä ja meluisaa joukkoa:

— Teidän kaverinne tarvitsevat kyllä kaiken sen sivistyksen, mitä voitte heille antaa. Meikäläiset taas ovat enimmäkseen maan parhaista perheistä, niin ettei meillä tarvita tyttöjä opettajiksi.

— Vahinko ettei teillä ole enemmän sellaisia kavereita kuin meillä. Meikäläiset käyttävät hyödykseen kaiken, mitä opisto tarjoaa; he eivät tyydy siihen, että pääsevät joten kuten lävitse. Ja mitä tyttöihin tulee, teidän olisi parempi pysyä tieltä poissa, kun he tulevat yliopistoon ja alkavat kilpailla teidän kanssanne niin kuin me täällä.

— Miksi sinä pukeudut meidän väreihimme, kun sinulla kerran on noin kurjat ajatukset meistä? kysyi Doll kiusoitellen.

— Enkä pukeudu. Minun hattuni on tulipunainen eikä karmiini, Josie kivahti.

— Tiedänpä vain, että hurjistunut härkä ajaisi sinut pian kypälämäkeen, jos heiluttaisit tuota punaista pääkappaletta sen nenän edessä, Doll vastasi.

— Antaa härän tulla! Osaavatko sinun nuoret seurapiirineitisi tämän tempun? Tai edes sinä itse? kysyi Josie, ja haluten näyttää uusinta taitoaan hän juoksi portille, laski toisen kätensä ylimmälle puulle ja kiepsahti sen yli keveästi kuin lintu.

Bess pudisti päätään ja Pumppu taputti laiskasti käsiään. Mutta Doll loikkasi aidan yli koskematta siihen ja laskeutuen jaloilleen Josien viereen kysyi tyynesti:

— Osaatko sinä tehdä tämän tempun?

— En vielä, mutta ennen pitkää.

Saatuana kiistakumppaninsa hiukan nöyryytetyksi Doll lauhtui ja jatkoi ystävällisesti temppujaan huomaamatta ensinkään joutuneensa ojasta allikkoon. Vastamaalatusta portista tarttui punaista maalia hänen hartioihinsa, ja kun hän keikahti sen yli takaperin ja kohosi hymyillen seisomaan, hän sai palkakseen ärsyttävän huomautuksen:

— Jos tahdot tietää, minkä väristä karmiini on, niin katso selkääsi. Tuo maali tuskin lähtee pesemälläkään.

— Voi pahas! puuskahti Doll koettaen epätoivoisesti kurkistella selkäänsä.

— Eiköhän meidän pitäisi lähteä, Doll, sanoi Pumppu, jonka mielestä oli viisainta peräytyä ennen kuin uusi kahakka alkaisi.

— Älkää hätäilkö, jääkää tänne vain makailemaan. Te tarvitsette lepoa viikon ankaran aivotyön jälkeen. Nyt on meidän kreikkamme aika. Tule, Bess. Hyvästi, herrat. Ja syvään kumartaen Josie lähti hattu sotaisesti pystyssä ja maila voitonlippuna olalla. Saatuana viimeisen sanan hän katsoi voivansa vetäytyä pois voittajana.

Doll kumarsi Bessille viileästi, ja Pumppu säesti mutisten:

— Pikku Josie on tänään äkäinen kuin ampiainen. Minä vedän vielä torkut. On liian kuuma pelata.

— Niin on. Olikohan se kiukkupussi oikeassa puhuessaan näistä läiskistä? sanoi Doll ja istuutui hankaamaan takkiaaan nenäliinalla. — Nukutko sinä? hän kysyi aherrettuaan hetken tuhisten ja kärsimättömänä.

— En. Tuumin vain, että Josie ei tainnut olla kovinkaan väärässä puhuessaan laiskuudesta. Hävettää, kun tulee tehdyksi niin vähän. En minä itse olisikaan välittänyt koko yliopistosta, mutta holhooja pakotti minut sinne, Pumppu huokasi. Hänestä opiskelu oli kauheaa, ja jäljellä oli vielä kaksi pitkää vuotta.

— Katsos, se suo miehelle arvovaltaa. Mutta näin meidän kesken sanottuna olisi tosiaan aika hauskaa, jos mukana olisi tyttöjä. Kun tässä kerran on raadettava, sietäisi joukossa olla muutamia kullamuruja auttamassa. Vai mitä arvelet?

— Aika mukavaa, jos tällä hetkelläkin olisi kolme — yksi vilvoittelemassa viuhkalla, yksi suutelemassa ja yksi tarjoamassa jäälimonaattia, huokasi Pumppu.

— Kelpaisikos kalja? kuului heidän takaansa. Ääni sai Dollin loikkaamaan jaloilleen ja Pumpun kierähtämään ympäri kuin säikähtynyt pyöriäinen.

Aitaan nojaavalla porraslaudalla istui äiti Bhaer kaksi pulloa olan yli kulkevaan hihnaan kiinnitettynä, kimppu peltimukeja kädessä ja vanhanaikainen aurinkohattu päässä.

— Tiesin että pojat tappaisivat itsensä jäävedellä, siksi tallustin viemään heille vähän kunnon kaljaa. He joivat kuin kamelit. Silaksella oli toinen kuorma, niin että minun pullooni jäi vielä tilkkanen. Tahdotteko?

— Kiitos. Antakaa meidän kaataa!

Doll piti mukia, kun Pumppu ilomielin sen täytti. Molemmat pelkäsivät kuollakseen äiti Bhaerin kuulle heidän äskeiset puheensa. Pian selvisi, että hän tosiaan oli kuullut, sillä istuessaan heidän välissään kuin muonitusmestari pulloineen ja mukeineen hän sanoi:

— Oli hauska kuulla, että haluaisitte tyttöjä yliopistoon, mutta toivottavasti opitte puhumaan kunnioittavammin heistä ennen kuin he tulevat, sillä sen opetuksen he antavat teille ensimmäiseksi.

— Minä laskin vain leikkiä, änkytti Pumppu hotkaisten kiireesti kaljansa.

— Niin minäkin. Tietenkin minä — minä kunnioitan tyttöjä, sammalsi Doll kauhuissaan, sillä hän näki, että tulossa oli saarna.

— Mutta et oikealla tavalla. Muutamista tytöistä on ehkä hauskaa, jos heitä sanotaan pikku kullannuruiksi, mutta ne tytöt, jotka haluavat opiskella, tahtovat että heitä kohdellaan järkevinä olentoina eikä pelkkinä hakkailun kohteina. Minä aion todella pauhata, se on minun virkani, niin että nouskaa ja ottakaa saarna vastaan kuin miehet.

Jo nauroi, mutta hän oli tosissaan, sillä viime talvisten kuulopuheiden perusteella hän tiesi, että Doll ja Pumppu olivat alkaneet 'katsella ympärilleen' tavalla, josta hän ei pitänyt. Molemmat olivat kaukana kotoaan, heillä oli rahaa tuhlattavaksi ja he olivat kokemattomia, uteliaita ja herkkäuskoisia niin kuin useimmat ikäisensä pojat. Jo oli varoittanut poikia jo monta kertaa heidän siirryttyään Harvardiin, mutta he eivät näyttäneet ymmärtäneen hänen hyvää tarkoitettavia vihjauksiaan. Nyt hän uskoi heidän ymmärtävän ja aikoi puhua suunsa puhtaaksi.

— Puhun teille kuin äiti, koska omat äitinne ovat täältä kaukana, hän aloitti juhlallisesti aurinkohattunsa uumenista.

— Suuri Scott! Nyt se tulee, ajatteli Doll harmissaan. Mutta ensimmäisen iskun saikin Pumppu, kun hän koetti rohkaista itseään toisella mukillisella kaljaa.

— Tuo ei tee sinulle pahaa. Mutta minun täytyy varoittaa sinua juomasta muita aineita, George. Olen kuullut sinun puhuvan viineistä niin asiantuntevasti kuin välittäisit niistä enemmän kuin sinun ikäisesellesi on hyväksi. Älä rupea leikkimään tuolla vaarallisella asialla 'huvin vuoksi', niin kuin sinä sanot, tai siksi että se on muotia ja että toiset pojat tekevät niin.

— Kunniasanalla, en juo väkevämpiä aineita kuin viiniä. Äitikin sanoo, että minä tarvitsen jotain vahvistavaa, joka korvaa lukemisesta johtuvan aivokudoksen kulutuksen, Pumppu vastusteli laskien kannun maahan.

— Kunnan pihvi ja kaurapuuro uudistavat sinun kudoksesi paljon paremmin kuin moiset juomat. Työtä ja yksinkertaista ruokaa sinä tarvitset. Kunpa saisinkin sinut huostaani muutamaksi kuukaudeksi, niin opettaisin sinut juoksemaan läähättämättä ja tulemaan toimeen ilman neljää, viittä ateriaa päivässä.

— Minä olen paksu, mutta en mahda sille mitään, me olemme kaikki lihavia. Se on suvussa, Pumppu puolustelihe.

— Sitä suurempi syy sinun on elää varovasti. Tahdotko kuolla nuorena tai olla hoidettavana koko ikäsi?

— En toki.

Pumppu näytti niin nujerretulta, ettei Jo hennonut kovistaa häntä enää muiden syntien takia. Hän lisäsi sen tähden leppeämmällä äänellä ja läpsäyttäen hiljaa Pumpun lihavaa kättä niin kuin ennen vanhaan, kun se oli kyllin pieni näpistelemään sokeripalasia hänen sokerikostaan:

— Ole sitten varovainen, sillä ihminen piirtää luonnekuvansa kasvoihinsa, etkä varmaan tahdo näyttää syömäriitä ja juopolta.

— En todellakaan. Laatikkaa minulle terveellinen ruokalista, niin seuraan sitä jos voin. Ei minusta ole hauskaa olla näin lihava, minulla on sydämentykytystä ja päänkivistystä.

Pumppu huokasi osaksi surren kaikkea hyvää, josta lupasi luopua, osaksi helpotuksesta kun sai kätensä vapaaksi ja saattoi avata vyönsä.

— Minäpä laadinkin. Seuraa sitä, niin jo vuodessa olet mies etkä jauhosäkki. Ja Doll, sanoi Jo kääntyen toiseen syntisäkkiin, joka toivoi ettei olisi tullutkaan. — Luetko sinä ranskaa yhtä utterasti kuin viime talvena?

— En. Minusta se on ikävää — toisin sanoen — minä olen harrastanut k-kreikkaa nykyään, Doll aloitti aavistamatta mihin odottamaton kysymys tähtäsi, kunnes hänen mieleensä äkkiä juolahti asia, joka sai hänet änkyttämään ja tutkimaan tarkkaan kenkiään.

— Eikä mitään kreikkaa. Doll lukee vain ranskalaisia romaaneja ja käy varieteessa, kanteli Pumppu varmistaen äiti Bhaerin epäluulot.

— Niinpä minä arvelinkin, ja juuri siitä aion puhua. Ted sai äkkiä halun oppia ranskaa samalla

tavalla. Menin sen tähden itse katsomaan tuota varieteeta. Teikäläisiä siellä oli joukoittain, ja teki hyvää nähdä, kuinka monet nuorista olivat yhtä häpeissään kuin minäkin. Monet vanhemmat miehet näyttivät olevan haltioissaan, ja kun tultiin ulos, odottivat noita maalattuja tyttöjä kanssaan illalliselle. Oletko koskaan mennyt heidän mukaansa?

— Kerran.

— Piditkö siitä?

— En. Mi-minä tulin aikaisin pois, sammalsi Doll kasvot yhtä tummanpunaisina kuin hänen solmionsa.

— Tiedät hyvin, että sellainen seura voi tuoda vain ikävyyksiä ja voi aiheuttaa nuorelle miehelle ikuisen vamman.

Jo-rouvan ponteva vastalause päivän muotihuvitukseen sai pojat hämilleen, ja he odottivat hiljaa — Pumppu iloissaan, ettei ollut koskaan ollut mukana noissa iloisissa illoissa, ja Doll hyvillään, että oli tosiaan lähtenyt ajoissa pois. Käsi kummankin olkapäällä ja huolten häivät otsaltaan karkottaen Jo jatkoi äidillisesti:

— Poika-kullat, jollen rakastaisi teitä, en puhuisi koko asiasta. Tiedän ettei tämä ole hauskaa kuultavaa, mutta omatuntoni ei anna minulle rauhaa. Kunpa minä voisin antaa teille rohkeutta ja järkeä vastustaa yleistä mielipidettä ja välinpitämättömien ihmisten kevytmielistä moraalialla! Viime talvena Demin äiti oli usein huolissaan, kun Demi oli myöhään ulkona uutisasioillaan, mutta kun hän varoitti poikaa kaikesta, mitä tämä näki ja kuuli kaupungilla, Demi sanoi vakavasti: "Tiedän mitä tarkoitat, mutta kenenkään ei tarvitse mennä harhaan, jollei itse tahdo."

— Se oli ihan Pastorin tapaista, huudahti Pumppu.

— Demi on oikeassa, ja juuri siksi että hän ajattelee noin, me kaikki kunnioitamme häntä, lisäsi Doll katsoen vilpittömästi höyhentäjäänsä. Tämä huomasi koskettaneensa oikeata kieltä ja oli miltei tyytyväinen saarnansa tuloksiin. Valmistautuen lähtemään oikeusistuimelta, jonka edessä rikolliset oli tutkittu ja syyllisiksi havaittu, mutta ehdotettu armahdettaviksi, Jo jatkoi:

— Tämä löylytys voi tehdä teille hyvää, vaikken minä ehkä koskaan saa sitä tietää. Ohimennen kaikessa ystävytydessä sanotut sanat saavat usein ihmeitä aikaan, ja sitä vartenhan vanhat ihmiset ovat — muuten ei heidän kokemuksistaan olisi mitään hyötyä. Nyt lähdetään etsimään toisia nuoria. Toivottavasti minun ei tarvitse koskaan sulkea Plumfieldin portteja teiltä niin kuin muutamilta teidän 'herrasmiehiltänne'.

Tämä kauhea uhkaus painui unohtumattomasti Dollin mieleen ja syvän kunnioittavasti hän auttoi Jon alas korkeuksista. Pumppu otti tyhjät pullot kantaakseen ja vannoi juhlallisesti pidättyvänsä kaikista väkevästä juomista, mikäli vain heikko liha kestäisi. Tietysti he kahden jäätyään laskivat leikkiä äiti Bhaerin 'luennon' kustannuksella — mutta kaikessa hiljaisuudessa he olivat hänelle kiitollisia, ja perästäpäin heillä oli monta kertaa syytä muistella tätä tenniskentällä vietettyä puolituntista.

17

TYTTÖJEN KESKEN

Plumfieldissä uskottiin lujasti sekä molempien sukupuolten että kaikkien värien, rotujen ja yhteiskuntaluokkien oikeuteen saada opetusta. Siksi opistossa oli tilaa jokaiselle joka kolkutti, siellä otettiin yhtä ystävällisesti vastaan niin pohjoisen nukkavieru poika tai etelän vapautettu orja kuin jonkin hyvän suvun jälkeläinenkin, jolta kalliimpien koulujen ovet olivat suljetut.

Ylemmillä tahoilla oltiin yhä ennakkoluuloisia, naurettiin asialle ja ennustettiin kokeen epäonnistuvan. Mutta oppilaskunta koostui iloisista, toiveikkaista nuorista, jotka olivat nähneet suurempienkin uudistusten saavan alkunsa vähästä, ja luottamus opiston menestykseen lujittui sitä mukaa kun nuorten joukko vuosi vuodelta kasvoi.

Itsestään syntyneiden tapojen joukossa oli eräs, joka oli erityisen hyödyllinen ja kiinnostoi tyttöjä. Se kehittyi vanhasta ompeluhetkestä, jota Marchin sisarukset jatkoivat vielä kauan senkin jälkeen, kun pienet ompelurasiat olivat paisuneet isoiksi koreiksi ja pursuivat paikattavaa. He olivat kiireisiä naisia, mutta lauantaisin he koettivat viettää yhteisen hetken jonkun ompeluhuoneessa.

Meg ensimmäisenä ehdotti pienen piirin laajentamista, sillä tyttöjen huoneissa hän näki murheellisen paljon järjestyksen, kätevyuden ja viitseliäisyyden puutetta. Latina, kreikka, korkeampi matematiikka ja

luonnontieteet kukoistivat erinomaisesti, mutta ompelukorit saivat pölyttyä, kuluneet kynnärpäät jäivät paikkaamatta ja sinisukkia olisi sietänyt parsia. Valtioviisaasti Meg sai muutamia kaikkein huolimattomimpia houkutelluksi mukaan ja teki ompeluillan niin hauskaksi, että nämä ymmärsivät tarkoituksen, olivat kiitollisia Megille ja pyysivät saada tulla uudestaan. Kohta moni muukin pyrki piristämään raskasta työviikkoa, ja ompeluhetkestä tuli vähitellen niin suosittu, että vanha museo kalustettiin uudestaan, sinne vietiin ompelukoneita, pöytiä, kiikkutuoleja ja rakennettiin räiskyvä tulisija, jotta neulat voisivat suihkia häiriintymättä satoi tai paistoi.

Täällä Meg oli omalla alallaan. Hän käytti saksia, koetteli pukuja ja neuvoi erityisapulaistaan Daisya muotoilemaan hattuja ja asettelemaan pitsi- ja nauhareunuksia. Amy ratkaisi tärkeät värikysymykset ja hankki myös luettavat kirjat, ja Bess puolestaan oli esilukijana. Josie esitti runoja ja katkelmia näytelmistä, Jo piti lyhyitä keskustelun alustuksia terveydenhoidosta, uskonnosta, politiikasta ja muista kysymyksistä, joita hänen mielestään kaikkien tuli harrastaa. Nämä avoimet jutteluhetket vaikuttivat ihmeen piristävästi tyttöihin. Ennakkoluulot karisivat, välinpitämättömyys vaihtui kiinnostukseen, ja älykkäät tytöt paneutuivat ajattelemaan, samalla kun nokkelat oivallukset ja vilkas kieli höystivät virinnyttä keskustelua.

Eräänä päivänä puheltiin vilkkaasti naisten elämänurasta. Jo oli lukenut jotakin tätä koskevaa ja kysyi kaikilta kahdeltatoista tytöltä, mitä he aikoivat tehdä opistosta päästyään. Vastattiin kuten aina: joku rupesi opettajaksi, toinen lääkäriksi tai opiskelamaan taidetta. Mutta melkein kaikki lopettivat sanoen: "... kunnes menen naimisiin."

— Mutta entä jollette menekään naimisiin? Jo kysyi tarkaten mieltiväisiä, reippaita kasvoja.

— Jäädään sitten vanhoiksi. Kamalaa, mutta eihän sille mahda mitään, kun naisia kerran on paljon enemmän kuin miehiä, vastasi muuan vilkas tyttö, joka oli niin sievä, ettei varmasti ainakaan vastoin omaa tahtoaan jäisi yksin.

— On hyvä miettiä sitäkin ja valmistautua olemaan hyödyksi.

— Ei vanhojapiikoja pilkatakaan enää läheskään niin kuin ennen, kun muutamat ovat saaneet mainetta ja osoittaneet, ettei nainen ole ihmisen puolikas, vaan täysi ihminen, ja hän selviää kyllä yksinkin.

— Minusta se olisi sittenkin tylsää. Eihän meistä kaikista kuitenkin tule Florence Nightingaleja. Mitä me voisimme tehdä kuin istua nurkassa ja tuijottaa eteemme, kysyi varsin tavallisen näköinen tyttö tyytymättömänä.

— Ainakin voi olla iloinen ja tyytyväinen, ellei muuta. Mutta tehtäviä on tarjona niin paljon, ettei kenenkään tarvitse istua laiskana tuijottamassa, ellei itse tahdo, sanoi Meg hymyillen ja sovitti tytön päähän juuri koristettua uutta hattua.

— Jos teidän täytyy ansaita leipänne, koettakaa toki tehdä se makeaksi älkääkä surko sen karvautta, jatkoi Jo. — Minä itse olin nuorena katkera, kun minun täytyi pitää seuraa tuittupäiselle vanhalle naiselle. Mutta ne kirjat, joita luin hänen yksinäisessä huoneessaan, ovat sittemmin olleet minulle suunnattomaksi hyödyksi, ja tuo vanha mummo lahjoitti minulle testamentissaan koko Plumfieldin 'iloisesta palveluksesta ja hellästä huolenpidosta'. Minä en suinkaan ansainnut sitä, mutta yritin tehdä velvollisuuteni niin mieluisaksi kuin suinkin, ja siitä saan kiittää rakkaan äitini apua ja neuvoja.

— Jos minä voisin ansaita tällöisen paikan, laulaisin päivät pääksytysten ja olisin kuin enkeli. Mutta joskus saa tyytyä kohtaloonsa ilman vaivanpalkkaa, ja se on raivostuttavaa, sanoi lännestä tullut tyttö, joka oli viettänyt ankaraa elämää vähin varoin mutta unelmat taivaita hipoen.

— Minä uurastin aikoinani kokonaisen talven saadakseni mainetta ja rahaa. Mutta kumpaakaan ei kuulunut, ja minä olin hyvin pettynyt. Vuotta myöhemmin huomasin, että olin saanut kaksi palkintoa: sujuvan kynän ja — professori Bhaerin.

Jon nauru levisi hilpeänä tyttöpiiriin, sillä elävät esimerkit piristivät keskustelua ja tytöt pitivät niistä.

— Te olette hyvin onnellinen nainen, aloitti tyytymätön neiton.

— Ja kuitenkin hänen nimensä ennen vanhaan oli 'Onneton Jo', sillä hän ei milloinkaan onnistunut saamaan mitä tahtoi ennen kuin lakkasi sitä toivomasta, sanoi Meg.

— Minäkin lakkaan heti paikalla toivomasta, saa nähdä toteutuuko toiveeni. Minä tahdon vain auttaa kotiväkeä ja suoriutua hyvin luvuista.

— Ottakaa oppaaksenne sananlasku: "Pidä rukkisi valmiina, niin Herra lähettää pellavia", Jo vastasi.

— Niin meidän kaikkien pitää tehdä, jos meistä tulee vanhojapiikoja, sanoi sievä tyttö lisäten valoisasti: — Loppujen lopuksi vanhanpiian elämä voisi olla mukavaakin, se on ainakin itsenäistä. Jenny-tätini saa tehdä mitä tahtoo kysymättä lupaa keneltäkään, mutta äidin pitää aina neuvotella isän kanssa kaikesta. Minä luovutankin mahdollisuuteni sinulle, Sally, ja rupean ylijäämänaiseksi.

— Sinä olet ensimmäisenä kahleissa, katsotaan vain. Mutta kaikesta huolimatta: kiitos!

— Hyvä! Minä pidän rukkini kunnossa ja otan vastaan pellavat, tahtokoon kohtalo sitten millaista lankaa tahansa.

— Rouva Brooke, mittaanko oikealta vai nurjalta puolelta, kysyi luokkansa paras kreikantaitaja katsellen epätoivoissaan mustaa silkkiesiliinaa.

— Oikealta, neiti Pierson, ja jättäkää vähän laskosvaraa, niin siitä tulee sievempi.

— Minä en ikinä kyllä tee toista tämmöistä. Mutta suojeleehan se vaatteita mustetahroilta ja on hyvä olemassa. Ja oppinut neiti Pierson uurasti esiliinan kimpussa, vaikka se oli hänestä vaikeampaa kuin kreikan kielen kantasanat.

— Meidän paperintuhrijoiden täytyy oppia tekemään itsellemme kilpiä tai joudumme tappiolle. Minä annan teille mallin semmoiseen esiliinaan, jota itse pidin 'pyörremyrskykautenani', sanoi Jo menneitä muistellen.

— Minäkin haluaisin tulla kirjailijaksi. Jumaloin kuuluisia ihmisiä ja aion vielä joskus mennä Lontooseen katsomaan kaikkia, jotka vain saan säilytetyksi esille.

— Jos tahdotte nähdä kuuluisan naisen, niin voinpa kertoa, että rouva Laurence aikoo tänään tuoda erään tänne. Lady Ambercrombie lounastaa hänen luonaan ja katseltuaan opistoa hän tulee meille. Hän haluaa erityisesti nähdä meidän ompelukerhomme.

— Varjelkoon! Ja minä kun olen aina luullut, etteivät lordit ja ladyt tee muuta kuin ajavat vaunuillaan ja kuusivaljakoillaan, käyvät tanssiaisissa ja tulevat esitellyiksi kuningattarelle pyntättyinä hienoihin hattuihin, laahuksiin ja höyheniin, huudahti muuan nuori suorasuu, jonka kotiin Maineen joskus eksyi kuvalehtiä.

— Lordi Ambercrombie ainakin on täällä tutkimassa vanhainkotia, ja hänen rouvansa tutustuu kouluihin. He ovat erittäin vaatimattomia ja herttaisia ihmisiä. He pukeutuvat yksinkertaisesti eikä kumpikaan ole enää nuori, niin että älkää odottako mitään häikäisevää.

— Nousemmeko seisomaan? kysyi muuan tyttö odottaen hartaasti juhlallista tapausta.

— Olisihan se kohteliasta.

— Annammeko kättä?

— Ette. Minä esitän teidät kaikki yhtäkaaa.

— Kyllä kotiväki on kummissaan kun kerron, että täällä on käynyt oikea lady, päivitteli joku.

— Älä vain töllötä sen näköisenä kuin et olisi ikinä ennen tavannut herrasväkeä. Emme me kaikki ole metsäläisiä, varoitti arvokas nuori neiti, joka oli mielestään Euroopan kruunupäiden vertainen, koska hänen esi-isänsä olivat tulleet Amerikkaan "Mayflowerilla".

— Hei, nyt hän tulee!

Tytöt olivat todella pettyneitä nähdessään vieraan, jonka esi-isät olivat kymmenissä polvissa kreivejä. Hän oli pitkä, vaatimattomasti pukeutunut nainen, päässään nukkavieru hattu, paperikäärö toisessa ja muistiinpanokirja toisessa kädessä. Mutta hänen kasvonsa olivat hyväntahtoiset, ääni sointuva ja ystävällinen, käytös valloittavaa. Koko hänen olemuksensa oli jollakin tavoin ylhäisen sukuperän leimaama, niin ettei kauneudesta ollut väliä eikä pukua muistettu.

Jo johti pian keskustelun Englannissa suoritettuun yhteiskunnalliseen työhön. Tyttöjen oli hyvä kuulla iltakouluista, joiden rahoittajina ja opettajina toimivat tunnetut naiset; pontevasta protestista oikeusturvan hankkimiseksi sorretuille perheenäideille; vankeinhoidon uudistamisesta; rouva Taylorista, joka luovutti huoneen historiallisesta kodistaan palvelijoiden kirjastoksi; lordi Shaftesburyn uusista vuokrataloista Lontoon köyhälistökortteleissa. Kaikki tämä vaikutti nuoriin syvästi, ja he tunsivat, että myös Amerikassa oli vielä paljon tehtävää, ennen kuin se olisi todella oikeamielinen, suuri ja vapaa maa.

Tytöt huomasivat, että lady Ambercrombie puhutteli kaikkia vertaisinaan ja yhtä kiinnostuneena,

ylväästä rouva Laurencesta pikku Josiehen asti. Kukaan ei olisi voinut aavistaa, että hän omisti ison talon Lontoossa, linnan Walesissa ja suuren tilan Skotlannissa, kun hän puhui ihastuneena Parnassosta, kiitteli Plumfieldin kodikkuutta ja totesi jatko-opiston tuottavan kunniaa kaikille, joilla oli sen kanssa tekemistä. Sen kuullessaan tytöt tietysti kohottivat hiukan päätään, ja ladyn lähtiessä jokainen pudisti sydämellisesti hänen kättään.

— Kunpa olisi yhtä tarmokas kuin lady Ambercrombie, huokasi joku tytöistä.

— Kiitän tähtiäni, että napinreiät ovat onnistuneet, sillä hän katsoi niitä ja sanoi: "Aivan kuin ammattilaisen tekemät", lisäsi toinen tuntien pumpulileninkinsä kohonneen arvossa.

— Hän ei ollut ollenkaan ylpeä tai jäykkä, niin kuin odotin. Te, rouva Bhaer, sanoitte kerran, että jalosukuisen ihmisen tuntee kaikkialla. Nyt taidan aavistaa mitä tarkoittitte.

Äiti Bhaer sanoi:

— Tunnen kyllä sellaisen kun tapaan, mutta minusta itsestäni ei tule koskaan käyttäytymisen mallikappaletta. Hauskaa että vierailu oli teille mieleen. Jollette te nuoret halua, että jäämme Englannista monessa suhteessa jälkeen, teidän pitää ponnistella sen rinnalle. Sikäläiset sisaremmme eivät hukkaa aikaa tuijottamalla luokkarajoja, vaan käyvät työhön kaikkialla minne velvollisuus kutsuu. Tytöt nyökkäsivät innostuneina ja marssivat pois käsityökoreineen tuntien, että vaikkei heistä koskaan tulisikaan Elizabeth Browningeja tai George Elioteja, heistä silti saattoi tulla hyödyllisiä ja itsenäisiä naisia.

18

TUTKINTOPÄIVÄ

Päivä paistoi kauniisti Plumfieldiin, kun kevätjuhla tuli mukanaan tavanomaiset tuomisensa: ruusut ja mansikat, valkopukuiset tytöt ja hienoiksi sonnustautuneet nuorukaiset, koulun ystävät ja arvohenkilöt, jotka olivat tyytyväisiä vuoden tulokseen. Tämän laitoksen erikoisuutena oli opiskelijatyttöjen mukanaolo. Se loi tilaisuuteen vilkkautta, joka puuttui tyystin niistä kouluista missä kauniimpi sukupuoli oli vain katsomassa.

Jatko-opiston kukkulalla, Parnassossa ja vanhassa Plumissa parveili iloisia ihmisiä. Laurie ja Amy kuuluivat vastaanottokomiteaan, Meg, Daisy ja Josie auttoivat tyttöjen puolella myöhästyneitä pukeutumaan, pitivät silmällä pöytien kattamista ja ohjasivat koristamista. Jolla oli kädet täynnä työtä, ja lisäksi hänelle tuli aika urakka, ennen kuin Ted saatiin esiintymiskuntoon.

Ei Ted pukeutumista vastustanut, kaukana siitä. Hän herrasteli mielellään hienoissa pukimissa, ja juhliin hän kiskoi ylleen frakin, jonka eräs turhamainen ystävä oli lahjoittanut hänelle. Se näytti aika hullunkuriselta hänen päällään, mutta Ted piti sitä itsepintaisesti toisten naurusta huolimatta. Silinterihatunkin hän olisi halunnut, mutta sitä hän kärtsi turhaan, sillä tällä kohtaa vanhemmat tekivät tenän. Ted vetosi siihen, että englantilaiset pojat käyttivät silinteriä kymmenvuotiaasta lähtien eivätkä olleet hiukkaakaan hienostelevia, mutta hänen äitinsä taputti vain tyynnyttävästi pojan keltaista harjaa.

— Sinä olet jo ilmankin ihan tarpeeksi eriskummallinen. Jos antaisin sinun pitää tuota naurettavaa päähinettä, johtokunta potkisi meidät molemmat pois Plumfieldistä.

Kun tämä jalo miehuuden tunnus näin jäi pelkäksi unelmaksi, Ted lohduttautui pukeutumalla tyrmistyttävän korkeaan ja kankeaan kaulukseen ja rusetteihin, jotka olivat naisten silmissä kerrassaan merkillisiä. Tämä päähänpisto oli kosto kovasydämiselle äidille, sillä kaulukset saattoivat silittäjän epätoivoon, kun niitä ei saanut moitteettomiksi, ja rusetit vaativat sellaista sidontataitoa, että joskus kolmekin naista sai uurastaa, ennen kuin Ted oli tyytyväinen. Kiiltävät ja puristavat kengät nähtiin Josien sanojen mukaan pitkän mustan vaateripustimen toisessa päässä, toisessa taas nuoret mutta juhlalliset kasvot. Vaaleat käsineet, keppi ja — voi katkeraa pisaraa ilon maljassa! — halveksittava olkihattu täydensivät tämän huomiotaherättävän pojan puvun.

— Miltäs tämä nyt näyttää? hän kysyi ilmestyen pää kallellaan äitinsä ja serkkujen pariin, joiden mukana hänen piti lähteä juhlapaikalle.

Naurun pyrskähdyks ja kauhun huudahdukset tervehtivät häntä, sillä tuo vintiö oli kiinnittänyt huuliinsa pienet vaaleat viikset, joita hän usein näytellessään käytti. Ne sopivat hyvin ja korvasivat Tedin mielestä jotenkuten puuttuvan silkipyryn.

— Ota ne pois heti paikalla, senkin lurjus! Isäsi kauhistuisi nähdessään sinun ilveilevän tuolla tavalla juuri tänään, kun meidän pitää olla mallikappaleita, pauhasi Jo.

— Anna hänen pitää ne, täti, nehän pukevat häntä. Kaikki luulevat häntä vähintään kahdeksantoistavuotiaaksi, huudahti Josie, jota valepuvut aina viehättivät.

— Ei isä sitä huomaa, hän on niin syventynyt arvovieraisiin ja tyttöihin. Eikä hätää vaikka huomaisikin, hän olisi mukana leikissä ja esittelisi minut vanhimpana poikanaan. Rob ei näytä miltään, kun minä olen täysissä tamineissa. Ja Ted asteli edestakaisin kuin mikäkin riikinkukko.

— Poika, tottele! Jo komensi sellaisella äänellä, että hänen sanaansa oli uskottava. Myöhemmin viikset kuitenkin ilmestyivät takaisin, ja moni vieras luuli varmaan, että oli olemassa kolme nuorta Bhaeria. Näin Tedkin löysi edes yhden valonsäteen surkeuteensa.

Päivällistä ja kestitystä riitti varsinaisen päättäjäisjuhlan jälkeen koko iltapäivän, mutta auringon laskiessa oli jo hiljaisempaa, kun kaikki lepäsivät ennen iltatilaisuuksien alkua. Rehtorin vastaanotto oli vielä jäljellä, samoin tanssiaisat Parnassossa.

Vaunuja tuli ja meni, ja nuoret, joita istui ryhmissä kuisteilla, nurmikoilla ja ikkunasyvennyksissä, katselivat vieraita kiinnostuneina. Heidän uteliaisuutensa vain kasvoi, kun Bhaerin oven eteen pysähtyivät pölyiset ajoneuvot, joihin oli kuormattu paljon matkalaukkuja, etenkin kun vaunuista hyppäsi pari ulkomaalaisen näköistä herraa mukanaan kaksi nuorta naista, joita kaikkia Bhaerit tervehtivät riemastuneina. Sitten koko joukko hävisi taloon tavaroineen päivineen jättäen katsojat aprikoimaan, keitä salaperäiset vieraat mahtoivat olla, kunnes muuan opistolainen selitti, että he olivat kai professorin sisarenpoikia.

Hän oli oikeassa. Franz esitteli ylpeänä vaalean, tanakan morsiamensa Ludmillan, ja heti perään Emil talutti esiin sievän Marynsä ilmoittaen iloisesti:

— Eno ja Jo-täti, tässä on teille toinenkin tytär. Onko teillä tilaa minunkin vaimolleni?

— Varjelkoon, miksette kirjoittaneet, että olisi voitu valmistautua ottamaan vastaan kaksi morsianta yhden asemesta, nuhteli Jo, joka näytti kuin myrskyn kourista karanneelta kampaanutussaan ja neulat töröttäen päässä, sillä hän oli rynnännyt alas kesken iltavalmistelujen.

— Minä muistin, että Laurie-sedän naimisiinmeno oli teistä aikoinaan mainio pila, ja päätin järjestää samanlaisen yllätyksen, nauroi Emil. — Toivoimme että ehtisimme perille jo eilisillaksi, mutta hyvä kun päästiin edes ilonpidon loppuun.

Olohuoneessa kävi aikamoinen puheenpölpätys. Kaikilla oli paljon kerrottavaa, varsinkin Emilillä ja Marylla. Heidän oli tarkkaan kuvattava haaksirikko, pelastuminen ja vielä matkan onnellinen ja odottamaton päätöskin, josta kotiväki ei ollut tiennyt mitään.

— Maryn isä kehotti meitä odottamaan vähän, mutta minä sanoin, että tuskin me sen pahempaan mylläkkään enää joudumme kuin oli yhdessä kestitetty ja että jollemme tämmöisen vuoden jälkeen tunne toisiamme, ei meistä ikinä tuttuja tulekaan. Niin sain tahtoni läpi ja pestasin itselleni pienen laivakumppanin.

— Aiotko tosissasi lähteä Emilin mukana merelle? kysyi Daisy Maryltä ihailevasti.

— Ei minua pelota, Mary hymyili. — Olen kokeillut tätä kapteenia niin kauniilla säällä kuin myrskyssäkin, ja jos hän vielä joutuisi haaksirikkoon, olisin mieluummin hänen mukanaan kuin rannalla odottamassa.

— Siinä on oikea merimiehen vaimo! Oletpa sinä onnenpoika, Emil, sanoi Jo ihastuneena. — Minä tunsin luissani, että sinä tulet takaisin, ja kun muut olivat epätoivoissaan, minä väitin vain sinun riippuvan jostakin raakapuusta.

— Niinhän minä riipuinkin, sanoi Emil yksinkertaisesti. — Ja koko ajan mietin sitä punaista lankaa, josta puhuit ennen lähtöäni. Päätin että jos palanenkaan köyttäni jää ajelehtimaan, niin siinä pitää olla punainen säie.

— Olihan siinä! Kapteeni Hardy todistaa sen ja tässä on palkkasi, sanoi Jo suudellen Maryä.

Emil silmäili huonetta, jota ei ollut uskonut enää milloinkaan näkevänsä, ja sanoi:

— Kummallista miten selvästi pikku asiat muistuvat mieleen vaaran hetkellä. Kun ajelehdimme kurjina ja nälkäisinä, olin kuulevinani Tedin koluavan alakertaan ja Jo-tädin kutsuvan: "Pojat, tulkaahan syömään." Tunsin kahvin tuoksun, ja kerran melkein itkin, kun heräsin nähtyäni unta Pöpön

piparkakuista. Elämäni katkerimpia pettymyksiä oli herätä nälkäisenä, kun tunsi yhä nenässään tuon makean tuoksun. Antakaa ihmeessä minulle piparkakkuja, jos niitä on!

Tädit ja serkut mutisivat säälivästi, ja Emil vietiin juhlasaatossa syömään piparkakkuja, joita aina oli varastossa. Jo liittyi sisarineen toiseen joukkoon kuulemaan mitä Franz kertoi Natista.

— Heti paikalla kun näin, kuinka laiha ja nukkavieru hän oli, tiesin että jokin oli hullusti. Mutta hän viis veisasi siitä, oli vain niin iloissaan meidän käynnistämme, että en viitsinyt liikoja kysellä häneltä. Mutta kävin professori Baumgartenin ja Natin opettajan, professori Bergmannin luona. Heiltä kuulin, miten hän oli elänyt yli varojensa ja koetti sovittaa asian ylimääräisellä työllä. Baumgarten arveli, että se oli Natille vain terveellistä, eikä ollut puhunut asiasta muille kuin minulle. Nat onkin maksanut velkansa ja ansainnut leipänsä otsa hiessä, niin kuin kunnian mies ainakin.

— Juuri tuosta minä Natissa pidän. Se on ollut kova läksy, ja hän on oppinut sen hyvin, sanoi herra Bhaer tyytyväisenä.

— Sanoinhan sinulle, Meg, että pojassa on ainesta ja että rakkaus Daisyyn pitää hänet oikealla tiellä. Olisipa hänkin nyt täällä, huudahti Jo unohtaen kokonaan viime kuukausien epäilyt ja pelon.

— Olen siitä iloinen, ja kai minä taivun tässäkin asiassa niin kuin aina, varsinkin kun täällä näyttää raivoavan oikea kulkutauti. Sinä ja Emil olette panneet kaikkien pään pyörälle. Kai Josiekin on tässä tahtomassa sulhasta ennen kuin ennätän edes kääntyä, vastasi Meg epätoivoisesti.

Mutta Jo huomasi, että Natin koettelemukset olivat liikuttaneet sisarta, ja hän kiiruhti kertomaan pojan menestyksestä, jotta voitto olisi täydellinen.

— Eikö tuo Lontoon matka ole Natille hieno saavutus? hän kysyi.

— Kerrassaan. Nat saa erinomaista harjoitusta Bachmeisterin orkesterissa. Minä onnittelin häntä, ja hän oli hyvin iloinen. Hän ihailee yhä uskollisesti Daisya ja pyysi kertomaan kaiken hänelle. Minä jätän sen puolestani sinun tehtäväksesi, Meg-täti, ja voit myös kautta rantain kertoa, että Natilla on oikein tyylikäs vaalea parta. Ludmillalla on valokuva hänestä.

Franz kuvaili Natin elämänvaiheita niin elävästi, että Meg oli melkein voitettu. Hän päätti pitää pienen keskustelutuokion Daisyn kanssa. Hän saattaisi heltyä vähitellen ja vaihtaa epäröivän "sittenhän nähdään" sydämelliseen "tule onnelliseksi, kultaseni".

Kellonlyönti herätti Jon haaveista todellisuuteen ja hän huudahti kauhuissaan:

— Hyvät ihmiset, teidän pitää syödä ja levätä ja minun pukeutua kiireesti, muuten saan ottaa vieraat vastaan näissä kauheissa riekaleissa. Meg, saata sinä Ludmilla ja Mary yläkertaan ja pidä heistä huolta! Franz tietää, missä ruokahuone on. Ja me, Fritz, lähdemme siistiytymään.

VALKOISET RUUSUT

Sillä aikaa kun matkustajat asettuivat taloksi ja rehtorin rouva pujottautui parhaaseen pukuunsa, Josie juoksi puutarhaan poimimaan kukkia morsiamille. Jännittävien vieraiden odottamaton tulo oli kiihdyttänyt haavemielisen tytön pois tolaltaan, hänen päänsä oli täynnä sankaritekoja ja dramaattisia kohtauksia, samalla kun häntä askarrutti naisellinen kysymys, aikoivatko morsiamet esiintyä hunnuissaan. Hän seisoi tuuhean valkoisen ruusupensaas vieressä ja valikoi kauneimpia ruusuja, jotka aikoi sitoa valkoisella nauhalla kimpuiksi ja asettaa uusien serkkujensa peilipöydille. Kesken puuhansa hän kuuli askelia ja näki veljensä tulevan polkua pitkin käsivarret ristissä, pää painuksissa ja kasvoilla hajamielinen ilme.

— 'Sinua odotan', sanoi Josie ja hymyili ymmärtäväisesti imien peukaloaan, johon ruusunpiikki oli pistänyt.

— Mitä sinä täällä teet, kujeilija, kysyi Demi, joka pikemmin tunsi kuin näki, että joku oli häirinnyt hänen haaveitaan.

— Poimin kukkia morsiamille. Eikö olisi mukavaa jos sinullakin olisi?

— Morsian vai kukka? kysyi Demi tynnosti, mutta katseli äkkiä kiinnostuneena ruusupensasta kuin jotakin hyvin harvinaista ilmiötä.

— Molemmat. Jos hankit itse toisen, saat toisen minulta.

— Jospa voisinkin, sanoi Demi poimien ruusunnupun ja huokaisten niin syvään, että Josien sydän heltyi.

— Mikset sitten tee jotakin? Nyt sinun on toimittava, jos ylipäänsä aiot. Hän lähtee pian pois ainaseksi.

— Kuka? Demi kiskaisi irti puoleksi auenneen nupun ja oli niin hämmentyneen näköinen, että Josieta nauratti.

— Älä ole olevinasi. Tiedät ihan hyvin, että tarkoitan Alicea. Ja Demi, minä tahtoisin auttaa sinua. Nämä kihlaukset ja häät ja muut ovat niin jännittäviä, etten millään antaisi yksienkään mennä sivu suun. Ota sinä vaarin minun neuvostani, puhu kuin mies suusi puhtaaksi ennen kuin Alice lähtee.

Pikku sisko puhui niin tärkeänä ja tosissaan, että Demiä nauratti, mutta neuvo oli erinomainen, sillä se sopi täsmälleen hänen omiin mietteisiinsä. Siksi hän ei häرنännyt tyttöä kuten tavallisesti, vaan sanoi:

— Kun kerran olet noin viisas lapsi, niin vihjaisepa vielä, miten minä puhun 'suuni puhtaaksi'.

— Hyvänen aika, onhan niitä tapoja. Näytelmissä kosijat polvistuvat, mutta se on kamalaa, jos heillä on pitkät jalat. Ted ei milloinkaan polvistu kunnolla, vaikka harjoitan häntä tuntikaupalla. Jos tahdot olla hyväntuulinen ja leikkisä, voit sanoa: "Tule omakseni, tule omakseni", niin kuin vanhus, joka heitti kurkkuja aidan yli rouva Nickelbylle, tai sitten voit kirjoittaa jotakin runosotkua. Sitähän olet koettanutkin tietääkseni.

— Ole vakavissasi, Josie! Minä rakastan todella Alicea ja luulen, että hänkin tietää sen. Tahtoisin sanoa sen hänelle, mutta minua pökerryttää jo pelkkä ajatus.

Demi koetti puhua selkeästi, mutta unohti hämmennyksissään arvokkuutensa ja tavanomaisen pidättyvyytensä niin, että nöyryty kysymään pikku siskoltaan, kuinka olisi parasta kosa. Onnellisten morsiusparien tulo ja myös Alicen loistava puhe kevätjuhlassa olivat kiirehtineet hänen ratkaisuaan. Daisy oli tavallisesti Demin uskottu, mutta nyt sisarella oli omat murheensa, ja Demistä olisi ollut sydämetöntä kertoa hänelle toiveistaan.

Josie ja ruusupensas näyttivät tulleen kohtalon sormena Demin tielle, ja hän turvautui pikku sisarensa kuin hukkuva oljenkorteen.

— Ehkä minä kirjoitan hänelle, hän aloitti hitaasti hetken vaitiolon jälkeen.

— Minä keksin keinon, oikein hienon keinon, huudahti Josie äkkiä hyppien. — Se sopii hänelle erinomaisesti ja myös sinulle, koska olet runoilija.

— Mitä sinä keksit? Älä viitsi pilailla, rukoili ujo kosija innoissaan, mutta hän pelkäsi hiukan tuota teräväkielistä naissuvun edustajaa.

— Se oli eräässä Edgeworthin kertomuksessa. Mies lähetti valitulleen kolme ruusua: nupun, puoleksi puhjenneen ja aivan aukinaisen. En muista minkä tämä valitsi, mutta Alice tietää, sillä hän oli mukana kun se luettiin. Tässä on kaikki mitä tarvitset. Nuput sinulla jo on. Taita nyt kaunein ruusu minkä löydät, niin minä sidon ne ja vien hänen huoneeseensa. Hän tulee Daisyn luo pukeutumaan, niin että kaikki sujuu kuin rasvattu.

Demi tuumi hetken, ja sitten hänen kasvoilleen levisi hymy, ja hän liitti Josien kädessä olevaan kimppuun auenneen ruusun.

Ihastuksissaan siitä, että sai olla mukana näin romanttisessa jutussa, Josie satoi varret yhteen. Sillä välin Demi kirjoitti korttiin:

"Rakas Alice! Tiedät mitä nämä kukat tarkoittavat. Tahdotko kiinnittää yhden tai kaikki rintaasi tänä iltana? John."

Antaessaan sen sisarelleen hän sanoi niin että tyttö tunsi tehtävänsä tärkeyden:

— Luotan siihen, ettet nyt kujeile, Josie. Tämä on minulle tärkeä asia.

Josie lupasi ja juoksi täyttämään tehtävänsä. Demi jäi haaveilemaan ruusujen keskelle.

Hymy ja kynelet vuorottelivat Alicen kasvoilla, kun hän luki kukkien mukana tullutta viestiä ja mietti, mitä siihen vastaisi. Hiukkaakaan epäroimättä hän tiesi mitä olisi halunnut vastata, mutta velvollisuus

pidätti häntä. Kotona oli sairas äiti ja vanha isä, siellä tarvittiin häntä ja rahallista apua. Hitaasti hän pani syrjään täysin puhjenneen ruusun istuessaan peilin edessä tuumimassa elämän suurta kysymystä.

Olisiko oikein pyytää Demiä odottamaan ja sitoa hänet lupauksella? Vai olisiko parempi olla edes ilmaisematta hänelle rakkauttaan? Demi oli nuori ja saattoi unohtaa, ja hän itse ehkä pystyisi paremmin täyttämään velvollisuutensa, jos malttamaton sulhanen ei odottaisi häntä. Silmiä hämärsi ja käsi viipyi ruusunvarressa, kun hän asetti puoleksi puhjenneen ruusun jo avoimen viereen ja mietti saattoiko panna edes nuppua rintaansa. Se näytti hyvin kalpealta toisten rinnalla, ja oli väärin antaa vähän toiveita, ellei kerran enempää voinut.

Istuessaan siinä mietteissään ja alakuloisena hän kuuli Daisyn ja tämän äidin juttelevan viereisessä huoneessa. Kaikkialla oli hiljaista, ja avonaisista ikkunoista äänet kantautuivat niin selvästi, että hänen oli mahdotonta olla kuulematta. Muutaman hetken perästä hän ei enää saattanut vetäytyä pois, sillä he puhuivat Demistä.

— Kyllä Ludmilla on kiltti, kun toi meille kaikille oikeata kölninvettä! Se virkistää näin väsyttävän päivän jälkeen. Johnkin taisi saada pullollisen?

— Niin sai. Näitkö miten hän hypähti pystyyn, kun Alice lopetti puheensa päättäjaisissä? Hän olisi mennyt päätä pahkaa Alicen luo, ellen minä olisi pidättänyt häntä. Enkä ihmettele, että hän oli ylpeä ja hyvillään. Minäkin taputin käsineeni melkein riekaleiksi enkä edes muistanut, että vastustan naisia puhujalavalla.

— Onko John puhunut sinulle mitään?

— Ei, ja arvaan kyllä miksei. Hän pelkää pahoittavansa minun mieleni. Vaikka se on kyllä erehdys. Mutta minä tiedän hänen tapansa ja toivon, että hänelle kävisi hyvin.

— Hyvin hänen käykin. Ei kukaan täysjärkinen tyttö antaisi rukkasia Johnille, vaikkei hänestä milloinkaan tule rikasta. John kertoi muuten eilisiltana, mitä hän teki rahoillaan. Hän lähetti Barton-raukan sairaalaan ja maksoi kulut, kunnes miehen silmät oli pelastettu — se oli aika kallis juttu. Mutta Barton kykenee nyt työhön ja voi huolehtia iäkkäistä vanhemmistaan. Hän oli epätoivon partaalla, sairas ja köyhä. Kun John sai tietää asiasta, hän antoi jokaisen penninsä eikä kertonut edes minulle ennen kuin pakotin hänet siihen.

Alice ei kuullut mitä Daisy vastasi, sillä onnen tunne valtasi hänet, ja päättävästi hän kiinnitti rintaansa ruusun.

Meg-rouva puhui yhä Johnista.

— Jotkut sanoisivat, että hän menetteli tyhmästi ja ajattelemattomasti, koska ei itsekään ole varakas, mutta minusta hänen ensimmäinen sijoituksensa on hyvä ja varma, sillä se joka antaa köyhille, lainaa Jumalalle. Ja minä olin niin tyytyväinen ja ylpeä hänestä, etten tahtonut pilata asiaa tarjoamalla hänelle rahaa.

— Luulen ettei hän puhu mitään Alicelle, koska hänellä ei ole mitään tarjottavana. Mutta hän unohtaa, että rakkaus sinänsä on kaikki. Ja tiedän että kuka tahansa nainen olisi iloinen hänen rakkaudestaan.

— Niin, siltä minustakin aikoinaan tuntui, ja olin valmis tekemään työtä ja odottamaan oman Johnini kanssa ja hänen puolestaan.

— Niin Alicekin odottaa, ja toivottavasti heidän asiansa selviää. Pitäisikö sinä siitä, äiti?

— Kaikesta sydämestäni, sillä parempaa tyttöä ei ole. Juuri hänen laistaan vaimoa olen pojalleni toivonut, enkä aio menettää häntä, mikäli se minusta riippuu. Alicen sydämeen mahtuvat kyllä sekä rakkaus että velvollisuus. Ja Alicen ja Johnin on helpompaa odottaa yhdessä — sillä odotettava heidän tiettenkin on.

Alice ei kuullut enempää, hän sulki ikkunansa kasvot loistaen vaikka hiukan syyllisyydentuntoisena. Koko asia näytti nyt toiselta kuin ennen. Hän tunsu itsekkin, että hänen sydämensä oli kyllin avara sekä rakkaudelle että velvollisuudelle. Hän tiesi, että äiti ja sisar toivottaisivat hänet tervetulleeksi. Hän muisti Daisyn kohtalon, Natin koettelemukset, pitkän odotuksen ja ehkä ikuisen eron — kaikki nuo asiat tulivat niin elävästi mieleen, että oli julmaa olla varovainen ja sulaa hulluutta uhrautua. Siinä miettiessään hän pani nupun puoleksi auenneen viereen. Ja hetken perästä hän suuteli auennutta ruusua ja liitti senkin kielittelijäkimppuun tuumien itsekseen juhmallisesti kuin valaa vannonen:

— Haluan rakastaa Johnia ja tehdä työtä ja odottaa hänen kanssaan ja hänen puolestaan.

Oli hyvä, ettei Demi ollut saapuvilla, kun Alice pujahti alas liittyäkseen vieraisiin, joita pian alkoi virrata taloon. Hänen tavallisesti mielteliäistä kasvoistaan säteilevä ilo ei herättänyt kummastusta, koska kaikki onnittelivat häntä puheesta, ja hämminki, jonka saattoi nähdä aina uuden herraryhmän lähetystössä, meni pian ohi, kun kukaan heistä ei huomannut hänen rinnassaan olevia kukkia.

Demi oli opastanut muutamia arvohenkilöitä ympäri opistorakennusta ja auttoi isoisäänsä pitämään heille seuraa keskustelemalla Pestalozzista, Fröbelistä ja muista, jotka hän olisi kernaasti lähettänyt Punaisen meren pohjaan. Viimein hän luotsasi 'vaikutusvaltaiset ja kunnioitettavat herrat' onnellisesti Plumfieldiin ja laski heidät maihin setä ja täti Bhaerin eteen. Nämä ottivat vieraat juhmallisesti vastaan, professori paistoi hyväntahtoisuutta kaikkia ja kaikkea kohtaan ja rouva hymyili puristaessaan kättä toisensa jälkeen koettaen sivuuttaa huomiotta sen ikävän tosiasian, että mahtipontinen professori Plock oli leiriytynyt hänen samettisen juhlapukunsa laahukselle.

Syvästi huoaten Demi katseli ympärilleen nähdäkseen Alicen. Tuntui mahdottomalta noin vain käden käänteessä keksiä valkopukuinen tyttö joukosta, joka tunkeili vastaanottohuoneissa, hallissa ja kirjastossa, mutta Demin silmät kääntyivät kuin magneettineula juuri siihen nurkkaan, missä tumma palmikkokruunuinen pää kohosi — hänen mielestään kuningatarmaisena yli ympäröivän joukon.

Oli, oli Alicella kukka povellaan: yksi, kaksi, voi ihanaa näkyä! Kaiken tämän Demi erotti halki suuren huoneen, ja hän huokasi niin syvään, että neiti Perryn käherretty leikkotukka heilui. Avonaista ruusua ei näkynyt, sillä pitsin poimu peitti sen. Ehkä olikin hyvä, että onni tuli asteittain, muuten Demi olisi saattanut ällistyttää vieraita hyökkäämällä suin päin epäjumalansa luo, sillä nyt ei ollut Daisyä pitelemässä takin liepeestä.

Muuan komea nainen, joka halusi tietoja, kävi Demin kimppuun tänä tärkeänä hetkenä, ja pojan täytyi pakottautua esittelemään hänelle merkkihenkilöitä. Totisesti Demi oli kärsivällinen kuin pyhimys, mutta hänen ajoittainen hajamielisyytensä ja epä johdonmukaisuutensa saivat tuon kiittämättömän lesken kuiskaamaan ensimmäiselle ystävälleen, jonka tapasi Demin päästyä livahtamaan:

— En näe missään viiniä, mutta nuori Brooke on aivan varmasti ottanut liikaa. Hän käyttäytyi kyllä moitteettomasti, mutta oli selvästi hiukan päissään.

Ja niin hän todella oli, vaikka sen oli aiheuttanut jalompi viini kuin se mikä kimalteli päivällislaseissa. Kun Demi selvisi naisesta, hän kääntyi taas etsimään Alicea saadakseen kuulla edes yhden sanan tämän suusta. Hän näki tytön seisovan pianon luona selaamassa nuottivihkoa ja juttelemassa muutamien herrojen kanssa. Kätkien intonsa Demi luovaili lähemmäksi valmiina astumaan esiin heti kun onnellinen hetki koittaisi, ja hän panetteli kaiken aikaa mielessään vanhoja ihmisiä, joiden piti itsepintaisesti ahdistaa nuoria sen sijaan että istuisivat järkevästi ikäistensä seurassa. Vanhemmat vetäytyvät vihdoinkin pois, mutta heidän tilalleen tuli heti kaksi innokasta nuorukaista, jotka pysyivät neiti Heathia kanssaan Parnassoon tanssimaan. Demi himoitsi heidän vertaan, mutta rauhoittui kun kuuli Pumpun ja Dollin puhuvan Alicen kanssa tämän kieltäytyttyä. Pumppu sanoi:

— Ajattele, minä olen täysin kääntynyt yhteisopetusaatteeseen ja toivoisin melkein että olisin jäänyt tänne. Kreikkakin tuntuu varmaan helpommalta, kun näkee sieviä tyttöjä sen kimpussa.

— Niinpä niin, pahas vie! Meidän poikien on pakko katsoa eteemme, tai te tytöt nappaatte kaikki palkinnot meidän nenämme edestä. Sinä olit suurenmoinen tänään, piti kuunnella joka sanaa, vaikka oli niin kuumakin, että olisin varmasti livistänyt, jos joku muu olisi esiintynyt, Doll koetti olla kohtelias ja osoitti todella liikuttavaa ihailua. Hänellä oli ollut niin kuuma, että kaulus oli pehmennyt, kihara tukka suoristunut ja hansikkaat menneet pilalle.

— Opistossa on kyllä tilaa kaikille. Jos te vain jätätte meille kirjat, niin me luovutamme mielellämme teille pallopelit, soutamisen, tanssimisen ja hakkailun, jotka näyttävät teistä olevan pääasia, vastasi Alice suloisesti.

— Nyt sinä olet julma! Ei aina voi ahertaa, ettekä te tytötkään näytä panevan pahaksenne noita viimeksi mainitsemiasi opiskelunhaaroja, sinkosi Doll.

— Jotkut harrastavat kyllä niitä ensimmäisinä vuosinaan. Mutta myöhemmin lapsellisuudet jäävät. Älkää antako minun estää teitä lähtemästä Parnassoon, ja hymyillen Alice nyökkäsi hyvästiksi pojille, jotka katkerasti tunsivat olevansa vielä kovin nuoria ja kokemattomia.

— Siitä sait, Doll. Parasta olla ryhtymättä suokopuun tuollaisten tyttölasten kanssa, sanoi Pumppu laahustaen tiehensä hiukan liian kylläisenä.

— Olipas tyttö kiroton ivallinen! Eikä varmaan ole paljonkaan vanhempi kuin me. Tytöt kehittyvät aikaisemmin, mutta ei hänen silti olisi tarvinnut kohdella meitä kuin isoäiti, mutisi Doll tuntien uhranneensa karitsansa perin kiittämättömän Athenen alttarille.

— Mennään hakemaan jotain syötävää. Minä olen väsynyt paljosta puhumisesta. Vanha Plock sai minut käsiinsä ja pani pääni pyörälle Kantilla ja Hegelillä ja muilla suuruuksilla.

— Lupasin Dora Westille tanssittaa häntä vähän. Katsotaan missä hän on. Dora on mukava pikku otus ja hänelle riittää, kunhan pysytään tahdissa.

He löntystivät käsikoukkua tiehensä ja jättivät Alicen lukemaan nuotteja, niin kuin seuraelämä ei häntä ensinkään viehättäisi. Kun hän kumartui kääntämään lehteä, pianon takana seisova nuori mies näki avonaisen ruusun ja mykistyi onnesta. Hän tuijotti sitä hetken ja syöksyi sitten pianon viereen ennen kuin uusia kiusanhenkiä ilmestyisi.

— Alice, ihan tottako, ymmärsitkö? Kuinka voin kiittää sinua, sammalsi Demi kumartuen muka katsomaan laulua, vaikka ei nähnyt ainoatakaan nuottia tai sanaa.

— Ei, älä nyt! Me olemme vielä liian nuoria ja meidän täytyy odottaa. Mutta minä olen hyvin onnellinen, John!

Ties mitä olisi voinut tapahtua tämän kuiskauksen jälkeen, ellei Tom Bangs olisi hyökännyt Demin ja Alicen luo huomauttaen iloisesti:

— Musiikkia, se on hyvä keksintö! Väki harvenee ja täällä tarvitaan jotain virkistystä. Korvissa ihan surisee se tieteellinen sekasotku, jota olen kuunnellut koko päivän. Laula tämä sievä skotlantilainen laulu, Alice.

Demi murjotti, mutta Tom ei sitä huomannut, ja Alice arveli, että laulu voisi kelvata vaikeasti kätkettävien tunteiden varaventtiiliksi. Hän istuutui pianon ääreen.

ODOTA VÄHÄN

On isä, äiti köyhiä, heikkoja kumpikin. He eivät sitä kestäisi, jos heidät jättäisin. On puute leivän, särpimen ja karja pikkuinen. Ei rakkahimmat jäädä voi. Siis varro hetkinen!

John tiesi Alicen laulavan hänelle ja antavan vastauksensa surumielisen balladin sanoilla. Hän ymmärsi tarkoituksen ja hymyili niin lämpimästi, että tyttö nousi heti laulun loputtua kuumuutta valittaen:

— Niin, sinua väsyttää, eikä ihmekään. Tule ulos piristymään! Ja muina miehinä Demi saattoi Alicen tähtien tuikkeeseen Tomin jäädessä räpyttelemään silmiään aivan kuin hänen nenänsä edestä olisi lentänyt raketti.

— Varjelkoon! Pastori teki tosikauppoja viime kesänä, vaikkei puhunut minulle mitään. Ja Tom lähti levittämään tietoa.

Mitä puutarhassa puheltiin, sitä ei koskaan saatu tarkkaan tietää, mutta Brooken perhe valvoi sinä iltana myöhään ja utelias silmä olisi voinut nähdä, kuinka Demi otti vastaan onnitteluja naisväeltä. Josie oli hyvin tärkeä ja väitti järjestäneensä koko jutun. Daisy iloitsi ja Meg oli niin mielissään, että Josien ja Demin mentyä rupesi puhumaan Daisyille Natista ja sanoi lopuksi:

— Odota kunnes Nat tulee kotiin. Silloin sinäkin saat kantaa valkoisia ruusuja!

20

HENKI HENGESTÄ

Demin kihlauksesta kerrottiin vain omaisille, koska hänen avioliittonsa joka tapauksessa siirtyisi kauas tulevaisuuteen. Nuoret olivat niin onnellisia, että aika tuntui heistä pysähtyneen. Ja viikon kuluttua he erosivat — Alice mennäkseen kotiin ja John ryhtyäkseen työhön uudella innolla.

Daisy iloitsi heidän onnestaan eikä koskaan väsynyt kuulemaan veljensä tulevaisuuden suunnitelmia. Ja kun hän nyt kulki talossa puuhakkaana ja laulellen, äiti tunsu, että alakuloisuuteen oli löytynyt oikea lääke. Meg hautoi yhä huolia ja epäilyksiä, mutta salasi ne taitavasti ja piti tarkasti silmällä Lontoosta tulevia kirjeitä. Jokin salaperäinen viesti oli näet lentänyt valtameren poikki ja Daisyn tyytyväisyys näytti kuvastuvan Natinkin nykyisessä hilpeässä mielialassa.

Läpäistyään näin Wertherin ikäkauden ja kokeiltuaan pikkuisen Faustia, johon näköjään kuului tutustumisen Mefistofeleeseen, Blocksburgiin ja Auerbachin viinikellariin, Nat tunsu olevansa Wilhelm

Meister, joka palveli oppipoikana suuria elämän mestareita. Päästyään selville Natin pienistä synneistä ja vilpittömästä katumuksesta Daisy vain hymyili sille lemmen ja filosofian sekoitukselle, jota hänen kirjeensä uhosivat.

— Sydän hänellä on paikallaan. Ja hänen päänsä selvenee pian, kun hän vain pääsee pois siitä tupakan, oluen ja filosofian katkusta, jossa nyt elää. Raikas meri-ilma puhaltaa pois kaikki hulluttelut, Jo sanoi iloissaan viuluniekkinsa lupaavasta urasta. Natin kotiinpaluu oli hänen mielipahakseen lykkäytynyt kevääseen, mutta viivästys oli vain eduksi opinnoille.

Josie vietti kuukauden neiti Cameronin seurassa meren rannalla ja oli heittäytynyt niin innokkaasti opiskeluun, että hankki uutteruudellaan ja kärsivällisyydellään ystävyysuhteen, josta hänelle oli paljon hyötyä tulevina vuosina. Sillä pikku Josien vaisto osui oikeaan. Marchien dramaattiset taipumukset puhkesivat hänessä vähitellen kukkaan, ja hänestä tuli kuuluisa ja suosittu näyttelijä.

Tom ja hänen Doransa kulkivat rauhallisesti kohti vihkialttaria. Isä Bangs pelkäsi niin kovasti, että hänen huikenteleva poikansa muuttaisi taas mieltään ja yrittäisi kolmatta ammattia, että hän antoi mielellään Tomin ankkuroitua mahdollisimman pian. Kaikesta päättäen Tomista tulisi äveriäs mies, sillä liikemiesuralla hän oli lahjakas.

— Syksyllä menemme naimisiin ja asumme aluksi yhdessä isän kanssa. Johtaja vanhenee ja meidän on pidettävä hänestä huolta. Myöhemmin hankimme oman kodin.

Tämä oli heidän mieluisin puheenaiheensa ja sille hymyiltiin, sillä kaikista jotka Tommy Bangsin tunsivat, oli kerrassaan hullunkurista ajatella häntä perheenpäänä.

Näin hyvin olivat asiat; Jo arveli voittaneensa sen vuoden vaikeudet, kun eteen nousi uusi pulma. Pitkien väliaikojen jälkeen Danilta oli silloin tällöin tullut postikortti, osoitteena oli "M. Masonin luona". Tällä tavalla Danin oli mahdollista saada uutisia kotoa ja lähettää lyhyitä tiedonantoja. Viimeinen syyskuussa tullut kortti oli päivätty Montanassa ja kertoi lyhyesti:

'Vihdoinkin täällä, yritän taas kaivostyötä, vaikka en aio viipyä kauan. Kaikki hyvin. Luovuin maanviljelystumasta. Kerron pian suunnitelmistani. Voin mainiosti, teen työtä ja olen *onnellinen*.

D.K.'

Jos vastaanottajat olisivat aavistaneet, mitä merkitsi paksu viiva onnellinen-sanan alla, niin postikortti olisi todella kertonut paljon.

Dan oli päässyt vankeudesta. Hän tapasi sattumalta erään vanhan ystävänsä, joka toimi kaivosmiesten työnvalvojana ja pelasti hänet pulasta. Dan viihtyi kaivosmiesten seurassa ja nautti sanomattomasti ruumiillisesta työstä oltuaan niin kauan suljettuna harjaverstaaseen. Hän tarttui mielellään hakkuun ja riehui kallion kimpussa kunnes väsyi. Mutta pian hän väsyikin, sillä vankeusvuosi oli jäytännyt hänen mainioita ruumiinvoimiaan. Hän ikävöi kotiin, mutta odotti viikon toisensa jälkeen saadakseen vankilan jäljet häviämään ja synkän ilmeen pois kasvoiltaan. Sinä aikana hän ystävyysti sekä päällystön että työmiesten kanssa. Ja kun kukaan ei tiennyt hänen vaiheitaan, hän saattoi aloittaa alusta, rohkeasti ja iloisesti mutta entistä nöyrempanä.

Eräänä lokakuun päivänä Jo oli kirjoituspöytänsä kimpussa perusteellisessa siivouspuuhassa. Sade liti ulkona ja rauha vallitsi talossa. Löytäessään Danin postikortteja hän tuumi, mitä niille tekisi, ja pani ne sitten huolellisesti laatikkoon, jossa oli nimilappu "Poikien kirjeitä". Heittäessään yksitoista nimikirjoituspyyntöä paperikoriin hän sanoi:

— Olisipa jo aika uuden kortin tulla, ellei hän pian ilmesty itse! Olen todella utelias tietämään, mitä Dan on tehnyt tänä aikana ja miten hän nykyään voi.

Tuskin tuntiakaan oli kulunut kun toivomus toteutui. Ted ryntäsi sisään toisessa kädessään sanomalehti, toisessa murtunut sateensuoja ja huohotti yhteen hengenvetoon:

— Kaivos sortunut — kaksikymmentä miestä sisällä — kaikki pääsytiet tukossa — vesi nousemassa — Dan tiesi vanhan aukon — pelasti heidät henkensä uhalla — puolikuolleina — kaikki sanomalehdet täynnä — minä tiesin, että hän on sankari — eläköön kunnon Dan!

— Mitä? Missä? Milloin? Miksi? Älä siinä läähätä vaan anna minun lukea, komensi hänen äitinsä aivan suunniltaan.

Ted luovutti sanomalehden, mutta lukeminen keskeytyi yhtä mittaa Tedin välihuomautuksiin ja hänen kintereillään tulleen Robin

kysymyksiin. Uutisesta tuli päivän puheenaihe. Kaikkialla hälistiin Daniel Keanista, joka oman henkensä uhalla pelasti toiset.

Dan oli ollut ainoa, joka muisti kaivokseen johtavan vanhan tukkeutuneen aukon. Hän laskeutui yksin alas ja käski muita pysymään paikallaan, kunnes pääsisi varmuuteen siitä, ettei ollut vaaraa; hän kuuli kuinka miespolaiset hakkasivat epätoivoissaan henkensä edestä seinämän toisella puolella, hän ohjasi heidät koputuksilla ja huudoilla oikeaan paikkaan ja johti pelastusjoukkoa, joka sai miehet ulos ennen kuin vesi kohosi kaivoksessa liian korkealle. Kun hänet viimeisenä hinattiin ylös, katkesivat kuluneet köydet. Dan putosi ja ruhjoutui pahasti, mutta jäi kuitenkin henkiin. Miehet kantoivat hänet sairaalaan, ja kaivoksen omistajat lupasivat hänelle loistavan palkinnon urotyöstä.

— Hänen täytyy jäädä eloon! Hänet on saatava kotiin hoidettavaksi heti kun hän vain voi matkustaa, vaikka minun pitäisi itseni mennä häntä hakemaan! Minä olen aina tiennyt, että hän tekee vielä jonkin suuren teon, ellei häntä vain sitä ennen ammuta tai hirtetä jonkin hurjan kepposen tähden, Jo sanoi kiihtyneenä.

— Lähde hakemaan ja ota minut mukaan, äiti. Danhan pitää minusta ja minä hänestä, Ted sanoi, ja hänestä tuntui, että siitä tulisi oikein hänen mielensä mukainen matka.

Ennen kuin hänen äitinsä ennätti vastata, ryntäsi Laurie sanomalehteä heiluttaen sisään melkein yhtä kovalla melulla kuin Teddy.

— Oletko nähnyt uutisen, Jo? Mitä arvelet, lähtisinkö heti katsomaan poikaa?

— Olisi mainiota jos menisit. Mutta uutinen voi olla liioiteltu, sellaista sattuu usein. Ehkä saamme piankin aivan toisenlaisen kuvauksen tapahtumasta.

— Soitan Demille, että hän ottaisi tarkasti selvää asiasta. Jos uutisessa on perää, lähdän heti. Ja jos Dan vain kykenee, tuon hänet kotiin. Jollei, jään vähäksi aikaa hänen luokseen. Kyllä hän siitä selviää, Dan ei kuole vaikka putoaisi pää edellä. Hänellä on yhdeksän henkeä eikä hän ole menettänyt niistä vielä puoliakaan.

— Setä, enkö minä saa tulla mukaan? Olisi hauskaa nähdä kaivokset ja Dan ja kuulla kaikki ja auttaa. Minä olen hyvä sairaanhoitaja, enkö olekin, Rob, kärtti Teddy.

— Varmasti olet. Mutta kyllä minäkin lähdän mielelläni, jos äiti ei tule toimeen ilman sinua ja setä tarvitsee jonkun, Rob vastasi tyynesti näyttäen paljon sopivammalta matkakumppanilta kuin kiihtyvä Ted.

— Minä en tule toimeen ilman teitä kumpaakaan. Minun poikani joutuvat heti hankaluuksiin, jollen pidä heitä tiukasti kotona. Muita minulla ei ole oikeutta pidättää, mutta teitä en tahtoisi päästää silmistäni, ettei mitään tapahtuisi. Ikinä ei ole ollut tällaista vuotta, haaksirikkoja ja häitä, vedenpaisumuksia ja kihlauksia ja kaiken maailman mullistuksia, Jo huudahti.

— Muuta et voi odottaakaan, rouvaseni, kun olet tekemisissä nuorten kanssa. Pahin aika on sitten toivottavasti ohi, kun omat poikasi lentävät pesästä. Koetan olla silloin sinun puolellasi, sillä sinä tarvitset apua ja tukea, varsinkin jos Ted livistää. Jon voivottelut huvittivat Laurieta.

— En usko, että minua voi mikään hämmästyttää. Mutta Danista olen huolissani, ja minusta jonkun pitäisi tosiaan mennä hänen luokseen. Paikkakunta on kurjaa seutua, ja hän tarvitsee huolellista hoitoa. Poikaparka, hänelle näyttää riittävän kolauksia. Mutta ehkä hän tarvitsee niitä asettuakseen.

— Demi ilmoittaa kyllä ennen pitkää mitä kuuluu, ja minä olen heti valmis matkaan.

Lisätiedustelut vahvistivat uutisen. Laurie matkusti heti ja Ted lähti hänen mukanaan kaupunkiin toivoen yhä pääsevänsä mukaan. Hän viipyi koko päivän poissa. Mutta äiti Bhaer sanoi rauhallisesti:

— Ted on kiukuissaan kun ei saanut tahtoaan läpi. Hän on varmaan Tomin tai Demin luona ja palaa illalla kotiin nälkäisenä ja leppyneenä. Kyllä minä hänet tunnen.

Mutta Jo erehtyi. Tediä ei kuulunut illallakaan kotiin eikä kukaan ollut nähnyt häntä. Professori Bhaer oli juuri lähdössä etsimään kadonnutta, kun tuli sähke, jossa oli Laurien matkan varrella olevan aseman leima:

'Löysin Tedin junasta. Otan hänet mukaani.

Huomenna kirjoitan.

Laurie.'

— Älä välitä, äiti. Kyllä setä pitää hänestä huolen. Ja Danista on hauskaa tavata hänet, Rob sanoi, kun

Jo istui siinä käsittämättä, että hänen nuorin poikansa todellakin oli matkalla kohti villiä länttä.

— Tottelematon poika! Kyllä minä sen junkkarin löylytän, kun saan hänet takaisin. Ja Laurie on varmaan mukana juonessa. Ihan hänen tapaistaan. Siellä ne lurjukset nyt pitävät hauskaa, saisinpa olla heidän mukanaan! Eikä tuo hupsu poika varmaan ottanut mukaansa edes yöpaitaa tai päällystakkia. Saadaan hoitaa kahta potilasta, kun he tulevat takaisin — jos ylipäänsä tulevat. Nuo hurjat pikajunat suistuvat aina jyrkänteistä tai palavat poroksi tai törmäävät toisiinsa. Voi Ted, rakas poikakulta! Ja Jon uhkaukset muuttuivat helläksi vaikerteluksi niin kuin äideillä tavallisesti.

Mutta samaan aikaan poika mennä huristi manteren poikki hyvillään ensimmäisen kapinansa onnistumisesta. Laurieta huvitti kun Ted väitti, että koko idea syntyi hänen sanoistaan: "Jos Ted livistää." Siksi Laurie tunsikin olevansa pojasta vastuussa ja alistui heti, kun tapasi karkurin vaunussa nukkumassa matkatavaranaan vain pullo viiniä Danille ja kenkäharja itseään varten. Ja kuten Jo aavisti, näillä lurjuksilla oli mainion hauskaa.

Katumuskirje tuli aikanaan, ja vihastuneet vanhemmat unohtivat nuhteensa ajatellessaan Dania, joka oli hyvin heikko eikä moneen päivään tuntenut ystäviään. Sitten alkoi paraneminen, ja kaikki antoivat anteeksi pahankuriselle pojalle, kun tämä ylpeänä kirjoitti, että Danin ensimmäiset sanat hänen tajuihin tultuaan olivat olleet: "Kas, Ted", ja että hän oli hymyillyt mielissään nähdessään tutut kasvot vierellään.

— Hyvä että Ted lähti, en minä toru häntä enää. Mutta mitä me lähetämme Danille? Ja Jo karkotti kärsimättömyytensä lähettämällä toipilaalle niin paljon hoitovälineitä, että siitä olisi riittänyt kokonaiselle sairaalalle.

Pian alkoi tulla ilahduttavia tietoja ja vihdoinkin ilmoitettiin, että Dan kykeni jo matkustamaan, mutta hän ei näyttänyt haluavan vielä lähteä, vaikka olikin loputtoman kiinnostunut kotiasioista.

"Dan on muuttunut", kirjoitti Laurie Jolle, "eikä vain tämän sairautensa vuoksi, vaan myös jostain muusta syystä. En tiedä mitä on tapahtunut, ja jätän kyselyt sinun asiaksesi. Mutta hourailusta päätellen hänellä on ollut ikäviä kokemuksia. Hän näyttää kymmentä vuotta vanhemmalta, mutta kehittyneemmältä ja tyynemmältä ja on hyvin kiitollinen. On liikuttavaa nähdä, kuinka mielellään hän katselee Tediä, niin kuin ei voisi saada kylläkseen hänestä. Hän sanoo, että Kansas oli epäonnistunut yritys, mutta en halua kysellä mitään, koska puhuminen rasittaa häntä. Täckäläiset ihmiset pitävät hänestä ja hän näyttää olevan siitä hyvillään. Ennenhän häntä kiusasi kaikki tunteiden osoittaminen. Nyt hän sitä vastoin tuntuu etsivän ihmisten ystävyttä. Mene tiedä, saatanpa erehtyä. Pian saat itse nähdä kaiken. Ted on kuin jänis kaalimaassa, ja matka on tehnyt hänelle tavattoman hyvää. Anna minun ottaa hänet mukaani Eurooppaan! Esiliinan helmat eivät voi varjella häntä enempää kuin minua muutama vuosisata sitten, kun ehdotin, että karkaisin sinun kanssasi Washingtoniin. Eikö ollut ikävä ettet tullut mukaan?"

Tämä kirje sai Jon mielikuvituksen laukkaamaan hurjasti, ja Dan-parka joutui kokemaan kaikki rikokset, vääryydet ja onnettomuudet, mitä maailmassa ikinä oli tapahtunut. Jo odotti häntä hartaasti kotiin ja kulutti enemmän aikaa houkuttelukirjeeseen kuin teoksiensa jännittävimpiin kuvauksiin.

Sitä kirjettä ei saanut nähdä kukaan muu kuin Dan. Mutta se sai hänet myös tulemaan. Ja eräänä lokakuun päivänä Laurie auttoi heikon miehen vaunuista Plumfieldin ovelle ja Jo otti kulkurin vastaan kuin tuhlaajapojan. Ted esitti kaiken aikaa sotatanssia ryhmän ympärillä päässään villin näköinen hattu ja jalassaan ällistytävät saappaat.

— Suoraan yläkertaan ja vuoteeseen! Nyt minä olen hoitaja. Ja tämän haamun täytyy saada ruokaa ennen kuin hän avaa suutaan, Jo käski koettaen peittää hämmästystään, sillä Dan oli todella kalpea ja kuihtunut, kuin entisensä varjo.

Dan totteli mielellään ja kävi häntä varten varattuun pitkään leposohvaan katsellen ympärilleen tyytyväisen näköisenä kuin äidin syliin päässyt lapsi. Jo hääri hänen ympärillään hilliten uljaasti kielelle pyrkivät kysymykset. Dan nukahti pian matkan rasituksista uupuneena, ja silloin Jo vetäytyi 'lurjusten' seuraan vuoroin toruen, vuoroin kiittäen heitä.

— Jo, luulen että Dan on tehnyt jonkin rikoksen ja saanut kärsiä siitä, sanoi Laurie Tedin mentyä näyttämään tovereilleen saappaita ja kertomaan hurjia juttuja kaivosmiesten elämästä. — Pojalla on ollut järkyttäviä kokemuksia, ja hän on murtunut niistä. Hän oli aivan sekaisin meidän tullessamme, ja kun valvoin hänen vierellään kuulin hänen retkistään vähän. Hän houraili jostakin johtajasta, kuolleesta miehestä ja Blairista ja Masonista ja työnsi minulle kättään kysyen, tarttuisinko siihen ja antaisinko anteeksi. Kerran kun hän oli oikein rauhaton, tartuin häntä käsistä kiinni. Hän rauhoittui heti ja rukoili, etten panisi hänelle käsirautoja. Oli totisesti hirveätä kuulla, kun hän välistä houraili vanhasta Plumista ja sinusta ja rukoili, että pääsisi kotiin kuolemaan.

— Ei hän kuole, vaan elää katuakseen sitä mitä on tehnyt, olkoon se mitä tahansa. Älä säilytä minua noilla hämärillä viittauksilla! En välitä vaikka hän olisi rikkonut kaikkia kymmentä käskyä vastaan. Minä puolustan häntä, ja niin teet sinäkin, ja me nostamme hänet jaloilleen. Hän ei ole turmeltunut, se näkyy hänen kasvoistaan. Älä puhu mitään kenellekään, minä otan ennen pitkää selvän kaikesta, Jo vastasi yhä uskollisena pojalleen, vaikkakin masentuneena kuulemastaan.

Muutaman päivän Dan lepäsi tapaamatta juuri ketään. Sitten hyvä hoito ja tuttu kotoinen ympäristö alkoivat vaikuttaa, ja hän tuntui olevan taas ennallaan, vaikkei halunnutkaan kertoa viimeaikaisista kokemuksistaan. Hän vain vetosi siihen, että lääkäri oli kehottanut välttämään puhumista. Kaikki tahtoivat nähdä hänet, mutta hän ei laskenut luokseen muita kuin vanhat ystävänsä ja kieltäytyi jyrkästi sankarin osasta. Ted oli siitä pahoillaan, sillä hän olisi halunnut näyttää kaikille urhoollista Dania.

— Jokainen mies siellä olisi tehnyt samoin. Miksi pidätte minusta niin suurta melua? Dan kysyi enemmän häpeissään kuin ylpeänä katkenneesta kädestään.

— Mutta eikö tunnu hyvältä ajatella, että sinä pelastit kaksikymmentä henkeä ja annoit hätäantyneille perheille takaisin heidän rakkaansa, Jo kysyi eräänä iltana, kun he olivat jääneet kahden kesken.

— Tuntuu. Se yksin on pitänyt minua hengissä — ainakin luulen niin. Tämä merkitsi minulle enemmän kuin jos minusta olisi tullut presidentti tai muu maailman mahtava. Kukaan ei voi aavistaa kuinka lohdullista on ajatella, että olen pelastanut kaksikymmentä ihmishenkeä maksaakseni niillä. Dan pysähtyi äkkiä katkaisten mielenpurkauksen, jonka syytä hänen kuulijansa ei voinut käsittää.

— Arvasin että ajattelet niin. On jaloa pelastaa ihmishenki omansa uhalla, sanoi Jo toivoen, että Dan jatkaisi.

— 'Joka kadottaa henkensä, hän pelastaa sen', Dan mutisi tuijottaen takkavalkeaan, joka valaisi huonetta ja loi hänen kasvoilleen punertavan hohteen.

Jo hämmästyi kuullessaan pojan sanat ja huudahti iloisesti:

— Sinä olet lukenut sitä pientä kirjaa, jonka minä annoin. Sinä pidit lupauksesi!

— Luin usein sitä. En tiedä vielä paljon, mutta haluan oppia.

Ja onhan se jotakin.

— Se onkin tärkeintä. Kerro toki minulle! Tiedän että sinulla on taakka sydämelläsi. Anna minun auttaa kantamaan sitä, niin kuormasi kevenee.

— Tietenkin se kevenisi. Ja kertoisin mielelläni, mutta sinäkään et voisi antaa kaikkea anteeksi. Ja jos sinä hylkää minut, silloin pelkään painuvani pohjaan.

— Äidit voivat antaa anteeksi mitä tahansa. Kerro kaikki ja voit olla varma, etten hylkää sinua milloinkaan, vaikka koko maailma kääntäisi sinulle selkänsä!

Jo otti Danin käden omiinsa ja piteli sitä odottaen ääneti, että ystävällinen kosketus antaisi Danille rohkeutta puhua. Pää käsien varassa istuen Dan sitten kertoikin hitaasti kaiken katsahtamatta kertaakaan ylös.

— Nyt sen tiedät voitko antaa anteeksi miehen surmaajalle ja pitää entistä vankia talossasi?

Jo kietoi kätensä Danin ympärille ja painoi paljaaksi ajellun pään rintaansa vasten silmät täynnä kyyneliä. Se tuntui paremmalta kuin mitkään sanat. Muutama kyynel tipahti siihen villahuiviin, jolla Danin poski lepäsi. Ei kukaan olisi voinut aavistaa kuinka hyvältä ja lämpimältä se hänestä tuntui niiden kovien pääanalusten jälkeen, joihin hän oli tottunut. Kärsimykset olivat murtaneet häneltä tahdon ja ylpeyden.

— Poikaparka! Sinä olet kärsinyt koko tämän ajan, ja me luulimme sinun olevan vapaa kuin taivaan tuuli! Miksi et kertonut meille, että olisi voitu auttaa? Epäilitkö sinä ystäviäsi? kysyi Jo.

— Minua hävetti. En tahtonut järkyttää ja pahoittaa sinun mieltäsi, niin kuin nyt olen tehnyt, vaikka koetatkin salata pettymyksesi. Äläkä suotta peitä sitä! Minun täytyy tottua siihen.

Ja Danin katse painui taas, aivan kuin hän ei olisi jaksanut nähdä sitä surua, jonka tunnustus oli tuonut hänen parhaan ystävänsä kasvoille.

— Minua järkyttää rikos, mutta olen hyvilläni ja kiitollinen siitä, että olet katunut ja sovittanut sen ja valmis ottamaan oppia kohtalostasi. Riittää kun Fritz ja Laurie saavat tietää asiasta. Heillä on siihen oikeus, ja he ajattelevat samoin kuin minäkin, vastasi Jo ymmärtäen, että avomieliisyys oli parempi lääke

kuin liian suuri myötätunto.

— Ei, eivät he ajattele samalla tavalla. Miehet eivät anna anteeksi niin kuin naiset. Ja se on ihan oikein. Kerro sinä minun puolestani heille, sitten se on tehty. Laurie sen kai tietääkin, vaikka hän on ollut hyvin ystävällinen. Jaksan kyllä kestää, että he tietävät asian. Mutta voi, älä kerro Tedille äläkä tytöille!

Dan tarttui Jon käsivarteen anovasti ja sai tämän kiireesti vakuuttamaan, ettei kenellekään muulle kerrottaisi. Ja Dan rauhoittui kuin häveten äkillistä pelästymistään.

— Se ei ollut murha, se tapahtui itsepuolustukseksi. En aikonut tappaa. Mutta minä en sure tuota tapausta niin kuin minun pitäisi. Olen maksanut rikoksestani täyden hinnan, ja semmoisen roiston on parempi joutua pois maailmasta kuin olla täällä näyttämässä pojille tietä pahaan. Kyllä minä tiedän: sinusta on kauheaa, kun ajattelen näin. Mutta en mahda sille mitään. Minä vihaan konnia. Ehkäpä olisi ollut parempi, että hän olisi tappanut minut. Minun elämäni on mennyttä.

Ja vankilan pimeys näytti taas luovan varjon Danin kasvoille. Jo kauhistui nähdessään häivähdyksen siitä helvetistä, jonka halki Dan oli kulkenut. Hän sanoi reippaasti:

— Ei suinkaan mennyttä. Sinä olet oppinut pitämään elämäsi suuremmassa arvossa ja käyttämään sitä paremmin. Tuo vuosi voi osoittautua kaikista vuosistasi hyödyllisimmäksi. Koeta ajatella niin ja aloita uudestaan! Me autamme sinua ja luotamme sinuun entistä lujemmin. Teemme kaikki niin ja jatkamme yhdessä taistelua.

— Entistä Dania minusta ei koskaan enää tule. Tunnen itseni kuusikymmenvuotiaaksi. Antakaa minun jäädä tänne, kunnes pääsen pystyyn. Sitten korjaan luuni enkä vaivaa teitä enää, Dan sanoi masentuneena.

— Sinulla on heikko ja nöyrä sydän. Se on hyvä. Vähitellen pääset työhösi intiaanien pariin. Siellä tarvitset entistä tarmoasi, mutta myös niitä ominaisuuksia, jotka nyt olet oppinut: kärsivällisyyttä, malttia ja viisautta. Kerro minulle vielä siitä papista ja Mary Masonista ja naisesta, jonka sanat auttoivat sinua. Tahdon kuulla tarkkaan tarinasi.

Jon myötätunto vaikutti Daniin. Hän tuli hilpeämmäksi ja purki kaiken, mikä koski tuota katkeraa vuotta. Hän tunsu olonsa helpommaksi, kun oli saanut keventää kuormaa.

ASLAUGAN RITARI

Professori ja Laurie saivat siis kuulla Danin vaiheet, mutta puhuessaan pojan kanssa he eivät viitanneet siihen sanallakaan, ystävälliset katseet ja kädenpuristukset sen sijaan ilmaisivat myötätuntoa ja ymmärtämystä. Laurie ryhtyi heti toimimaan. Hän muokkasi vaikutusvaltaisten henkilöiden keskuudessa maaperää Danin pyrkimyksille ja pani liikkeelle laajan koneiston, joka tarvitsee paljon voittoa ennen kuin voidaan ryhtyä mihinkään, mikä koskee maan hallitusta. Herra Bhaer piti puolestaan huolta siitä, että Danin ajatuksilla oli askartelua, ja auttoi häntä ymmärtämään omaa itseään.

Pojat ajeluttivat Dania ja huvittivat häntä kujeillaan. Ja naiset hoitivat ja hemmottelivat toipilasta niin, että hän oli kuin uskollisen orjalauman ympäröimä sulttaani.

Dan kapinoi lääkärin antamaa liikumiskieltoa vastaan. Tarvittiin Jon koko vaikutusvalta ja tyttöjen kekseliäisyys pidättämään häntä vuoteessa siihen asti, että venähtänyt selkä ja haavoittunut pää olivat parantuneet. Daisy oli hänen keittäjänsä. Nan piti huolta lääkkeistä. Josie luki ääneen lyhentääkseen hänen pitkiä toimeettomia tuntejaan, ja Bess toi hänen nähtäväkseen kaikki piirustuksensa ja pystytti Danin erikoistoivomuksesta muovailupöytänsä hänen huoneeseensa.

Iltapäivät olivat Danista päivän hauskin osa. Jo saattoi viereisessä huoneessa työskennellessään nähdä kaikki kolme ystävästä ja nauttia heidän reippaasta seurustelustaan. Tytöt pitivät potilaan viihdyttämistä kunnia-asianaan ja olivat mielissään onnistumisestaan. He seurasivat naisenvaistollaan Danin mielialoja. Kun hän oli hyvällä tuulella, huoneessa kaikui nauru ja meteli. Hänen ollessaan allapäin tytöt lukivat tai puuhailivat vaiteliaina, kunnes potilas reipastui. Ja kun hänellä oli tuskia, he leijailivat sohvan ympärillä kuin kaksi enkeliä, kuten Dan sanoi.

Dan kutsui Josieta usein pikku äidiksi, mutta Bess oli aina prinsessa. Hän suhtautui serkuksiin hyvin

eri tavalla. Välistä hän hermostui Josiehen, kun tyttö hosui ja hälisi ja piti mielellään äidillisiä nuhdesaarnoja Danin rikkoessa määräyksiä. Tytöstä oli näet niin hauskaa komennella edes yhtä luomakunnan herraa, että hän olisi hallinnut valtikalla, jos mies vain olisi siihen alistunut. Bessille Dan ei koskaan näyttänyt kärsimättömyyttä tai väsymystä, vaan totteli hänen jokaista sanaansa, ponnisteli näyttääkseen reippaalta hänen läsnäollessaan ja oli loputtoman innostunut hänen puuhistaan.

Näinä aikoina Jo oli pyörremyrskyn partaalla, sillä hänen kirjansa valmistuminen oli lykkäytynyt viimeaikaisten kotitapahtumien vuoksi. Kun Jo istui pöytänsä ääressä papereitaan järjestellen tai hypisteli mietteissään kynäänsä innoitusta odottaen, hän unohti usein mielikuvitussankarinsa ja jäi tutkimaan edessään olevia eläviä malleja. Näin hänelle paljastui katseista, sanoista ja liikkeistä pieni romanssi, jota kukaan muu ei aavistanutkaan.

Huoneiden välinen väliverho oli tavallisesti vedetty syrjään, niin että hän saattoi nähdä sivuikkunan ääressä olevan ryhmän — Bessin muovailupöytänsä ääressä, Josien kirja kädessään ja heidän välissään leposohvalla Danin yllään Laurien lahjoittama kirjava itämainen viitta; hän käytti sitä tyttöjen mieliksi, vaikka piti paljon enemmän vanhasta nutusta, jossa "ei ollut kirottua häntää kiusaamassa". Danin kasvot olivat Jon huoneeseen päin, mutta hän ei näyttänyt tätä koskaan huomaavan, sillä hänen silmissään oli vain hoikka neitonen, jonka sirot kädet näppärästi muovasivat savea. Josie kiikkui hurjasti pienessä tuolissa vuoteen pääpuolen kohdalla, ja hänen tytönäänensä sorisi yhtä mittaa, ellei huoneessa keskusteltu kirjasta tai Bessin muovailemasta puhvelinpäästä.

Danin silmät, jotka näyttivät laihoissa ja kalpeissa kasvoissa entistä suuremmilta ja mustemmilta, katsoivat kiinteästi samaa kohdetta. Niiden ilme alkoi kiinnostaa Jota ja hän rupesi seuraamaan sen vaihteluita. Dan ei ilmeisesti kuunnellut kertomusta, sillä häneltä jäi usein nauramatta tai huudahtamatta hullunkurisissa ja yllättävissä kohdissa. Joskus hänen silmänsä olivat herkäät ja unelmoivat — onneksi kumpikaan tyttö ei huomannut tuota vaarallista ilmettä, sillä heidän puhuessaan se katosi —, joskus katse oli innokas ja kiihkeä, mutta yleensä synkkä ja surullinen, ikään kuin nuo silmät olisivat etsineet vankeudesta tietä kiellettyyn valoon tai illoon. Tämä ilme toistui niin usein, että se jo huolestutti Jota ja hänen teki mieli kysyä, mikä katkera muisto himmensi noita hiljaisia hetkiä.

Hän ymmärsi, että rikos painoi yhä Danin mieltä. Mutta miksi varjon piti synkistää juuri niitä hetkiä, jotka Dan vietti näiden viattomien ja ystävällisten tyttöjen seurassa? He eivät näyttäneet sitä koskaan huomaavan, ja heidän katsahtaessaan Daniin tai sanoessaan jotakin vastaukseksi välähti hymy kuin päivänpilkahdus pilvistä. Jo teki edelleen havaintojaan, kunnes muuan sattuma vahvisti hänen arvelunsa.

Josien piti eräänä päivänä mennä asioille, ja Bess tarjoutui työhönsä kyllästyneenä lukemaan, mikäli Dan halusi.

— Sehän hauskaa. Minä kuuntelen sinun lukemistasi mieluummin kuin Josien. Hän laskettelee liian nopeasti, niin että minun tyhmä pääni menee sekaisin ja sitä alkaa särkeä. Älä sano sitä hänelle, Josie on hyvin kiltti, kun viitsii istua täällä huvittamassa minunlaistani mörköä.

Dan hymyili kun Bess meni pöydän ääreen hakemaan uutta kirjaa, sillä edellinen oli luettu loppuun.

— Et sinä mikään mörkö ole, sinä olet hyvä ja kärsivällinen. Tuntuu varmaan kauhealta olla vuoteen vankina, kun on aina ollut vapaa.

Jollei Bess olisi parhaillaan tutkinut kirjojen nimiä, hän olisi nähnyt Danin kyyristyvän kuin iskusta. Mutta toiset silmät näkivät sen ja ymmärsivät, että hänen olisi tehnyt mieli ponkaista pystyyn ja rynnätä kukkulalle juoksemaan pitkän kierroksen, niin kuin hän oli tehnyt ennen aina, kun vapauden kaipuu kävi sietämättömäksi.

Äkillisestä mielijohteesta Jo otti ompelukorinsa ja meni naapuriensa seuraan. Hän tunsu että ukkosenjohdatin oli tarpeen, sillä Dan oli kuin musta sähköinen pilvi.

— Mitähän luettaisiin, täti? Sinähän tunnet Danin maun. Jotain rauhallista, hauskaa ja lyhyttä. Josie palaa pian, Bess sanoi käänneksen yhä pöydällä olevia kirjoja.

Ennen kuin Jo ehti vastata, Dan otti pienen kuluneen kirjan pääanalusensa alta ja sanoi ojentaen sen Bessille:

— Lue tästä kolmas kertomus. Se on lyhyt ja kaunis — minä pidän siitä.

Kirja aukeni oikeasta paikasta, aivan kuin kolmatta kertomusta olisi luettu usein, ja Bess hymyili nähdessään nimen.

— Hyvänen aika, Dan! En olisi uskonut sinun välittävän tästä romanttisesta saksalaisesta sadusta.

Muistaakseni se on aivan tihkuvan tunteellinen.

— Niin. Minä olen elämässäni lukenut hyvin vähän ja pidän eniten aivan yksinkertaisista tarinoista. Aikoinaan minulla ei ole ollut mitään muuta lukemista kuin tämä kirja. Taidan osata sen ulkoa kannesta kanteen, mutta en koskaan kyllästy sen miekkailijoihin ja taisteluihin ja enkeleihin ja suloiisiin naisiin. Kunhan luet 'Aslaugan ritarin', saa nähdä, etkö sinäkin pidä siitä. Edvald oli suurenmoinen, ja kultatukkainen henki tuo aina mieleeni sinut.

Danin puhuessa Jo asettui istumaan niin, että näki hänen kasvonsa peilistä. Bess istahti isoon tuoliin Danin viereen ja rupesti sitomaan tiukempaan niskassaan riippuvaa paksua pehmeää kiharakimppua.

— Toivottavasti Aslaugalla ei ollut yhtä hankala tukka kuin minulla. Odota vähän, olen kohta valmis.

— Älä solmi sitä, anna sen riippua. Se kiiltää kauniisti juuri noin. Se lepuuttaa sinun päätäsikin ja sopii hyvin kertomukseen, Kähäräpä. Dan pyysi käyttäen lapsuudenaikaista nimeä ja oli itse poikamaisemman näköinen kuin moneen päivään.

Bess naurahti, pudisti kauniin tukkansa levälleen ja alkoi lukea hyvillään, että sai piilottaa kasvonsa, sillä hän kainosteli kohteliaisuuksia, lausuipa niitä kuka hyvänsä. Dan kuunteli tarkkaavaisena ja Jo, jonka silmät tuon tuostakin siirtyivät neulasta peiliin, saattoi päätään kääntämättä nähdä, kuinka mies nautti joka sanasta, aivan kuin niissä olisi ollut enemmän sisällystä hänelle kuin muille kuulijoille. Hänen kasvonsa kävivät valoisiksi, hänen ilmeensä muuttui niin kuin aina, kun jokin rohkea tai kaunis innoitti häntä. Luettiin Fouquen kertomusta ritari Frodasta ja Sigurdin kauniista tyttärestä, joka ilmestyi vaaleahiuksisena henkiolentona rakastetulleen riemun hetkinä ja johti hänet urotekoihin, uhrauksiin ja kieltämykseen.

Olisi luullut, että mikä tahansa kirjan muista tarinoista olisi miellyttänyt Dania enemmän kuin tämä, ja Jo ihmetteli, että Dan ylipäänsä löysi noiden romanttisten kuvien alta tarinan perusajatuksen. Mutta hän tiesi, että Danissa oli aina piillyt syvällä rosoisen kuoren kätköissä tunteikkuutta ja hellämielisyyttä. Kärsimykset olivat teljenneet hänen tunteensa, mutta nyt myötätunnon lämmittäessä nälkäinen sydän alkoi kaivata sitä ravintoa, jota siltä oli aina puuttunut. Tämän kaiken Jo saattoi lukea hänen ilmeikkäistä kasvoistaan. Dan kaipasi kauneutta, rauhaa ja onnea ja näki sitä kaikkea silmiensä edessä olevassa tytössä.

Tajutessaan tämän Jo säikähti, sillä hän tiesi, kuinka toivoton Danin haave oli. Bessin täydellinen häiriintymättömyys osoitti, ettei työllä ollut aavistustakaan asiasta. Mutta kuinka kauan kestäisi, ennen kun paljon puhuva katse paljastaisi totuuden? Minkä pettymyksen Dan silloin kokisi ja kuinka kauhistunut olisikaan Bess, tuo viileä ja ylhäinen kuin marmori.

— Elämä tulee käymään raskaaksi poikarakaukalle! Kuinka voin tuhota häneltä tuon unelman? Kun saan omat poikani onnellisesti sijoitetuksi, se riittää, sillä tällaisista asioista sydän pakahtuu, mietti Jo ommellen Teddyn takin hihaan vuorin erehdyksessä nurinpäin. Kertomus oli pian lopussa, ja kun Bess heilautti hiuksensa taaksepäin, Dan kysyi innoissaan kuin poikanen:

— Etkö pitänyt siitä?

— Se on hyvin kaunis ja ymmärrän, mitä se tarkoittaa, mutta olen aina pitänyt enemmän Undinesta.

— Tietysti, se sopiikin sinulle — liljoja ja helmiä ja sydämiä ja ja raikasta vettä. Sintram oli ennen minusta paras, mutta ihastuin tähän ollessani — hm — kerran pahassa pälkähässä. Minusta tämä on rohkaiseva, sillä siinä oli tavallaan henkinen tarkoitus, ymmärrätkö?

Bessin siniset silmät revähtivät ihmettelystä selälleen, kun hän huomasi, että Dan harrasti 'henkistä', mutta hän nyökkäsi sitten ja sanoi:

— Muutamat pikku laulut olivat herttaisia ja niihin pitäisi saada sävel.

Dan naurahti: — Lauloin viimeistä niistä omalla sävelelläni joskus auringon laskiessa:

Taivaan lauluja kuunnellen, silmäsi selkeät suunnaten puoleen loistehen kirkkahan, siunattu ritari Aslaugan!

— Aslaugan ritarihan minä olinkin, hän jatkoi kuiskaten ja vilkaisi seinällä tanssivaan valoläikkään. — Mutta vähät siitä. Lue minulle lehteä! Päähäni sattunut isku teki minut ihan hulluksi.

Dan puhui lempeällä äänellä, mutta valo oli hävinnyt hänen kasvoiltaan. Hän heittelehti levottomasti niin kuin silkkityynyt olisivat olleet täynnä piikkejä. Huomatessaan Danin mielialan muuttuneen Bess

laski rauhallisesti kirjan kädestään, tarttui sanomalehteen ja silmäili palstoja löytääkseen jotakin Danille sopivaa.

— Sinä et välitä rahamarkkinoista etkä musiikkiuutisista. Tässä on murha. Sellaiset uutiset olivat sinusta ennen jännittäviä. Luenko sen? Mies tappaa toisen...

— Älä lue!

Jo vavahti eikä uskaltanut vähään aikaan katsoa peiliin. Kun hän jälleen vilkaisi siihen, Dan makasi liikkumatta käsi silmillään, ja Bess luki kaikessa rauhassa taideuutisia, vaikka nuo korvat eivät kuulleet sanaakaan. Tuntien itsensä varkaaksi, joka oli siepannut jotakin hyvin arvokasta, Jo pujahti työhuoneeseensa, ja kohta Bess tuli hänen perässään kertoen, että Dan nukkui sikeästi.

Äiti Bhaer lähetti Bessin kotiin ja päätti järjestää, ettei tämä tulisi liian usein sairaan luokse. Tytön mentyä hän mietti pitkään asioita katsellen ikkunasta auringonlaskun kajoa. Sitten hän kuuli Danin äännähtävän ja mentyään vuoteen luo, huomasi tämän nukahtaneen tekounesta todelliseen syvään lepoon. Dan makasi raskaasti hengittäen toinen käsi nyrkkiin puristettuna leveällä rinnalla.

Jo istahti hänen viereensä miettimään, miten selviäisi tästä sotkusta. Samassa Danin käsi luiskahti alas ja vetäisi poikki langan, joka oli hänen kaulansa ympärillä. Lattialle putosi pieni kotelo.

Jo nosti esineen maasta ja katseli sitä tuumien, mitä arvokasta se mahtoi sisältää, sillä kotelo oli intiaanien työtä ja katkennut lanka oli punottu hyvänhajuisesta heinästä.

— En totisesti halua enää urkkia poikaraukan salaisuuksia. Korjaan nauhan ja panen huomaamatta talismaanin paikoilleen. Silloin kotelosta putosi paperipala. Se oli kotelon mukaisesti leikattu valokuva. Hetken Jo oli siinä uskossa, että kuva oli hänen omansa, sillä kaikilla Plumfieldin pojilla oli sellainen, mutta kun ohut päällyspaperi kääntyi syrjään, hän näki kuvan, jonka Demi oli ottanut Bessistä kerran onnellisena kesäpäivänä. Kumartuessaan huokaisten panemaan koteloa takaisin Danin povelle hän huomasi, että poika katseli häntä kasvoillaan omituinen ilme.

— Kätesi luiskahti. Pudotit kotelon ja aioin panna sen takaisin, Jo selitti kuin pahanteosta tavattu lapsi.

— Näitkö sinä kuvan?

— Näin.

— Ja tiedät mikä hullu minä olen?

— Tiedän, Dan, ja olen pahoillani...

— Älä yhtään surkuttele! Ei minua mikään vaivaa. Hyvä että tiedät sen, vaikka en koskaan aikonut kertoa sitä. Tietenkin se on vain minun hulluja kuvitelmiani, jotka eivät voi koskaan toteutua. En ole ikinä ajatellutkaan sen toteutuvan. Hyvä Jumala, tiedän hyvin, ettei tuo pieni enkeli voi olla minulle kuin kaunis ja suloinen unelma.

Tyyni alistuminen liikutti Jo-rouvaa enemmän kuin kiihkeinkään mielenpurkaus, mutta hän ei voinut muuta kuin sanoa myötätuntoisena:

— Se tuntuu kovalta, ystäväni, mutta asialle ei kai voi mitään. Sinä olet kyllin viisas ja rohkea ymmärtääksesi sen, ja annat salaisuuden jäädä meidän väliseksemme.

— Vannon sen. Ei ainoatakaan sanaa tai silmäystä, jos vain minun tahdostani riippuu. Kukaan ei aavista asiaa, ja kun en kerran vaivaa enkä häiritse ketään, niin voiko siinä olla mitään pahaa, että pidän tämän kuvan ja lohdutan itseäni haaveella, joka pelasti järkeni siinä kiroitussa paikassa.

Dan näytti kärsimättömältä ja piilotti kotelon ikään kuin joku olisi tahtonut riistää sen häneltä. Jo sanoi tyyneesti:

— Pidä ja kerro minulle siitä haaveesta. Kun kerran satuin kompastumaan salaisuuteesi, haluaisin kuulla miten se syntyi ja voinko keventää sen kantamista.

— Sinä naurat, mutta vähät siitä. Ainahan sinä olet päässyt perille meidän salaisuksistamme ja aina olet myös auttanut meitä eteenpäin. No niin, minä en ole koskaan välittänyt paljon kirjoista, senhän tiedät. Mutta siellä kaukana, kun paholainen kiusasi minua, minun piti tehdä jotakin, etten tulisi hulluksi. Ja silloin luin niitä kahta kirjaa, jotka olen saanut sinulta. Raamattua en ymmärtänyt, ennen kuin se vanha mies opetti minua. Mutta tämä toinen todella lohdutti. Pidin kaikista sen tarinoista, mutta varsinkin Sintramista. Katso kuinka paljon sitä on luettu! Sitten pääsin Aslaugaan ja se tavallaan sopi toiseen elämäni onnelliseen kohtaan, viime kesään — täällä.

Dan vaikeni, sillä sanat tyrehtyivät hänen huulilleen. Sitten hän jatkoi syvään hengittäen aivan kuin olisi ollut vaikea pukea sanoiksi pientä rakkaustarinaa, jonka hän oli kuttonut kokoon työstä, kuvasta ja lastensadusta siinä pimeässä paikassa, joka oli hänelle yhtä kauhistuttava kuin Dantelle helvetti.

— En saanut unta ja jotakin minun oli pakko ajatella. Siksi kuvittelin, että olin Folko ja näin Aslaugan hiukset vartijan lyhdyn hohteessa ja ilta-auringon tai aamuruskon kurkistaessa sisään. Minun koppini oli korkea. Saatoin nähdä palasen taivasta; joskus näin siinä tähden ja se tuntui melkein yhtä hyvältä kuin ihmisen kasvot. Tuo sininen läiskä oli minulle kallisarvoinen, ja kun valkoinen pilvi joskus meni ohitse, se oli kauneinta maailmassa. Kai minä olin melkein hullu, mutta nuo ajatukset ja asiat auttoivat minua kestämään, ja siksi ne ovat minulle niin vakavan tosia, etten voi luopua niistä. Hohtava pää, valkoinen puku, tähtisilmät ja suloinen tyyni olemus, joka on yhtä paljon minua korkeammalla kuin taivaan kuu. Älä riistä niitä minulta! Se on vain haave, mutta miehen täytyy rakastaa, ja on parempi, että rakastan hänen laistaan henkiolentoa kuin jotakin sellaista tyttöä, joka välittäisi minusta.

Äänen tyyni epätoivo viilsi Jon sydäntä. Kuitenkin Dan oli oikeassa: tämä onneton rakkaus saattoi kohottaa ja puhdistaa häntä.

— Niin, Dan, jos tämä viaton haave auttaa ja lohduttaa sinua, säilytä se siihen asti, kun eteesi tulee todellisempi rakkaus, jolla on edellytyksiä elää ja tehdä sinut onnelliseksi. Jospa vain voisin antaa sinulle toivoa, mutta me tiedämme kumpikin, että tuo lapsi on isänsä silmäterä ja äitinsä ylpeys ja ettei heidän mielestään kukaan mies ikinä ole hänen arvoisensa. Anna Bessin pysyä ylhäisenä, kirkkaana tähtenä, joka saa sinut uskomaan taivaaseen.

Silloin Jo murtui, oli julmaa riistää se heikko toive, joka näkyi Danin katseessa. Mutta hänen sydämellinen osanottonsa lohdutti, ja Danin ääni osoitti, kuinka rehellisesti hän pyrki luopumaan kaikesta, paitsi sen onnen varjosta, joka jollekin toiselle olisi saattanut olla onnellista todellisuutta.

He keskustelivat pitkään ja vakavasti hämärässä, ja uusi salaisuus liitti heidät vielä kiinteämmin toisiinsa kuin aikaisempi. Kun he vihdoin nousivat kellon kilinän kutsumina, oli häikäisevä iltarusko kadonnut ja talvisella taivaalla tuikki tähti, suuri, lempeä ja kirkas. Jo seiso i hetken ikkunan edessä ennen kuin laski verhon alas ja sanoi reippaasti:

— Tule katsomaan, kuinka kaunis iltatähti on. Sinähän rakastat sitä.

Ja Danin seisoessa hänen takanaan hoikkana ja kalpeana, entisensä haamuna, hän lisäsi lempeästi:

— Ja muista, rakas ystävä, jollet saakaan suloista tyttöä, niin vanha ystäväsi on aina täällä, hän rakastaa sinua, luottaa sinuun ja rukoilee puolestasi.

Tällä kertaa Jo ei pettynyt. Jos hän olisi pyytänyt palkkaa monista huolistaan ja vaivoistaan, nyt hän sen sai, kun Danin käsivarsi kietoutui hänen ympärilleen ja poika sanoi kiitollisena:

— Sitä minä en koskaan unohda. Sillä sinä olet ollut pelastamassa sieluni ja olet saanut minut katsomaan korkeuksiin ja pyytämään Jumalan siunausta.

VIIMEINEN NÄYTÖS

— Totisesti, tuntuu kuin eläisin ruutikellarissa, koskaan ei tiedä, mikä tynnyri seuraavaksi räjähtää ja lennättää minut ilmaan, Jo mietti seuraavana päivänä laahustaessaan Parnassoon. Hän oli menossa vihjaisemaan sisarelleen, että oli ehkä parasta palauttaa viehättävä sairaanhoitaja marmorijumalien luo, ennen kuin haavoittunut sankari saisi lisää vammoja. Hän ei paljastanut salaisuutta, mutta pelkkä vihjaus riitti, sillä Amy vartioi tytärtään kuin kallista jalokiveä ja keksi heti yksinkertaisen varokeinon. Laurie oli menossa Washingtoniin Danin asioissa ja otti mielellään perheen mukaansa, kun sitä sivumennen ehdotettiin. Juoni onnistui erinomaisesti, ja Jo palasi kotiin tuntien itsensä pahemmaksi petturiksi kuin koskaan.

Hän odotti räjähdystä. Mutta Dan suhtautui uutiseen tyynesti, näki selvästi, että hän ei toivonut mitään. Ja Amy oli varma, että hänen sisarensa oli erehtynyt. Mutta jos hän olisi nähnyt Danin kasvot, kun Bess tuli sanomaan hyvästi, hänen äidinsilmänsä olisivat auenneet. Jo vapisi pelosta, että Dan paljastaisi tunteensa, mutta tämä oli kovassa koulussa oppinut hillitsemään itsensä ja olisi selvinnyt ankarasta hetkestä loistavasti, jollei tyttö olisi lapsellisessa ystävällisyydessään pannut häntä liian kovalle koetukselle. Kun hän tarttui Bessin käsiin ja sanoi sydämellisesti: "Hyvästi, prinsessa! Jollemme

enää tapaa, niin muista joskus vanhaa ystävääsi Dania", Bess vastasi tavallista lämpimämmin:

— Kuinka voisinkaan olla muistamatta, kun me kaikki olemme niin ylpeitä sinusta? Jumala siunatkoon sinun työtäsi ja tuokoon sinut terveenä kotiin takaisin!

Danin mieleen kohosi niin elävästi kaikki se, minkä hän menettäisi, ettei hän voinut vastustaa haluaan ottaa vaaleata päätä käsiensä väliin ja suudella sitä.

— Hyvästi! hän sanoi ääni värähtäen ja ryntäsi huoneeseensa, ja se tuntui hänestä uudelta vankikopilta, johon ei näkynyt kaistalettakaan taivaan sineä.

Tämä hellyyden puuska ja äkkilähtö saivat Bessin hämmästyttämään, sillä hän tajusi vaistomaisesti, että suudelmassa oli jotakin ennen tuntematonta, ja hän katsoi Danin jälkeen punastuen ja huolekkaana. Jo huomasi sen, ja torjuakseen kysymyksen hän kiirehti jo etukäteen vastaamaan:

— Anna hänelle anteeksi, Bess. Danilla on ollut paljon vaikeuksia, ja siksi hän heltyy erotessaan vanhoista ystävästä. Ties vaikkei hän enää tulisi takaisin siitä levottomasta maailmasta, minne hän on menossa.

— Tarkoitatko tuota putoamista ja kuoleman vaaraa? Bess kysyi viattomasti.

— En, kultaseni. Suurempia vaikeuksia kuin ne. Mutta en voi kertoa sinulle enempää — paitsi että hän on selvinnyt siitä urheasti. Siksi sinun tulee luottaa häneen ja kunnioittaa häntä niin kuin minäkin.

— Hän on siis menettänyt rakastettunsa. Dan parka. Meidän täytyy olla hänelle oikein ystävällisiä.

Bess ei udellut sen enempää, vaan näytti tyytyvän omaan ratkaisuunsa — ja sehän olikin oikea. Jo vahvasti sen nyökäten, ja tyttö lähti siinä uskossa, että sydänsuru ja pettymys olivat saaneet Danissa aikaan sen muutoksen, jonka kaikki huomasivat.

Mutta Tediä oli vaikeampi tyydyttää, ja tavaton salaperäisyys kiihdytti hänet aivan äärimmilleen. Äiti oli kieltänyt häntä vaivaamasta Dania kyselyillä. Mutta kuultuaan Danin pian lähtevän Ted päätti hankkia selvät ja tyydyttävät tiedot hänen seikkailuistaan, joiden täytyi kuumehoureista päätellen olla jännittäviä. Niinpä eräänä päivänä kun väylä oli selvä, Ted tarjoutui viihdyttämään potilasta.

— Hei, kuule. Jos et halua minun lukevan, niin kerro sinä sen sijaan koko se Kansasin juttu, maatilasotkut ja muut. Montanasta minä tiedänkin kaiken, mutta sinä unohdat aina sen aikaisemman vaiheen. Ted sanoi tämän niin yllättäen, että Danin oli pakko irrottautua synkistä mietteistään.

— Ei, en minä unohda, mutta siinä ei ole mitään mielenkiintoista muille kuin minulle. Minä luovuin maatilahankkeesta, hän sanoi hitaasti.

— Miksi?

— Ryhtyäkseni muuhun.

— Mihin?

— No niin, harjantekoon muun muassa.

— Älä pilaile. Puhu totta!

— Ihan totta, minä tein harjoja.

— Mitä varten?

— Pysyäkseen erilläni pahanteosta, niin, ainakin siitä syystä.

— Vai niin. Sinä olet kyllä kumma kaveri, ja tuo on kummallisinta mitä olet tehnyt, Ted huudahti hiukan pettyneenä. Mutta hän ei aikonut vielä antautua, vaan aloitti uudestaan:

— Mistä pahanteosta, Dan?

— Älä välitä siitä. Ne ovat aikamiesten asioita.

— Mutta minä haluaisin tietää, koska olen sinun toverisi ja pidän sinusta mahdollisesti. Anna tulla vain, kerro pois koko juttu. Seikkailut ovat jännittäviä. Minä olen vaiti kuin muuri, jollet tahdo muiden tietävän.

— Oletko? Ja Dan katsoi häneen arvailen, minkä näköisiksi pojan kasvot muuttuisivat, jos hän saisi äkkiä kuulla kaiken.

— Vannon vaikka nyrkkini kautta jos tahdot. Tiedän että se on jännittävä juttu.

— Sinä olet utelias kuin tyttö. Uteliaampi ainakin kuin Josie ja —
Bess. He eivät ole koko aikana kyselleet mitään.

— He eivät välitä hurjista hommista. Heitä kiinnostavat vain kaivospuuhat ja urotyöt ja muut. Niin minuakin kyllä, se oli minusta uljas teko. Mutta sinun silmistäsi näkee, että ennen sitä on tapahtunut jotakin muuta ja minun täytyy saada tietää, kuka oli Blair ja kuka Mason, ketä lyötiin ja kuka karkasi ja kaikki muukin.

— Mitä! huusi Dan niin terävästi, että Ted hätkähti.

— Sinähän höpisit niistä unissasi ja Laurie-setä ihmetteli ja niin ihmettelin minäkin. Mutta olkoon, jos et muista tai jos et tahdo muistaa.

— Mitä muuta minä sanoin? Hassua, mitä pötyä mies voi puhua kun on sekaisin.

— En minä muuta kuullut. Mutta se tuntui kovin jännittävältä ja minä mainitsin siitä vain muistisi virkistämiseksi, Ted sanoi hyvin kohteliaasti, sillä Danin otsa oli tosiaan pahasti rypyssä.

Se sileni tästä vastauksesta, ja katsottuaan kärsimättömänä kiemurtelevaa poikaa Dan päätti käyttää siteenä tosiasioita ja sepittää hänen huvikseen tarinan, joka tyydyttäisi hänen uteliaisuutensa niin että poika rauhoittuisi.

— Odotapas! Blair oli poika jonka tapasin junassa, ja Mason-poloinen oli — oli jonkinlaisessa sairaalassa, johon sattumalta jouduin. Blair karkasi veljiensä luo, ja voisipa sanoa että Masonia iskettiin niin että hän kuoli. Riittääkö?

— Eikä riitä. Miksi Blair karkasi, ja kuka sitä toista kaveria löi?
Siellä oli varmasti tappelu, eikö totta?

— Oli.

— Taidan jo tietääkin kaiken.

— Pahus vie, tiedät varmasti. Anna kuulua! Tämä on hauskaa, sanoi Dan koettaen näyttää hilpeältä.

Ted päästi ihastuneena mielikuvituksensa valloilleen ja esitti poikamaisen selityksen salaisuuteen, jota oli hautonut mielessään.

— Jos olet luvannut olla vaiti, ei sinun tarvitse myöntää vaikka arvaisinkin oikein. Näen sen kasvoistasi enkä kerro kenellekään. Saas nähdä, osunko oikeaan. Siellä lännessä tapahtuu hurjia selkkauksia, ja sinä olet varmasti ollut mukana jossakin semmoisessa. En tarkoita postiryöstöä tai Ku Klux Klania tai sentapaista, mutta olet voinut olla puolustamassa uudisasukkaita tai hirttämässä jotakin roistoa tai olet ampunut muutaman konnan, niin kuin joskus täytyy itsepuolustukseksi. Älä huoli puhua. Tiedänhän minä kuinka silmäsi välähtävät ja kätesi puristuu nyrkkiin. Ted pöyhisteli tyytyväisenä.

— Jatka pois äläkä eksy jäljiltä, sanoi Dan tuntien omituista lohdutusta näistä arvailuista. Hän olisi voinut tunnustaa rikoksensa, mutta ei sitä seurannutta rangaistusta, sillä häpeäntunne oli yhä liian suuri.

— Tiesin että saan sen ilmi. Et voi kauan petkuttaa minua, Ted aloitti niin ylpeän näköisenä, että Danin oli pakko naurahtaa.

— Eikö helpotakin, kun sinun ei tarvitse enää yksin kantaa sitä, sanoi Ted. — Minulle voit uskoutua, mutta jos olet vannonut olevasi vaiti, on juttu tietysti toinen.

— Olen vannonut.

— No, älä kerro sitten. Tedin mieli masentui. Mutta hän oli heti entisellään ja sanoi maailmanmiehen tavoin: — All right — ymmärrän — kunnia sitoo — vaiti kuolemaan asti ja niin edespäin. Hyvä että puolustit toveriasi sairaalassa. Kuinka monta sinä tapoit?

— Yhden vain.

— Keljun miehen tietysti?

— Kiroton roiston.

— No, älä ole noin tuiman näköinen, en minä syytä. Pamauttaisinkin itsekkin semmoista verenhimoista

roikaletta. Otit kai hatkat ja pysyit hiljaa koko asiasta, vai mitä?

— Hyvin hiljaa ja kauan aikaa.

— Selvisit lopulta ja painuit sinne kaivoksille ja pelastit ne miehet. Se oli totisesti jännittävää ja suurenmoista. Olisi mukava tietää, mutta minä en lörpöttele.

— Tietenkään et. Kuule, Ted, jos sinä olisit tappanut ihmisen, vaivaisiko se sinua? Pahan ihmisen, tarkoitan.

Poika avasi suunsa sanoakseen: "Ei vähääkään", mutta pidätti vastaustaan, ikään kuin Danin ilme olisi muuttanut hänen mielensä. — Jos se olisi minun velvollisuuteni sodassa tai tekisin sen itsepuolustukseksi, en välittäisi. Mutta jos pamauttaisin kiivastuksissani, niin minulla olisi kai aika paha olla. Ei kumma vaikka mies kummittelisi minulle ja minä katuisin, niin kuin Aram ja muut. Ethän sinä haudo sitä, vai haudotko? Se oli suoraa peliä, eikö ollutkin?

— Oli. Minä olin oikeassa. Mutta toivoisinpa totisesti, etten olisi ollut mukana. Naiset eivät katso asiaa siltä kannalta, he kauhistuvat kun kuulevatkaan semmoisesta. Se on kovaa. Mutta vähät minä siitä.

— Älä kerro heille, niin he eivät tiedä surra, neuvoi Ted nyökäten niin kuin ainakin mies, joka ymmärtää miten naisia oli kohdeltava.

— En aiokaan surra. Muista pitää salassa mitä tiedät ja myös mitä luulet, sillä jossakin kohdassa olet erehtynyt. Nyt voit lukea jos tahdot.

Siihen keskustelu päättyi. Se tuotti Tedille tyydytystä ja hän näytti siitä pitäen ovelalta kuin pöllö.

Seurasi muutama rauhallinen viikko, ja paikallaanolo alkoi vaivata Dania. Kun vihdoin saapui tieto, että suosituspaperit olivat kunnossa, hän halusi innokkaasti päästä matkaan.

Niinpä eräänä maaliskuun aamuna Sintram lähti liikkeelle hevosineen ja koirineen kohdatakseen jälleen ne viholliset, jotka ilman taivaan apua ja ihmisten sääliä jo olisivat voittaneet hänet.

— Voi minua! Elämä näyttää olevan yhtämittaista eroamista, ja se käy kerta kerralta yhä vaikeammaksi, huokasi Jo viikkoa myöhemmin istuessaan eräänä iltana Parnasson suuressa salissa, jonne suku oli kokoontunut tervehtimään Washingtonista palaavia matkamiehiä.

— Mutta myös kohtaamisia, rakas sisko. Olemmehan me täällä, ja Nat on vihdoinkin tulossa. Katso hopeareunaa, se tuo lohtua, niin kuin äiti ennen sanoi, Amy vastasi iloissaan siitä, että oli kotona ja ettei hänen lammastarhansa lähistöllä ollut enää sutta vaanimassa.

— Minä olen ollut viime aikoina niin huolissani, etten voi olla napolisematta. Mitähän Dan mahtoi ajatella, kun ei tavannut enää teitä? Se oli viisasta, mutta kai hän olisi mielellään vielä nähnyt kotiväkeä ennen kuin lähti korpeen, Jo pahoitteli.

— Paljon parempi näin. Jätimme kirjelapun ja kaikkea mitä vain arvelimme hänen tarvitsevan ja pujahdimme tiehemme ennen kuin hän tuli. Bess näytti helpottuneelta ja niin olin minäkin. Ja Amy pyyhkäisi pois huolestuneen ryppyn vaalealta otsaltaan ja hymyili tyttärelleen, joka naureskeli iloisesti serkkujensa seurassa.

Jo pudisti päätään aivan kuin pilven hopeareunaa olisi ollut vaikea löytää. Mutta hänellä ei ollut aikaa valittaa, sillä juuri silloin Laurie tuli sisään tyytyväisen näköisenä.

— Uusi taulu on saapunut. Katsokaapa musiikkihuoneeseen ja sanokaa, mitä pidätte siitä! Minä annan sille Andersenin sadun mukaan nimen "Viuluniekka vain". Miksi te sitä sanoisitte?

Puhuessaan hän lennätti pariovet selälleen, ja niiden takana seisoi kirkaskasvoinen nuori mies viulu kädessään. Huudettiin: "Nat, Nat" ja kaikki nousivat paikoiltaan. Mutta ensimmäisenä hänen luokseen ennätti Daisy, joka tyystin unohti tavanomaisen pidättyväisyytensä ja kiepsahti Natin kaulaan nyyhkyttäen hämmästyksestä ja ilosta. Tuo itkuinen ja hellä syleily selvitti kaiken, sillä vaikka Meg riensi irrottamaan tyttärtään, hänen tarkoituksenaan oli vain siirtyä itse tämän sijalle. Demi pudisti Natin kättä veljellisen lämpimästi ja Josie tanssi heidän ympärillään kuin Macbethin kolme noita-akkaa yhtenä hahmona ja joikui synkästi:

— Livertelijä olit sä. Toista viulua soitat nyt. Ensimmäistä soittaa saat. Hei, hei, hei!

Kaikki purskahtivat nauramaan ja tunnelma muuttui heti iloiseksi ja meluisaksi. Sitten alkoi tavallinen kysymysten ja vastausten tykkituli, jota pidettiin ripeästi yllä; pojat ihailivat Natin vaaleaa partaa ja ulkomaalaista vaatetusta ja tytöt hänen sievistynyttä ulkomuotoaan, sillä hän oli punakka hyvästä

englantilaisesta pihvistä ja oluesta ja raikas kuin merituuli, joka hänet oli puhaltanut hyvää kyytiä kotiin.

Kaikki tahtoivat tietysti kuulla hänen soittavan, ja hän näytti mielellään heille kykyään. Kun viulu — inhimillisin kaikista instrumenteista — oli laulanut kauniin sarjan sanattomia lauluja, Nat kysyi vanhoja ystäviään katsellen:

— Saanko soittaa nyt kappaleen, jonka te kaikki muistatte, vaikka ette pidä siitä yhtä paljon kuin minä.

Hän soitti saman katusävelen, jonka oli soittanut heille ensimmäisenä iltanaan Plumfieldissa. He muistivat sen ja yhtyivät laulun surumielisiin kertosäkeisiin:

"Suru sydämeni täyttää, valitan ja kärsin vain. Vanhat mielessä on seudut, soisin olla kotonain."

— Nyt on taas parempi olla, sanoi Jo, kun he kaikki marssivat mäkeä alas. — Jotkut meidän pojistamme ovat epäonnistuneet, mutta Nat ilmeisesti menestyy, ja kärsivällisestä Daisyta tulee vihdoinkin onnellinen tyttö. Natin menestys on sinun ansiotasi, Fritz. Onnittelen sydämestäni.

— Me voimme vain kylvää siemenen ja luottaa siihen, että se lankeaa hyvään maahan. Minä ehkä istutin, mutta sinä vartioit etteivät taivaan linnut syöneet siementä, ja Laurie piti huolen kastelusta. Siksi saamme jakaa sadon keskenämme ja olla tyytyväisiä vähäänkin, rakkaimpani.

— Danin kohdalla siemen taisi pudota hyvin karuun maahan. Mutta en hämmästyisi vaikka hän menestyisi paremmin kuin toiset, sillä katuva syntinen tuottaa enemmän iloa kuin kymmenen vanhurskasta, vastasi Jo unohtamatta mustaa lammastaan, vaikka koko lauma valkoisia asteli iloisesti hänen edellään.

LOPPUSANA

Väsyneellä kertojalla on suuri kiusaus lopettaa tarinansa maanjäristykseen, joka nieli Plumfieldin ympäristöineen päivineen niin syväälle maan poveen, ettei kukaan koskaan löytäisi siitä jälkeäkään. Mutta moinen melodramaattinen loppu saattaisi järkyttää ystävällisiä lukijoita, siksi hillitsen itseni ja vastaan todennäköiseen kysymykseen: "Mitä heistä lopulta tuli?" toteamalla lyhyesti, että kaikki avioliitot onnistuivat.

Pojat menestyivät kukin kutsumuksessaan, samoin tytöt, sillä Bess ja Josie saavuttivat kunniaa taiteilijoina ja löysivät aikaa myöten itselleen hyvän elämäntoverin. Nan jäi naimattomaksi, hän oli ahkera, reipas ja itsenäinen nainen ja pyhitti elämänsä kärsiville sisarilleen ja heidän lapsilleen löytäen tässä todella naisellisessa työssä pysyvän onnensa.

Dan ei mennyt koskaan naimisiin, vaan eli valitun kansansa keskuudessa urheata ja hyödyllistä elämää, kunnes hänet ammuttiin puolustustaistelussa ja hän sai vihdoinkin nukkua rakastamansa vihreän luonnon helmaan, kultainen hiuskiehkura rinnallaan ja kasvoillaan hymy, joka näytti kertovan, että Aslaugan ritari oli suorittanut viimeisen taistelunsa ja oli turvassa.

Pumpusta tuli raatimies ja hän kuoli äkkiä halvaukseen erään julkisen juhla-aterian jälkeen. Doll oli hieno seurapiirileijona, kunnes tuhlassa rahansa loppuun, jolloin hän sai lahjojensa mukaisen toimen räättälinliikkeessä. Demistä tuli kustannusliikkeen osakas ja hän sai eläessään nähdä nimensä liikekilvessä. Ja Rob oli professorina Laurencen jatko-opistossa.

Mutta Ted jätti heidät kaikki varjoon, sillä hänestä tuli lahjakas ja kuuluisa pappi hämmästyneen äitinsä suureksi iloksi. Kun nyt on koetettu tyydyttää kaikkia: on monta avioliittoa, vain muutama kuolemantapaus ja niin runsaasti elämäniloa kuin asioiden luonteva järjestys suinkin sallii, niin vaietkoon soitto, sammukoot valot ja laskeutukoon esirippu Marchin perheen eteen ikuisiksi ajoiksi.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PLUMFIELDIN POJAT ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns

a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase

“Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE

LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any

particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.